

5 69 Πανεπιστημιούχος Βιβλίο
Αναγνωστικὸν τῆς Γ' τάξεως ἐγκριθὲν πᾶλιν τῷ 1915
ὑπὸ τοῦ Κράτους.

Τύποις «Αὐγῆς» Αθηνῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΟΤΖΗΣ Χ.
ΣΟΠΩΦΩΝΑ
ΣΟΦΗΜΟ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΑΡΧΟΥ Α.

ΤΡΙΤΗΣ ΤΑΞΕΩΣ

**Αναγνωστικὸν ἐγκριθὲν πάλιν τῷ 1915
ὑπὸ τοῦ Κράτους.**

Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΟΡΩΠΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ

ΤΡΙΤΗ ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΝ ΑΗΜΟΥ ΣΥΔΕΙΣΙΟΝ ΑΡΡΕΝΩΝ ΚΑΙ ΘΗΛΩΝ

Τὸ μόνον νέον ἐγκριθὲν ἐκ τῶν 8 ὑποβληθέντων εἰς τὸν
διαγωνισμόν.

848

Θεοδωρού Απεστόλησμάτων

Aug. 20th. 142

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

* Έκ τοῦ Τυπευρατείου τῶν Καταστημάτων «Αἴγυς· Άθηνῶν»· Ανεστολούμενού

ΕΓΚΡΙΣΙΣ
ΤΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΥ ΤΗΣ Γ' ΤΑΞΕΩΣ
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ
χπο
ΤΗΣ ΑΓΩΝΟΔΙΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑΣ

.... «Καὶ τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι γεγραμμένον μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας, μεθ' ἵστηται τὰ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἔργα. Ἀπὸ τῆς § 1 μέχρι τέλους τοῦ Πρώτου Μέρους τὸ βιβλίον περιέχει, συμφόνως πρὸς τὴν προκήρυξιν τοῦ Ὑπουργείου, ποικιλά διηγήματα, ιστορήματα, περιγραφάς, παροιμίας, γνωμικά καὶ ποιήματα· ἐν δὲ τῷ Δευτέρῳ Μέρει, περιλαμβάνει σκηνὰς ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, πάντα ἐν γλώσσῃ λίαν ἐπιμεμελημένῃ, ὄμιλον καὶ καταληπτὴ εἰς τὰ παιδία. Κοσμεῖται δὲ τὸ βιβλίον καὶ διὰ πολλῶν καλλιτεχνικωτάτων εἰκόνων.»
«Π ἐπιχρεπεῖται ἐγκρίνει τὸ βιβλίον»

• Ο Πρέδεδρος .

† ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής τῆς Φιλοσοφίας ιπλ. ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ

Τὰ μέδαν

Βασίλειος Ιατρίδης, Ἐπιθεωρητής σχολείων
Ἀραστάσιος Σακελλάριος, Διενθ. Διδασκαλεῖον
Νικόλαος Βοῦλτος, Ἐπιθεωρητής σχολείων
Δημήτριος Κουβελᾶς, Ἐπιθεωρητής σχολείων

 Συγχρόνως ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν διαγνωστικὸν 8 ἀναγνωστικὰ τῆς Γ' τάξεως. Ἐν τούτων ἐνεργεῖται νέον καὶ μόνον, τὸ τοῦ κ. Θ. Ἀποστολοπούλου, διὰ τὴν ὑπέρ τὰ ἄλλα μεγάλην ὑπεροχήν τοῦ· πάντα δὲ τὰ λοιπά ἀπερρίφθησαν τότε.

Α — ε — 02 — ρε
Η — θ — 03 — ριε
Ο — θ — 05 — ρι
Σ — θ — 08 — ρζ
Τ — η — 09 — ρι
Ο — ι — 14 — ρι
Λ — ια — 14 — ρε
Ο — θ — 15 — ρε
Η — ι — 15 — ρε
Ο — θ — 16 — ρε

Αναγνωστικὸν τῆς τρίτης Τάξεως

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. Προσευχή.

Ο πολυεύσπλαγχνος Θεός,
Ο πάνσοφος καὶ κραταιός,
Ο ἐπουράνιος Πατήρ,
Ημῶν τοῦ ἄρτου δ δοτήρ,
Εὐλογοῦμεν τὸνομά Σου
Καὶ θεομῆς δεόμεθά Σου.

Ο ἐκ Παρθένου γεννηθείς,
Καὶ δὲ θνητὸς σπαργανωθείς,
Καὶ μετὰ θάνατον πικρὸν
Ἐξαναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν,
Εὐλογοῦμεν τὸνομά Σου
Καὶ θεομῆς δεόμεθά Σου,

Τὸ Πνεῦμα τὸ ζωοποιόν,
Δι' οὗ δὲ πάντας ἔλεων,
Πανσόφους καὶ παντοδαρεῖς
Ἀνέδειξε τοὺς ἀλιεῖς,
Εὐλογοῦμεν τὸνομά Σου
Καὶ θεομῆς δεόμεθά Σου.

Παρθένε, καύχημα κλεινόν,
‘Απάντων τῶν Χριστιανῶν,
Τοῦ ζῶντος ὄντος πηγῆ,
Τοῦ κόσμου ἡ καταφυγή,
Εὐλογοῦμεν τὸνομά Σου
Καὶ θερμῶς δεόμεθά Σου.

Αδεξ. Κατακουζηνός.

2. ΤΗ 'Εκκλησία.

1. Τὰς Κυριακὰς καὶ λοιπὰς ἑορτὰς ὁ κώδων τῆς Ἐκκλησίας μᾶς προσκαλεῖ πρωὶ πρωὶ ὅλους τοὺς Χριστιανούς, διὰ νὰ προσευχηθῶμεν μὲ ἡσυχίαν καὶ σεβασμὸν ὅλοι ὁμοῦ καὶ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἀπειρα ἀγαθά, τὰ ὅποῖα μᾶς δίδει. Παρακαλοῦμεν ἀκόμη Αὐτὸν νὰ προφυλάττῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὸ κακόν καὶ νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίες ἡμῶν.

2. “Οταν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, κάμνομεν τὸν σταυρὸν μας, ἀνάπτομεν κηρία, καίσομεν λίβανον καὶ ιστάμεθα μὲ μεγάλην προσοχὴν ἀκούοντες τὴν θεῖαν λειτουργίαν καὶ προσευχόμενοι. Καλλιτέρα προσευχή, τὴν ὅποιαν θέλει ὁ Θεός, εἶναι μόνον ἡ γυνομένη μὲ ἄκραν προσοχὴν καὶ μὲ εἰλικρινῆ καρδίαν.

3. **Οἱ Φάλται** ψάλλουσι τὰ θεῖα καὶ ιερὰ γράμματα. **Οἱ έερεὺς** ἐπίσης ψάλλει, θυμιᾷ, ἀναγινώσκει τὸ ιερὸν Εὐαγγέλιον ἀργὰ καὶ μεγαλοφώνως, ὥστε νὰ ἀκούωσιν αὐτὸὶ οἱ Χριστιανοί.

4. Τὸ ιερὸν Εὐαγγέλιον διδάσκει : « Ἄγάπα τὸν Θεὸν καὶ ἀγάπα τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὅπως ἀγαπᾶς τὸν οὐαυτόν σου. Ποτὲ μὴ βλάψῃς κανένα ἀνθρωπον. Τίμα.

Σημ. Ή ὅλη τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι τοσαύτη, ὥστε ἐν τοῖς μονοτακτίοις σχολείοις δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ διεξέλθῃ αὐτὴν πᾶσαν ὅ διδάσκαλος, δυνάμενος νὰ παραλείπῃ πολλὰ διάμεσα κεφάλαια, κατ' ἐκλογήν του.

τοὺς γονεῖς σου καὶ ὑπάκουε εἰς αὐτούς. Τότε σὲ ἀγαπᾶ
καὶ ὁ Θεός».

5. «Οπου πολλοί προσεύχονται ὅμοι, ἔκει ἡ προσευχὴ
εὔχαριστεῖ περισσότερον τὸν Θεόν. «Οπου δύο ἡ τρεῖς εἰσ-

Ἐκκλησία

συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὅνομα (δι' ἐμέ), ἔκει καὶ ἐγώ ἐν μέσῳ
αὐτῶν είμι», λέγει ὁ Χριστός.

6. Ἡ Ἐκκλησία λέγεται καὶ **Ναὸς τοῦ Θεοῦ**. Εἰς
τὸ ώραιότερον μέρος τῆς πόλεως ἡ τῆς κώμης εἶναι ἐκτι-
σμένη ἡ Ἐκκλησία, μεγαλειτέρα συνήθως ἀπὸ τὰς ἄλλας
οἰκίας καὶ λάμπει ἀπ' ἔξω ώραίᾳ καὶ λευκῇ.

7. Ναοὶ ὑπάρχουσιν εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ εἰς τὰς κώ-
μας. Οἱ Ναοὶ τῶν πόλεων εἶναι πολλοί καὶ μεγάλοι, μὲ

Χρυσᾶ κοσμήματα καὶ μὲν ὥραιας εἰκόνας. Οἱ Ναοὶ τῶν κωμῶν καὶ τῶν χωρίων εἶναι μικρότεροι. Ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι πανταχοῦ παρὼν καὶ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς μικροὺς καὶ εἰς τοὺς μεγάλους Ναούς.

8. Εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος, δηλαδὴ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπάρχει ὁ λεγόμενος Μητροπολιτικὸς Ναός, ὁ ἐποίος εἶναι ὁ πρῶτος πάντων τῶν Ναῶν τοῦ βασιλείου ἡμῶν. Εἰς αὐτὸν μεταβαίνει ὁ Βασιλεὺς, ὁ Μητροπολίτης, οἱ Γραμματεῖοι καὶ κόσμος πολὺς καὶ ἐκλεκτός κατὰ τὰς μεγάλας ἀρτὰς καὶ τελετάς.

9. Οἱ Ἐπίτροποι τῆς Ἑκκλησίας ἀγοράζουσι κη-

Κώδων

φία καὶ ἔλαιον διὰ τὰ κανδήλια, καὶ φροντίζουσι διὰ τῶν μισθῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν ψαλτῶν.

10. Ὁ νεωκόρος, δηλαδὴ ὁ κανδηλανάπτης ἡ Ἑκκλησιάρχης, ἀνάπτει τὰ κανδήλια, τὰ κηρία, τὸν πολυέλαιον, καθαρίζει τὰ ἐπιπλα καὶ σκεύη τῆς Ἑκκλησίας καὶ σαρώνει αὐτήν.

11. Εξωθὶ τοῦ Ναοῦ ὑπάρχει προαύλιον, συνήθως δὲ μικρὸς κῆπος μὲν ἄνθη, δενδρολίθανον, καὶ πολλὰ κυπαρίσσια, ἵτι δὲ τὸ κωδωνοστάσιον εἰς δὲ τὰς μικρὰς κώμας ὑπάρχει πλησίον καὶ τὸ Νεκροταφεῖον, ὅπου θάπτουσι τοὺς νεκρούς.

12. Εἰς τὸ κωδωνοστάσιον ὑψηλὰ κρέμαται ὁ κώδων τῆς Ἑκκλησίας. Τὸ μέταλλον τοῦ κωδωνος εἶναι πολὺ

ήχηρόν. Έντός τοῦ κώδωνος κρέμαται τὸ γλωσσίδιον ἡ πλῆκτον· δι' αύτοῦ πλήκτομεν τὰς ἐσωτερικὰς πλευρὰς τοῦ κώδωνος καὶ παράγεται ισχυρότατος ἦχος.

13. **Τὸ κτέριον** τοῦ ναοῦ ἔχει θεμέλια, τοίχους, θύρας, παράθυρα, στέγην καὶ δάπεδον, ἵτοι πάτωμα ἡ ἔδαφος πλακοστρωμένην. Ἐπάνω εἰς τὴν στέγην ἡ τὸν τροῦλλον τῶν Ἔκκλησιῶν τίθεται ὁ **Σταυρός**.

14. Ἐκαστος ναὸς κτίζεται εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε οἱ ἕκκλησιαζόμενοι νὰ βλέπωσι πάντοτε πρὸς ἀραιολάς· διότι τῇ ἀραιολᾶν ἐπεφάνη ὁ Ἰησοῦς Χριστός, τὸ φῶς τοῦ κόσμου.

15. Τὸν Ναὸν κατασκευάζουσιν οἱ **κτίσται**, οἱ τέκτονες καὶ οἱ **ζωγράφοι**, δαπανῶσι δὲ ὅλοι ὄμοι οἱ **ἐνορεῖται**, δηλαδὴ οἱ κάτοικοι, οἱ όποιοι ἐκκλησιάζονται πές αὐτὸν.

16. Τοὺς Ναοὺς στολίζουσιν ἐντὸς αἱ εἰκόνες τοῦ **Παντοκράτορος**, τοῦ **Χριστοῦ**, τῆς **Παναγίας** καὶ τῶν **Άγίων**. Προσκυνοῦντες καὶ ἀσπαζόμενοι τὰς ἀγίας Εἰκόνας τιμῶμεν τὰ δι' αὐτῶν εἰκονιζόμενα πρόσωπα.

17. Ἐκαστος Ναὸς διαιρεῖται ἐσωτερικῶς εἰς τρία μέρη, τὰ ὅποια εἶναι· τὸν τὸ **Ιερὸν Βήμα** διὰ τοὺς **ιερεῖς** Σον ὁ **κυρίως Ναὸς** διὰ τοὺς λαϊκούς· καὶ Ζον ὁ **Τυνακωνέτης** διὰ τὰς γυναικας.

18. Ἐντὸς τοῦ Ιεροῦ Βήματος ὑπάρχει ἡ **Ἄγια Τράπεζα**, ἐν μέσῳ ἀριστερῷ δὲ ἡ **Πρόθεσις** καὶ ὅπισθεν τῆς **Άγιας Τραπέζης** τὸ Σύνθρονον τοῦ **Αρχιερέως**. Προσέτι δὲ τὰ διάφορα **ἱερὰ σκεύη**, οἷον τὸ **Άγιον Ποτήριον**, ὁ **Άγιος Δίσκος**, ὁ **Άτηρ**, ἡ **Λόγχη**, ἡ **Λαβίς** (κοχλιάριον), τὸ **Ζέον**, τὸ **Ιερὸν Εύαγγέλιον**, τὰ **ἱερὰ** **Άμφικ** καὶ ἄλλα. Ἐν τῷ Ιερῷ μένουσι μόνον οἱ κληρικοί, εἰς δὲ τοὺς λαϊκοὺς ἀπαγορεύεται ἡ εἰσοδος εἰς αὐτό.

19. **Κληρικοὶ** καλοῦνται οἱ **Ιερεῖς**, οἱ **Ἐπίσκοποι**,

οἱ Διάκονοι καὶ πάντες οἱ Ἱερουργοί λαζαῖοι δέ, ὅλοι
οἱ λοιποὶ Χριστιανοί.

20. Τὸ Ιερὸν Βῆμα εἶναι πάντοτε εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέ-
ρος τοῦ Ναοῦ. Διότι ἐξ ἀνατολῶν ἐπειράνη ὁ Χριστός.

21. Ἐντός τοῦ κυρίως Ναοῦ ὑπάρχει ὁ Ἀρχιερατι-
κὸς Θρόνος δεξιῷ, καὶ ὁ ἄμβων ἀριστερῷ: τὰ στασίδια
κύκλῳ· τὸ προσκυνητάριον καὶ ἡ Τράπεζα τῶν Ἐπιθρό-
πων εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Ἐκκλησίας.

22. Ἀπό τοῦ ἄμβωνος ἐκφωνεῖ ὁ ἱεροκήρυξ τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ καὶ ἀναγινώσκει ὁ ἱεροδιάκονος τὸ Εὐαγγέλιον.

23. Τὸ Τερὸν Βῆμα χωρίζεται ἀπό τὸν κυρίως Ναὸν
διὰ τοῦ **Εἰκονοστασίου**. Τὸ Εἰκονοστάσιον ἔχει τρεῖς
θύρας. Ἡ μεσαία λέγεται Ὡραία Πύλη. Ἐν αὐτῇ ὁ ιερεὺς
ἀναγινώσκει τὸ Εὐαγγέλιον· δι’ αὐτῆς δὲ μόνον ὁ ιερεὺς καὶ
οἱ ιληρικοὶ διέρχονται. Αἱ ἄλλαι δύο θύραι εἶναι δεξιῷ καὶ
ἀριστερῷ τῆς ὥραιας πύλης. Καὶ ἡ μὲν ἀριστερὰ τῷ εἰσερ-
χομένῳ λέγεται βόρειος πύλη, ἡ δὲ δεξιὰ λέγεται νότιος
πύλη.

24. Ἐπὶ τοῦ Εἰκονοστασίου ζωγραφεῖται ἡ εἰκὼν τοῦ
Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὴν ὥραιαν πύλην· δεξιῷ δὲ τῷ εἰσερχο-
μένῳ ἡ τοῦ Χριστοῦ καὶ κατόπιν ἡ τοῦ Προδρόμου· ἀρι-
στερῷ δὲ ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου καὶ κατόπιν ἡ τοῦ Ἀγίου,
εἰς τὸν ὅποιον εἶναι καθιερωμένη ἡ Ἐκκλησία ("Ἄγιος Δη-
μήτριος, "Άγιος Γεώργιος κλπ.). Ὑπεράνω τῶν εἰκόνων
τούτων ζωγραφοῦνται δώδεκα ἄλλαι μικρότεραι εἰκόνες καὶ
ἐν μέσῳ αὐτῶν ὁ Μυστικὸς δεῖπνος. Κατόπιν δὲ οἱ ἄγιοι
"Απόστολοι" ἐν μέσῳ ὁ Χριστός δεξιῷ του ἡ Θεοτόκος, καὶ
ἀριστερῷ του ὁ "Ἄγ. Ιωάννης ὁ Βαπτιστής. Καὶ κατόπιν
οἱ προφῆται, καὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡ Θεοτόκος βαστάζουσα

τὸν Χριστόν. Ἐπὶ τοῦ ὅλου δὲ Εἰκονοστασίου ὑψώνται ἐν
μέσῳ ὁ **Σταυρός***.

Προσκύνει, σέβου τὸν Θεὸν
καὶ τίμα τὸν γονεῖς σου.
Ἄγάπα τοὺς δομοίους σου
καὶ τοὺς δομογενεῖς σου.

3. Κώμη.—Πόλεις.—Κωμόπολεις.—Πολέγυνη.—Κάτοικοι.—Πατρίς.

1. Κώμη.—Ολίγαι οἰκίαι, εἴκοσι, τριάκοντα, πεντή-
κοντα ἢ ἑκατόν, ἔκτισμέναι ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἀποτελοῦσι
τὸ χωρίον ἢ τὴν κώμην. Τὸ χωρίον εἶναι μικρότερον τῆς
κώμης.

2. Πόλεις.—Οπουσὶ συνοικισμοὶ τῶν ἀνθρώπων εί-
ναι πυκνοί, ἐπομένως καὶ Ἐκκλησίαι καὶ Σχολεῖα καὶ Κα-
ταστήματα πολλά, ἐκεῖνος ὁ κατωφημένος τόπος λέγεται
πόλεις.

3. Κωμόπολεις.—Πολέγυνη.—Μεγάλη κώμη
λέγεται **κωμόπολεις**. Μικρὰ πόλις λέγεται **πολέγυνη**.

4. Λέγομεν, διτὶ πόλις τις ἢ κώμη εἶναι μεγάλη ἢ μικρά,
ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκιῶν ἢ τῶν οἰκογενειῶν, ἢ τοῦ
τοῦ **πληθυσμοῦ** τῶν **κατοίκων** αὐτῆς.

5. Κάτοικοι.—**Κάτοικοι** λέγονται ὄλοι οἱ ἀν-
θρωποι, ἀνδρες, γυναῖκες, γέροντες, παιδία, ὅσαι ζῶσι στα-
θερῶς εἰς ἔνα τόπον. Ο τόπος οὗτος λέγεται **κατοικία**
αὐτῶν.

Πολέται.—Κωμῆται.—Χωρικοί.—Οι κά-
τοικοι τῆς μὲν πόλεως λέγονται **πολέται**, τῆς δὲ κώμης
κωμῆται, καὶ τῶν χωρίων **χωρικοί**.

* Εἶναι αὐτονόητον ὅτι ὁ διδάσκαλος δέον, ἐν μὴ ἔσοδοι τίμηρος φερ-
νά ὁ δηληγόμενος τοὺς μαθητάς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ κάμῃ ἐκποτοῦν
ἐκεῖ τὴν περὶ Ἐκκλησίας πραγματογνωστικὴν διδασκαλίαν του.

7. **Πατρίς.**— Ο τόπος, όπου ἐγεννήθη τις, λέγεται **πατρίς** αὐτοῦ. Ή πατρίς είναι τὸ γλυκύτερον πρᾶγμα.

8. Τὰ χωρία ἔχουσι συνήθως περὶ τὰς 30 έως 50 οἰκίας. Αἱ κώμαι περὶ τὰς 100. Αἱ Κωμόπολεις ή Πολίχναι περισσότερας τῶν ἑκατόν. Καὶ αἱ πόλεις πολλάς, ἥτοι χιλίας, δέκα χιλιάδας, ἑκατὸν χιλιάδας, σπανίως δὲ πεντακοσίας καὶ πλέον χιλιάδας οικιῶν ἡ οἰκογενειῶν.

9. Ἐκαστον Χωρίον, Κώμη, Κωμόπολις, Πολίχνη, Πόλις, ἔχει ἴδιον ὄνομα. Ἐπίσης ἑκάστη συνοικία.

10. "Οπως εἰς τὰς ιώμας, τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὰς κιωμοπόλεις οἱ κάτοικοι εἶναι ώσεπιτοπλεῖστον γεωργοὶ ήτηματίαι) καὶ κτηνοτρόφοι ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ χειροτέχναι ἡ χειρώνακτες, οἷον ἀρτοποιοί, ῥάπται, ξυλουργοί, σιδηρουργοί, ὑποδηματοκοιοί. Εἰς τὰς πόλεις ὑπάρχουσι πολὺ περισσότεροι.

4. Εὔεργετεῖτε τοὺς πάσχοντας.

Πιστοὺς ἐλεεῖτε κ' εὔεργετεῖτε,
δὲ ἐλεήμινον μᾶς εἰπε Χριστός.

Ἄγαπη ζῶσα λοιπὸν ἀπαιτεῖται·
δι' ἔργων δοξάζεται ὁ Θεός !

Τοῦ θείου Σωτῆρος ἃς μιμηθῶμεν
τὰ ἔργα καὶ ἀπασαν τὴν ζωήν.
Καὶ τότε ἐξ "Υψους θὰ προσδοκῶμεν
χαρὰν κ' εὐδαίμονα βίον. Αμήν.

Αἴων Μετάπτ.

5. Τὸ Εκκλησάκι.

1. Εἰς τὸ βουνὸν ψηλὰ ἐκεῖ	2. "Ἐνα κανδῆλι θαμπερόδος
εἰν' Ἑκκλησιά ἐρημική·	καὶ ἔνα πέτρινο σταυρὸ
τὸ σήμαντρόν της δὲν κτυπᾷ,	ἔχει στολίδι μοναχὸ
δὲν ἔχει ψάλτ' οὐδὲ παπᾶ.	τὸ ἐκκλησάκι τὸ πιωχό.

3. Άλλ' ὅδια βάτης σὰν περνᾷ
στέκεται καὶ τὸ προσκυνᾶ· | 4. Ἐπάνως τὸν σταυρὸν νέκεται
καὶ μὲ εὐλάβειαν πολλὴ | εἶναι εἰκόνα μυστική·
τὸν ἄσπρο του σταυρὸν φιλεῖ. | μ' αἷμα τὴν ἔγφαψ' ὁ Θεὸς
καὶ τὴν λατρεύει ὁ λαός.

6. Μέσα συγκοινωνίας.

Αἱ διάφοροι ὄδοι, οἱ ὄνοι, ἡμίονοι, ἵπποι, κάμηλοι, τὰ
κάρρα, τὰ λεωφορεῖα, αἱ ἄμαξαι, τὰ ποδήλατα, αἱ αὐτοκί-
νητοι ἄμαξαι, οἱ τροχιόδρομοι, οἱ σιδηρόδρομοι, τὰ πλοῖα,
τὰ ἀτυπόλοια χρησιμεύουσι, διὰ νὰ μεταβαίνωμεν εὔκόλως
καὶ χωρὶς πολὺν κόπον ἀπὸ ἐνὸς τόπου εἰς ἄλλον. Πάντα
ταῦτα λέγονται, μὲ κοινὴν ὄνομασίαν, **μέσα συγκοινω-**
νίας. Προσέτι δὲ ἡ θάλασσα καὶ οἱ πλευστοὶ ποταμοί.

7. Η ποιότης του ἐπάχθους.

1. Εὰν ἔξελθωμεν εἰς τὴν ἐξοχήν, παρατηροῦμεν
ἄλλα δένδρα ἑδῶ, ἄλλα ἔκει, ἄλλο δὲ χῶμα εἰς τὸ ἐν μέρος
καὶ διάφορον εἰς τὸ ἄλλο.

2. Άλλαχοῦ τὸ ἔδαφος (ἢ γῆ) καλύπτεται ὑπὸ χλόης καὶ
θάμνων καὶ ψυτῶν, καὶ τότε λέγομεν, ὅτι εἶναι **γόνεμον**,
ἄλλαχοῦ δὲ εἶναι γυμνόν, καὶ τοῦτο ὄνομάζομεν **ἄγονον**.

3. Η γῆ καλεῖται:

α') **Γόνεμος** ἢ **κηπαέα**, ὅταν ἀποτελῆται ἐκ μαύ-
ρου καὶ λεπτοῦ καὶ λιπαροῦ χώματος, περιέχοντος κόπρου
ζῷων ἢ φυτικᾶς ούσιας ἐν καταστάσει σήψεως. Η γῆ αὕτη
εἶναι καταλληλοτάτη πρὸς καλλιεργίαν.

β') **Αργελλώδης** (πηλώδης), ὅταν ἀποτελῆται ἀπὸ
γλοιῶδες χῶμα, κίτρινον, ἐρυθρὸν ἢ φαιόν. Η γῆ αὕτη ἐν
καιρῷ μὲν βροχῆς δὲν ἀπορροφᾷ ὕδωρ, ἄλλὰ κρατεῖ αὐτὸ ἐπὶ
τῆς ἐπιφανείας της, ώστε ἢ νὰ ρεύσῃ που ἢ νὰ ἔξατμισθῇ.
ἐν καιρῷ δὲ ξηρασίας ξηραίνεται καὶ σκληρύνεται τόσον, ώστε
οἱ ἐντὸς αὐτῆς σπόροι δὲν δύνανται νὰ φυτρώσωσιν· ἀν δὲ
συμβῇ νὰ ἔχωσι φυτρώσει, ξηραίνονται. Η γῆ αὕτη εἶναι

ἄγονος. Έκ του χώματος δ' αὐτῆς κατασκευάζουσι συνήθως πλίνθους ώμας, πλίνθους ὄπτας (τοῦδη), κεράμους καὶ διάφορα πήλινα σκεύη.

γ') **Αμμώδης**, ὅταν καλύπτηται ὑπὸ ἀμμου, εἴτε λεπτῆς εἴτε παχείας, ως συμβαίνει εἰς πολλὰ παράλια τῶν θαλασσῶν, εἰς κοίτας ἡ ἐκδολὰς τῶν ποταμῶν, εἰς κοίτας λιμνῶν καὶ εἰς τὰς ἔκτεταμένας ἀμμώδεις ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς. Καὶ ἡ γῇ αὕτη εἶναι ἄγονος. Διότι τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς ἀπορροφᾶται εἰς βάθος πολὺ καὶ ἀποπλύνει τὴν ἀμμον, ὥστε δὲν μένει διόλου ἰκμὰς ἡ ύγρασία, διὰ νὰ βλαστήσῃ τι—Οἱ οἰκοδόμοι μιγνύουσι τὴν ἀμμον μετ' ἀσβέστου καὶ μεταχειρίζονται εἰς τὰς οἰκοδομάς. Τό μῆγμα τοῦτο, ὅταν ἔγραψα, γίνεται στερεώτατον καὶ εἶναι σπουδαῖα ὅλη συγκολητικὴ τῶν λίθων.

δ') **Πετρώδης**, ὅταν ἀποτελῆται ἐκ διαφόρων λίθων, εἴτε μικρῶν εἴτε μεγάλων, οἷον ἀσβεστολίθου, σχιστολίθου, πωρολίθου, μαρμάρου, κροκαλίδων (ώς ἡ χονδρὰ ἀμμος τῶν αἰγαλῶν) καὶ ἄλλων. Η γῇ αὕτη εἶναι ἐπίσης **ἄγονος**, διότι εἰς τοὺς λίθους τίποτε δὲν φυτρώνει. Εἶναι ὅμως πολλάκις αὗτοὶ οὗτοι οἱ λίθοι χρήσιμώτατοι εἰς τὸν ἄνθρωπον δι' οἰκοδομάς, δι' ἀσβέστον, διὰ καθαρισμὸν μετάλλων (ἔλαφρόπετρα ἡ κίσσηρις), διὰ στίλβωσιν μετάλλων (σμύρις) κτλ. Τό μέρος, ἐκ τοῦ ὅποιου κόπτονται οἱ λίθοι ἡ ἔξορύσσονται, καλεῖται **λατομεῖον** ἢ **όρυχεῖον**.

4. Πολλὰς ἀγόνους γαίας, ως π.χ. τὴν **ἀργιλλώδην**, ὡς ἄνθρωπος δύναται νὰ καταστήσῃ γονίμους διὰ κόπρου, διὰ μιξεως ἀμμου μετά τῆς ἀργιλλώδους καὶ δι' ἄλλων καταλήγων μέσων.

**8. Ποταμός.—Πηγαί.—Τεῖθρον ἡ κοίτη.
—Ἐκδολαῖ.—Λέμνη.—Ἐλος.**

1. Οἱ ἄγροι ποτίζονται ἄλλοι μὲν διὰ τῶν βροχῶν μόνου, ἄλλοι δὲ δι' αὐλάκων καὶ ρυάκων, διὰ τῶν ὅποιων μεταφέρεται ὕδωρ.

2. Τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς πίπτει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ σχηματίζει **ῥύάκια**, τὰ ὅποια ἐνοῦνται μὲ ἄλλα ρύάκια καὶ ἀποτελοῦσι **ῥύακας**· οἱ ρύακες χύνονται πάλιν εἰς ἄλλους, καὶ τοιουτορόπτως συναθροίζονται πολλὰ ὕδατα ρέοντα, τὰ ὅποῖα συνενούμενα σχηματίζουσι τὰ **ποτάμια** καὶ τοὺς **ποταμούς**.

3. "Οχ! μόνον διὰ τῆς βροχῆς καὶ ἐκ τῶν τηκομένων χιό-

νῶν συνάγεται! ὕδωρ ρέον, ἀλλ' ἔξερχεται καὶ ἀπὸ τὴν γῆν δι' ὄπων ἀενάωσ. Τὸ μέρος, ὃπόθεν ἀναβρύει ὕδωρ, καλεῖται **πηγή**.

4. Αἱ πηγαὶ συνήθως ὑπάρχουσιν εἰς τὰς πλεύρας καὶ τὰ ὡράματα τῶν βουνῶν καὶ τῶν ὄρέων.

5. Μιᾶς πηγῆς ἢ περισσοτέρων πηγῶν τὸ ὕδωρ ρέει καὶ σχηματίζει τότε ποταμόν.

6. Τὸ μέρος λοιπόν, ὅθεν πηγάζει ὁ ποταμός, λέγεται **πηγαὶ τοῦ ποταμοῦ**.

7. Ὁ δρόμος δὲ ἣ ὁ ῥοῦς τοῦ ποταμοῦ σκεπάζεται ὑπὸ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ, ἔχει σχῆμα ὁφιοειδὲς καὶ καλεῖται **ῥετόρον** ἢ κοίτη τοῦ ποταμοῦ.

8. Αἱ πλευραὶ τοῦ ὁρίζοντος λέγονται **ὅχθαι**, ἡ μὲν μία δεξιὰ ὅχθη, ἡ δὲ ἔτερα ἀριστερὰ ὅχθη, ἐν σχέσει πρὸς τὴν κατωφερῆ διεύθυνσιν τοῦ ῥοῦ τοῦ ποταμοῦ. Αἱ ὅχθαι εἶναι ώσεπιτοπλεῖστον ἀπότομοι.

9. Τὸ μέρος δέ, ὅπου ὁ ποταμὸς χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν ἡ εἰς λίμνην, καλεῖται **στόμιον** ἢ **ἐκβολαῖς** τοῦ ποταμοῦ.

10. "Οσοι ποταμοὶ ῥέουσι τὸν χειμῶνα μόνον, λέγονται **χείμαρροι** ἢ **Ξηροπόταμοι**.

11. **Χρησιμότης τῶν ποταμῶν.** Οἱ ποταμοὶ εἶναι πολὺ χρήσιμοι εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πίνομεν τὸ ὕδωρ αὐτῶν· πίνουσι δὲ αὐτό καὶ ὅλα τὰ ζῷα. Διὰ τοῦ ὕδατος αὐτῶν ποτίζουμεν τὰς ἀμπέλους, τὰς ἐλαῖas, τοὺς κήπους καὶ ὅλα τὰ κτήματα ἀλέθουσι μύλοι καὶ ἐλαιοτριβεῖα· κινοῦνται διάφορα μηχανικὰ ἐργοστάσια. Ἐντὸς δὲ τῶν μεγάλων ποταμῶν ταξιδεύουσι πλοῖα καὶ ἀτιμόπλοια καὶ διευκολύνουσι τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν ἀνθρώπων· προσέτι δὲ ἀλιεύομεν ἐντὸς αὐτῶν πολλοὺς καὶ καλούς ἰχθύς.

12. **Τέφυραι.** Τοὺς ποταμοὺς διαβαίνουμεν ἐπὶ γερυρῶν. Αἱ γέφυραι δὲ εἶναι ἡ σιδηραῖ ἡ λίθιναι ἡ ξύλιναι· καὶ εἶναι ἄλλαι μὲν μεγάλαι καὶ μὲ πολλὰ τόξα ἡ ἀνοιγματα, ἄλλαι δὲ μικραὶ καὶ μὲ ἐν ἡ ὅδο τόξα.

13. **Λέμναι.** Καὶ αἱ λίμναι εἶναι χρήσιμοι εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῷα. Πολλάκις ὅμως εἶναι καὶ ἐπιζήμιοι αἱ διὰ τὰ τέλματα καὶ ἔλη, τὰ ὅποια σχηματίζουσι, καὶ βαθεῖα τὰς γαίας, τὰς ὅποιας κατακαλύπτουσι. Διὰ ταῦτα καὶ ἀποξηραίνουσι δι' ὄχετῶν πολλάκις αὐτὰς οἱ ἀνθρώποι, δαπανῶντες πολλὰ χρήματα.

14. **Λέμνη** λέγεται μεγάλη ποσότης καὶ ἔκτασις ὕδατος, τὸ ὅποιον περικλείεται πανταχόθεν ὑπὸ Ξηρᾶς. Τὸ ὕδωρ τῶν λιμνῶν εἶναι γλυκὺ ώσεπιτοπολύ.

15. "Αἱ λίμναι εἶναι μικραὶ ἄλλαι ὅμως εἶναι τόσου

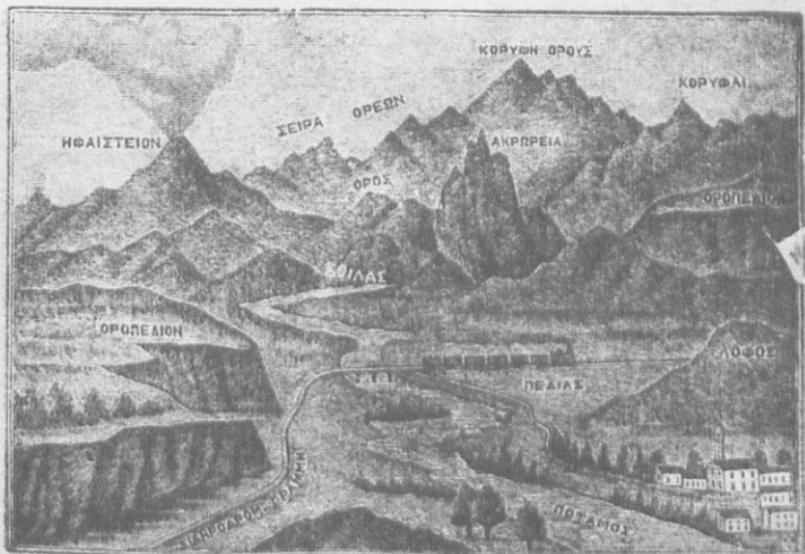
μεγάλαι, ὅστε πλέοντι πλοῖα καὶ ἀτμόπλοια ἐντὸς αὐτῶν,
καὶ ἀλιεύονται ιχθύες μεγάλοι καὶ πολλοί.

16. "Ελος.—Τέλμα.—"Οταν εἰς μέρος τι συναχθῇ
ὑδωρ ἀβαθὲς καὶ ἀκίνητον, καλεῖται ἔλος ή τέλμα." Εντὸς
τῶν ἑλῶν φύονται διάφορα ὑδρόβια φυτά. Τὰ ἔλη εἶναι ἐπι-
βλαβῆ εἰς τὴν ύγειαν τῶν ἀνθρώπων· διότι ἀναπτύσσονται
ἐντὸς τῶν ἑλῶν διάφορα ζωύφια καὶ μικρόβια μολυσματικά,
τὰ ὅποια μεταδίδουσι πυρετούς καὶ ἄλλας νόσους.

Φ. "Ορος. Βουνόν. Λόφος. Ήφαιστειον.

1. Τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ή τὸ **ἔδαφος** δὲν εἶναι ἐπί-
πεδον, ἀλλὰ παρουσιάζει μορφὴν ἀνώμαλον ἐξ ὑψωμάτων
καὶ κοιλωμάτων.

2. Τὰ πολὺ βαθέα κοιλώματα εἶναι πεπληρωμένα ὕδατος

καὶ σχηματίζουσι τοὺς ὥκεανούς, τὰς θαλάσσας, τὰς λίμνας.

3. Τὰ δὲ ὑψώματα εἶναι ὅγκοι στερεοί, ἄλλοι μεγαλείτε-
ροι καὶ ἄλλοι μικρότεροι, οἱ ὅποιοι ἔχουσιν ὑπεράνω τῆς
ἐπιπρανείας τῶν ὕδάτων.

4. Πρὸς τὰ κοιλώματα καὶ τὰ κατωφρερή ἐν γένει μέρη

περιπατοῦμεν καὶ τρέχομεν πολὺ εὔκόλως, χωρὶς νὰ κουράζωμεθα.

5. Πρὸς τὰ ὑψώματα ὅμως καὶ τὰ ἀνωμερῆ μέρη ἀναβαίνομεν μετὰ δυσκολίας καὶ κόπου· εἰς πολλὰ δὲ ἀναβαίνομεν μετὰ κινδύνου, καὶ εἰς ἄλλα δὲ δυνάμεθα νὰ ἀναβῶμεν διόλου.

6. **Λόφοι.**—Τὰ ὑψώματα, εἰς τὰ ὅποια ἀναβαίνομεν εὔκόλως, ὄνομάζονται **λόφοι**. Οἱ λόφοι ἀποτελοῦνται ἐκ χώματος καὶ εἶναι χαμηλότεροι τῶν 200 μέτρων. Εάν οἱ λόφοι εἶναι πετρώδεις, καλοῦνται **βράχοι**, εἰὰν δὲ εἶναι καλλιεργήσιμοι, καλοῦνται **γήλοφοι**.

7. **Θρασ.**—Τὰ ὑψώματα δὲ ἔκεινα, εἰς τὰ ὅποια ἀναβαίνομεν μετὰ δυσκολίας ἢ δὲ δυνάμεθα νὰ ἀναβῶμεν διόλου, ὄνομάζονται ὅρη. Τὰ ὅρη εἶναι πολὺ ὑψηλά, πετρώδη καὶ ιρημωδη. Τὸ ὑψός δὲ αὐτῶν εἶναι ἀπὸ 500 μέτρων καὶ ἄνω.

8. **Βουνά** καλοῦνται τὰ χαμηλότερά ὅρη, δηλαδὴ τὰ κάτω τῶν 500 μέτρων ὕψους.

9. Τὸ ὑψηλότατον μέρος τοῦ ὄρους καλεῖται **κορυφὴ** ἢ **ἀκρώρεια**: τὸ χαμηλότατον δὲ **ὑπώρεια** ἢ **πρόποδες**: αἱ δὲ πλευραί, αἱ μεταξὺ τῆς κορυφῆς καὶ τῶν ὑπωρειῶν, καλοῦνται **κλιτύες** τοῦ ὄρους.

10. **Ηφαίστειον.**—Μερικὰ ὅρη ἔχουσιν εἰς τὴν κορυφὴν αὐτῶν μεγάλην ὅπήν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἔξερχονται κατὰ καιρούς καπνὸς, φλόγες, τέρρα καὶ ἄλλαι ὅλαι διάπυροι καὶ ρευσταί. Τὰ ὅρη ταῦτα λέγονται **ήφαίστεια**, ως τὸ ἐν τῇ νήσῳ Θήρᾳ, καὶ ὁ Βεσούβιος ἐν Ἰταλίᾳ. Η ὅπη ἢ τὸ στόμιον τῶν ἡφαιστείων λέγεται **κρατήρα**.

10. Η χρησιμότης τῶν ὅρέων.

1. "Οχι μόνον σὲ πεδιάδες, τὰς ὅποιας καλλιεργοῦμεν καὶ ποριζόμεθα ἐξ αὐτῶν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, εἶναι χρήσιμοι εἰς τὸν ἀνθρωπὸν, ἀλλὰ καὶ τὰ **ὅρη**.

2. Τὰ ὅρη χρησιμεύουσι νὰ καθιστῶσι δροσερὸν τὸ κλίμα

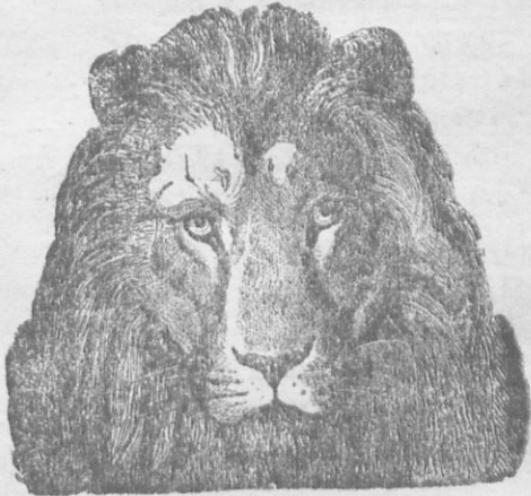
τόπου τινός. Ὄταν δὲ μάλιστα ταῦτα εἶναι δασύδη, προκαλεῖσθαι τὴν ὑγρασίαν καὶ τὴν βροχήν, η δποία ωφελεῖ τὰς πέριξ τῶν ὄρέων πεδιάδας καὶ φέρει τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν τόπον.

3. Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι πυρκαϊκαὶ καὶ ἄλλαι φθοραὶ, ἔνεκα ἀμαθείας, κατέστρεψαν πλεῖστα δάση. Καὶ τώρα, αἰσθανθέντες τὴν μεγάλην ἀνάγκην αὐτῶν, ἡρχίσαμεν νὰ φροντίζωμεν περὶ ἀναδασώσεως τῆς ὥραις χώρας ἡμῶν, ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον φροντίδα τῆς Βασιλίσσης ἡμῶν Σοφίας.

4. Τὰ ὅρη προσέτι μᾶς παρέχουσι διάφορα εἰδη χρησιμωτάτων λίθων, ως τὸ μάρμαρον, τὸν σχιστόλιθον, τὴν κίσσηριν (έλαιφρόπετραν) καὶ πλεῖστα ἄλλα πρὸς τούτοις δὲ ὀρυκτὰς ὄλαχος, ἐκ τῶν ὧποιων ἐξάγομεν μόλυβδον, ἄργυρον, ψευδάργυρον (τσίγκον), χρυσόν, σίδηρον, κασσίτερον (καλάτη) καὶ ἄλλα μέταλλα.

5. Τόσον πολὺ χρήσιμα εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ ὅρη !

II. Λέων γεγγραφώς.

Κεφαλὴ λέοντος

Τοῦ δάσους ἡ φρίξη, ὁ λέων,
Τὴν πρώτην τὸν δύναμιν αλεάων,
Καὶ φθάσας εἰς γῆρας βαθύ,

Τής χώρας τὸ παίγνιον ὄλης,
Βεδέζων ἡδύνατο μόλις
Εἰς πόδας ἴσχυούς νὰ σταθῇ.

Μεθών τὸ κακὸν ὁ λαός του,
Ο ἄλλοτε τρέμων ἐμπρός του,
Προσῆλθε θρασὺς καὶ γελῶν.
Καὶ πρῶτος ὁ ταῦρος, προτάττων
Τὸ ζεῦγος οὗτέων κεράτων,
Τῷ ἔδωκε κτύπον καλόν.

Ο ἵππος γενναίως εὐθύνων
Οπλὴν σιδηρᾶν πρός ἐκεῖνον
Ἐλάκτισε πνέων ὀργήν.
Ο λύκος ἐλθὼν μετ' ὄλγουν,
Καὶ ρύγχος δυσώδες ἀνοίγων,
Βαρεῖαν προσῆψε πληγήν.

Χωρὶς νὰ γογγύσῃ ὁ γέρων,
τὴν τύχην του ἔκειτο φέρων
Κ εἰς τόσα δεινὰ σιωπῶν.
Οπότε τὸ βλέμμα ὑψώνων
Κ ἰδὼν πρός τοῖς ἄλλοις τὸν ὄνον,
ἐφώνησε ταῦτα εἰπών·

«Χωρὶς τὶς καλὸν νὰ ἐλπίσω
Τὸ βλέπω, τὰ κῶλα θ' ἀφήσω
Αγρίων πτηνῶν ἀρπαγήν.
Πλὴν δύο θανάτους λαμβάνω,
Ἄν πέπρωται, πρὸν ἀποθάνω,
Νὰ λάδω καὶ ὄνου πληγήν».

Ο θητὸς τὴν δυστυχίαν
Υποφέρει διπλασίαν,
Χλεύητ' κ' ἐλεγχον ενδισκον
Παρὰ φαύλων ἀνθρωπίσκων.

*Αλ.. Κατακούζηνές.

12. Ο Δήμος. — Δήμαρχος. — Δημαρχεῖον. — Πάρεδροι. — Σύμβουλοι. — Αστυνομία. — Χωροφυλακή. — Στρατός.

1. Οι κάτοικοι μᾶς ἡ περισσότερων πόλεων καὶ κωμῶν ἐκλέγουσιν ἀνὰ τετραετίαν διὰ ψηφοφορίας ἕνα ἄρχοντα, τοὺς δημαρχικοὺς Παρέδρους καὶ τοὺς δημοτικοὺς ἡ κοινοτικοὺς Συμβούλους.

2. Ο ἄρχων καὶ οἱ σύμβουλοι διευθύνουσι τὰ κοινὰ συμφέροντα τῆς πόλεως καὶ τῶν κωμῶν.

3. Ο ἄρχων ὀνομάζεται **δήμαρχος**. Οι κάτοικοι δῆλου τοῦ δήμου, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, λέγονται **δημόται**.

4. Τὸν δήμαρχον ἐκλέγουσιν οἱ ἐκλογεῖς. Ἐκλογεῖς δὲ δύνανται νὰ εἶναι μόνον οἱ ἄρρενες δημόται οἱ συμπληρώσαντες τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος τῆς ἡλικίας των καὶ ὑπηρετήσαντες εἰς τὸν στρατόν. Οἱ ἐκλέξιμοι δέ, ἦτοι ὑποφήριοι Δήμαρχοι, Πάρεδροι καὶ Σύμβουλοι, πρέπει νὰ ἔχωσι συμπληρώσει τὸ 30ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

5. Η ἐκλογὴ εἶναι μυστικὴ, γινομένη ἐντὸς καλπῶν διὰ σφαιριδίων ἥδια χαρτίνων ψηφοδελτίων ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν.

6. **Δήμος**. — Η τοπικὴ περιοχὴ, ἐντὸς τῆς ὅποιας κατοικοῦσιν οἱ δημόται, ἄρχει δὲ ὁ Δήμαρχος, καλεῖται **Δήμος**. "Ωστε Ἑκαστος δήμος ἀποτελεῖται α") ἀπὸ τοπικὴν περιοχὴν, β') ἀπὸ πρόσωπα (τοὺς δημότας), καὶ γ') ἔχει ἄρχοντα, τὸν Δήμαρχον.

7. Τὸ γραφεῖον τοῦ Δημάρχου λέγεται **δημαρχεῖον**. Έν τῷ Δημαρχεῖῳ συνέρχεται πρὸς σύσκεψιν τὸ **Δημοτικὸν Συμβούλιον**. Τὰς ἀποφάσεις δὲ τούτου πρέπει πρῶτον νὰ ἐπικυρώσῃ ὁ Νομάρχης, ἐκτελεῖ δὲ κατόπιν ὁ Δήμαρχος. Η δὲ πόλις ἡ κώμη, ὅπου ὑπάρχει τὸ Δημαρχεῖον, λέγεται **πρωτεύουσα τοῦ δήμου**.

8. Εἰς τὰς κώμας ἔκεινας, εἰς τὰς ὅποιας δὲ τὸν ὑπάρχει δημαρχεῖον, προστατεῖ εἰς **δημαρχικὸς πάρεδρος**

έκλεγόμενος ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ὑπὸ τῶν δημοτῶν, ἢ ὁ εἰδικὸς πάρεδρος τοῦ χωρίου, τὸν ὅποιον διορίζει ὁ Δήμαρχος.

9. Ὁ Δῆμος εἶναι μικρὰ διοικητικὴ περιφέρεια ἐντὸς τοῦ Κράτους.

10. Οἱ Δῆμοι τοῦ Κράτους διακρίνονται εἰς τρεῖς τάξεις, ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν, ἡτοι **Πρώτης τάξεως** ἄνω τῶν 10 χιλιάδων κατοίκων, **Δευτέρας τάξεως**¹ κάτω τῶν 10 χιλιάδων κατοίκων μέχρι δύο **Τρίτης τάξεως**² κάτω τῶν δύο χιλιάδων κατοίκων.

11. Ὡπως ὁ καλὸς οἰκογενείαρχης διευθύνει τὰ τοῦ οἴκου του καὶ φροντίζει περὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ Δήμαρχος φροντίζει περὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ Δήμου καὶ τῶν οἰκονομιῶν αὐτοῦ. Ὁπου λοιπόν ὁ Δήμαρχος εἶναι καλὸς καὶ ἐνάρετος καὶ δίκαιος, ἐν τῷ Δήμῳ ἔκεινω βασιλεύει ἡσυχία, τάξις καὶ ἀσφάλεια· ὅπου δὲ συμβαίνει ὁ Δήμαρχος νὰ μὴ εἶναι ἀνήρ χρηστός, ἔκει ὑπάρχει ἀνησυχία καὶ ἀταξία καὶ ἀδικία.

12. **Αστυνομέα.**—Εἰς ἕκαστον Δήμου ὑπάρχει καὶ ἡ ἀστυνομέα. Ἀλλοτε ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ ἀνήκει εἰς τοὺς Δήμους, τώρα δῆμος ἀνήκει εἰς τὸ Κράτος.

13. Τὸ Κράτος ἔχει διορίσει ἀστυνόμους στρατιωτικούς, δηλ. ἀξιωματικούς καὶ ὑπαξιωματικούς τῆς χωροφυλακῆς.

14. Τὸ κατώτερον προσωπικὸν τῆς ἀστυνομίας ἀποτελοῦσιν οἱ καλούμενοι **ἀστυφύλακες** ή **χωροφύλακες**.

15. Τῆς ἀστυνομίας ἔργον εἶναι νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς τάξεως καὶ ἀσφαλείας τῶν πολιτῶν ἐν ἐκάστῳ Δήμῳ, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν κτημάτων αὐτῶν.

16. Διὰ τὴν φύλαξιν τῶν ἀγρῶν ἐκλέγονται καὶ διορίζονται οἱ **ἄγροφύλακες**. Διὰ δὲ τὴν φύλαξιν τῶν δασῶν

¹ Εἰς Δήμαρχος 4 ἢ 6 Πάρεδροι καὶ 18 Σύμβουλοι.

² Εἰς Δήμαρχος 2 ἢ 4 Πάρεδροι καὶ 12 Σύμβουλοι.

³ Εἰς Δήμαρχος εἰς Πάρεδρος καὶ 6 Σύμβουλοι.

οι δασάρχαι καὶ δασοφύλακες· διὰ δὲ τὴν φύλαξιν
καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῆς χώρας ἐν γένει ὑπάρχουσιν οἱ χω-
ροφύλακες, ἦτοι ἀξιωματικοί, ὑπαξιωματικοί καὶ στρα-
τιῶται τῆς χωροφυλακῆς.

17. **Ο στρατός.**—Ο στρατός χρησιμεύει εἰς τὸ
νὰ φυλάττῃ τὴν πατρίδα ἀπὸ τοὺς ἔχθρους τοῦ ἔθνους μας
καὶ νὰ πολεμῇ κατ' αὐτῶν, ὅταν ὁ βασιλεὺς κηρύττῃ τὸν
πόλεμον. Ο Ελληνικός στρατός εἶναι δὲ ἀνδρειότερος ὅλων
τῶν στρατῶν· σύγκειται δὲ ἀπὸ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ
ἀπὸ τὸν στρατὸν τῆς θαλάσσης ἦτοι τὸ Ναυτικόν.

18. Ο στρατός τῆς ξηρᾶς σύγκειται ἀπὸ διαφόρους κλά-
δους, οἵτινες καλοῦνται **σώματα**. Ταῦτα δὲ εἶναι τὸ **Πε-
ζεκόν**, τὸ **Ιππεικόν**, τὸ **Πυροβολεικόν**, τὸ **Μη-
χανεικόν**, τὸ **Εύζωνεικόν**, ἡ **Χωροφυλακὴ** καὶ
τὸ **Οξεονομικόν**.

13. Παρουσία.

(Σαπουνίζοντας γουροῦνι
Χάνεις κόπο καὶ σαποῦνι).

Αέγεται περὶ ἔκεινων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι πάντοτε
μένουσιν ἀδιόρθωτοι, ὅσον καὶ ἀν διδάσκης αὐτούς, ὅσον καὶ
ἐν φροντίζῃς νὰ διορθώσωσι τὰ σφάλματά των καὶ νὰ κό-
ψωσι τὰ χυδαῖα ἐλαττώματά των. Οἱ τοιοῦτοι ἀδιόρθωτοι
παραβάλλονται πρὸς τοὺς χόλους, οἱ ὅποιοι πάντοτε κυ-
λιούνται εἰς τὸν βόρβορον, ἀδυνατοῦντες νὰ ἀλλάξωσι φύσιν
καὶ νὰ γείνωσιν εὐγενεῖς· ὅσον δὲ καὶ ἀν καθαρίσης αὐτούς,
μετ' ὄλιγον θὰ κυλισθῶσι πάλιν ἐν τῷ βορβόρῳ καὶ θὰ ρυ-
πανθῶσιν. "Ωστε καὶ τὸν κόπον καὶ τὸν σάπωνα χάνει ὁ
πλύνων καὶ καθαρίζων χοῖρον.

14. Ο νομός.—Η ἐπαρχία.

1. Πολλοί Δῆμοι ἡ Κοινότητες ὅμοι ἀποτελοῦσι μίαν
Ἐπαρχίαν. Πολλαὶ δὲ Ἐπαρχίαι ὅμοι ἀποτελοῦσιν
ἔνα **Νομόν**.

2. Τὸν Νομὸν διευθύνει ὁ **Νομάρχης**. Ο Νομάρχης ἐπίσης διευθύνει καὶ τὰς Ἐπαρχίας (καὶ σχι "Ἐπαρχος, δῆπος ἄλλοτε). Τὸν **Νομάρχην** διορίζει ὁ **Βασιλεὺς**.

3. Αἱ Ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος ἔχουσιν ἐκάστη ἴδιαν τοπικὴν ὀνομασίαν καὶ χρησιμεύουσιν ἀπλῶς ὡς τοπικαὶ περιφέρειαι πρὸς ἐκλογὴν ὥρισμένου ἀριθμοῦ Βουλευτῶν ἐξ ἐκάστης.

4. Οἱ **Νομοὶ** περιλαμβάνουσι καὶ τοὺς Δῆμους καὶ τὰς Ἐπαρχίας.

5. Ο Δῆμος καὶ ἡ Κοινότης εἶναι μικρὰ τοπικὴ περιφέρεια. Η Ἐπαρχία εἶναι μεγαλεῖτέρα. Καὶ ὁ Νομὸς ἀκόμη μεγαλεῖτέρα.

6. Οἱ Νομοὶ πάντες ὅμοι ἀποτελοῦσι τὸ **Ἑλληνικὸν Κράτος** ἢ **Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος**.

7. Τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος ἡτο πρὶν μικρότερον. Τώρα ὅμως ἐδίπλασιάσθη διότι οἱ Ἑλληνες ἐνίκησαν Τούρκους καὶ Βουλγάρους καὶ ἀπηλευθέρωσαν τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν.

8. Η Ἑλλὰς εἶναι Κράτος ἐκτεταμένον. Γύπαρχουσιν δῆμοις ἄλλα Κράτη ἀσυγκρίτως μεγαλεῖτέρα τῆς Ἑλλάδος, πέντε καὶ δέκα καὶ περισσοτέρας φοράς, οἷον ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία, ἡ Ρωσία, ἡ Ιταλία, καὶ πολλὰ ἄλλα.

15. Τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος.

1. Η ἐπιφάνεια τῆς Γῆς διακρίνεται εἰς ἕηράν καὶ θάλασσαν.

2. Η θάλασσα δὲν εἶναι δῆλη εἰς ἐν μέρος καὶ ἡ ξηρὰ εἰς ἄλλο, ἀλλὰ ἡ μὲν εἰσχωρεῖ εἰς τὴν δέ, καὶ τοιουτοτρόπως σχηματίζεται ἡ μεγάλη ποικιλλὰ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, τὴν ὅποιαν βλέπομεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς, ἐὰν παρατηρήσωμεν εἰς τοὺς γεωγραφικὸν Χάρτην τὸν ἡμισφαίριον.

3. Η θάλασσα διαιρεῖται εἰς πέντε πολὺ μεγάλα τυγχάνατα, τὰ ὅποια καλοῦνται **Φικεῖνοι**.

4. Η ξηρά διαιρεῖται ώσπερτως εἰς πέντε πολὺ μεγάλα τμήματα, τὰ ὅποια καλοῦνται **ἡπειροι**.

5. Μία ἐκ τῶν πέντε ἡπειρών εἶναι η **Εύρωπη**.

6. Έκαστη ἡπειρος διαιρεῖται εἰς πολλὰ βασίλεια. Ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ Χάρτου ἔκαστον βασίλειον ἔχει διάφορον χρωματισμόν. Η Εύρωπη διαιρεῖται εἰς 20 βασίλεια μεγάλα.

7. Ἐν ἑκατὸν τῶν 20 βασίλειων τῆς Εύρωπης εἶναι η ὥραια πατρὶς ἡμῶν **Ἐλλάξ**.

8. Η Ἐλλάς εἶναι μὲν μικρὸν σχετικῶς βασίλειον σήμερον, ἀλλ' ἔχει τὴν μεγαλειτέραν ιστορίαν καὶ δόξαν τοῦ κόσμου. Εἰς παλαιοὺς δὲ χρόνους ἦτο καὶ τὸ μέγιστον βασίλειον τοῦ κόσμου.

9. Οἱ κάτοικοι ὅλου τοῦ βασίλειου τῆς Ἐλλάδος εἶναι μόνον πέντε ἑκατομμύρια περίπου ἀνθρώπων (5.000.000), ἐνῷ ἄλλα βασίλεια μεγάλα ἔχουσιν 20 καὶ 30 καὶ 40 καὶ 100 καὶ περισσότερα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων.

10. Η Ἐλλάς κατέχει τὸ νότιον μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου. Αποτελεῖται δὲ φυσικῶς τον ἀπὸ τὴν **Στερεάν**, **Ἐλλάδα**, **Θεσσαλίαν**, **Ηπειρού**, καὶ **Μακεδονίαν**, τον ἀπὸ τὴν **Πελοπόννησον**, καὶ τον ἀπὸ τὰς **Νήσους** (τοῦ Αιγαίου καὶ τοῦ Ιονίου πελάγους).

11. Τὴν Ἐλλάδα περιβρέχουσι πολλὰ πελάγη καὶ αόλποι. Εἶχει δὲ πολλὰς νήσους καὶ πολλὰ ἀκρωτήρια, δῷη, πεδιάδας, ποταμοὺς καὶ λίμνας.

12. Ολον τὸ βασίλειον ἔχει ἀνώτατον **Αρχοντα τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον**. Οὗτος διορίζει τὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὅποια κυβερνᾷ τὸ βασίλειον ἡ **Κράτος**.

13. **Πολέτευμα**. Έκαστον βασίλειον ἡ **Κράτος** κυβερνᾶται συμφώνως πρὸς ὠρισμένους θεμελιώδεις νόμους, οἱ ὅποιοι ὅλοι δύο καλοῦνται **πολέτευμα**.

14. Τὸ πολίτευμα τῆς Ἐλλάδος λέγεται **συνταγμα-**

τεκνὴ μοναρχία. Συμφώνως δὲ πρὸς αὐτὴν ὑπάρχει εἰς μονάρχης, ὅστις λέγεται Βασιλεὺς, μία Κυβέρνησις καὶ μία Βουλή. Ἡ Βουλή, ἀποτελουμένη ἐξ 184 βουλευτῶν, φημίζει τοὺς νόμους· ὁ βασιλεὺς ἐπικυροῖ αὐτοὺς διὰ τῆς ὑπογραφῆς του (ἢ ἀρνεῖται τὴν ἐπικύρωσιν). ἡ δὲ Κυβέρνησις, ἐξ ἑπτὰ ὑπουργῶν δι' ισάριθμα· Ὕπουργεῖα, ἔφαρμος οἱ τοὺς νόμους τοὺς φημισθέντας ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ ἐπικυρωθέντας ὑπὸ τοῦ βασιλέως.

15. Φόροι.—Τὸ Κράτος, διὰ νὰ μισθοδοτῇ τοὺς ὑπαλλήλους αὐτοῦ, τὸν στρατόν, τὸν Βασιλέα, ἔξαστραλίζεν εἰς τὸν πολίτην τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἔχει ἀνάγκην χρημάτων. Τὰ χρήματα ταῦτα συνάγουσιν οἱ Ταμίαι καὶ εἰσπράτορες ἐκ τῶν φόρων, τοὺς ὅποιους ἐτησίως ὑποχρεοῦνται νὰ πληρώσουσιν οἱ πολιτεῖαι, οἵτινες διὰ τοῦτο ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτῶσι παρὰ τῶν διαφόρων ὑπαλλήλων νὰ εἶναι τίμιοι καὶ πρόσθυμοι εἰς τὰ καθήκοντά των, καὶ νὰ ὑπηρετῶσι τοὺς πολίτας εἰς τὰς νομίμους ὑποθέσεις των ταχέως καὶ εἰλικρινῶς.

16. Αἴνεγμα.

Τετράποδον ποδοπ τῷ,

Ἄλλ' ὄμως δὲν κινοῦμας·

Αναίσθητον, ἀναίσθητῷ.

Οὐδὲν διαλογοῦμας.

Περὶ ἐμὲ πολλοὶ γελοῦν,

Αναγενώσκουν, διαλοῦν·

Οὐδὲν καταλαμβάνω.

Ἐπὶ τοῦ κόσμου γεννηθεὶς

Αγράμματος καὶ ἀμαθής.

Τοιούτος θ' ἀποθάνω.

Τί εἴνας;

17. Τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτά.

1. Ἐκ τῶν ζῷων ἄλλα εἶναι μικρὰ καὶ ἄλλα μεγάλα· ἄλλα εἶναι **ῆμέρα** καὶ ἄλλα **ἄγρια**. Τὰ **κατοικήσια** ζῷα εἶναι ὅλα ἥμερα.

2. Ὁ βοῦς, ὁ ἵππος, ὁ ὄνος, ὁ ἡμίονος, ὁ κύων, ὁ λύκος, ἡ γαλῆ, ὁ ποντικός, ἡ ὄρνις, ὁ χοῖρος καὶ ἄλλα ζῷα εὑρίσκονται εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς.

3. Ὁ λέων, ὁ ἐλέφας, ἡ κάμηλος, ὁ ῥινόκερως, ὁ οὐραγγοτάγκος, ὁ πίθηκος, δὲν εὑρίσκονται εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν Ασίαν καὶ Αφρικήν.

4. Ἡ ἄρκτος εὑρίσκεται εἰς τὰ βόρεια μέρη τῆς Εύρωπης, Ασίας καὶ Αμερικῆς.

5. Ὄμοιώς καὶ τὰ φυτὰ καὶ δένδρα. Παραδείγματος χάριν εἰς τὴν Ἑλλάδα εύδοκιμεῖ ιδίως ἡ ἄμπελος καὶ ἡ ἔλατα. Εἰς τὴν Κίναν τὸ τέλον. Εἰς τὴν Αραβίαν καὶ τὴν Νότιον Αμερικήν ὁ καρές. Εἰς τὰς Ινδίας τὸ ζαχαροκάλαμον.

18. Οὐρανός.—"Ηλιος.—"Ημέρα.—Νύξ.

1. Ἐὰν παρατηρήσωμεν ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν ἡμῶν, θλέπομεν τὸ ἀπειρον γάος, τὸ ὅποῖον καλεῖται **Οὐρανός** (ἡ στερέωμα).

Κατοικήσια ζῷα

2. Ο οὐρανὸς φαίνεται ως μέγιστος θόλος πράγματι σμως δὲν εἶναι θόλος, ἀλλὰ χάος ἀπέραντον.

3. Έντος τοῦ χάους τούτου κινοῦνται ταχύτατα, χωρὶς οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν νὰ σταματήσωσι, καὶ γυρίζουσι τὸ ἐν περιξ τοῦ ἄλλου, ὅλα τὰ ἀστρα τοῦ οὐρανοῦ, ἡ σελήνη, ὁ ἥλιος καὶ ἡ γῆ.

4. Οἱ ἀστέρες εἶναι πολὺ μακρὰν τῆς γῆς, καὶ διὰ τοῦτο φαίνονται μικροί, ἐνῷ πολλοὶ εἶναι μεγάλοι, ως ὁ ἥλιος, καὶ ἀκόμη μεγαλεῖτεροι αὐτοῦ, ἐκατομμύρια δὲ φοράς μεγαλεῖτεροι ἀπό τὴν γῆν.

5. Πολλάκις ὁ οὐρανὸς δὲν ἔχει νέφη, ἀλλ' ὥραῖν κυανοῦν χρῶμα. Τότε λέγομεν, ὅτι εἶναι **αἰθρία**. Ἀλλοτε δὲ πάλιν ἔχει νέφη πολλά, καὶ τότε λέγομεν ὅτι εἶναι συννέφεια (συννεφεῖά).

6. "Οταν εἶναι αἰθρία, βλέπομεν καλῶς τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἀστέρας. "Οταν δὲ εἶναι συννέφεια, δὲν βλέπομεν αὐτούς.

7. **Οὐράνια σώματα**.—Ο ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες λέγονται οὐράνια σώματα, ἐπειδὴ εὑρίσκονται ἐν τῷ οὐρανῷ.

8. Εἴθις ως ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος γίνεται **πρωΐα**. Ο χρόνος δέ, κατὰ τὸν ὅποιον βασιλεύει, καλεῖται **ἐσπέρα**. Ο χρόνος δέ, κατὰ τὸν ὅποιον εἶναι κεκρυμμένος ὑποκάτω τοῦ ὄρλεοντος, καλεῖται **νύξ**. Ο δὲ χρόνος ἀπό τῆς μιᾶς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου μέχρι τῆς ἀλλῆς καλεῖται **ἡμερονύκτειον**. Τὸ ἡμερονύκτιον διαρεῖται εἰς 24 ὥρας.

9. Η **ἡμέρα** διαρκεῖ τὸν μὲν χειμῶνα 9 ὥρας τὸ διλιγάτερον (8 Δεκεμβρίου), τὸ δὲ θέρος 15 ὥρας τὸ περισσότερον (8 Ιουνίου).

10. Η δὲ **νύξ** διαρκεῖ ἀντιστρόφως τῆς ἡμέρας, ἢτοι τὸν μὲν χειμῶνα 15 ὥρας τὸ περισσότερον, τὸ δὲ θέρος 9 ὥρας τὸ διλιγάτερον.

11. Δις τοῦ ἔτους ἡ **ἡμέρα** γίνεται ἵση πρὸς τὴν νύκτα-

Δηλαδή ή ημέρα έχει τότε ώρας 12 και ή νύξ ώρας 12-Τοῦτο συμβαίνει τὴν 8 Μαρτίου και τὴν 10 Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους.

12. **Τὸ λυκαυγέδον.**—Πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλιου ὁ ὄρλων ἀρχεται εἰς τὸ μέρος τῆς ἀνατολῆς νὰ φωτίζηται ἐλαφρῶς δι' ὥχρου φωτός, τὸ ὅποιον κατόπιν γίνεται ρόδο-χρουν και ἔπειτα χρυσίζον, ἔως οὐκ ἀνατέλλει ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ὁ ἥλιος. Τὸ φῶς αὐτὸ τὸ πρὸ τῆς ἀνατολῆς καλεῖται **λυκαυγέδον**, η δὲ ώρα ἐκείνη καλεῖται **ἡ ωρὶς η αὔγη-**

13. **Τὸ λυκόφως.**—Ομοίως συμβαίνει τὴν ἐσπέραν-Εύθυς ἂμα δύσῃ ὁ ἥλιος, ὁ ὄρλων προσλαμβάνει ώραιον χρῶμα ἐρυθρὸν χρυσίζον, τὸ ὅποιον βαθυηδὸν ἀφανίζεται μετ' ὀλίγην ώραν, και ἔπειται τὸ σκότος. Τὸ χρυσίζον ἐκείνο φῶς, τὸ μετὰ τὴν δύσιν, καλεῖται **λυκόφως**, η δὲ ώρα ἐκείνη καλεῖται **ἐσπέρα.**

19. Ο μεταξοσκώληξ.

1. **Ο μεταξοσκώληξ** εἶναι κάμπη λευκόφαιος ἔχουσα μέγεθος ἵσον περίπου πρὸς τὸν μικρὸν δάκτυλον τῆς χειρὸς ἡμῶν. Παράγει δὲ τὴν μεταξαν, ητις ἀλλοτε ἐθεωρεῖτο προϊὸν δένδρου!

2. **Ιστορία.**—Ο μεταξοσκώληξ δὲν ὑπῆρχεν ἀλλοτε ἐν Εύρωπῃ, ἀλλ' εἰσήχθη ὁ σπόρος αὐτοῦ ὑπὸ δύο μοναχῶν, οἵτινες εἶχον κρύψει αὐτὸν ἐντὸς τῶν κοίλων ράβδων των, και εἶχον μεταρρέψει ἐκ τῆς Κίνας (τῆς ἡπείρου Ασίας) εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρὸ γιλιών τετρακοσίων περίπου ἑτῶν. Βραδύτερον δὲ διεκόθη βαθυηδὸν εἰς ὅλην σχεδὸν τὴν Εύρωπην.

3. **Σπόροις.**—Τὰ φά, ἐκ τῶν ὅποιων γίνονται οἱ μεταξοσκώληκες, ὄνομαζονται σπόροις, ἐπειδὴ ὅμοιάζουσι πρὸς μικροὺς σπόρους κεγχρίου· ἔχουσι δὲ χρῶμα κιτρινωπόν.

4. **Εκκόλαψεις.**—**Τροφὴ.**—Η θερμότης τοῦ ἥλιου κατὰ τὴν ἀνοιξιν συντελεῖ εἰς τὸ νὰ ἀνοίξωσιν οἱ σπό-

ροι. Τότε ἔξερχεται ἐξ αὐτῶν μικρόν τι ἔντομον μελανωπόν.
Δίδουσι δὲ εἰς αὐτό καὶ τρώγει ψύλλα μορέας τρυφερά καὶ
καθαρά, κεκομμένα εἰς πολὺ λεπτὰ τεμάχια.

5. **Πλεκία καὶ χρῶμα.**—Τὸ ζωύφιον τοῦτο τρώ-
γει πολὺ καὶ μεγαλώνει ταχέως. Ἀλλάσσει δὲ **τετράκις**
τὸ δέρμα του ἑντὸς 6—7 ἑδομάδων καὶ χάνει βαθυηδόν τὸ
μελανωπὸν χρῶμά του, μεταβαλλόμενον εἰς λευκόφαιον (ἀ-
σπρειδερόν). Τότε δὲ γίνεται κάμπη μεγάλη καὶ ἀσχημος,
ἔχει δὲ χρῶμα λευκόφαιον, σῶμα μαλακόν, ἀποτελούμενον
ἐξ 8 ἕως 10 δακτυλίων ἐν εἴδει σπονδύλων, κεφαλὴν μεγά-
λην καὶ ἀσχημον καὶ στόμα ἐπίσης ἀσχημον.

6. **Τελευταία ἡλικία.**—Ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ τῆς
ἑδομῆς ἑδομάδος ὁ μεταξοσκώληξ παύει νὰ τρώγη, σηκώ-
νει ύψηλὰ τὴν κεφαλήν του καὶ κινεῖ αὐτὴν διαρκῶς δεξιὰ

‘Ο μεταξοσκώληξ.

καὶ ἀριστερῷ ἀναζητεῖ τότε μέρος κατάλληλον, διὰ νὰ πλέ-
ξῃ τὸ βομβύκιόν του (χουκκούλιον).

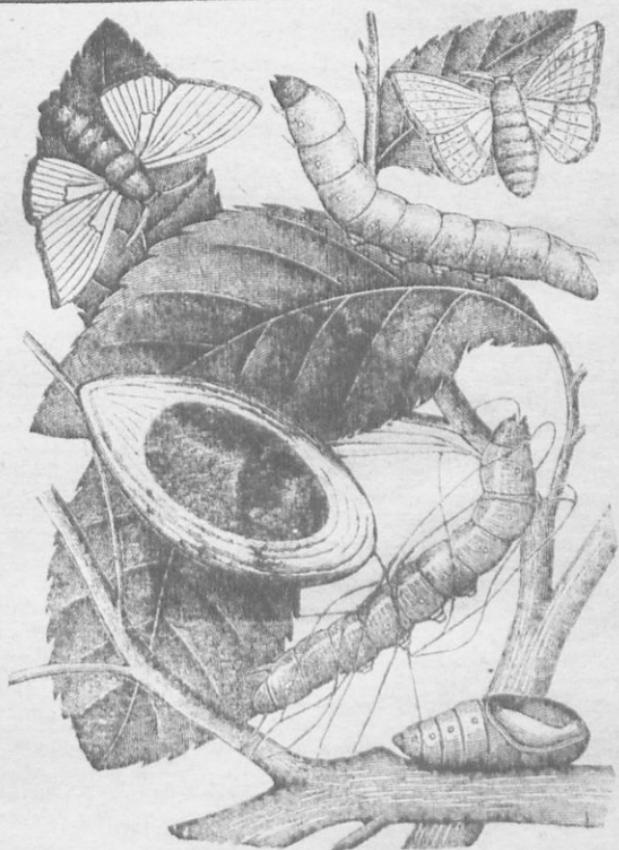
7. **Η μέταξα.**—Ἐντὸς τοῦ μεταξοσκώληκος ὑπάρ-
χει εἶδος ἀποθήκης, ἡ ὥποια εἶναι πλήρης ἀπὸ ἐν ὑγρὸν πυ-
κνὸν καὶ κολλῶδες. Τὸ ὑγρὸν τοῦτο ἔξαγει ὁ μεταξοσκώληξ
ἐκ δύο ὄπῶν λεπτοτάτων, αἱ δόποιαι ὑπάρχουσιν εἰς τὴν κάτω
σιαγόνα αὐτοῦ, καὶ πλέκει δι’ αὐτοῦ τὸ βομβύκιόν του.

8. Ἐξέρχεται δὲ τὸ ὑγρὸν ἐν εἴδει δύο νημάτων λεπτο-
τάτων, τὰ δόποια συνενοῦνται μετ’ ἀλλήλων εἰς ἐν νῆμα,
Ἐηραίνονται δὲ καὶ σκληρύνονται εύθυς ὡς ἔλθωσιν εἰς ἐπα-
ρήγη μὲ τὸν ἀέρα.

9. **Αρχὴ παραγωγῆς.**—Ἡ κάμπη ἐν πρώτοις
περιπλέκει διλγας κλωστὰς εἰς τὰ πέριξ ἐστῆς ἀντικείμενα

(συνήθως εἰς αλάδους θάμνου τινός, τὸν ὥποιον ἐπίτηδες θέτουσι πλησίον κύτης).

10. Τὸ βορμύκιον. — "Ἐπειτα ἡ κάμπη κινεῖ ἀκαταπαύστως τὴν κειράλην τῆς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ

Μεταμορφώσεις μεταξόδικώδηνος
Ψυγαί.—Κρυπταί.—Βορμύκιον.—Χεισαλλίτις.

πλέκουσα συνεχῶς πέριξ ἑαυτῆς σχηματίζει τὸ κουκκούλιον ἐν εἴδει πολὺ μικροῦ ώφου, ἐντὸς τοῦ ὥποιον εὑρίσκεται περικεκλεισμένη, χωρὶς πλέον νὰ φαίνηται.

11. Τὸ κουκκούλιον τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ κλωστὴν λε-

πτοτάτην, μεταξωτήν, στιλπνήν, στερεάν, λευκήν ή κιτρίνην, ή όποια, ἀν ἡτο δυνατὸν νὰ ἐκτυλιχθῇ καὶ ἔξαπλωθῇ εἰς μῆκος, θὰ ἡτο 3.700 περίπου μέτρων· ἐκ τούτων, μόνον περὶ τὰ 500 ἕως 700 μέτρα εἶναι καλὰ καὶ χρήσιμα, τὰ δὲ λοιπὰ εἶναι ἄχρηστα σχεδόν. Τὸ κουκούλιον λέγεται βομβύκιον τοῦ μεταξοσκώληκος.

12. **Χρυσαλλίς.**—Τὸ δέρμα τῆς κάμπης ἐντὸς τοῦ βομβύκιου ἔηραίνεται καὶ πίπτει κατοικεῖ δὲ αὐτὴ ἐντὸς αὐτοῦ ἀκίνητος καὶ λέγεται τότε γρυσαλλίς, ἥτις εἶναι βραχεῖα (κοντὴ) καὶ παχεῖα, ἔχει χρῶμα μελάγχρουν, ὅμοιάζει δέ πως πρὸς βρέρος ἑσπαργανωμένον σφιγκτά.

13. **ΨΥΓΗ.**—Εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην ἡ γρυσαλ-

ψυγὴ γεταξιδεωληπτος τίκτουσα τὰ φά της.

λίς μένει δέκα πέντε περίπου ἡμέρας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο σχηματίζονται βαθυτῷδὸν ἔσωθεν τοῦ δέρματος τῆς χρυσαλλίδος πτέρυγες, πόδες καὶ λοιπὰ ὄργανα, δηλαδὴ σκώληξ (ἡ χρυσαλλίς) μεταμορφοῦται ὀλίγον κατ’ ὀλίγον εἰς ψυγὴν (πεταλοῦσθαν).

14. **ἘΞΟΔΟΣ.**—Τέλος δὲ ἡ ψυγὴ αὐτῇ διατρυπᾷ μετὰ 15 ἡμέρας τὸ βομβύκιον εἰς τὸ ἐν ἀκρον αύτοῦ καὶ ἔξερχεται τῆς φυλακῆς της· τὸ διατρυπᾶ δὲ βρέχουσα αὐτὸ διὰ τίνος ὑγροῦ ἴσχυροῦ, τὸ ὅποιον χύνει ἐκ τοῦ στόματός της.

15. **ΑΓΓΡΥΠΗΤΑ ΒΟΜΒΥΚΙΑ.**—Ἄλλα, διὰ νὰ μὴ διατρυπήσουν ὅλα τὰ βομβύκια καὶ διακοπῇ τὸ νῆμα,

ἀπλώνομεν εἰς τὸν ἥλιον αὐτὰ δέκα ἡμέρας μετὰ τὴν τελείαν κατασκευὴν των· ὁ δὲ ἥλιος, θερμαλῶν πολὺ τὰς ἐντὸς αὐτῶν χρυσαλλίδας, φρονεύει αὐτάς*. Καὶ οὕτω παραδίδονται εἰς τὸ ἐμπόριον τὰ βοιμένια ἀτρύπητα.

16. **Φωτοκία.**—Μόνον δὲ ἔκεινα τὰ βοιμένια, τὰ ὅποια προορίζομεν νὰ κάμουν ψυχάς, αἱ δὲ ψυχαὶ σπόρον, δὲν ἐκθέπομεν εἰς τὸν ἥλιον. Ἐκλέγομεν δὲ διὰ τὴν φωτοκίαν τὰ ὡραιότερα καὶ εὐρωστότερα κουκκούλια.

17. **Δὲν ἔπταται.**—Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ἡ ἔρπουσα καὶ πολυφάγος κάμπη γίνεται ψυχὴ χνοώδης, ὑπόλευκος, παχύσαρκος καὶ δχὶ πολὺ ὥρατα, κινοῦσα μὲν τὰς πτέρυγας καὶ συραμένη διὰ τῆς κοιλίας, ἀλλὰ μὴ ἵπταμένη εἰς τὸν ψέρα. Εἰς δέκα δὲ μέρη εὑρίσκεται ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει ἔπταται μόνον τὴν νύκτα, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ἡμέραν.

18. **Συλλογὴ σπόρου.**—Μετ' ὅλιγας ἡμέρας αἱ μὲν ἄρρενες ψυχαὶ ἀποθνήσκουσιν* αἱ δὲ θῆλειαι γεννῶσιν ἔκαστη 200—300 φὰ κιτρινωπά, συνήθως ἐπάνω εἰς φύλλα λευκοῦ χάρτου, καὶ τότε ἀποθνήσκουσι καὶ αὗται. Οἱ σπόροις οὗτοι συλλέγεται καὶ φυλάσσεται ἐπιμελῶς ἐντὸς κυτίων καὶ ἐν τόπῳ ὑγρῷ τὴν δὲ προσεχῇ ἄνοιξιν ἀνοίγει ὑπὸ τὴν φυσικὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαρᾶς.

19. **Κλωστήρεα.**—Τὰ ἀτρύπητα βοιμένια ἐμβυθίζομεν εἰς θερμὸν ὕδωρ, τὸ ὅποῖον διαλύει τὴν κολλώδη ὄλην (μεταξόκολλαν) καὶ διευκολύνει τὸν τεχνίτην ἡ ἐργάτην νὰ ἐκτυλίσσῃ τὴν κλωστὴν ταχέως ἐκ τοῦ κουκουλίου διὰ μηχανημάτων εἰδικῶν, τὰ ὅποια λέγονται κλωστεκαὶ μηχαναῖ. Πολλῶν δὲ κουκουλίων, συνήθως ἀπὸ δύο μέχρι εἴκοσι, τὰ νήματα συμπλέκονται ὄμοιοι καὶ ἀποτελοῦσι μίαν κλωστὴν παχυτέραν, ἥτις χρησιμεύει διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας, δηλαδὴ διὰ τὴν κατασκευὴν διαρόρων μεταξίνων ὑφασμάτων, τὰ ὅποια εἶναι τὰ λαμπρότερα, στερεώτερα καὶ πολυτιμότερα ύφασματα.

* Τὰ αὐτὰ γίνεται καὶ διὰ τεγνητῆς θερμοκρασίας 60 βαθμῶν.

20. Βιομηχανία. — Η βιομηχανία τῆς μετάξης-
τουτέστιν ἡ ἐκ τῶν κουκκουλίων ἔξαγωγή τοῦ νήματος καὶ
ἡ κατασκευὴ ύφασμάτων, ἀκμάζει ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πο-
λιτείαις, ἐν Ἀγγλίᾳ, Γαλλίᾳ, Κίνῃ, Ιαπωνίᾳ καὶ ἄλλαις
χώραις.

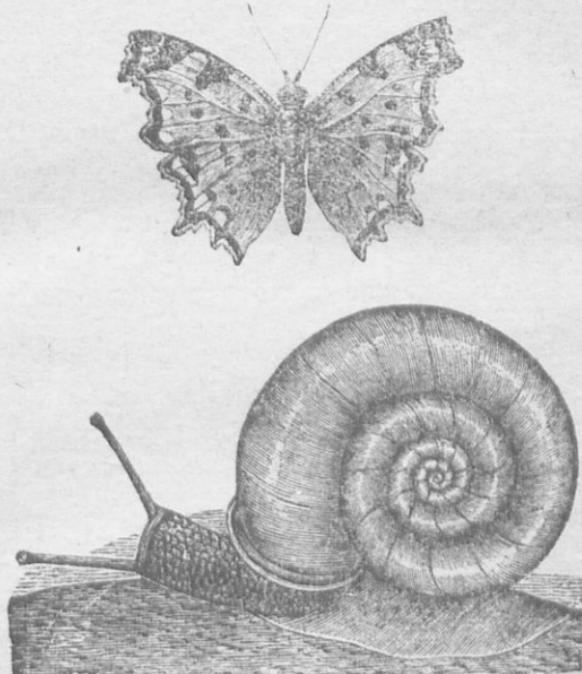
21. Βομβικοτροφέα. — Η δὲ μετάξοσκωληκο-
τροφία ἡ βομβικοτροφία δὲν εύδοκιμεῖ εἰς ὅλα τὰ κλίματα,
ἄλλὰ κυρίως εἰς τὴν Κίναν καὶ Ιαπωνίαν, εἰς τὰς Ἰνδίας
καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐν Εὐρώπῃ δὲ εἰς τὴν Γαλλίαν,
Ιταλίαν καὶ τὰς Ἑλληνικὰς χώρας.

22. Μεταξόσκωληκοτροφεῖα. — Τοὺς μετα-
ξόσκωληκας εἰς μέγιστον ἀριθμὸν ἀνατρέφουσιν ἐπιμελῶς
διὰ τρυφερῶν φύλλων μορέας, εἴτε ἐντὸς τῶν οἰκιῶν εἴτε
ἐντὸς εἰδικῶν καταστημάτων, τὰ δποτα καλοῦσι μεταξο-
σκωληκοτροφεῖα. Απαιτεῖται δὲ μεγάλη προσοχὴ εἰς τὴν
καθαριότητα τῆς τροφῆς τῶν σκωλήκων, εἰς τὴν διατήρησιν
ώρισμένης θερμοκρασίας, εἰς τὴν προφύλαξιν ἀπὸ ύγρασίαν
καὶ εἰς τὴν ἀραιώσιν τῆς πληθύσος τῶν καμπῶν, ἵνα
αῦται μεγαλώνουσιν. "Αλλως ὁ μεταξόσκωληξ ἀσθενεῖ εύ-
χολῶς καὶ ἀποθνήσκει.

23. Ανακεφαλαίωσις. — Τοιουτοτρόπως λοιπὸν ὁ
λεπτὸς σπόρος τοῦ μεταξόσκωληκος ἀνοίγει τὴν ἀνοιξιν,
ἔξέρχεται ἐξ αὐτοῦ μικρὰ κάμπη, ἣτις τρέφεται μὲν φύλλα
μορέας καὶ μεγαλώνει ταχέως, ὄλλασσει δὲ τετράκις τὸ
δέρμα της, καὶ ἐντὸς 6—7 ἑβδομάδων γίνεται σκώληξ ύπό-
λευκος. Τότε πλέκει τὸ βοιμύκιον καὶ κλείεται ἐντὸς αὐτοῦ
ἐπὶ 15 ἡμέρας, ὅπου μεταμορφοῦται ἀπὸ χρυσαλλίδος εἰς
ψυχήν διατρυπᾷ δὲ τὸ βοιμύκιον καὶ ἔξέρχεται ὡς ψυχή
(πεταλοῦδα), γεννᾷ τοὺς σπόρους καὶ ἀποθνήσκει. Έκ τῶν
ἀτρυπήτων βοιμύκων ἔξαγομεν τὸ νῆμα τῆς μετάξης διὰ
τῶν κλωστικῶν μηχανῶν, καὶ δι' αὐτοῦ ύρανομεν τὰ διά-
φορα πολύτιμα μετάξινα ύφασματα.

20. Κοχλίας καὶ πεταλοῦδα.

Ἐντὸς κίπου, κοσμουμένου ἐξ ἀνθέων ἐκλεκτῶν,
εἰς κοχλίας ἐπλανᾶτο
κάτω, εἰς τὸ χῶμα κάτω,
εὐτελῆ τροφὴν ζητῶν.

Ἄνωθεν αύτοῦ ἐπέτα, πτέρυγας χρυσᾶς κινοῦσα,
πεταλοῦδα νεαρὰ
ὅλη γάρις καὶ γαρά,
εὔοσμον τροφὴν ζητοῦσα.

Τὴν σκιάν της δὲ κοχλίας κατὰ γῆς ἴδων, κ' εὐθὺς
παραιτήσας τὴν τορφήν του,
ῦψωσε τὴν κεφαλήν του,
καὶ, δλίγον τι σκεφθεῖς,

Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ο. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, 1816 3

«Ποῦ, ἀνέκραξε, ποῦ τρέχεις, τοῦ Ζεφύρου τρελλὴ κόρη ;
ποία μοῖρά σου κακή
σὲ ώθει ἐδῶ κ' ἔκει,
εἰς λειμῶνας καὶ εἰς ὅρη !

»Δὲν βαρύνεσαι νὰ τρέχῃς δεξιὰ κι' ἀριστερά ;
στάσου, ἐπὶ τέλους στάσου
δὲν λυπεῖσαι τὰ πτερά σου,
τόσον εὔκιορφα πτερά !»

— «Αἶ, κοχλία μου, τῷ εἴπε, πτερυγίζουσα, ἔκείνη,
τί μου λέγεις νὰ σταθῶ ;
τὰ πτερά νὰ λυπηθῶ !
ἄλλα τότε τί θὰ γείνη ;

»Ἐὰν θέλῃ τις νὰ ζήσῃ εἰς τὸν κόσμον, δὲν ἀρκεῖ
νὰ ζῇ μόνον ὡς κοχλίας,
ἔρπων μετὰ δυσκολίας
ἀπ' ἐδῶ ἕως ἔκει...»

21. Η βυρσοδεψεική.

1. Τὰ ὑποδήματα ἥματα κατασκευάζει ὁ ὑποδηματοποιὸς ἐκ βύρσης. Ἡ βύρσα λέγεται καὶ σκῦτος (*πετσί*). Ὁ ἐργαζόμενος δὲ τὰ σκύτη λέγεται σκυτοτόμος.
2. Τὸ σκῦτος προέρχεται ἐκ τοῦ δέρματος τοῦ βουβάλου, τοῦ βούρδου, τῆς ἀγελάδος, τοῦ μόσχου, τῆς αλγός, τοῦ προφάτου.

3. Ὁ κατεργαζόμενος τὰ δέρματα ταῦτα λέγεται βυρσοδέψης. Οὗτος διὰ κυρτοῦ τινος μαχαιρίου κόπτει ἐν πρώτοις τὰς τρίχας καὶ μαδίζει τὸ δέρμα.

4. *“Αν ἥθελέ τις μεταχειρισθῆ τὸ δέρμα οὕτως ἔχον, διὰ νὰ κατασκευάσῃ ὑποδήματα, θὰ ἔξηραίνετο τοῦτο ταχέως, καὶ τὰ ὑποδήματα θὰ ἐσχίζοντο (ἔσκαζον)· ἐάν δὲ ἔβρεχε καὶ ὅγραινεν αὐτά, θὰ ἐσήποντο.*

5. Εἰναι λοιπὸν ἀνάγκη τὸ σκῦτος νὰ εἰναι εὔκαμπτον μέρ, διαν εἰναι στεγνὸν (ξηρόν, νὰ μὴ σήπηται δέ, διαν βραχῆ.

6. Αὐτὸν διατηροῦται μαλακὸν τὸ σκῦτος, χρησιμοποιεῖται δὲ φλοιὸς τῆς πεύκης. Οὗτος περιέχει οὐσίαν τυνά, ἥδη πολὺ καλεῖται δεψικὸν ὅξεν ἢ ταννίνη. Αὕτη δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὸ δέρμα τὰς δύο ιδιότητας, ἵνα τὴν εύκαμψίαν καὶ τὴν ἀσηψίαν.

7. Ὁ βυρσοδέψης ποπανίζει τὸν φλοιὸν καὶ καθιστᾷ αὐτὸν διατηροῦται μαλακὸν τὸ σκῦτος, χρησιμοποιεῖται δὲ φλοιὸς τῆς πεύκης. Οὗτος περιέχει οὐσίαν τυνά, ἥδη πολὺ καλεῖται δεψικὸν ὅξεν ἢ ταννίνη. Αὕτη δύναται νὰ φέρῃ εἰς τὸ δέρμα τὰς δύο ιδιότητας, ἵνα τὴν εύκαμψίαν καὶ τὴν ἀσηψίαν.

Κατεργασία τῶν δερμάτων πρὸ τῆς δεψίσεως (ἀργάδματος).

τὸν κόριν. Ἔπειτα δὲ ἐντὸς κάρδου ξυλίνου ἡ καὶ λιθοκίστου, ἔξαπλώνει στρῶμα τῆς φλοιοκονίας ταύτης, ἐπ' αὐτῆς δὲ δέρμα κατόπιν ἐπιπάσσει αὐτὸν διά φλοιοκονίας, θέτει πάλιν ἄλλο δέρμα, καὶ οὕτω καθεξῆς διαδοχικῶς, μέχρις διοι γεμίσῃ δλος δ κάρδος.

8. Μικρὸς σωλὴν φέρει ὑδωρ εἰς τὸν κάρδον. Τὸ ὑδωρ τοῦτο διαλύνει τὴν ταννίνην τοῦ πευκοφλοιοῦ. Αὕτη δὲ εἰσέρ-

ζεται εις τὰ δέρματα, διαποιεῖται αὐτὰ καὶ τὰ καθίστα εὖ-
καμπτα καὶ ἄσηπτα καὶ σκληρόσαρκα. Ἐπιὸς δὲ δλίγων
μηνῶν τὰ δέρματα καθίστανται σκύτη ή βύρσαι, καὶ εἶναι

Κατεργασία τῶν δερμάτων μετὰ τὴν δέκποδιν, διὰ νὰ γείνωσι
υαλακά καὶ λεῖα.

τότε κατάλληλα διὰ τὴν υποδηματοπούαν καὶ τὴν δερμα-
τουργίαν ἐν γένει. Ἐρ Σύρῳ ύπάρχουσι πολλὰ βυρσοδεψεῖα.

22. Β ασκὸς Ψεστης.

Ἐβοσκε τὰ πρόβιτά του ἑνδεκαετὲς παιδίον
‘ς τὸ χωρίον του πλησίον·

καὶ μὴ ἔχον τι νὰ κάμῃ, διὰ νὰ διασκεδάσῃ,
ἐφαντάσθη μὲ τὸν τρόμον τῶν γειτόνων νὰ γελάσῃ·
ηρχισε λοιπὸν νὰ κράξῃ λύκος! λύκος! Κ’ εὐθὺς ὅλοι
εἰς βοήθειάν του τρέχουν καὶ ποιμένες καὶ βουκόλοι.

Ἐντρομοί, «ποῦ είναι; κράζουν· ποῦ ἐπῆγε τὸ θηρίον;»

Ο βισκός τοὺς πόδας σείων,
μὲ πολλὴν ἀταραξίαν τοὺς ἐκύτταξε καγχάσας.
αἴμελα νὰ δοκιμάσω, εἴτε, τὴν ταχύτητά σας..»

Καὶ αὐτοί, μὲ στῆθος βράζον,
καταρώμενοι ἀφῆκαν τὸ παιδάριον καγχάζον...

Ο ψεύστης βισκός.

Δὲν παρῆλθον τρεῖς ἡμέραι, καὶ ὁ ποιμενίσκος πάλιν
ἐνθυμήθη τὴν μεγάλην
ταραχήν, εἰς τὴν ὅποιαν εἶχε βάλει τοὺς βουκόλους,
καὶ ἐσχεδίαζε καὶ πάλιν νὰ τοὺς συναθροίσῃ ὅλους
ὅτε λύκος λυσσαλέος, ἐφορμήσας ἐμπροσθά του,
ῆρχισε νὰ κατασχῆῃ ἐν πρὸς ἐν τὰ προβατά του....

Τὰ γαυγύσματα τῶν σκύλλων, αἱ κραυγαὶ τοῦ παιδαρίου
τὴν μανίαν τοῦ θηρίου
δὲν ἡμπόρουν νὰ κρατήσουν· ἤκουσαν καὶ οἱ βουκόλοι
τὰς κραυγάς του Λύκος! Λύκος! καὶ ἔκραξαν, γελῶντες
[ὅλοι,
«πήγαινε νὰ εῦρῃς ἄλλους, διὰ νὰ διασκεδάσῃς....
«βγάλτ’ το, βγάλτ’ το ἀπ’ τὸ νοῦ σου δυὸ φοραὶς νὰ μᾶς
[γελάσῃς.»

Τὰς κραυγάς του τὸ παιδίον δλονὲν διπλασιάζει,
ἄλλ’ οὐδεὶς τὸ πλησιάζει,
μήπως πάλιν τοὺς γελάσῃ τὸ παμπόνηρον παιδίον.
δὲν ἐπιστέψαν, δὲν τρέχουν νὰ διώξουν τὸ θηρίον.
Κ’ ἔχουν δίκαιον, διότι δστις, φίλοι, ψεύδεται
καὶ ἀλήθειαν ἃν εἴπῃ, πλέον δὲν πιστεύεται.

23. Αἱ μέλισσαι.

1. Αἱ μέλισσαι εἰναι πτερωτὰ ἔντομα πολὺ ἐργατικά.
Αὗται παράγουσι τὸ γλυκὺ μέλι καὶ τὸν εύώδη κηρόν. Ζῶ-
σιν ὅμοι πολλαὶ κατὰ σμήνη, εἴτε ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει ἐν-
τὸς ὁπῆς τινος δένδρου ἢ πέτρας, εἴτε ὡς κατοικίδια ζῷα
ἐντὸς κατασκευαστῶν μικρῶν καλαμίνων ἢ ξυλίνων οἰκι-
σκῶν, οἱ ὅποιοι καλοῦνται κυψέλαι.

2. Αἱ μέλισσαι ὅμοιάζουσι πρὸς μεγάλας μυίας καὶ ἔχουσι
τέσσαρα πτερά, ἔξ πόδας, δύο κεφαλαῖς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὡς
μικρὰ κέρατα καὶ μακρὰν γλῶσσαν, ἥτις φέρει πυκνὸν καὶ
λεπτὸν τρίχωμα καὶ χρησιμεύει εἰς αὐτάς, διὰ νὰ βυζαίνωσι
τὸ μέλι ἀπὸ τὰ ἀνθη.

3. Εκάστη κυψέλη ἔχει πρῶτον μιαν βασίλισσαν, ἡ
ὅποια μόνη γεννᾷ τὸ θέρος χίλια φάρα μέχρι δύο χιλιάδων
καθ’ ἐκάστην δεύτερον, ἔχει τὰς ἐργάτιδας, δώδεκα ἔως
εἴκοσι τέσσαρας χιλιάδας, αἱ ὅποιαι ἐργάζονται, συλλέγου-
σαι τὸ μέλι ἐκ τῶν ἀνθέων καὶ τρίτον τοὺς κηφῆνας (ἄρρε-

νας), ἔξακοσίους μέχρι χιλίων, τῶν ὅποιων μόνον ἔργον εἶναι νὰ περιστοιχίζωσι τὴν βασίλισσαν, ἕως οὐ αὕτη ἐκλέξῃ ἔνα ἔξ αὐτῶν ὡς σύντροφον. Τοὺς λοιποὺς φονεύουσιν αἱ ἐργάτιδες τότε, καὶ Ἀύγουστον μῆνα.

4. Αἱ ἐργάτιδες ἐκτελοῦσι πᾶσαν τὴν ἔργασιαν τῆς κυψέλης. Λύται κάθηνται ἐπάνω εἰς τὰ ἄνθη καὶ βυζαίνουσιν ἐκ τῆς καρδίας αὐτῶν μὲ τὴν γλῶσσάν των ἐν ὑγρὸν σακ-

Κυψέλαι

χαρῶδες, τὸ ὅποῖον καλεῖται νέκταρ. Ἀπὸ τὸ νέκταρ τοῦτο γίνεται τὸ μέλι.

5. Ἐκ δὲ τοῦ σώματός των ἔξερχεται κιτρινοειδές τι λίπος, τὸ ὅποιον συνάγουσι καὶ δι' αὐτοῦ κατασκευάζουσι τὰς κηρήθρας, δηλαδὴ μικρὰς φωλεὰς ἢ κελλία, συνεχόμενα τὸ

Βασίλισσα.

Ἐργάτις.

Κηρήν.

ἐν μὲ τὸ ἄλλο. Τὰ κελλία ταῦτα εἶναι ἔξαγωνα ὅλα καὶ ἀνέρχονται εἰς πολλὰς χιλιάδας.

6. Εἰς τὰ κελλία ταῦτα ἀποθηκεύουσι τὸ μέλι, τὸ ὅποιον συλλέγουσι τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ θέρος ὡς τροφήν των διάτον χειμῶνα.

7. Εἰς ἑκάστην κυψέλην μία μόνη μήτηρ ὑπάρχει, ἡ βασίλισσα. Αὕτη μόνη γεννᾷ φόδ καὶ οὐδεμία ἀλλή ἀπο-

έφερε πρός αύτὸν κλαδίον ἑλαιάς, εἰς σημεῖον, διὰ τοῦτον
σεν ὁ κατακλυσμός.

4. Φύεται ἡ ἑλαιά ἐν ἀγρίᾳ καταστάσει εἰς τοὺς δασώ-
δεις τόπους* ὄνομάζεται δὲ τότε ἀγρία ἑλαιά ἡ ἀγριελαία
ἢ καλλίτερον κόπινος. Ἀπό τοὺς κλάδους τῆς κοτίνου οἱ
παλαιοὶ Ἑλληνες ἔπλεκον στεφάνους καὶ προσέφερον αὐ-
τοὺς ως βραβεῖα εἰς τοὺς Ὀλυμπιονίκας κατὰ τοὺς γυμνα-
στικούς ἀγῶνας.

5. Τὰς μικρὰς ἀγριελαίας ἐκ τοῦ δάσους μεταφέρομεν εἰς
γῆν καλλιεργημένην. Ἀνοίγομεν λάκκους, οἱ ὅποιοι ἔχουσι
βάθος ἐνὸς σχεδὸν μέτρου, καὶ ἐντὸς αὐτῶν φυτεύομεν αὐ-
τάς. Πρέπει δὲ τὸ ἐν δένδρον νὰ ἀπέχῃ τοῦ ἄλλου δώδεκα
περίπου μέτρα. Η μεταφύτευσις δὲ πρέπει νὰ γίνηται τὸν
χειμῶνα, ἀπὸ 15 Νοεμβρίου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου ἐκά-
στου ἔτους.

6. Ἀφοῦ ἡ ἀγριελαία ἀναπτυχθῇ ἐπὶ δύο ἡ τρία ἔτη
εἰς τὸ νέον τῆς ἔδαφος ἐμβολιαζομένη ἡ ἐγκεντροῦσαμεν αὐτὴν
κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ φυινοπώρου ἡ συνηθέστερον κατὰ τὸ ἔαρ*.

7. Μετὰ δύο ἡ τρεῖς ἑδομάδας ἀρχίζει νὰ βλαστάνῃ
εἰς τὸ ἐμβολιασθὲν μέρος μικρὸς καὶ τρυφερὸς βλαστός,
ὅστις δὲν εἶναι πλέον ἀγριος, ἀλλὰ ἡμερος* εἶναι βλα-
στός ἑλαιάς.

8. Ἀφοῦ ἀναπτυχθῇ ὅλιγον ὁ βλαστός οὗτος, κόπτομεν
δλους τοὺς ἄλλους κλάδους τῆς ἀγριελαίας καὶ ἀφίνομεν μό-
νον τὸν ἡμερον βλαστόν. Οὗτος ἐνδυναμώνεται τότε, αὔξά-
νει, διαιρεῖται εἰς ἄλλους μικροτέρους κλάδους, καὶ οὗτοι
πάλιν εἰς κλαδία, καὶ τὰ κλαδία εἰς κλῶνας* οἱ δὲ κλῶνες
κάμνουσι τὰ φύλλα, τὰ ἄνθη καὶ τοὺς καρπούς.

9. Τὰ φύλλα τῆς ἑλαιάς εἶναι μικρά, πρασινωπά, στενὰ

* Περὶ ἐ.οφναλμισμοῦ ἡ ἐμβολιασμοῦ πρέπει νὰ γείνῃ εἰδικὸν μάθημα.

καὶ μακρὰ καὶ λέγονται λογχοειδῆ, ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῶν· εἶναι δὲ ἐπὶ τοῦ κλωνὸς φυτρωμένα ἀντιθέτως τὸ ἔν πρὸς τὸ ἄλλο. Τῆς λειμονέας τὰ φύλλα εἶναι πολὺ μεγαλείτερα καὶ πρασινώτερα· τῆς δὲ πεύκης εἶναι λεπτὰ καὶ μακρὰ ὡς βελόναι. Τῆς ιτέας τὰ φύλλα καὶ τῆς πιπεριᾶς ὁμοιάζουσι κάπως πρὸς τὰ τῆς ἑλαῖας.

10. Τὰ φύλλα ἔχουσι τὴν ἀνω ἐπιφάνειαν λειαν, διὰ νὰ ἀντανακλᾶται εύκόλως ἡ θερμότης τοῦ ἥλιου καὶ μὴ εἰσδύῃ ἐντός, καίουσα αὐτά. Ἡ δὲ ὅπισθεν ἐπιφάνεια εἶναι ἀνωμαλωτέρα ὀλίγον, εἶναι χνοώδης, δὲν ἔχει ζωηρὸν τὸ πράσινον χρῶμα, ἡ δὲ θερμότης τοῦ ἥλιου δὲν προσβάλλει πολὺ αὐτὴν. Εἰς τὸ μέρος αὐτὸῦ ὑπάρχουσι καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ ὅργανα τοῦ φύλλου, δηλαδὴ οἱ πνεύμονες αὐτοῦ.

11. Τὰ ἀνθοῦ τῆς ἑλαῖας εἶναι πολὺ μικρὰ καὶ λευκά. Ἡ ἑλαῖα ἀνθεῖ τὸ ξαρ. Τὰ ἀνθύλλια ταῦτα μετ' ὀλίγον μεταβάλλονται εἰς μικρούς καρπούς.

12. Οἱ καρποὶ αὐξάνουσι βαθμηδὸν καὶ ἔχουσιν ἐν ἀρχῇ χρῶμα πράσινον· ὅταν δὲ ὠριμάσωσιν, ἔχουσι μέλαν. Ο καρπὸς γίνεται μικρός, ὅσον σχεδὸν ἐν μικρὸν ἀμύγδαλον, τὸ δὲ σχῆμα αὐτοῦ εἶναι ωοειδές, καὶ πρὸς μὲν τὸ μέρος τῆς οὐρᾶς εἶναι παχύτερος, πρὸς δὲ τὸ ἀντίθετον μέρος ὀλίγον λεπτότερος. Ἡ οὐρά λέγεται μίσχος· δι' αὐτοῦ ὁ καρπὸς κρέμαται ἀπὸ τὸν κλῶνα. Ο καρπὸς εἶναι πικρός μὲν τὴν γεῦσιν, λεῖος δὲ τὴν ἀρήν.

13. Τοὺς καρποὺς τῆς ἑλαῖας συγκομιζομεν κατὰ μῆνα 'Οκτώβριον ἢ Νοέμβριον· εἰς τὴν "Αμφισσαν δὲ μέχρι Μαρτίου, ἀροῦ ὠριμάσωσι καλῶς, διότι ἐκεῖ παστώνουσιν αὐτοὺς πολὺ ὠρίμους.

14. Ἡ συγκομιδὴ οὐδέποτε πρέπει νὰ γίνηται διὰ ὁσδισμῶν, διότι καταστρέφονται οἱ βλαστοὶ τοῦ δένδρου καὶ δὲν παράγουσι πλέον καρπόν. Ἡ συγκομιδὴ πρέπει νὰ γίνηται διὰ τῶν χειρῶν καὶ μετὰ προσοχῆς.

15. Τὸν καρπὸν τῆς ἑλαῖας μεταρέρομεν εἰς τὰ ἔλαιο-

τριβεῖα· ἐκεῖ δὲ ἐκθίσουσιν αὐτὸν διὰ μηχανῶν ισχυρῶν, καὶ τῇ βοηθείᾳ ὅδατος θερμοῦ ἔξαγουσι τὸ ἔλαειον.

16. Πλὴν τῆς ἐλαίας παρέχουσιν εἰς ἡμᾶς ἔλαιον πολλοὶ ἄλλοι καρποὶ· οἷον εἶναι τὸ δαφνέλαιον, ἀμυγδαλέλαιον, σησαμέλαιον, καρυδέλαιον, βαμβακέλαιον, φοινικέλαιον καὶ ἄλλα, τὰ δποῖα μεταχειρίζονται εἰς τὰ φαρμακεῖα, εἰς μηχανὰς καὶ εἰς διαρόρους ἄλλας ἀνάγκας.

17. Τὰς ἐλαίας τρώγομεν καὶ παστάς. Πολὺ καλαὶ εἶναι καὶ κολυμπάδες τῶν Καλαμῶν, αἱ πασταὶ τῆς Ἀμυρίσσης, καὶ τῆς Κορώνης καὶ ἄλλαι.

18. Τὸ μέρος, ὅπου εἶναι φυτευμέναι πολλαὶ ἐλαῖαι μαζὶ, λέγεται ἔλαιων. Η Ἑλλὰς ἔχει πολλοὺς ἐλαιῶνας, οἷον τῆς Ἀττικῆς, Μεγαρίδος, Παρνασσίδος, Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Κορινθίας, Λιγιαλείας, Ναυπακτίας, Κυνουρίας, Λακεδαίμονος, Λακωνικῆς, Μεσσηνίας, Νάξου, "Ανδρου, Εύβοιας, Κυθήρων κλπ. Τὸ ἔλαιον εἶναι ἐκ τῶν κυρίων προϊόντων τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ξύλον τῆς ἐλαίας εἶναι πολὺ δυνατὸν καὶ πολὺ χρήσιμον.

19. Πᾶν δένδρον πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν, νὰ καλλιεργῶμεν καὶ νὰ περιποιείμεθα πολύ, διότι μᾶς παρέχει τοὺς καρπούς του, τὰ ἄνθη του, τὴν ξυλείαν, τὴν δρόσον, τὴν ύγειαν καὶ τὴν εὔτυχίαν.

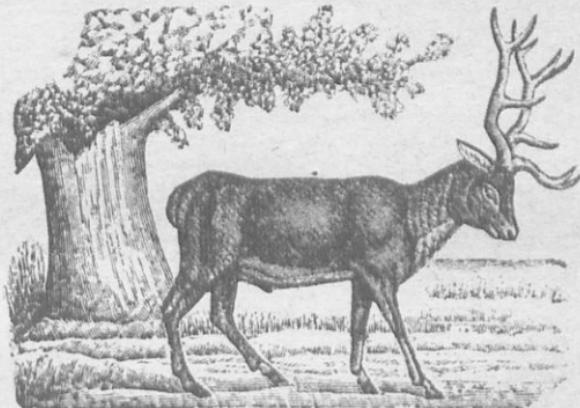
Πάντα τὰ δάση εἶναι πολυτιμότατα εἰς πάντα τόπουν.

26. Ἐλαφος καὶ ἀμπελος.

"Ἐλαφος, ἀφοῦ εἰς δλα τὰ ισώματα ἐρρίφθη,
φεύγουσα τοὺς κυνηγούς της, ὑπὸ ἄμπελον ἐκρύφθη,
Καὶ φρονοῦσα, ὅτι δλους διεξῆλθε τοὺς κινδύνους,
ἀφοῦ ἔπαυσε νὰ βλέπῃ τοὺς διώκτας της ἐκείνους,
Ἐπεθύμησεν, ἀγνώμων καὶ μωρά, νὰ καταβρώσῃ
καὶ τὰ φύλλα τῆς ἀμπέλου, ήτις είχε τάύτην σώσει.

Αραιώθησαν τὰ φύλλα καὶ ύπεδειξαν ἐκείνην
εἰς τοὺς κυνηγούς, μακράν της καθημένους εἰς τὴν
[κοίνην]

Οἵτινες Ἰδόντες ζῷον ἐκεῖ κείμενον, κρυφίως
διὰ βέλους θανατίμου τὸ ἐπλήγωσαν καιρίως.

Θνήσκουσα ἡ κερασφύρος ἔκραξε : «δικαίως θνήσκω !
καὶ δικαίαν τιμωρίαν τῆς πακίας μου εύρισκω !
Εἰς τὴν σώσασάν με φίλην, εἰς τὴν εὐεργέτοιάν μου,
ἔφερον φθυρόν, κ' ἐκ τούτου ἔπαθον τὴν συμφοράν μου.»

Π. Σοῦτδος.

27. Ο κύων.

1. "Ο ἵππος, δ ὄρος, δ βοῦς, εἰραι ὑπηρέται τοῦ ἀνθρώπουν. Ο κύων δμως εἰραι δ πιστὸς φίλος αὐτοῦ.
2. "Ο κύων εἰραι ζῷον σαρκοφάγον, δπως δ λόκος καὶ ή ἀλώπηξ, πρὸς τὰ ὄποῖα δμοιάζει πολύ. Άλλ' ἐσυνήθισε νὰ τρώγῃ δ, πι σχεδὸν τρώγομεν καὶ ἡμεῖς. Συνήθως τρώγει κρέας, ἄρτον καὶ κόκκαλα.
3. Μεταξὺ τῶν δδότιων ἔχει εἰς τὰς δύο πλευρὰς τοῦ στόματος τέσσαρας πολὺ μεγαλειτέρους ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Οἱ δδότιτες οὐτοὶ δρομάζονται κυνόδοντες. "Ολα τὰ σαρκοφάγα ζῆντοι παρομοίους κυνόδοντας, οἱ δποῖοι κρηησιμεύοντι, διὰ νὰ κατασχίζωσι τὰς σάρκας τῶν ζῴων.

4. Ὁ κύων εἶναι ζῷον εὐφυὲς καὶ δύναται νὰ διδαχθῇ πολλὰ πράγματα. Ἀλλοτε ἥτο ἄγριον θηρίον, καὶ σήμερον

Κύων ὁ δασύμανθος (οὐέαθρος).

ἔγεινε κατοικίδιον ζῷον, οἷμερον, εὐπειθὲς καὶ πρὸ πάντων πιστότατον καὶ πολὺ ἀφωσιωμένον εἰς τὸν κύριόν του.

5. Ἐκ πρώτης ὅφεως δῆλοι ἀμαργωρίζομεν τὸν κύνα.

Ὑπάρχουσιν δὲ πάμπολλα εἴδη κυνῶν. Ἀλλοι κύνες εἶναι μεγάλοι καὶ ἄλλοι πολὺ μικροί. Αἱ τρίχες ἄλλων μὲν κυνῶν εἶναι μικραί, ἄλλων δὲ μεγάλαι, ἄλλων σγουραί, ἄλλων εὐθεῖαι, ἄλλων τραχεῖαι καὶ ἄλλων μαλακαὶ ώς τὸ μαλλίον τοῦ προβάτου. Τὸ κρῶμα τῶν τριχῶν εἶναι μέλαν ἢ λευκόν, καστανὸν ἢ σταυρεόν, κιτρινωπόν ἢ κοκκινωπόν, κηλιδωτὸν ἢ ἀνάμικτον ἐκ διαφορῶν κρωμάτων.

6. Ὁ κυνηγετικὸς κύων ἔχει πολὺ ἀνεπιτυγμένην τὴν ὁσφρη-

Κύων ὁ εὔγενος (ἀγγλικός) σὺν καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ ἀνηγρεύει πολὺ ἐπιτυχῶς τὸ θήραμα ἐκεῖ, διόν εἶναι κεκρυμμένον.

7. Ὁ λαγωνικὸς κύων εἶναι λεπτοφυής, ύψηλός,

Ιδπανοαγγλικοὶ κυνογετικοὶ κύνες.

εὐήρητος, ἔχει πόδας μακροὺς καὶ λογρούς, ὅτια μικρὰ καλ-
νοῦται πρὸς τὰ κάτω, πεφαλὴν μικράν, δύγχος λεπτὸν καὶ

Κύνες λαγωνικοὶ τῆς Συρίας

ὅξον, οὐδὲν μακράν, τρίχωμα βραχύτατον καὶ λεῖον. Εἶναι
ζῷον πολὺ ὀραῖον.

8. Ὁ ποιμενικὸς κύων εἶναι μεγαλόσωμος μὲ τρίχωμα τραχύ, πόδας ἵσχυρούς, ὅτα εὐθυτερή, δπως εἶναι τὰ τοῦ λύκου, πρὸς τὸν δόποῖον πολὺ δμοιάζει.

9. Ὁ Δανικὸς κύων (δὲ ἐκ Δανίας) εἶναι δὲ μέγιστος δλων.

10. Ὁ ἴσπανικὸς κύων εἶναι ἐπίσης ὀραιότατος, ἔχων τρίχας πυκνὰς καὶ μακράς.

11. Ὁ μολοσσὸς κύων (μποντόδογγος) ἔχει πλαινὸν καὶ ἵσχυρὸν καὶ ἀσχημονὸν δύγχος· πολλάκις δὲ εἶναι διεστραμμέ-

Κύνες ποιμενικοὶ

τος, καὶ καλὸν εἶναι τὰ μὴ ἔχωμεν πολὺ θάρρος μαζὶ του.

12. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης διάφορα ἄλλα εἰδη κυνῶν, μηδῶν καὶ μεγάλων, ἐκ τῶν δποίων φυονδαῖοι εἶναι οἱ κύνες τοῦ Ἀγίου Βεργάρδου, οἱ δποῖοι εἶναι ἡσοκημένοι ὑπὸ τῶν μοναχῶν τὰ ἀνευρίσκουσιν εἰς τὰς κιβώνας τῶν "Ἀλπεων τοὺς παραπλανηθέντας περιηγητάς, οἵτινες διαιρέχονται τὸν κίνδυνον τὰ ἀποδάνωσιν ἐκ τοῦ ψύχους.

13. Πολὺ χρησιμώτατον ζῆφον εἶναι δὲ κύων. Φυλάττει ἀγρόπνιας τὴν οἰκίαν, τὰ ποίμνια, τὸν κύριον του. Πανγύ-

ζει καὶ δαγκάνει τοὺς κλέπτας. Βοηθεῖ τὸν κυνηγὸν εἰς τὸ κυνήγιον. Πολλοὶ κύνες μεταφέρουσι τὰ δψώνια εἰς τὴν ολκὴν. Εἰς τὰς βορείους χώρας οἱ κύνες ἐργάζονται, σύρον-

Κύνες τῶν "Αλπεων, οἱ λεγόμενοι «τοῦ ὄρους Αγίου Βερνάρδου».

τες συνήθως μικρὸς ἀμάξια μὲ ἔλαιφρὸν φορίον, οἶνον, γάλα, τυρόν, ἄρτον, φιάλας οἴνου.

28. Γνωμικὸν Δημόσεος.

«Κατὰ τὸν Μαστογιάννη
Καὶ τὰ κοπέλια του.»

1. Λέγεται περιφρονητικῶς περὶ ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἱ δποῖοι κληροομοῦσι κακὸς ἔξεις καὶ ἐλαττώματα ἀπὸ τοὺς προϊσταμένους καὶ τοὺς μεγαλειτέρους των. Παραδείγματος κάριν, ἀν δ προϊστάμενος ἀρχισιδηρονοργὸς εἶναι ψεύστης ἢ κακὸς τεχνίτης, δὲν δύναται βεβαίως τὰ ἀναδείξῃ τοὺς μαθητευομένους του καλλιτέρους ἑαυτοῦ. Τότε λέγεται περὶ αὐτῶν περιφρονητικῶς ἢ ἀνωτέρω παροι-

μία. «Κατὰ τὸν Μασιφογιάρνη καὶ τὰ ποπέλια του». Ὁμοίως λέγεται καὶ εἰς ἄλλας παρομοίας περιστάσεις τοῦ βίου.

2. Κατεσκενάσθη λοιπὸν ἡ παροιμία αὕτη ἐκ τοῦ περιστατικοῦ, διτὶ ἀνίκανος ἡ πακός ἀρχιτεχνίης δὲν δύναται τὰ μορφώσῃ καλοὺς καὶ ἵκανοὺς τοὺς ὑφισταμένους του τρυγίτας καὶ βοηθούς.

29. Άποδάριον εἰς τέττιγα.

1. Νὰ ζῆσ, παῦμένε τζίτζικα,
καλότυχέ μου μπέ !

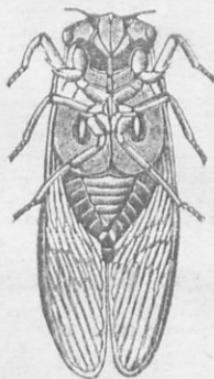
...Γι' ἀκοῦστέ τον ἀπίκριστος
'σ τὰ δένδρα πῶς τὸ λέει!

Ἄπάνω 'σ τὰ κλωτάρια τους
πίνει δροσιά, μεδάει,
Καὶ 'σὰν καρένας βασιλῆς
λεβέντης τραγουδάει.

2. Δικά σου, μωρὲ τζίτζικα,
εἴν' ὅλα δσα βλέπεις.

Χωράφια, δάση καὶ βουνά,
Κι' ἀπόμηδσα δὲν βλέπεις.

Ἐσὺ ἄβλαψ' εἶσαι συντροφιὰ
γλυκειὰ τοῦ ζευγολάτη.
Ἐσὺ γλυκολακεῖς καὶ λὲς
σὲ καθειός παλάπι :

3. — «Ἀπὸ ἔμέρα μάθετε,
κοντά εἴν' τὸ καλοκαῖρι».

Καὶ σ' ἀγαποῦν τὰ χερούβιλι
καὶ τοῦρανοῦ τ' Ἀστέρι.

Ο Πλάστης σου σοῦ ἔδωκε
τὴν λιγερὴ φωνή σου.

Μαϊδὲ θὰ ἰδῃ γεράματα
ποτέ του τὸ κορμί σου.

Ανακρεόντειον. (Παράφρ. Θ. Αποστολοπούλου)

4. Πολύξερε κ' ἐντόπιε μου,
γλυκὲ τραγουδιστή μου,
Ποὺ δέν μου σεκλετίζεσαι
γὰ τίποτε, πουλλί μου,
Ἐσὺ δ κονοαίματος,
δ βασιλῆς τοῦ κόσμου,
Σὰν τοὺς ἀρχαίους τοὺς θεοὺς
εἴσ' ὅμιος ἔμπρός μου.

30. Γνωμικὸν δημόσεος.

«Κάλλιο πέντε καὶ ὅς τὸ χέρι

«Παρὰ δέκα καὶ καρτέρει.»

Δέγεται παρὰ τῶν ἔχοντων νὰ λαμβάνωσί τι, διὰ προτιμότερον εἶναι εἰς πολλὰς περιστάσεις νὰ λαμβάνωσιν δλιγύτερα, ἀλλὰ ἀσφαλῆ καὶ προκαταβολικῶς, παρὰ νὰ περιμένωσι νὰ λάβωσιν εἰς τὸ μέλλον περισσότερα, ἀλλὰ μὴ ἀσφαλῆ. Διότι ἐνδέχεται νὰ τὰ γάσωσιν δλα.

31. Αλιεὺς καὶ σμαρίς.

1. «Αλιεὺς τις ἔρωψε τὸ δίκτυα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀνέσυρεν ἕνα μόρον λιχθὸν μικρόν, μίαν σμαρίδα.

2. «Ἡ σμαρίς, μικρὰ οὖσα, παρεκάλει τὸν ἄλιέα λέγοντα·
«Ἀφες με τὰ φύγω εἰς τὴν θάλασσαν· ἄφες με, ἐπειδὴ είμαι μικρά, διατὰ δὲ μεγαλώσω, τότε μὲ συλλαμβάνεις πάλιν,
καὶ θά σοι εἴμαι μᾶλλον ὠφέλιμος».

3. «Ο δὲ ἄλιεὺς εἶπε· «Θὰ ἡμην ἀνόητος νὰ ἀφήσω τὸ
ἀσφαλὲς κέρδος, τὸ δόποντον ἔχω εἰς κεῖράς μου, ἔστω καὶ
μικρόν, νὰ περιμένω δὲ τὸ ἀβέβαιον, ἔστω καὶ ἀν μέλλῃ
νὰ εἶναι μέγα. Διότι είχον ἀκούσει τὴν μητέρα μου νὰ λέγῃ

«Κάλλιο πέντε καὶ ὅς τὸ χέρι,
παρὰ δέκα καὶ καρτέρει.»

32. Αἱ τέσσαρες ώραι τοῦ ἔτους.

1. «Ἄγθη εἴμαρτα μοιράζει
τῆς ἀνοίξεως ἡ ὥρα·
ὅλη ἡ γῆ εὐωδιάζει
καὶ γελοῦν οἱ οὐρανοί!»

2. Τὸ καλὸ τὸ καλοκαίρι
ἔχει πλούσια τὰ δῶρα,
καὶ γλυκεῖς καρποὺς προσφέρει
καὶ χαρὰν μᾶς προξενεῖ.

3. Φθινοπώδους ὥρα φθάνει,
ἡ βροχὴ τὸ δάσος φαίνει,
βαθμηδὸν τὸ δένδρον χάνει
τὴν προτέραν του μορφήν,

4. Όχει μῶνβαρὸς ἐνσκήπτει,
ἡ χώλη τὴν γῆν λευκαίνει,
καὶ πυκνὴ διάκλη ἀρύπτει
τοῦ βουνοῦ τὴν κορυφήν.
*Αλ. Κατακούνηδες.

33. Ἡ ἄνοιξις.

<p>1. Νά· ή ἄρουξις ἀρχίζει
καὶ τὸ δένδρον πρασινίζει
Τί χαρά, τί χαρά!
ὅλα εἶναι ἀνθηρά.</p>	<p>4. Ἐλαφρὰ πτερὰ ἔσπειρον
καὶ πετᾷ τὸ χειλόν.
Τί χαρά, τί χαρά?
ὅλα εἶναι ἀρθηρά.</p>
<p>2. Οὐρανὸς καὶ γῆ γελοῦντε,
τὰ πουλλάκια κελαδοῦντε.
Τί χαρά, τί χαρά!
ὅλα εἶναι ἀνθηρά.</p>	<p>5. Όλ’ ή γῆ εἰωδιάζει,
καὶ ή χλόη τὴν σκεπάζει.
Τί χαρά, τί χαρά?
ὅλα εἶναι ἀνθηρά.</p>
<p>3. Τὰ παιδιά μὲ τὰ τραγούδια
κόπτοντα κόκκινα λουλούνδια.
Τί χαρά, τί χαρά!
ὅλα εἶναι ἀνθηρά.</p>	<p>6. Καὶ ίμεῖς χειροκροτοῦμεν
καὶ τὸν Πλάστηρ εὐλογοῦμεν.
Τί χαρά, τί χαρά?
ὅλα εἶναι ἀρθηρά.</p>
- A. Κατακούζηνός.**

34. Ο φιλάργυρος.

- 1.** Φιλόργυρός τις ἐπώλησεν ἄπασαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, καὶ λαβὼν τὸ χρήματα ἡγόρασε δι’ αὐτῶν χρυσοῦν βᾶλον.
- 2.** Τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον βᾶλον, σκάψας τὴν γῆν, ἔθαψε βαθέως ἐν τοι νότῳ, θάψας ἐκεῖ μαζὶ μὲ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ροῦν καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, διότι οὐδὲν ἄλλο πλέον ἐσκέπτετο· ἐρχόμενος δὲ καθ’ ἐκάστην ἡμέραν ἔβλεπεν αὐτὸν.
- 3.** Εἰς ἐκ τῶν ἐργατῶν, παρατηρήσας τὸν φιλάργυρον καὶ τὸ γεγονός ἐννοήσας, μετέβη κρυφίως, καὶ ἀραοκάψας τὴν γῆν ἀφήρεσε τὸν βᾶλον.
- 4.** Μετὰ ταῦτα ἐλθὼν δὲ φιλάργυρος καὶ ἰδὼν κερὸν τὸν τόπον ἥρχισε νῦν θρηνῆ καὶ νῦν μαδίζῃ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του.
- 5.** Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην διαβάτης τις διερχόμενος ἐκεῖθεν, καὶ ἰδὼν ἐκεῖνον κλαίοντα, ἐπληησάσε καὶ τὸν ἥρω-τησε τὴν αἰτίαν τῶν θρήνων.
- 6.—** «Μή λυπεῖσαι δὰ καὶ τόσον πολύ, φίλε, τῷ εἴπε-

»Διότι, καίτοι είχες τὸν χρυσόν, ήτο ὡς νὰ μὴ τὸν είχες.
»Τώρα λοιπόν, ἀντὶ τοῦ χρυσοῦ λάβε λίθον καὶ θὲς ἐν τῇ
»γῇ, νόμιζε δέ, διὰ εἰναι διὰ χρυσός σου. Διότι δὲ λίθος θά
»σοι πληρώσῃ ἐκεῖ τὴν αὐτὴν χρείαν, τὴν δποίαν σοὶ ἐπλή-
»ρουν δὲ τεθαμμένος χρυσός ἐπειδή, καθὼς βλέπω, οὐδὲ διε
»ήτο χρυσός ἔκαμψες χρῆσιν αὐτοῦ».

7. Ὁ φιλάργυρος τότε ἐνόησεν, διὰ διὰ χρυσός καὶ τὰ
χερήματα δὲν ἔχουσι καμιάν ἀξίαν, ἐὰν δὲν εἰναι ἐν κυ-
κλοφορίᾳ πρὸς ὠφέλειαν τῆς Κοινωνίας, εἰς τὴν δποίαν καὶ
αὐτὸς ἀνήκει.

35. Τὸ Θέρος.

1. Ἡλίες, ἥλιες, καλοκαῖρι,
μὲν δὲ Θεδος πολλὰ
μὲ τὸ ἄγιο τὸν χέρι
σκύρωπος καλά.

2. Σταὶς μυριαὶς κρυμμέν' ἀη-
ψάλλοντα λιγνόα, [δόρια
καὶ πετοῦν τὰ χειδόνια
μὲν ἑλαφρὰ πτερά.

3. Τὰ μελίσσαια μὲ φροντίδες
δῶ καὶ ἐκεῖ πετοῦν,

καὶ μὲ κάρι αἱ χρυσαλλίδες
τάνθη χαιρετοῦν.

4. Εἰς τὸν κάμπον πρασινή-
χόρτα δροσερά. [ζονν
Εἰς τὸν λόφον ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

5. Εὔμορφ' ἄνθη· στὸν δέρας
χύνοντα μυρωδιά·
καὶ ἀνθοδέσμας στὰς μητέρας
φέρουν τὰ παιδιά.

Γ. Βιζυηνός.

36. "Ιππος καὶ ὄνος.

1. Ἀνθρωπός τις εἶχεν ἵππον καὶ ὄνον. Ἡμέραν τι τὰ
ἐφόρτωσε βαρέως τὸν ὄνον, τὸν δὲ ἵππον εἶχεν ἄνευ φορτίου.

2. Ἐνῷ ὕδευον, ὁ ὄνος εἶπεν εἰς τὸν ἵππον· «λέγε καὶ
σὺ μέρος ἐκ τοῦ ἐμοῦ φορτίου, ἐὰν θέλῃς νὰ μὴ ἀποθάνω».

3. Ὁ δὲ ἵππος δὲν ἐπείσθη. Μετ' ὅλιγον δὲ ὁ ὄνος, πε-
σών κατὰ γῆς ἐκ τοῦ κόπου, ἐτελεύτησε.

4. Τότε ὁ κύριος τῶν ζώων ἐπέθεσεν ὅλα ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ δέρμα τοῦ ὄνου.

5. 'Ο δὲ ἵππος θρηνῶν ἔλεγε· «Δυστυχία μου, τοῦ παναθλίου! Τί συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν δυστυχῆ! Μὴ θελήσας νὰ λάβω μικρὸν βάρος, ίδού τώρα, βαστάζω ἄπαντα, καὶ τὸ δέρμα ἀκόμη.

37. Τὸ Φθινόπωρον.

Τὸ βουρκωμένο σύννεφο τὸν οὐρανὸ μαυρίζει·
ψιλή, ψιλὴ ἀρχήνησε βροχὴ νὰ ψιχαλίζῃ·
εἶναι ή φύσις ποὺν θρηνεῖ.

Τὰ δάκρυνά της εἴν' αὐτά, δποὺν πυκνοσταλάζουν·
τὰ σύννεφα, δποὺν βογγοῦν καὶ βαρυαραστενάζουν,
εἰν' ή θλιψμένη της φωνή.

Καὶ τὸ ξερὸ ἐβράχηκε τῆς ἐρημιᾶς ποιάμι·
ἀκοῦς τί κρότο τὸ νερὸ μέσ' σ' τὰ χαλίκια κάμει;
Βλέπεις τὸν ἀσπρὸ τὸν ἀφρό;

Σ ταῖς λυγαριαῖς ἀνάμεσα ἥσαν πουλλιὰ κρυμμένα·
τὸν κρότο μόλις ἀκούσαν ἔργυραν τρομαγμένα
μ' ἔνα τους πέταγμ' ἐλαφρό.

I. Καραδούτδας

38. Δημῶδες γνωμικόν.

«Οπου λαλοῦν πολλοὶ κοκκόροι,
Αργεῖ νὰ ἔημερώσῃ».

1. Πολλάκις συμβαίνει νὰ ἀκούῃ τις τὴν τύχα ἔνα πειτεῖν ἀπ' ἐδῶ καὶ ἄλλον ἀπ' ἐκεῖ νὰ κράξῃ, μετ' ὀλίγον δὲ
νὰ ἐπαγαλαμβάνηται συνεχῶς τὸ αὐτό· ἐνῷ δὲ τούμζει ἔκ
τῶν συχνῶν κραυγῶν, ὅτι ἐτελείωσεν ἡ τύχη καὶ ἡρχισεν ἡ
ἡμέρα, τούταντίν ὑπολείπονται ἀκόμη πολλαὶ ὀραι τυχτός.

2. Ἐκ τοῦ περιοτατικοῦ τούτου δ λαδς ἐσχημάτισε τὴν
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀνωτέρῳ παροιμίᾳν καὶ λέγει αὐτὴν διὰ τὰς περιστάσεις ἐκείνας, κατὰ τὰς δποίας ἔκαστος ζητεῖ νὰ κάμηνη τὸν ἀρχηγὸν κράζων δ ἔνας ἀπὸ ἑδῶ καὶ δ ἄλλος ἀπὸ ἑκεῖ.

3. Τότε ἀκούονται δλαι αἱ γνῶμαι, δπως τῶν πετεινῶν αἱ φωναί. Ἔκαστος ὑποστηθῆται τὴν ἴδιαν τὸν ὡς ὁρθοτέραν, γεννᾶται συζήτησις καὶ φιλονεικία, καὶ τοιουντορθόπως παρέρχεται δ ἥρόνος, χωρὶς νὰ γίνηται τίποτε καὶ χωρὶς νὰ προκύψῃ φῶς ο. Οὐδεμία δὲ ὑπόθεσις τελειώνει καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον.

4. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων παροιμίαν παροιμίαν, λέγουσαν περὶ ἀρχηγῶν καὶ περὶ βασιλέων ταῦτα.

Κακὸν τὸ κράτος τῶν πολλῶν. Εἰς κυριάρχης μόνον,
εἰς ἔστω βασιλεύς, εἰς ὅν ἀπὸ Θεοῦ ἐδόθη
τὸ σκῆπτρον καὶ τὸ δίκαιον νὰ βασιλεύῃ πάντων*.

39. Ο γειρών.

1. Ἐφύσησε πάλιν βορρᾶς μὲ θυμὸν
καὶ γέρων μᾶς ἥλθε ψυχρὸς δ χειμών.
Τάηδόνι τὴν ἄνοιξιν ὡς πρὸν δὲν ὑμνεῖ·
ἀστόλιστος μένει ἡ γῆ καὶ γυμνή.

2. Κελάδημ' ἀφίνει δ κόραξ τῷ αχύ·
δ βράχος μὲ πένθος κοῦ—κοῦ ἀντηγεῖ.
Τὰ ἄνθη, τὰ φύλλα, πεσμένα σ' τὴ γῆ·
φύρα τὰ σκεπάζει φυσοφὰ καὶ σιγῆ.

3. Παντοῦ ἐρημία, παντοῦ σιωπή·
ἡ φύσις κοιμᾶται ωχρά, σκυθρωπή.
Πῶς μοιάζει, Θέέ μου, δ μαῦρος χειμών
τὴν ὑστερηγην ὥραν, τὸ τέλος ἡμιῶν !

* Αχ. Παράδηκος

* Κατὰ παράφεσιν Γ. Παράστου.

40. Εύσέβεια Αἰνείου

1. "Οτε οἱ Ἑλληνες ἐκυρίευσαν τὴν Τροίαν, εὔσπλαγχνισθέντες τοὺς νικηθέντας διὰ τὰς δυστυχίας των, ἐκήρυξαν, ὡς ἥρμοζεν εἰς Ἑλληνας, ὅτι ἔκαστος ἐκ τῶν ἡττημένων εἶχε τὴν ἄδειαν νὰ λάθῃ καὶ ἀποκομίσῃ μεθ' ἑαυτοῦ ἐν οἰονδήποτε ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον ἀνῆκεν εἰς αὐτόν.

2. Τότε ὁ ἀνδρεῖος καὶ διαπρεπῆς πολεμιστὴς Αἰνείας, περιφρονήσας πᾶν ἄλλο ἀντικείμενον, ἐσήκωσεν ἐπάνω του τὰς εἰκόνας καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν πατρών θεῶν.

3. Οἱ Ἑλληνες, εὐχαριστηθέντες διὰ τὴν εὔσέβειαν τοῦ ἀνδρός, συνεχώρησαν εἰς αὐτὸν νὰ λάθῃ δεύτερον κτῆμα.

4. Ὁ δὲ Αἰνείας θέσας ἐπάνω εἰς τοὺς ὄμους του ἀπεκόμισε τὸν πατέρα του Ἀγχίσην, ὅστις ἦτο καθ' ὑπερβολὴν γέρων καὶ δὲν ἦδυνχτο νὰ βαδίσῃ.

5. Θυμαράσαντες τότε καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ Ἑλληνες, ἔχαρισαν εἰς αὐτὸν πάντα τὰ κτήματά του, λέγοντες, ὅτι πρὸς τοὺς εὔσεβες ἀνθρώπους καὶ πρὸς τοὺς εὐλαβουμένους τοὺς θεοὺς καὶ γονεῖς γίνονται ἥμεροι καὶ οἱ φύσει πολέμιοι.

41. Μὴ μόνον γένωσκε, ἀλλὰ καὶ ποίει τὸ ἀγαθόν.

1. Γέρων τις, κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἐπιθυμῶν πολὺ νὰ ἰδῃ τοὺς ἀγωνιζομένους, ἐστερεῖτο κακίσματος.

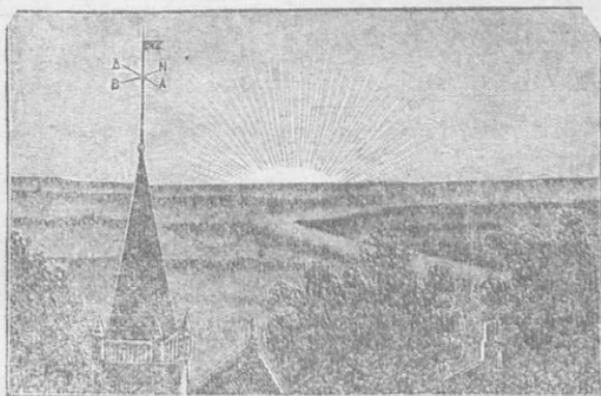
2. Περιερχόμενος δὲ εἰς διαιρόρους θέσεις δὲν ἐγίνετο παρ' οὐδενὸς δεκτός, ἀλλ' ἀπεπέμπετο.

3. Ὡς δὲ ἔρθασε πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἐκάθηντο οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἀνεσκιώθησαν πάντες οἱ παιδεῖς καὶ πολλοὶ τῶν ἀνδρῶν, παραχωροῦντες τὴν θέσιν των πρὸς τὸν γέροντα.

4. Τότε πάντες οἱ ἄλλοι Ἑλληνες ιδόντες κατεχειροκρότησαν τὸ ἔθιμον τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ὑπερεπήνουν αὐτό.

5. Ὁ δὲ γέρων, κινήσας τὴν λευκότριχα κεφαλήν του Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ δικρύσας, εἶπε· «Πόσον εἶναι κακὸν νὰ γνωρίζωσι μὲν τὰ καλὰ ἀπαντεῖς οἱ Ἔλληνες, νὰ ἐκτελῶσι δὲ αὐτὰ μόνοι οἱ Λακεδαιμόνιοι».

42. Η ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου.

1. Ὁ ἥλιος τὰ βονὰ χρυσώνει,
ἡμέρα λάμπει εὐειδής,
ἥμερε τὰ κάλλη τῆς τάηδόντος
σήκω, παιδί μου, νὰ Ιδῃς.
2. Με στόματ', ἅπειρα ἡ φύσις
τὸν Πλάστην τῆς δοξολογεῖ.
“Ω ! σήκω νὰ εὐχαριστήσῃς
ἔκεινον ποὺ μᾶς εὐλογεῖ.
3. Σήκω ν' ἀκούσῃς μελῳδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῆς,
σήκω νὰ πνεύσῃς εὐωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἔνωρες.
4. Η ὥρα εἰν' εὐλογημένη·
ὅστις σηκώνεται πρωΐ,
ἔκεινον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
ἔκεινος κόσμον ἔννοει.

•Πλ. Τανταλίδης

43. Νέοι φιλομαθεῖς.

1. Ὁ Μενέδημος καὶ ὁ Ἀσκληπιάδης ἦσαν νέοι φιλομαθέστατοι, ἀλλὰ λίαν πτωχοί, ἐσπούδαζον δὲ ἐν Ἀθήναις, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους.
2. Οἱ δικασταὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, οἵτινες τότε εἶχον δικαίωμα καὶ καθῆκον νὰ ἔξετάζωσιν ἐκ τίνος ἐντίμου ἔργα-

σιας ἔκαστος πορίζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, προσεκάλεσαν τοὺς δύο νέους καὶ ἡρώτησαν αὐτούς, πῶς εἶναι τόσον εὔρωστοι καὶ πῶς ὅλας τὰς ἡμέρας φοιτῶσιν εἰς τὰς σχολὰς τῶν φιλοσόφων, χωρὶς οὐδὲμιλαν περιουσίαν νὰ ἔχωσι;

3. Ἐκεῖνοι δὲ παρεκάλουν τοὺς Ἀρεοπαγίτας νὰ στείλωσι νὰ προσκαλέσωσι τινα τῶν μυλωθρῶν. «Οτε δὲ ἦλθεν ὁ προσκληθεὶς μυλωθρός καὶ εἶπεν, ὅτι καθ' ἐκάστην νύκτα οἱ δύο νέοι, καταβαίνοντες εἰς τὸν μύλον καὶ ἀλέθοντες, λαμβάνουσι μίαν δραχμὴν ἐκάτερος, ἔθαύμασαν οἱ Ἀρεοπαγίται καὶ πρὸς τιμὴν ἀντήμειψαν αὐτοὺς μὲ διακοσίας δραχμάς, ἐπαινέσαντες μεγάλως.

44. Γνωμικὸν Δημῶδες.

«Θεωρία Ἐπισκόπου καὶ καρδία μυλωνᾶ.»

1. Λέγεται περὶ ἑκείνων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἔξωτερικῶς παρουσιάζονται ως σεβάσμιοι καὶ δίκαιοι ἀνθρωποι, ἐνῷ ἐσωτερικῶς ἡ καρδία των δὲν εἶναι οὕτε δικαίου οὕτε τιμίου ἀνθρώπου, ἀλλὰ καρδία μυλωνᾶ.

3. Περὶ δὲ μυλωθροῦ (μυλωνᾶ) ἔλεγεν ἄλλοτε, ὅτι μὲ τρόπον ἐπιτήδειον κατώρθωνε νὰ κλέπτῃ μικρὸν μέρος τοῦ ἀλεθομένου σίτου ἐμπρὸς εἰς τοὺς ὀψθαλμοὺς τῶν ἔχόντων τὸν σῖτον πρὸς ἀλεσιν εἰς τὸν ὑδρόμυλόν του, χωρὶς παντελῶς νὰ τὸν ἀνακαλύπτωσι. Ἐνῷ δὲ προσεποιεῖτο τὸν ἄγιον, ἥτο πραγματικῶς κλέπτης. Ἐντεῦθεν ἡ ἀνωτέρω παροιμία.

45. Τὸ ἡμερογνυκτεῖον.

Πρωὶ δὲ ἥλιος βγαίνει
·Απὸ τὴν Ἀγατολή.
Τὸ βράδυν καταβαίνει
Μὲ δλόχρωση στολῇ
Νὰ κοιμηθῇ ἐτὴ Δύσι.

Μὰ ὑπνος πρὸν τὸν πάοη,
·Αφίνει προσταγὴ
·Σ τάστρα, ἃ τὸ φεγγάρι
Νὰ φέγγοντε τὴ γῆ
·Ως ποὺ νὰ ἔξυπνήσῃ.
Γ. Βιζυνός.

46. Η Νέα Κουτσούφλιανη.

1. Η Παλαιά Κουτσούφλιανη ήτο ελευθέρα ελληνική κώμη έπι τῶν παλαιῶν συνόρων Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ἐν τῷ δήμῳ Μαλακασίου, πρὸς δυσμὰς τῆς Καλαμπάκας.

2. Μετὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον ἡμῶν κατὰ τῶν Τούρκων τῷ 1897 ἡ Κουτσούφλιανη ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἔμεινεν ἕως ἐσχάτων τουρκική.

3. Οἱ φιλελεύθεροι ὅμως κάτοικοι αὐτῆς, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποφέρωσι τὴν δουλείαν, ἀλλὰ διψῶντες πάντοτε ἐλευθερίαν, ἔθεσαν πῦρ εἰς τὴν κώμην τῶν καὶ ἐπυρπόλησαν αὐτὴν παρέλαβον δὲ μεθ' ἐσυτῶν τὰς εἰκόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ὄστα τῶν γονέων τῶν καὶ κατέψυγον εἰς τινα γειτονικὴν Μονὴν ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου ελληνικοῦ ἐδάφους· ἔκει δὲ πλησίον ἔκτισαν βαθμηδὸν νέας οἰκίας καὶ νέαν κώμην, τὴν ὅποιαν ὡνόμασαν Νέαν Κουτσούφλιανην.

4. Σπανίως ἡ ιστορία ἀναφέρει τόσον πατριωτικὰς καὶ φιλελευθέρους πράξεις! Σήμερον ἔγεινεν Ἐλληνικὴ καὶ ἡ Παλαιά Κουτσούφλιανη.

47. Ο ποδανιπτὴρ τοῦ Ἀμάσιος.

(Περιγραφὴ καὶ διήγημα)

1. Ἡ Αἴγυπτος κεῖται εἰς τὴν βόρειον ἀκτὴν τῆς Ἀραβικῆς, κατὰ τὸ τέλος τῆς Μεσογείου θαλάσσης· βρέχεται δὲ ὑπὸ ταύτης καὶ ὑπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, διαρρέει δὲ αὐτὴν δὲ μέγιστος ποταμὸς Νεῖλος. Ἡ Αἴγυπτος κατεῖχε καὶ κατέχει μεγάλην ἔκτασιν γῆς πολὺ πεδινήν, ἡ δούλια πρὸς μὲν τὰ παράλια ἥτο πλατεῖα, πρὸς δὲ τὰ μεσόγεια καθίσια στεγοτέρᾳ.

2. Τὸ δὲ ἔδαφος τῆς Αἴγυπτου ἥτο καὶ εἶναι εὐφορώτατον, ἔνεκα τοῦ Νείλου ποταμοῦ, ὃστις, πλημμυρῶν κατὰ τὸ θέρος καὶ ὑπερεκχειλίζων, διαχύνεται ἐκ τῆς ποίης του

καὶ παλέπτει ὅλας τὰς πεδινὰς γαίας τῆς Αἰγύπτου, τὰς δοιάς παθιστῷ εὐφοριάτας διὰ τῆς Ἰλύος (λάσπης γονίμου), τὴν δποίαν ἐκ τῶν μεσογείων μερῶν τῆς Ἀφρικῆς συμπαρασύρει.

3. Τὸν χειμῶνα δὲ ὁ Νεῖλος φέρει ὀλιγώτερον ὕδωρ η τὸ θέρος, διότι αἱ χιόνες τῶν ὁρέων τῆς Ἀφρικῆς τήκονται κατὰ τὸ θέρος· ὃς δὲ ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν διὰ μέσου τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν διὰ πολλῶν στομάτων.

4. Εἰς ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων βασιλέων τῆς Αἰγύπτου ὑπῆρξεν ὁ Ἀμασίς, ὃστις παραδίως κατέλαβε τὴν βασιλείαν, διότι τὸ πρὸν ἦτο ἀπλοῦς πολίτης καὶ ἐξ οἰκογενείας οὐχὶ ἐπιφαροῦς. Λιὰ τοῦτο οἱ Αἰγύπτιοι περιεφρόνουν κατ' ἀρχὰς τὸν Ἀμασίν τοῦτον, γενόμενον βασιλέα. Μετὰ ταῦτα δμως προσείλκυσε τὴν ἀγάπην αὐτῶν διὰ τῆς συνέσεως, κατέστη δὲ τοῦ μᾶλλον ἀγαπητὸς διὰ τοῦ ἐξῆς σιρατηγήματος.

5. Οἱ Ἀμασίς εἶχεν ἔνα ποδαριπιῆρα χρυσοῦν, ἐν τῷ δποίῳ καὶ αὐτὸς καὶ πάντες οἱ οἰκεῖοι ἔνπιτον τὸν πόδας των· τοῦτο δὲ ἦτο γνωστὸν εἰς πάντας. Τοῦτον λοιπὸν τὸν ποδαριπιῆρα κατακόψας, ἐπάησεν ἄγαλμα θεοῦ καὶ ἐστησεν αὐτὸν εἰς τὸ καταλληλότατον μέρος τῆς πόλεως. Οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐσέβοντο αὐτὸν μεγάλως.

6. Τότε δὲ Ἀμασίς, συγκαλέσας τὸν Αἰγυπτίους, ἐφανέρωσεν εἰς αὐτούς, ὅτι τὸ ἄγαλμα κατεσκευάσθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ ποδαριπιῆρος, εἰς τὸν δποῖον πρότερον μὲν οἱ Αἰγύπτιοι ἐπλινον τὸν πόδας καὶ ἄλλας ἀκαθαρσίας ἔργη ποτον, τότε δὲ μεγάλως ἐσέβοντο.

7. Τὸ ἵδιον λοιπὸν εἶπεν ὅτι συνέβη καὶ εἰς αὐτόν· διότι, ἀν πρότερον ἦτο ἀπλοῦς δημότης, τώρα δμως εἶναι βασιλεὺς αὐτῶν. Καὶ συνεβούλευεν αὐτοὺς νὰ τιμῶσι καὶ νὰ

φροντίζωσι δι' αὐτόν. Τοιουτοιούπως προσείλκυσε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑπακοὴν τῶν Αἰγυπτίων.

8. Ἐπὶ τῆς βασιλείας δὲ τοῦ Ἀμασίου λέγεται ὅτι πολὺ νήτυχησεν ἡ Αἴγυπτος. Οὐ οὐδεποτε τὸν νόμον νὰ ἀποδεικνύῃ εἰς τὸν νομάρχην καὶ ἔτος ἐκαστος Αἰγύπτιος πόθεν πορέζεται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἄλλως νὰ τιμωρῇ ται μὲ θάνατον. Τὸν ἄμεμπτον τοῦτον νόμον λαβὼν δὲ Σόλων ἐξ Αἰγύπτου ἔθεσεν εἰς τὸν Ἀθηναίους.

9. Οὐ οὐδεποτε τὴν ἡγάπα καὶ ἐπροστάτευε πολὺ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ Ἑλληνας· διὰ τοῦτο δὲ ἐλαβε καὶ γυναικαὶ Ἑλληνίδα, τὴν Λαδίκην.

48. Λέγοντες γραμματά.

1. **Ορεζόντιος γραμμή.**— Ο γάραξ εἶναι εὔθυς. Εὰν κρατήσωμεν αὐτὸν ἐκ τῶν ἄκρων του ὑψηλὰ διὰ τῶν δακτύλων τῶν δύο χειρῶν μαζὶ, οὕτως ὥστε αἱ δύο χεῖρες ἡμῶν νὰ εἶναι εἰς τὸ αὐτὸν ύψος, θὰ λάβῃ θέσιν τοιαύτην,

γραμμὴ δριζόντιος

ἢ ὅποια λέγομεν ὅτι σχηματίζει γραμμὴν δριζόντιον.

2. **Κατακόρυφος γραμμή.**— Εὰν πάλιν στηρίξωμεν τὸ ἔν ἄκρον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ τὸ ἄλλο κρατήσωμεν πρὸς τὰ ἄνω, ὁ χάραξ θὰ λάβῃ θέσιν τοιαύτην, ἢ ὅποια λέγομεν ὅτι σχηματίζει γραμμὴν κατακόρυφον.

3. **Η δριζόντιος γραμμὴ** ἔχει διεύθυνσιν ἡγαμμὴν κατακόρυφος θυνσιν ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά καὶ τάναπαλιν. Η δὲ κατακόρυφος ἔχει διεύθυνσιν ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω καὶ τάναπαλιν.

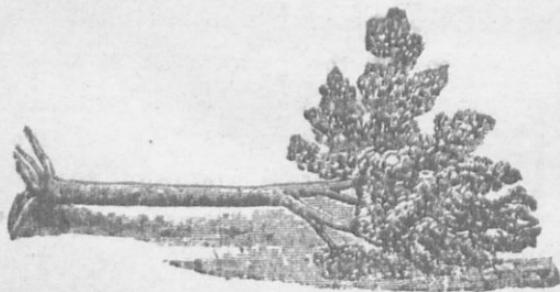
4. Αἱ γραμματαὶ, ὅπου ἔνοῦται ὁ τοῖχος μὲ τὸ πάτωμα τὴν ὄροφήν, εἶναι δριζόντιοι γραμματαὶ. Αἱ δὲ γραμματαὶ, ὅπου

ένοῦνται πρὸς ἄλλήλους οἱ ἐπὶ τοῦ ἑδάρους κάθετοι τοῖχοι,
λέγονται κατακόρυφοι.

5. Τὸ σῶμα ἡμῶν, ὅταν εἴμεθα ὅρθιοι, σχηματίζει γραμ-

μὴν κατακόρυφον." Οταν κοιμώμεθα, δριζόντιον. Ή κυπά-
ρισσος καὶ πᾶν δένδρον ἐν τῷ κήπῳ ἵστανται κατακόρυφα.
"Οταν κόβωμεν αὐτά, πίπτουσι κατὰ γῆς δριζόντια. Νῆμα,

τοῦ ὅποίου τὸ ἐν ἀκρον κρατεῖται ὑψηλά, εἰς δὲ τὸ ἔτερον
εἶναι δεδεμένον βάρος τι, μὴ ἐγγίζον εἰς τὸ ἑδαφός, λαμβά-
νει διεύθυνσιν ἀκριβῶς κατακόρυφον.

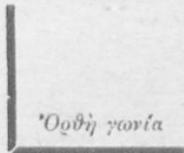
6. Κεκλιμένη γραμμή.—“Οταν ἡ εὐθεῖα γραμμὴ ἔχῃ θέσιν τοιαύτην, ώστε νὰ μὴ εἶναι μήτε κατακόρυφος μήτε ὀριζόντιος, τότε καλεῖται πλαγία ἡ κεκλιμένη. Εἰς τὸ κοντάριον τῆς σημαίας ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ σχολείου ἡ τοῦ ἑξώστου τῆς οίκιας δίδεται συνήθως σιεύθυνσις κεκλιμένης γραμμῆς. Η κλιμαξ τῶν οίκιων ἔχει σιεύθυνσιν κεκλιμένην.

7. Καμπύλη γραμμή.—“Ἐν τεμάχιον στεφανίου σχηματίζει καμπύλην γραμμήν.

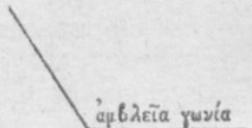
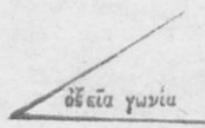
49. Ἐπίπεδον. Ορθογώνιον. Εἰδη γωνιῶν. Σφαῖρα. Κύκλος. Περιφέρεια. Κύλινδρος.

1. **Ἐπίπεδον.**—Τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς τραπέζης δὲν κυλίεται, ἀλλὰ μένει πάντοτε εἰς τὴν θέσιν του.

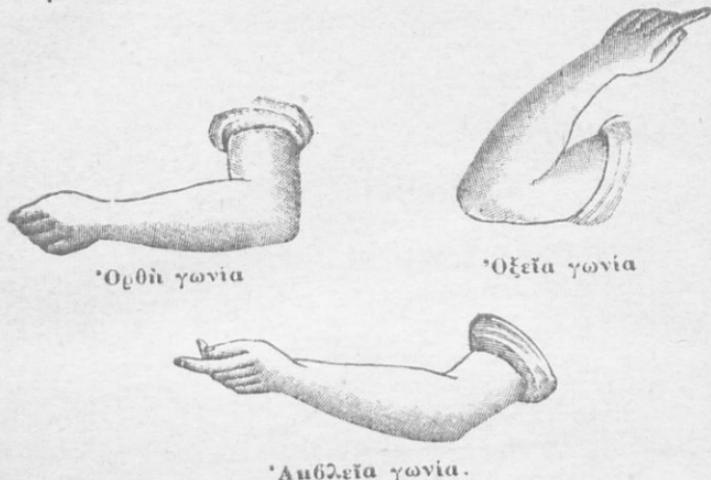
2. **Ορθογώνιον.**—Τὸ βιβλίον ἔχει σχῆμα ὁρθογώνιον, διότι ἔχει τέσσαρας γωνίας ὁρθάς.

3. **Αἱ γωνίαι.**—Αἱ τέσσαρες γωνίαι τοῦ βιβλίου ἔχουσι πᾶσαι τὸ αὐτὸ σχῆμα καὶ καλοῦνται ὁρθαὶ γωνίαι.

4. **Υπάρχουσι καὶ ἄλλαι γωνίαι μικρότεραι τῆς ὁρθῆς, αἱ δποῖαι λέγονται δξεῖαι γωνίαι. Καὶ ἄλλαι μεγαλείτεραι τῆς ὁρθῆς, αἱ δποῖαι λέγονται ἀμβλεῖαι γωνίαι.**

5. Μὲ τὸν βραχίονα καὶ τὸν πῆχυν τῆς χειρὸς ἡμῶν δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν καὶ τὰ τρία εῖδη τῶν γωνιῶν.

6. **Σφαιρικόν.**—Τὸ πορτοκάλλιον εἶναι σφαιρικόν. Ἐπίσης τὸ τόπι, ἡ σφαῖδα. Θέτω ἐν πορτοκάλλιον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅθι αὐτὸ δίλιγον, καὶ ἀμέσως κυλίεται. Μέν ἀγαθὸς (κουβάριον) δημοίως κυλίεται.

7. Πᾶν δὲ τι ἔχει σχῆμα σφαιρικὸν κυλίεται, ὅταν τὸ ὅθησωμεν.

8. **Περιφέρεια.**—**Κυλος.**—Ομοίως δύναται

νὰ κυλίηται μία δεκάρα. Ἀλλ' αὕτη δὲν ἔχει σφαιρικὸν σχῆμα, ἀλλὰ στρογγύλον. Ο γῦρος τῆς δεκάρας καὶ εἴται Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περιφέρεια αὐτῆς. Τὸ δὲ ἐπίπεδον, τὸ περιλαμβανόμενον ἐντὸς τῆς περιφερείας, καλεῖται **κύκλος**. Τὸ στρογγύλον λοιπὸν σχῆμα τῆς δεκάρας εἶναι κυκλικόν. Τὸ δακτυλίδιον εἶναι ωσαύτως κυκλικόν. Ἐν στεφάνιον ἔπισης.

9. **Κλινδρος.**— Ἐπίσης κυλίεται ἐν τεμάχιον ξύλον στρογγύλον. Ἀλλὰ τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ ξύλου δὲν

δμοιάζει οὔτε πρὸς σφαῖραν, οὔτε πρὸς κύκλον. Εἶναι **κλινδρος**.

10. Ο σωλὴν τῆς θερμάστρας εἶναι κύλινδρος. Τὸ σύρμα, ἐν κηρίον, δ στῦλος τοῦ τηλεγράφου, δ κοριδός τῶν δένδρων ἔχει σχῆμα κυλινδρικόν.

30. Τὸ ώρολόγιον.

1. *Ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νὺξ δμοῦ διαιροῦνται εἰς 24 ὥρας, αἱ τινες ἀποτελοῦσιν ἐν ἡμερούνκιον. Αἱ 24 αὗται ὥραι ὑπολογίζονται ἀνὰ δώδεκα. Ο ὑπολογισμὸς ἀρχεται ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τῆς μεσημβρίας. Καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.*

2. *Διὰ τοῦ ὁρολογίου μετροῦμεν ἀκριβῶς τὸν χρόνον καὶ ἡξενόρμεν ποία ὥρα τῆς ἡμέρας εἶναι· ἀν πλησιάζῃ ἡ ὥρα τοῦ σχολείου· ἀν ἔγειτε μεσημβρία· ποίαν ὥραν τῆς ἐσπέρας θὰ φάγωμεν· πόση ὥρα ἔχει παρέλθει μετά τὸ μεσονύκιον· ἀν πλησιάζῃ τὰ φέγγη· ποίαν ὥραν θὰ ταξιδεύσωμεν μὲ τὸν αἰδηρόδρομον· πόσους σφυγμοὺς πτυπᾶ ἡ χειρ τοῦ ἀσθενοῦς ἀνὰ πάντα λεπτόν. Διὰ τοῦτο τὸ ὁρολόγιον εἶναι χρησιμώτατον.*

3. *Ο διδάσκαλος παρατηρεῖ τὸ ὁρολόγιον του καὶ λέγει «ἡ ὥρα εἶναι τρεῖς». Πῶς ἀγαγιγώσκει τοῦτο; *Υπάρχει ο χρηστός ανθρώπος θ. απόστολοπουλού 1916**

μία βελόνη, ή δποῖα εἶναι ἐπάρω εἰς τὸ τοία καὶ δεικνύει τὴν ὥραν. Ἡ βελόνη δὲ αὗτη περιστρέφεται τόσον πολὺ βραδέως, ὡστε διφθαλυδὸς δὲν δύναται νὰ διακρίνῃ τὴν κίνησίν της.

4. Ἀλλὰ παρατηροῦμεν, διτὶ ἐπάρω εἰς τὸν λευκὸν δέσκον τοῦ ωρολογίου, δυτις λέγεται ώρονόμιος, ὑπάρχουσι δύο βελόναι ἢ δεῖκται, ὁ εἰς βραχύτερος (κονιότερος) καὶ δ ἄλλος μακρότερος.

5. Ὁ βραχύτερος (καὶ παχύτερος) δείκνυει δεικνύει τὰ λεπτὰ καὶ λέγεται ώροδείκτης.

6. Ὁ μακρότερος (καὶ λεπτότερος) δείκνυει δεικνύει τὰς ὥρας καὶ λέγεται λεπτοδείκτης.

7. Ἀλλὰ τί εἶναι αὐτὰ τὰ λεπτά; Ἐκάστη ὥρα διαιρεῖται εἰς ἔξήκοντα ἵσα μέρη, τὰ δποῖα λέγονται λεπτά.

Τὸ ωρολόγιον.

8. Τὰ 15 λεπτὰ ἀποτελοῦσιν ἐν τέταρτον τῆς ὥρας. Τὰ 30 λεπτὰ δύο τέταρτα, ἦτοι ἡμίσειαν ὥραν. Τὰ 45 λεπτὰ εἶναι τοία τέταρτα. Τέσσαρα δὲ τέταρτα ἀποτελοῦσι μίαν δλόκην ὥραν.

9. Ἡ μεγάλετέρα βελόνη τρέχει πολὺ γρηγορώτερα τῆς μικροτέρας. Ἔως νὰ κινηθῇ ἡ μικρὰ βελόνη ἀπὸ ἕνα δριμὺδὲν εἰς ἄλλον, ἡ μεγάλη κάμψει μίαν δλόκην περιστροφὴν ἐπὶ τοῦ ώρονόμου.

10. Ὡρολόγια ὑπάρχουσι μικρά, τῆς τσέπης, καὶ μεγά-

λα, τιθέμενα ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἢ κρεμαστὰ ἐπὶ τῶν τοίχων.

— Τί ὡρα εἶναι εἰς τὴν ἄνωθι εἰκόνα τοῦ ώρολογίου;

Σ1. Τὰ ζῷα.

1. Ἐπὶ τῆς Γῆς ζῶσι πολλὰ καὶ διάφορα ζῷα. Ἐκ τῶν ζῷων τούτων ἀλλα μὲν ἔχουσι τέσσαρας πόδας καὶ περιπατοῦσιν ἐπὶ τῆς Γῆς, ὡς ὁ ἵππος, ὁ λέων, λέγονται δὲ ζῷα τετράποδα, καὶ εἶναι ἡμερα ἢ ἀγρια.

2. Ἀλλα ἔχουσι δύο πτέρυγας καὶ ἵπτανται εἰς τὸν ἀέρα, ὡς ὁ ἀετός, ἢ χελιδών· λέγονται δὲ πτηνά.

3. Ἀλλα δὲ ζῶσιν ἐντὸς τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν λιμνῶν καὶ τῶν ποταμῶν, λέγονται δὲ ἰχθύες ἢ ζῷα θαλάσσια. Τὰ θαλάσσια ζῷα δὲν ἔχουσι πόδας, διὰ νὰ περιπατῶσιν, ἀλλὰ μόνον πτερύγια διὰ νὰ κολυμβῶσι.

4. Τὰ ζῷα τῆς ξηρᾶς λέγονται καὶ χερσαῖα ζῷα. Ἐκ τῶν χερσαίων ζῷων τινὰ δὲν ἔχουσι πόδας, ἀλλὰ σύρονται μὲ τὴν κοιλίαν, ὡς οἱ ὄρεις. Τὰ ζῷα, τὰ συρόμενα μὲ τὴν κοιλίαν, λέγονται ἔρπετά.

5. Τὰ ἑρπετὰ καὶ οἱ διάφοροι σκώληκες ἢ ἔρπουσιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἢ ζῶσιν ἐντὸς τῆς γῆς, ἢ κολυμβῶσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Πολλοὶ σκώληκες λέγονται καὶ ἔντομα, παραδ. Χάριν αἱ κάμπαι εἶναι ἔντομα, τὰ ὅποια ζῶσι συνήθως ἐπὶ τῶν φύλλων τῆς πεύκης. Ωσεύτως οἱ μύρμηκες εἶναι ἔντομα.

6. Ἀλλα ζωύφια μικρὰ ἔχουσι πτερὰ καὶ ἵπτανται εἰς τὸν ἀέρα, ὡς αἱ μυῖαι, οἱ κώνωπες, αἱ μέλισσαι· λέγονται δὲ ἔντομα πτερωτά.

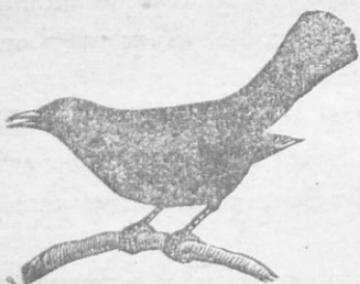
Σ2. Ζῷα ὡφέλιμα.

1. Ἐκ τῶν ζῷων τὰ πλεῖστα μὲν εἶναι ὡφέλιμα εἰς τὸν ἀνθρώπον, πολλὰ δὲ εἶναι βλαβερά.

2. Πολὺ ὡφέλιμα ζῷα εἶναι δ βοῦς καὶ ἡ ἀγελάς·

ἐπίσης τὸ πρόβατον καὶ ἡ αἴξ· ὥσαύτως δὲ ὅνος, δὲ ἡμίονος καὶ δὲ ἵππος· διμοίως δὲ κύων καὶ ἡ γαλῆ. Ἐκ τῶν ζῴων τούτων ἄλλα μὲν παρέχουσιν εἰς τὸν ἀνθρώπον τὸ γάλα, τὸ κρέας, τὸ δέρμα, τὸ μάλλιον αὐτῶν· ἄλλα δὲ ἵππευομεν καὶ φορτώνομεν· ἄλλα δὲ φυλάττουσι τὰς οἰκίας ἡμῶν.

3. Τὰ πτηγά, καὶ τὰ τῆς ἡμέρας καὶ τὰ τῆς νυκτός, εἶναι σχεδὸν πάντα ωφελιμώτατα, ἴδιος εἰς τὴν γεωργίαν. Αἱ χελιδόνες καταπίνουσι γιλιάδας ἐντόμων βλαβερῶν. Ωσαύτως ἄπαντα τὰ φδικὰ πτηγά εἶναι διὰ τὸν αὐτὸν λόγον λίαν ωφελιμώτατα, ώς ἡ ἀγδών, δὲ κόσ-

Κόραξ.

Αιγίθαλος (τρυποκάρυδον)

συφρός, ἡ ἀκανθίς (καρδερίνα), δὲ σπένος, ἡ ὑπολαῖς (τσιμπογιάννη), δὲ αἰγέθαλος (τρυποκάρυδον), ἡ σεισούρα (σουσουφάδα), ἡ οἰνάνθη (ἀσπροκωλος), δὲ πυργίτης (σπουργίτης) καὶ ἄλλα πολλά. Πάντα ταῦτα εἶναι ἀκούραστοι καὶ φοβεροὶ κυνηγοὶ τῶν ἐντόμων.

4. Τὰ μαῦρα πτηγά, ώς δὲ κόραξ, ἡ κορώνη (κουρούνα), δὲ κολοκός (καλιακούδα), εἶναι ἐπίσης πολὺ ωφέλιμα τῇ γεωργίᾳ, διότι τρώγουσιν ἄπειρα βλαβερά ἐντόμα, κάμπτας καὶ σκώληκας.

5. Οἱ δρυοκολάπται (ξυλοφαγάδες ἢ τσιγκλήταρες) κτυπῶσιν ἢ τρυπῶσι μὲν τὸ μακρὸν καὶ ἰσχυρὸν Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δάμφος των τοὺς φλοιοὺς τῶν δένδρων καὶ ἀναγκάζουσι τὰ ὑπ' αὐτοὺς κρυπτόμενα ἔντομα νὰ ἔξελθωσι, καὶ οὕτω τότε συλλαμβάνουσι καὶ τρώγουσιν αὐτά.

Ακανθίς καὶ Σπίνος.

Δρυοκολάπτης.

6. Τὰ νυκτόδεια πτηνὰ εἶναι πάντα ὕδροφέλιμα, διότι κατατρώγουσι τὰ νυκτερινὰ ἔντομα, τὰ δποῖα εἶναι πολὺ βλαβερώτερα τῶν ἡμερινῶν. Ἡ γλαῦξ (κουκουβάγια), δὲ κόκκυξ (κούκκος), ὁ βόας (μποῦφος) τρώγουσιν ἄπειδα ἔντομα, κάμπτας καὶ ποντικούς. Μία γλαῦξ παρετήρησαν ἀλλοτε δτὶ εἰς μίαν καὶ μόνην νύκτα ἔφερεν ἐνδεκα ποντικοὺς ὡς τροφὴν εἰς τοὺς νεοσσούς της. Ἀλλη δὲ γλαῦξ εὑρόθεη ἔχουσα ἐντὸς τοῦ στομάχου της ἑβδομήκοντα πέντε κάμπτας ἐξ ἐκείνων, αἱ δποῖαι καταστρέφουσι τὰς πεύκας.

7. Αἱ νυκτερίδες δὲν εἶναι ζῷα φοτόκα, ἀλλ' εἶναι θηλαστικά, πολὺ ὡφέλιμα· ζῶσι δὲ πάντοτε πολλαὶ διαι

Νυκτερίς.

καὶ κατοικοῦσιν εἰς σπήλαια, ἐρείπια, τόπους ἐρήμους καὶ σκοτεινούς, τρώγουσι δ' ἄπειρα ἐπιβλαβῆ ἔντομα, τὰ δοιαὶ συλλαμβάνουσι πετῶσαι ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προστατεύωμεν τὰς νυκτερίδας, ὅπως καὶ πάντα τὰ νυκτόβια πτηνά.

Βύας.

8. Ὁ ἔχενος (σκαντζόχοιρος) εἶναι ζῷον μικρὸν ως γάττα μικρά, ἔχει ὁγγκος μυτερὸν καὶ φέρει εἰς ὅλην τὴν ὁάκιν του τρίχας παρυπτάτας καὶ σκληρότατας, αἱ δοιαὶ δμοιάζουσι πρὸς μαύρας βελόνας. Τὸ ζῷον τοῦτο εἶναι ὡφελιμώτατον εἰς τοὺς ἀγρούς, διότι

*Ἐχενός (Σκαντζόχοιρος)

κατατρώγει ὅφεις, ποντικούς, σαλιάγκους, σκῶληκας καὶ διάφορα ἔντομα. "Οστις θέλει νὰ μὴ ἔχῃ ποντικοὺς εἰς τοὺς στάβλους του καὶ τὰς ἀποθήκας του, ἂς φροντίσῃ νὰ ἔγκαταστήσῃ εἰς αὐτοὺς ἔνα σκαντζόχοιρον.

9. Ο ἀσπάλαξ (τυφλοπόντικος) ἔχει σῶμα παχὺ καὶ στρογγύλον, ὁύγχος δέξύ, οὐρὰν μικρὰν καὶ τρίχας μαύρας, λεπτὰς καὶ μαλακάς· διέρχεται δὲ τὸν βίον του σκάπτων τὴν γῆν καὶ τρώγων πλεῖστα ἔντομα καὶ σκόληκας βλαβεροὺς εἰς τὴν γεωργίαν. Εἶναι λοιπὸν ζῷον

*Ἀσπάλαξ (τυφλοπόντικος)

ώφελιμον. Διαφέρουσιν οἱ ἀρσύραξις ποντικοί, οἱ δποῖοι εἶναι λίαν ἐπιβλαβεῖς εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ σπαρτά.

10. Έκ τῶν ἑρπετῶν αἱ σαῦραι (γουστέραις) εἶναι λίαν ώφελιμοι, διότι τρώγουσι σκόληκας, μυίας, ἀκρίδας καὶ ἄλλα ἔντομα.

11. Επίσης δὲ βάτραχος καὶ ίδιως ἡ βαύνα (φρῦνος) εἶναι πολὺ ώφελιμα, διότι τρώγουσι τοὺς κοχλίας (σαλιγκάρους) καὶ λείμακας (γυμνοσαλιάγκους), ἐκείνους, οἱ δποῖοι καταστρέφουσι τὰ λαχανικά.

12. Έκ τῶν ἔντόμων δὲ λίγα εἶναι ώφελιμα, ως ἡ μέλισσα, ἡ δποία χορηγεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ πολύτιμον μέλι καὶ τὸ πολύτιμον κηρίον· δὲ μεταξισκώληξ, δὲ δποῖος παράγει τὴν πολύτιμον μέταξαν· ἡ πυγιλαμπίς ἡ λαμπιρύρεις (κωλοφωτιά), ἡ δποία τρώγει κάμπας, λείμακας καὶ κοχλίας (σαλιγκάρια).

*Αράχνη

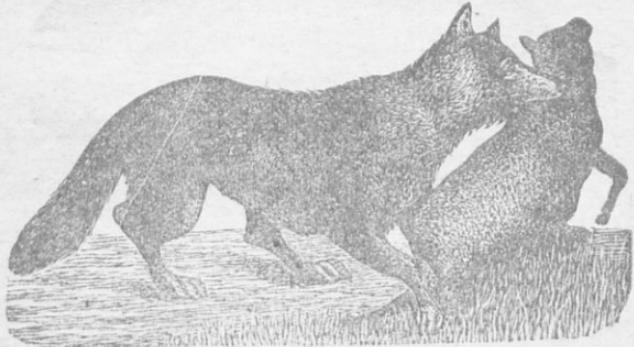
13. Μετὰ δὲ τὰ ἔντομα αἱ ἀράχναι εἶναι ώφελιμώταται καὶ ἔχουσι πάσης προστασίας, διότι συλλαμβάνουσιν

ἐν τῷ ἴστῳ αὐτῶν μιάς καὶ κώνωπας καὶ πολλὰ ἄλλα ἔντομα καὶ τρόγονουσιν αὐτά.

Ξ. Ζῷα βλαβερά.

1. Πολλὰ ζῷα εἶναι βλαβερὰ εἰς τὸν ἀνθρώπον· διότι καταστρέφουσι τοὺς δημητριακούς καρπούς, τὰ ἄνθη καὶ τὰ δένδρα· πολλὰ δὲ τρόγονουσιν ἄλλα ζῷα, τὰ δποῖα εἶναι χρήσιμα εἰς τὸν ἀνθρώπον.

2. Βλαβερὸν ζῷον εἶναι ὁ λύκος, δοτις δυοιάζει πρὸς

Λύκος.

κόρα ποιμενικόν εἶναι δὲ ζῷον ἰσχυρόν, ἐχθρὸς δὲ τοῦ ἀνθρώπου ἐπικάνδυνος. Διότι κατοικεῖ μὲν εἰς τὰ δάση, περιφέρεται δμως πλησίον τῶν ποιμνίων καὶ ἀρπάζει πολλάκις πρόβατον, τὸ δποῖον φέρει εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τρώγει. Οἱ λύκοι τὸν χειμῶνα, ἀν συμβῇ τὰ πεινάσωσι πολύ, συρθροίζονται καὶ ἐπιπίπτουσιν ἐρίστε εἰς τὰ πατρικημένα μέρη, προσβάλλοντες ζῷα καὶ ἀνθρώπους, διὰ τὰ φάγωσιν αὐτούς. Διὰ τοῦτο δικαίως καταδιώκουσι καὶ φονεύουσι τοὺς λύκους.

Θώρα.

3. Ο θώρα (τσακάλι) δυοιάζει πρὸς μικρὸν λύκον καὶ ἔχει τὰς αὐτὰς συνηθείας μὲ τὸν λύκον. Οἱ θῶρες ζῶσι κυρίως εἰς τὰ ἑλώδη μέρη.

4. Η ἀλώπηξ δυοιάζει δλίγον μὲ λύκον, τοῦ δποίου

είναι μικροτέρα κατά τι είναι δὲ τὸ ποιησάτων καὶ τὸ βλα-
βερώτατον ἐκ τῶν σαρκοφάγων ζῷων τῆς Χώρας ήμῶν.
Διότι ἔξερχεται τὴν νύκτα καὶ καταρρέγει λαγωός, πέρ-
δικας, δρυνγας· εἰσέρχεται δὲ εἰς τοὺς δρυιθῶνας τῶν χω-

Αλώπηξ παραμονεύουσα δρυίθα.

ρίων καὶ ἀρπάζει δρυιθας, νήσσας, χῆρας, καὶ μεταφέρει
αὐτὰς εἰς τὴν φωλεάν της, διον τὰς τρώγει. Τρώγει δὲ ἐπί-
σης καὶ τὰς σιαφυλὰς τῶν ἀμπέλων. Διὰ τοῦτο, ὡς ζῷον
βλαβερόν, δικαίως κατάδιώκεται παρὰ πάντων καὶ φονεύεται.

5. Οἱ ποντικοὶ (μύες) είναι ἐπίσης ζῷα βλαβερά.

Ποντικοί.

Αιακοίνομεν δὲ τοὺς ποντικοὺς τῶν οἰκιῶν, τοὺς ποντικοὺς
τῶν ὑπονόμων, τοὺς ποντικοὺς τῶν δασῶν καὶ τοὺς ποντι-
κοὺς τῶν ἀγρῶν. Οἱ ποντικοὶ τῶν ἀγρῶν καλοῦνται καὶ
ἀρουραῖοι· ἐπιφέρουσι δὲ μεγάλας καταστροφὰς εἰς

τοὺς δημητριακὸν καρπούς, διότι, ἐξεοχόμεροι τὴν νύκταν ἀπὸ τὰς ὑπογείους φωλεάς των, κατακόπτονται τοὺς στάχυνς τῶν σιτηρῶν καὶ μεταφέρονται αὐτοὺς εἰς τὰς κατοικίας των. Οἱ ἀρουραῖοι πληθύνονται πολλάκις ταχέως καὶ τεραστίως, καὶ προξενοῦσι μεγάλας καταστροφάς, ἵδιως εἰς τὰς μεγάλας πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη δ

Τρύπανος (ἄσθος)

ανθρωπος τὰ καταστρέψῃ αὐτοὺς διὰ παντὸς τρόπου, πρὶν οὗτοι καταστρέψωσι τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου.

6. Ὁ ἄσθος (έλειδος ἢ τρόχος) ἔχει πόδας χαμηλούς καὶ μῆκος σώματος μέχρις ἐνὸς πήχεως σχεδόν* καταστρέφει δὲ τοπὸν τοὺς ἀγροὺς τῶν ἀραβοσίτων, τρόγει τὰς δίζας καὶ τοὺς καρπούς τῶν φυτῶν καὶ τῶν σπαρτῶν καὶ βλάπτει τὰς κυψέλας τῶν μελισσῶν. Τὸ κυνήγιον τοῦ ζῴου τούτου εἶναι δύσκολον· διὰ τοῦτο καλλιεργον εἶναι τὰ συλλαμβάνητα διὰ παγίδων.

Νυφίτσα.

7. Ἡ νυφίτσα (γαλῆ τῶν ἀρχαίων) εἶναι μικρὸν ζῷον ὃς γάιτα μικρά, εἶναι ὅμως ἐπιβλαβέστατον. Διότι ἀναβαίνει εἰς τὰ δένδρα, δπου εἶναι φωλεῖ πτηνῶν, ἢ εἰς περιστερῶνας, καὶ καταστρέφει τὰ φύλα καὶ τοὺς νεοσσούς τῶν πτηνῶν. Εἰσέρχεται τὴν νύκταν εἰς τοὺς δρυνιθῶνας καὶ πνέγει δρυιθᾶς καὶ δρυίδα.

8. Τὸ κουνάθιον (ἰκτίς) κυνηγεῖ μὲν τοὺς ποντικούς, ἀλλὰ καταδιώκει πολὺ τὰς πέρδικας καὶ τοὺς λαγωούς. Διὰ τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς ζῷον βλαβερόν. Τὸ δέρμα αὐτοῦ

Κουνάθιον.

εἶναι περιζήτητον διὰ τὰς λεπτὰς καὶ μαλακὰς τοίχας του κατασκευάζοντος δὲ δι' αὐτοῦ ἐνδύματα χειμερινὰ ἄριστα, τὰ γουναρικά.

54. Πτηνὰ βλαβερά.

1. Τὰ πτηνὰ εἶναι σχεδὸν πάντα ώφέλιμα εἰς τὴν γεωργίαν. Ολίγα δὲ εἶναι βλαβερά, ὡς ὁ ἀετός, ἡ γύψη, τὸ ὄρνεον, διότι τρώγουσι λαγωούς, ὄρνιθας, ὄρτυγας, πέρδικας καὶ διάφορα ἄλλα πτηνά, ἐνίστε δὲ καὶ ἀρνία.

2. Ἐπίσης βλαβεροὶ εἶναι οἱ ἔρακες, διότι κατατρώγουσι τὰ μικρὰ ἐντομοφάγα πτηνά, τὰ ὅποια εἶναι λίαν εὔεργετικά εἰς ἡμᾶς.

3. Μόνον οἱ κέρκοι (κιρκινέζια) ἐκ τοῦ γένους τῶν ἡμεροβίων γαμψωνύχων εἶναι πτηνὰ ώφέλιμα, διότι τρώγουσιν ἔντομα καὶ ποντικούς.

4. Ὁ ἐρωδιός ἡ κυκνίας (κοινῶς τσυκνιᾶς) εἶναι εἶδος λευ-

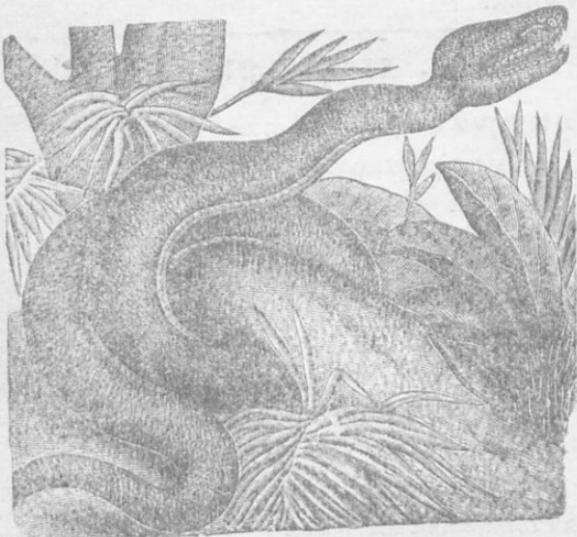
Κυκνίας

κοῦ δετοῦ βλαβεροῦ. Οὗτος καιροφυλακτεῖ εἰς τὰς παραλίας, ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδὸς ἐπὶ ώρας, ἐφορμῷ δέ, συλλαμβάνει καὶ τρώγει τοὺς ἰχθύς, ὅταν ἵδῃ αὐτοὺς διερχομένους· ἐπομένως θεωρεῖται ἐπιζήμιος εἰς τὴν ἀλιείαν.

5. Ο λάρρος (γλάρος), οἱ κόλυμβοι (καλοβούτια) καὶ ἄλλα ἰχθυοφάγα πτηνὰ πρέπει νὰ καταδιώκωνται ως ἐπιβλαβῇ εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν ἰχθύων καὶ εἰς τὴν ἀλιείαν.

55. Ἐρπετὰ βλαβερά.

1. Ἐκ τῶν ἐρπετῶν οἱ ὄφεις εἶναι ἐπιβλαβεῖς, διότι τρώγουσι τὰ φὰ πολλῶν πτηνῶν μικρῶν καὶ διότι δά-

*Οφίς.

κνουσίν ἔνιοτε ἀνθρώπους καὶ ζῷα ἐπικινδύνως, χύνοντες διὰ τῶν ὁδόντων δηλητήριον εἰς τὸ σῶμα αὐτῶν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ καταδιώκωνται.

2. Οἱ ὄφεις οἱ χύνοντες δηλητήριον, ὅταν δάκνωσι, λέγονται ἴοδόλοις ὄφεις. Ἐν Ἑλλάδι ιοδόλος ὄφις εἶναι ἡ ἔχεδνα· ἡ κεφαλὴ τῆς ἔχεδνης εἶναι μικρά, πλατεῖα δὲ

πρὸς τὴν βάσιν· τὸ δὲ ρύγχος αὐτῆς εἶναι ἔμπροσθεν τετράγωνον. Ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς τῆς ἔχιδνης ὑπάρχουσι δύο μελαναὶ γραμμαὶ ἐν σχήματι Λ. "Αν τις ἐρεθίσῃ ἡ κυπήση τὴν ἔχιδναν, τότε αὐτῇ δάκνει· τὸ δὲ δηγμά της εἶναι πολλάκις θανατηφόρον.

3. **Η δενδρογαλῆ** εἶναι ὅφις οὐχὶ ιοβόλος. Τρώγει τὰ φὰ τῶν μικρῶν πτηνῶν. Διὰ ταῦτα καὶ ἡ ἔχιδνα καὶ ἡ δενδρογαλῆ πρέπει νὰ φονεύωνται.

4. **Ο κοχλίας ἡ ἔλεξ** (*σαλιγκαρος*) καὶ ὁ λεῖμαξ (*γυμνοσάλιαγκας*) κατατρώγουσιν εἰς τοὺς κήπους, εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν τὰ ὄσπρια, διαφόρους ἄλλους καρπούς, ἄνθη, λαχανικά, δενδρύλλια καὶ φύλλα δένδρων. Διὰ τοῦτο δίκαιον εἶναι νὰ καταδιώκωνται καὶ καταστρέφωνται.

5. **Ο κοχλίας, ὁ λεῖμαξ** καὶ ἄλλα τινὰ ζωύφια λέγονται **μαλάκια**, ἐπειδὴ ἔχουσι τὸ σῶμα μικλαχὸν ἄνευ οὐδενὸς ὅστοῦ· πολλὰ δὲ ἔξ αὐτῶν περιβάλλονται ὑπὸ σκληροτάτου ὄστρακου, ὡς ὁ κοχλίας, τὰ δοιρεῖδια τῆς θαλάσσης, τὰ μύδια· ἄλλα δὲ εἶναι γυμνά, ὡς ὁ λεῖμαξ.

Β6. "Εντομα βλαβερά.

1. **"Ολα σχεδὸν τὰ ἔντομα** εἶναι βλαβερὰ εἰς τοὺς κήπους, τὰ δπωροφόρα δένδρα, τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰ δάσον· εἶναι δὲ ἄπειρα. Τὰ βλαβερώτερα ἔξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἔξης.

2. **Η χρυσόμυια ἡ κάρακνος χρυσέζων** (*κοινῶς μπούροπουλας*) τρώγει τὰ ἄνθη τῆς μηλέας, τῆς δριᾶς καὶ ἄλλων δένδρων· συχράζει δὲ εἰς σωροὺς κόπρον, δπον αἱ δρυιδες ἀρασκαλεύονται καὶ τρώγουσι τὸ ἔντομον τοῦτο.

3. **Ο θρίξ** (*σάρακας ποινῶς*) διατρυπᾷ καὶ καταστρέφει τὰ ἔντομα καὶ τὰ ἔπιπλα τῶν οἰκιῶν. Φάρμακον καὶ ἀντοῦ εἶναι νὰ τὸν δηλητηριάζωμεν, διοχετεύοντες διὰ τοῦ ἔντομου

τοὺς ἀτμοὺς ὑγροῦ τυνος, τὸ δόποῖον καλεῖται θειοῦχος ἄνθραξ καὶ πωλεῖται ὑπὸ τῶν φαρμακοποιῶν.

Βόδτρυχος καὶ ḥωλεαὶ αὐτοῦ.

Βροῦχος.

4. **Ο Βόστρυχος** γεννᾶται μεταξὺ ξύλου καὶ φλοιοῦ τῶν γηραλέων ἢ ἀπεριποίήτων δένδρων καὶ διαχαράττει ἐκεῖ γραμμάς, ώς φαίνονται εἰς τὴν ἄνωθι εἰκόνα. Τὰ δένδρα ἀπαλλάσσονται τῆς ἀσθενείας τοῦ βοστρύχου πρῶτον, ἐάν κόψωμεν τὰ μᾶλλον προσβεβλημένα, καὶ δεύτερον ἐάν ἀλεύφωμεν τὰ ὑπόλοιπα διὰ πίσσης ὑγρᾶς.

5. **Ο Βροῦχος** εἶναι ἔντομον, τοῦ δόποίου ἡ κάμπη κατατρώγει τὰ πίσα (πιζέλια), τοὺς κυάμους (κονκιά), τὰς φακᾶς· καταστρέφεται δὲ πρῶτον, ἐάν κόψωμεν τὰ προσβεβλημένα φύλλα, καὶ δεύτερον, ἐάν δαντίσωμεν τὰ ὑπόλοιπα διὰ θειούχου ἄνθρακος ἢ διὰ θειοῦχοῦ χαλκοῦ.

6. **Η Ψαλίς** κατατρώγει τὰ ἄρθρη τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ τὰ τῶν δένδρων ἀρέσκεται δὲ τὰ εἰσέρχηται ἐντὸς τεκρῶν κεράτων καὶ δρύχων βοῶν, καὶ ἐντὸς δεμάτων ὑγροῦ χρόιον· διὰ τούτων δὲ τῶν μέσων συλλαμβάνουσι καὶ καταστρέφουσι τὴν ψαλίδα οἱ ἄνθρωποι.

Ψαλίς.

7. **Η κατσαρίδα** εἶναι ζωῦφιον μέλαν, τὸ δόποῖον τὴν νύκτα μολύνει καὶ βλάπτει ὅλα μας τὰ τρόφιμα· καταστρέφεται δέ, ἐάν δίψωμεν εἰς τὰς σχισμάς, ἐκ τῶν δόποίων αὕτη ἔξερχεται, πολλὴν ἔντομοκτόνον κόρυν τοῦ πυρέθρου, πωλούμενην εἰς τὰ φαρμακεῖα· εἶγαι δὲ τὸ πύρεθρον φυτὸν τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

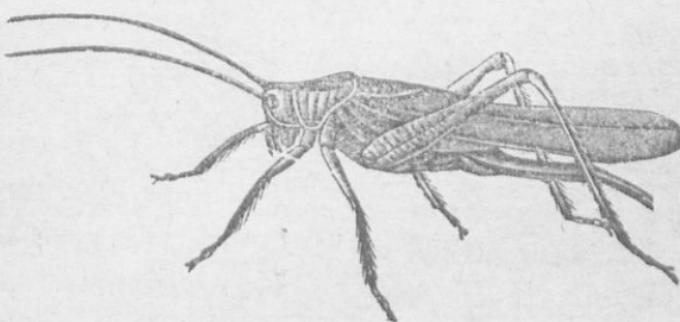
Δαλματίας*, ἐκ τῶν ἀνθέων τοῦ δποίου λαμβάνεται ἡ ἔντομοκτόνος κόρης.

8. Ο αρεμιμυδιφάγος (πρασοκονορίς) κατατρώγει τὰς δίζας τῶν κρομμύων· καταστρέφεται δέ, ἐὰν καὶ ἀποστάσεις τοποθετήσωμεν ἄγγεῖα ἐμβεβυθισμένα μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἑδάφους καὶ περιέχοντα ὅδωρ καὶ δίγον πετρέλαιον ἢ τερεβινθέλαιον.

Κεφαλὴ πραδοκονορίδος (εἰς μεγαλεῖτερον μέγεθος τοῦ φυσικοῦ),

9. Αἱ ἀκρίδες εἶναι ἔντομα καταστρεπτικώτατα εἰς τὰ σιτηρά, τὰς ἀμπέλους καὶ ἐν γένει τὰ φυτά. Καταστρέφονται δὲ πρῶτον, ἐὰν καταστρέψωμεν τὰ φίδια ἀντῶν, εὑρισκόμενα ὑπὸ τοὺς λίθους ἢ ἐπὶ τῆς γῆς· δεύτερον, ἐὰν συλ-

Ακρίδα.

λέσωμεν αὐτάς, ὅταν ἀκόμη εἶναι πολὺ μικραὶ καὶ εἰς στίφη πυκνά· τοίτον, ἐὰν ϕαντίσωμεν αὐτὰς διὰ πετρελαίου, πολὺ ἀκόμη ἀποκτήσωμεν πιέργυας.

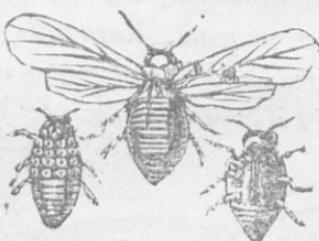
10. Οἱ σφῆκες ἔχονται κεντρίον, διὰ τοῦ δποίου πεντρίζουσιν ὁδυνηρῶς. Διὰ τὰ ἀποφύγῃ τις τὴν ἀλγηδόνα καὶ τὸ οἴδημα (πρόξιμον), πρέπει τὰ βρέξῃ ἀμέσως τὸ μέρος τοῦ κεντρίσματος δι' ἀμιτωνίας· εἶναι δὲ ἡ ἀμμωνία

* Ἡ Δαλματία εἶναι Χώρα δασώδης, δριζομένη πρὸς Α ὑπὸ τῆς Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης, καὶ πρὸς Δ ὑπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους· ἀνήκει δὲ εἰς τὴν Αύστριαν.

διαυγές ίγρον, ἔχον δέξιατάην δσμήν, πωλεῖται δὲ εἰς τὰ φαρμακεῖα.

11. Οἱ μύριηκες βλάπτουσι τὸν καρποὺς τῶν δέρδων καὶ ἐν γένει τὰ τρόφιμα ἡμῶν. Βρέχουμεν ἐντὸς ζακχαρούχον ίγρον σπόγγον, ἐπὶ τοῦ δποίου συγκεντρώονται βαθμηδὸν οἱ μύριηκες, ἔπειτα δὲ καταστρέφομεν αὐτοὺς, καίοντες εἰς τὸ πῦρ.

12. Οἱ φυτοφθεζόρες (μελίγκρα) εἶναι ἔντομα, καλπιτορια τὰ φύλλα τῶν δέρδων καὶ βλάπτοντα αὐτά. Εἰς

Φυτοφθεζόρα.

τὸν φυτοφθεζόρας κατατάσσεται καὶ ἡ δλεθρωτάτη εἰς τὰς σταφιδαμπέλους φυλλοξήρα, τόσος ἀγρωτὸς εὐτυχῶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Αὕτη δυσκόλως καταστρέφεται διαν ἀναφαγῇ.

13. Ἡ ψώρα τῆς συκῆς καταστρέφεται πρῶτον, ἐάν πέριξ τῆς διζῆς τοῦ δέρδρου δέπτωμεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τέφραν ξύλων, καὶ δεύτερον, ἐάν δαπέδωμεν τὸ δέρδρον δι' ἀσβεστίου οὐδατος, περιέχοντος σάπωνα.

14. Άλι μυζαὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν καρπῶν, ὡς ἡ τῆς ἐλαίας, τῆς φακῆς καὶ ἡ πεταλούδα τῶν λαζάρων, πρέπει νὰ καταστρέφωνται τὸν χειμῶνα ἐντὸς τῶν φωλεῶν αὐτῶν.

15. Άλι κάμπαι τῆς πεύκης πλέονται τὰς μεγάλας λευκᾶς φωλεάς των ἐπὶ τῆς πεύκης τὴν ρύκτα δὲ κατέρχονται, καὶ, τασσόμεναι ἡ μία ὅπισθεν τῆς ἀλλῆς εἰς γραμμὴν συνεχῆ, διατρέχουσαι μεγάλας ἀποστάσεις ἐν πομπῇ, ἥμεραν καὶ ρύκτα, μολύνονται καὶ καταρρώγονται πᾶν τὸν

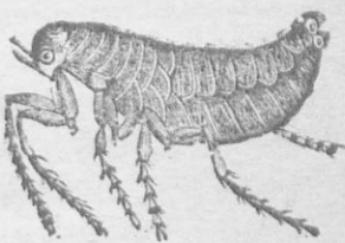
φερόν φύλλον καὶ χόρτον. Καταστρέφονται δέ, ἐὰν οὐφωμεν ἔγκαιρως τὰς φωλεάς καὶ καύσωμεν αὐτάς.

16. Ὁ **κίτις** (σιταρόψυειδα) βλάπτει τὰ ἐν ταῖς ἀποθήκαις σιτηρά. Ἡ καταστροφὴ τοῦ κιτὸς ἐπέρχεται, ἐὰν ὁ αντίσωμεν ἐλαφρῶς τὰ δοχεῖα τοῦ σίτου μὲν θειοῦχον ἄνθρακα.

17. Ὁ **σῆτης** τῶν ἐνδυμάτων (σκόρος) κατακόπτει τὰ μάλλιγα ἴδιως ὑφάσματα· καταστρέφεται δὲ διὰ τῆς καθαριότητος, διὰ τοῦ ἀερισμοῦ καὶ τινάγματος τῶν ἐνδυμάτων καὶ ταπήτων καὶ διὰ χρήσεως καφονορᾶς καὶ ναφθαλῆς, τῆς ὅποιας ἡ βαρεῖα ὀσμὴ ἀποπνίγει τὸν σῆτα (σκόρον).

Κάρωναψ (ὑπὸ μεγέθυνσιν)

Ψύχλα (ὑπὸ μεγέθυνσιν.)

18. Ὁ **οἰστερός** (εἶδος ἀλογομνίας) κεντᾶ καὶ δαιμονίζει τὰ ζῷα. Ὁ **μωψ** (κοινῶς κούκουνας ἢ τάβανος) εἶναι ἐπίσης εἶδος ἀλογομνίας· κεντᾶ δὲ καὶ δαιμονίζει βοῦς καὶ ἵππους.

19. Άλι διάφοροι **μυάζαι** εἶναι ἔντομα δχληρότατα καὶ ἐπιβλαβῆ· πολλάκις δὲ μυζῶσι (βυζαίνοντο) τὰ πτώματα ἢ τὰς πληγὰς τῶν ζῴων, κεντῶσαι δὲ κατόπιν διὰ τῆς προβοσκίδος των τὸν ἄνθρωπον δύνανται τὰ μεταδώσωσιν εἰς αὐτὸν διάφορα τοσήματα, ὡς τὸν ἄνθρακα καὶ ἄλλα. Κατὰ τῆς κοινῆς μυίας τῶν οἰκιῶν συνιστᾶται ἡ ἐκ τῶν κατοικιῶν ἀπομάκρυνσις οὐπόρου ἢ διάντισμὸς αὐτῆς διὰ γλωττιούχου ἀσβεστίου πρὸς καταστροφὴν τῶν φῶν τῆς μυίας,

τὰ δροῖα αὐτῇ γεννᾷ ἐν τῇ κόποι καὶ προτίμησιν. Τὸ
χλωριοῦχον ἀσβέστιον πωλοῦσιν εὐθηγά οἱ φαρμακοποιοί.

20. Οἱ κώνωπες καὶ οἱ σκυνέπες εἶναι ἐπίσης ἔν-
τομα δχληρότατα καὶ ἐπιβλαβῆ. Κατὰ τούτων συνιστᾶται ἡ
καῆσις τῆς κόνεως τοῦ πυρέθρου, ιδίως ἐν ὥρᾳ νυκτός,
ὅπως κοιμηθῶμεν ἥσυχοι· ἐπίσης ἡ καῆσις ἔνηρᾶς κό-
πρου βοός.

21. Ἡ ψύλλα (ψύλλος) καὶ δὲ φθεὶρ (ψεῖρα) εἶναι
ώσαντις ζωῦφια δχληρότατα εἰς τὸν κορμὸν καὶ εἰς τὴν
κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τούτων συντελεῖ ἀποτελε-
σματικῶς μόνον ἡ ἄκρα καθαριότης σῶματος καὶ ἐνδυμάτων.

22. Οἱ κόρεις (κορέοι) τῆς κλίνης, οἱ κόρεις τῶν
δένδρων καὶ οἱ κόρεις τῶν καρπῶν καταστρέφονται οἱ μὲν
τῆς κλίνης διὰ τῆς κόνεως τοῦ πυρέθρου καὶ διὰ τοῦ συ-
χροῦ καθαρισμοῦ κλίνης καὶ ἐπίπλων, οἱ δὲ τῶν δένδρων
καὶ καρπῶν διὰ ὁαντισμοῦ μὲ πειρέλαιον, καὶ μὲ ἀφέψημα,
ἵτοι ζωμὸν βραστόν, καπνοῦ.

23. Πάντα τὰ ἔντομα ταῦτα καὶ πλεῖστα ἄλλα ἀκόμη εἶναι
βλαβερά· πρέπει δὲ δὲ ἀνθρώποις νὰ καταδιώκῃ καὶ κατα-
σιρέψῃ αὐτά, χωρὶς ὅμως νὰ τὰ βασανίζῃ οὐδέποτε.

ΣΥ. Αἱ φωλεαὶ τῶν πτηνῶν.

1. Ἐκ πάντων τῶν πτηνῶν τὰ ὄδικὰ τῆς τάξεως τῶν
ἀποδημητικῶν γνωρίζουσι νὰ κατασκευάζωσι τὰς ὡραιοτέ-
ρας φωλεάς καὶ νὰ ἐπενδύωσιν αὐτὰς ἐσωτερικῶς μὲ μαλακὰ
πτήλα (πούπουλα).

2. "Ἐκαστον πτηνὸν ἔξ αὐτῶν, κατὰ τὸ εἰδός του, ἔχει
καὶ τὴν τέχνην του. "Ητοι ἄλλα μὲν κτίζουσιν, ἄλλα δὲ
ὑφαίνουσιν, ἄλλα δὲ πλέκουσι καὶ ἄλλα συρράπτουσι τὰς
φωλεάς των.

3. Ἡ χελιδών κτίζει τὴν φωλεάν της ἐκ χώματος, τῷ
βοηθείᾳ τοῦ βάμφους καὶ τῆς γλώσσης της, εἰς τὰς γωνίας

τῶν παραθύρων καὶ ὑπὸ τὰ γεῖσα (άκρα) τῆς στέγης τῶν
οἰκιῶν.

4. Ο σπίνος καὶ ἡ ἀκανθίς (καρδερίνα) πλέκουσι τὰς
φωλεάς των διὰ λεπτῶν ἔγρων χόρτων.

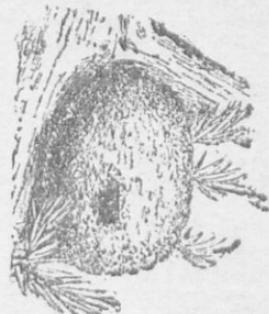
Φωλεὰ μετὰ τῶν νεοδόδων.

5. Ο βασιλίσκος συγκολλᾷ μικρὰ μέλαικὰ ἄχυρα καὶ
χόρτα.

6. Ο μελισσούργος ἢ μελισσοφάγος κρεμᾷ τὴν φωλεάν

Φωλεά άπολαΐδος
(κοινώς ποταμίδας ή πετρίτου).

Φωλεά αίγιτάλου
(κοινώς μελισσοφάγου ή τρυποχαρύδου).

Φωλεά κολυμβρίου
(μικροτάτου ποικιλόγονου πτηνού).

Φωλεά βασιλισκού
(κοινώς τρυποφάκτου).

Φωλεά κοσσύδος.

Φωλεά άκανθίδος
(κοινώς χασδερίνας).

του εἰς τὰ κλαδία ή τοὺς κλῶνας τῶν δένδρων, ή ὅποια τηλαντεύεται ὑπὸ τῶν ἀνέμων ὡς λίκνον.

7. "Αλλὰ ὥρισμένα πτηνὰ ζένα συρράπτουσι τὰ ἄκρα φύλλου τινός πλατέος καὶ σχηματίζουσιν εἶδός τι χωνίου, τὸ ὅποιον χρησιμεύει εἰς αὐτὰ ὡς φωλεά, οἷον ἡ ὑπολαῖς (ποταμίδα).

Φωλεὰ ὑπολαῖδος τῆς ύαπτρίας.

8. Πάντα τέλος τὰ πτηνὰ ἀρχίζουσιν ἀπὸ τὸ ἔαρ μετὰ μεγάλης δραστηριότητος νὰ πηγαίνωσι καὶ νὰ ἔρχονται φέροντα τὰ ὄλικά, ἥτοι ἄχυρα, φρύγανα λεπτά, χόρτα ἔηρά, πτῖλα, τρίχας, μᾶλλια, βάμβακα, χνοῦν τῆς ὄνακάνθου, καὶ κτίζοντα τὰς ὥραιας φωλεῖς των.

9. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ ἀνθρώπινος ἀπαγορεύει νὰ βλάπτωμεν τὰς φωλεῖς τῶν πτηνῶν. Ὁ σκληρὸς μαθητὴς τιμωρεῖται, ὅταν καταστρέψῃ τὰ ωφέλιμα ταῦτα ζῷα, ἀνευ τῶν ὅποιων τὰ σπαρτὰ καὶ τὰ γεννήματα ἡμῶν ήταν κατεστρέφοντο πολὺ ὑπὸ ἀδηφάγων ἐντόμων.

10. Πόσην λύπην καὶ πόσην ἀπελπισίαν αισθάνεται ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ, ὅταν καταστρέψῃ τις τὴν φωλεὰν αὐ-

τῶν, ὅταν ἀφαιρῇ τὰ ώρά των, τὰ τέκνα των! Καὶ πόσον στενοχωροῦνται, ὅταν ἀπολέσωσι τὴν ἐλευθερίαν των καὶ φυλακισθῶσιν ἐντὸς τῶν κλωβίων!

**58. Ο ἑθνικὸς διδάσκαλος
Γεώργιος Γεννάδιος (1786—1854).**

1. Ο Γεώργιος Γεννάδιος ἦτο ἥρως καὶ τῶν θηλών, ἀλλὰ πρὸ παντὸς τῶν γραμμάτων, μάλιστα δὲ τῆς εὐγλωττίας καὶ τοῦ ἐνθέρμου πατριωτισμοῦ. Ἐγεννήθη τῷ 1786 ἐν Σηλυβρίᾳ τῆς Θράκης. Ο πατήρ αὐτοῦ ἦτο ιερεὺς, ἀποθανὼν δὲ ἀφῆκε τὸν μιὸν μόλις τριετή. Ο Γεώργιος ἐκπαιδεύθεις ὑπὸ τῆς φιλοστόργου μητρὸς τὸ πρῶτον ἐν Τιανίνοις καὶ Βουκουρεστίῳ, ἔπειτα δὲ καὶ ἐν Λιψίᾳ τῆς Γερμανίας ἐπὶ ἐν ἑτοῖς, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βουκουρέστιον τῷ 1815 καὶ ειργάζετο ὡς διδάσκαλος ἐν τῷ ἐκεῖ Σχολαρχείῳ. Μετὰ ταῦτα ὑπηρέτησεν ὡς διδάσκαλος ἐπὶ τρία ἔτη ἐν Οδησσῷ τῆς Ρωσίας, καὶ ἔπειτα πάλιν ἐν Βουκουρεστίῳ.

2. Μετὰ τὴν ἔκρηξιν δὲ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ὁ Γεννάδιος, ίδών ὅτι ἡ Πατρίς εἶχεν ἀνάγκην πολεμιστῶν μᾶλλον ἢ διδάσκαλων, κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ κατέταχθη ἐθελοντὴς εἰς τὸ σῶμα τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ φιλέληνος Φαβιέρου, κατελθόντος ἐκουσίως τῷ 1823 ἐκ Γαλλίας εἰς Ἑλλάδα. Καὶ ἐν μὲν τῇ ὥρᾳ τοῦ πολεμικοῦ πυρὸς ὁ Γεννάδιος δὲν ἀπελείπετο τῶν λοιπῶν ἀνδρῶν, ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τῆς πολεμικῆς ἀπραξίας ἐξῆπτε τὸν πατριωτισμὸν τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς μεγίστης αὐτοῦ εὐγλωττίας καὶ διὰ τοῦ ιδίου παραδείγματος.

3. Μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὁ Γεννάδιος ἐπεδόθη πάλιν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς νεολαίας. Κατ' ἐντολὴν δὲ τοῦ Καποδιστρίου διωργάνωσεν ἐν Αίγινῃ τὸ ἐκεῖ συσταθὲν Ορφανοτροφεῖον καὶ ἔπειτα τὸ Κεντρικὸν Σχολείοποιήθηκε από τοῦ Ινστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

λεῖον, τὸ ὄποῖον καὶ διηγύθυνε. Τὸ Κεντρικὸν τοῦτο Σχολεῖον μετετέθη κατόπιν εἰς Ἀθήνας καὶ μετωνομάσθη Γυμνάσιον· Γυμνασιάρχης δὲ αὐτοῦ ἦτο ὁ Γεννάδιος. Κατόπιν δέ, παρακληθεὶς πολὺ, ἐδέχθη νὰ γείνῃ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἐδίδασκε δὲ καὶ ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ. Συγγράμματα συνέγραψε πολλὰ καὶ μεγάλης ἀξίας.

4. Ὁ Γεννάδιος ἦτο ἀληθῆς διδάσκαλος, πατήρ καὶ φίλος τῶν μαθητῶν του. Ἡτο ἔξοχος ρήτωρ, πεπροικισμένος διὰ μεγίστης ὥτορικῆς δυνάμεως, συγκινῶν καὶ κατενθουσιάζων τοὺς ἀκροατάς του. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1854 ἐν Ἀθήναις, προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς χολέρας.

59. Χαρακτηρισμὸς τοῦ Γεωργίου Γενναδίου.

1. Μετὰ τὴν πολύώδυνον πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου τῷ 1826 οἱ ἡρωικοὶ αὐτοῦ πρόμαχοι, ὅσοι διεσώθησαν, εἶχον συρρεύσει κατὰ χιλιάδας εἰς Ναύπλιον. Ἄλλ' ἔκει ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἦτο δεινή, διότι τὸ ταμεῖον δὲν εἶχε χρήματα οὔτε διὰ πυρίτιδα, ἀλλ' οὔτε δι' ἄρτον ἔηρόν. Ἡ Πελοπόννησος κατεστρέφετο ὑπὸ τοῦ Αιγυπτίου Ιεραχῆμ ἀνευ σχεδὸν ἀντιστάσεως, καὶ ὁ ἀγών ὅλος τῶν Ἑλλήνων ἔκινδύνευε νὰ σβεσθῇ.

2. Τότε περίτρομος ὁ λαός τῆς Ναυπλίας συνέρρευσεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως. Ἐκεῖ συνηλθον καὶ οἱ στρατιῶται πειναλέοι καὶ ἀπειλητικοὶ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ των. Ἄλλ' οὐδεὶς ἐτόλμα, οὐδεὶς ἥξευρε τί νὰ προτείνῃ.

3. Ὁ Γεννάδιος τότε, προχωρήσας ἐκ τοῦ πλήθους, ἀνεπήδησεν εἰς τὴν ῥίζαν τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας ὑψουμένης μεγάλης πλατάνου, καὶ ἐκεῖθεν, φλογερὸν τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ πλῆθος πλανῶν, ἀνέκραξε μετὰ ῥωνῆς στεντορείου καὶ μετ' εὐγλωττίας παντοδυνάμου, διότι ἦτο τῆς καρδιᾶς ἡ εύγλωττία·

— « Ή πατρὶς καταστρέφεται. Οἱ ἀγῶνι ματαιοῦται. Ή
»έλευθερία ἐκπνέει. Απαιτεῖται βοήθεια σύντονος. Πρέπει
»οἱ ἀνδρεῖοι αὐτοὶ, οἵτινες ἔφραγαν πυρῆτιν καὶ ἀνέπνευσαν
»φλόγας, καὶ ἡδη ἄργοι καὶ λιμώττοντες μᾶς περιστοιχί-
»ζουσι, νὰ σπεύσωσιν, ὅπου νέος κίνδυνος τοὺς καλεῖ. Πρὸς
»τοῦτο ἀπαιτοῦνται πόροι καὶ πόροι! ἐλλείπουσιν. Άλλ.
»ἄν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν πατρίδα, ἀν εἴμεθα ἄξιοι νὰ ζῶμεν
»έλευθεροι, πόρους εὐρίσκουμεν. "Ας δώσῃ ἔκκαστος δ, τι ἔχει
»καὶ δύναται. Ιδού η πενιχρὰ εἰσιρρό μου. "Ας με μιμηθῇ
»ὅστις θέλει! »

4. Καὶ, ἐπιχροτοῦντος τοῦ πλήθους, ἐκένωσε κατὰ γῆς τὸ
ισχυνὸν διδασκαλικόν του βαλάντιον.

— « Άλλ' ὅχι—ἐπανέλαβε μετ' ὄλιγον—ἡ συνεισφορὰ
»αὕτη εἶναι οὐτιδανή! Όσολὸν ἄλλον δὲν ἔχω νὰ δώσω,
»ἄλλ' ἔχω ἐμαυτόν, καὶ ιδοὺ τὸν πωλῶ! Τίς θέλει διδά-
»σκαλον ἐπὶ τέσσαρα ἔτη διὰ τὰ παιδιά του; "Ας κατα-
»βάλῃ ἐνταῦθα τὸ τίμημα! ».

5. Αἱ γενναῖαι αὗται λέξεις ἔξηψαν ἀκράτητον ἐνθουσια-
σμόν, καὶ πάντες μετὰ δακρύων ἐσπευδον προσφέροντες οἱ
μὲν χρήματα, οἱ δέ, μηδ' αὐτῶν ἐξαιρουμένων τῶν ὑπὸ πε-
νίας καὶ πείνης κατατρυχομένων στρατιωτῶν, δ, τι ἔκαστος
ἡ ὥπλον η κόσμημα εἶχε πολύτιμον· ὥστε ἐν μικρῷ χρόνῳ
συνελέγη ποσότης ἐπαρκῆς πρὸς θεραπείαν τῶν πρώτων
καὶ μᾶλλον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν. Απεραστίη δὲ νὰ συνέλ-
θωσι καὶ τὴν ἐπαύριον εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ὅπου προσερχόμε-
ναι αἱ Κυρίαι νὰ προσφέρωσι τὸ κατὰ προσάρεσιν καὶ αὐταῖ.

6. Απὸ βαθέος ὅρθου ὁ Γεννάδιος περιέμενεν ἐν τῇ
Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου· ἄλλ' η λειτουργία ἀπέ-
λυσε, καὶ αἱ Κυρίαι, ἵσως φρονθεῖσαι τὴν συρροήν τῶν δια-
φόρων στρατιωτῶν, δὲν ἐφάνησαν η ὄλιγαι μόνον ὑπήκουσαν
εἰς τὴν πρόσκλησιν.

7. Τότε ὁ Γεννάδιος, τὸ αἷμα του αισθανθεὶς ἀναβράζει
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὑπὸ γενναίας ἀγανακτήσεως, καὶ προσβλέψας πρὸς τοὺς ἔκει παρισταμένους μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων ἀνέκραξε μὲν φωνῇ κλονήσασαν τοὺς θόλους τῆς Ἐκκλησίας.

— «Δυστυχῆ παιδία ! δυστυχῆ παιδία ! σᾶς ἐγκατέλιπον » αἱ μητέρες σας ! Ἡξέύρουσιν, ὅτι ὁ Ὄθωμανός σφάζει καὶ » ἀνδραποδίζει, ὅτι αὐριον θὰ ἔλθῃ νὰ σύρῃ καὶ σᾶς εἰς αἱ » χιμαλωσίαν, ἀλλ' ἀδιαφοροῦσι, φειδωλευόμεναι ὀλίγου χρυ- » στοῦ. » Αλλος προστάτης δὲν σᾶς μένει ἐπὶ γῆς ἀπὸ τὸν » κοινὸν Προστάτην ἔκει ἐπάνω. Πέσατε εἰς τὰ γόνατα νὰ » τὸν παρακαλέσητε !

8. Καὶ τὰ παιδία ἀμέσως ἐγονάτισαν ὅλα. Ἀποκαλύ-
ψας δὲ ἔκεινος τὴν κεφαλήν του, καὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς ἀνυ-
ψώσας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνεφύνησεν. «Γέψετε Θεέ ! Σὺ ὁ
» προστάτης τῶν ἀθλίων καὶ τῶν μὴ ἔχοντων καταφυγήν, μὴ
» ἐγκαταλίπης καὶ Σὺ τὰ παιδία ταῦτα, τὰ προσπίπτοντά
» Σοι. Σῶσον αὐτὰ ἀπὸ αἰχμαλωσίας δεσμά. Οἱ ἀνθρώποι
» τὰ παρήγησαν. Επίβλεψον ἐπ' αὐτά, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὴν
» Ἑλλάδα, κατὰ τῆς ὥποιας πάντες ἔχανέστησαν, τὴν ὥποιαν
» παραβλέπουσι, τὴν ὥποιαν προδίδουσιν αὐτά τῆς τὰ τέ-
» κνα. Δόξ, παρὰ τὰς βουλὰς τῶν ἀνθρώπων, νὰ ἐπιλάμψῃ
» ἐπ' αὐτῆς πάσης ὁ Ἡλίος τῆς Ἐλευθερίας καὶ νὰ τελει-
» ωθῇ ἡ Σὴ δύναμις τὰ δὲ παιδία ταῦτα, πολῖται γινόμενοι
» ἐλεύθεροι, νὰ τὴν ὑπηρετήσωσι ποτε ἐν πίστει καὶ εἰλι-
» κρινείᾳ, πρὸς σωτηρίαν αὐτῆς καὶ πρὸς δόξαν Σου αἰωνίαν !
» Η, ἀν ὁ πάνσοφος Σὺ γινώσκῃς ὅτι πέπρωται, εἰς ἀγενῆ
» τραφέντα αἰσθήματα, εἰς ἴδιοτέλειαν αὐξηθέντα καὶ φιλαρ-
» χίαν, νὰ γείνωσι ποτε αὐτὰ δεινῶν τῇ πατρίδι παρατία,
» παράδος τα μᾶλλον εἰς τῆς μαχαίρας τὸ στόμα, καὶ πα-
» ράδος καὶ ἐμὲ εἰς αὐτό, πρὶν ἴδω ἐκ νέου τῆς Ἑλλάδος
» τὴν δουλικὴν ἡμέραν καὶ ταπείνωσιν ».

9. Αροῦ δὲ ηγύκηθη ταῦτα, ἐρρίφθη ἔξω τῆς Ἐκκλη-
» σίας, ἀρήσας τὸν λαὸν καταπεπληγμένον καὶ δακρυρροεῦ-
» τα. Αἱ συνεισφοραὶ τότε ἐπανελήφθησαν ραγδαιότεραι : Ἡ

τὴν χθές, καὶ αἱ Κυριαὶ ἔπειταν μετὰ πάσης προθυμίας
οὐ μόνον χρήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς νυμφικοὺς δακτυ-
λίους, καὶ αὐτὰ τὰ κοσμήματα τῶν κεφαλῶν των.

10. Τοιοῦτο ἦτο τὸ αἰσθῆμα τοῦ πατριωτισμοῦ, ἐκ τοῦ
ὅποιου ἐβλάστησεν ἡ ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ
τοσαύτη ἦτο καὶ ἡ φήτορική δύναμις καὶ ἡ ἐπιρροή τοῦ εὐ-
γενοῦς πατριώτου Γεωργίου Γενναδίου, ώστε οὐ μόνον
τὴν Κυβέρνησιν διέσωσεν, ἀλλὰ καὶ πόρους ἀνεῦρε πρὸς
περιθαλψιν χιλιάδων στρατιωτῶν, καὶ σωτήρ τῆς Πατρίδος
ἐγένετο κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην· διότι διὰ τῶν αὐτῶν
πόρων ἔζωπλίσθη καὶ ἔξεπέμφθη, ὑπὸ τὸν ἔνδοξον στρατη-
γὸν ΕΞΩΡΑΓΙΟΝ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΝ, στρατὸς ἐπανορθώ-
σας τὸν ἐκπνέοντα σχεδὸν ἄγῶνα.

11. Διὰ νὰ εἶναι ὅμως πλήρης ἡ ἐκστρατεία, ὑπῆρχεν
ἀνάγκη ἵππικοῦ τάγματος. Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἀφορμὴ νέου
θριάμβου τοῦ Γενναδίου.

12. Ο λαός, συγκληθεὶς ὑπὸ κηρύκων, συνῆλθε πάλιν
ὑπὸ τὴν αὐτὴν πλάτανον τῆς πλατείας τοῦ Ναυπλίου, ἀνυ-
πόμονος νὰ ἀκούσῃ τὸν ἀγαπητὸν τοῦ φήτορά, γενναῖόν τι
καὶ ωρέλιμον συμβουλεύοντα. Οὕτος δέ, ἀφοῦ ἔξεθεσε τῶν
κοινῶν πραγμάτων τὸν κίνδυνον καὶ τὴν δεινὴν θέσιν καὶ
τὴν ἀνάγκην τῆς μαρτώσεως ἵππικοῦ, προσέθεσεν·

— «Ἀλλὰ ποῦ θέλομεν εύρει τοὺς ἵππους; Ἐδῶ βλέπω
»πολλοὺς καὶ προύχοντας καὶ ὀπλαρχηγούς τρέφοντας ἀνὰ
»δύο καὶ τρεῖς ἵππους καὶ κομπάζοντας ἐπὶ τούτῳ ἐν ταῖς
»όδοις. «Οστις ἔχει ἵππον δι' ἐπίδειξιν καὶ δὲν τὸν προσφέ-
»ρει εἰς τῆς πατρίδος τὴν ἀνάγκην εἶναι ἀνάξιος νὰ λέγη-
»ται προύχων αὐτῆς, ἢ νὰ φέρῃ τὸ ξίφος τοῦ ἀρχηγοῦ. Διὰ
»τῶν ἵππων τούτων δυνάμεθα νὰ μαρτώσωμεν ἵππικόν-
»Τοὺς λαμβάνομεν; — «Τοὺς λαμβάνομεν», ἀνέκραξε μιᾷ
»φωνῇ ὁ λαός. — «Καὶ ἀν δὲν μᾶς τοὺς δώσωσι, τοὺς λαμ-
»βάνομεν διὰ τῆς βίας; » — «Τοὺς λαμβάνομεν διὰ τῆς
Ψηφιοποίησης από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»βίας», — ἀπεκριθησαν χιλιάδες στομάτων. — «Αγετε λοιπόν, διέταξεν ὁ κινῶν τὸν λαὸν ἐκεῖνον, ὡς ἡ λαϊλαφ κινεῖ τὰ κύματα».

13. Άλλὰ πρὶν ἡ προφήση νὰ ἑκτελεσθῇ ἡ δεινὴ ἐντολὴ, τριακόσιοι πεντήκοντα ἵπποι εἶχον κομισθῆ εἰς τὴν πλατεῖαν ἐκ συνεισφορᾶς ἐκουσίου. Τότε καλέσας ἐκ τοῦ πλήθους ὄνομαστὶ τὸν ἀνδρεῖον ὀπλαρχηγὸν Χατζῆ Μιχάλην, τῷ εἶπεν ὁ Γεννάδιος — «Σὺ εἶσαι ἀξιος νὰ διευθύνῃς τὸ ἱππικόν. Λάθε τοὺς ἵππους τούτους, ὄργάνωσον αὐτοὺς καὶ ἀναχώρησον σὸν τάχος».

14. Τοιουτοτρόπως ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῶν ἐσχάτων κινδύνων, οἵτινες ἀναδεικνύουσι τῶν ἀνδρῶν τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀρετὴν, ὁ Γεννάδιος διὰ τῆς ἀτρομήτου παρρησίας, τὴν ὅποιαν τῷ ἐνέπνεεν ἡ συναισθῆσις τοῦ καθήκοντος, διὰ τῆς σφοδρᾶς του εὐγλωττίας, ἥτις ἔξεχύνετο ἐκ καθαρᾶς πηγῆς, ἐκ τῆς ἐνθουσιώδους καὶ ἐναρέτου καρδίας του, κατέστη δύναμις, ἥτις στρατηγοὺς ἐγκαθίστα, ἥγε καὶ ἔφερε τὸν λαὸν δι' ἐνὸς λόγου, ἐπεβάλλετο εἰς τὸν στρατόν, ἀντετάσσετο κατὰ μέτωπον εἰς τοὺς ὀπλαρχηγοὺς καὶ εἰς τοὺς προσύχοντας, καὶ ὑψοῦτο ἀνώτερος τῆς τότε ἀνισχύρου καὶ κλονουμένης Κυθερνήσεως. Τοιοῦτος ἦτο ὁ μέγας ἔθνικὸς διδάσκαλος Γεώργιος Γεννάδιος. *

60. Ἡ Ἐθνικὴ ἑορτή.

1. Ἐκαστον ἀτομον ἔχει ἀπαξ τοῦ ἔτους τὴν ἑορτήν του. Δηλαδὴ ἔκαστος ἑορτάζει τὴν ἐπέτειον τοῦ ὄνοματός του. Καὶ δὲν μὲν ὄνομάζηται Χριστός, ἑορτάζει τοῦ Χριστοῦ. Ἀν δὲ ὄνομάζηται Γεώργιος, ἑορτάζει τοῦ Ἀγίου Γεωργίου. Ἀν ὄνομάζηται Κωνσταντίνος, ἑορτάζει τοῦ

* Τὸν γαρακτηρισμὸν τούτον τοῦ Γενναδίου συνέγραψεν ὁ μακαρίτης Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς.

Αγίου Κωνσταντίνου. "Αν λέγηται Ἐλένη, ἐορτάζει τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καὶ οὕτω καθεξῆς.

2. Τινὲς ἐορτάζουσι τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεώς των, ἢ τοις τὰ γενέθλιά των, καὶ ὅχι τὴν ἡμέραν τῆς βαπτίσεώς των.

3. Ἡ ἡμέρα τῆς ἐορτῆς ἑκάστου εἶναι ἔξαιρετικὴ ἡμέρα. Κατ' αὐτὴν ἔκαστος φορεῖ τὰ καλὰ φορέματά του. Πηγαίνει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ κατόπιν δέχεται κατ' οἶκον ἐπισκέψεις καὶ συγχαρητηρίους εὐχὰς παρὰ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων. ἔξαιρετικὴ δὲ χαρὰ καὶ λαμπρότης βασιλεύει τὴν ἡμέραν ἑκείνην ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἐορτάζοντος. Οἱ δὲ γονεῖς χαίρουσι μεγάλως.

4. Όμοίως ἔχει τὴν ἐορτήν του καὶ τὸ **"Εθνος"**, ὅπως

Ἐλληνικαὶ σημαῖαι : 1) ξηρᾶς, 2) θαλάσσης.

καὶ τὰ ἄτομα. Ἔορτὴ δὲ τοῦ Ἑλληνικοῦ "Εθνους" εἶναι ἡ 25 Μαρτίου ἑκάστου ἔτους. Διότι κατ' ἑκείνην τὴν ἡμέραν ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῷ 1821 ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ τῆς Ἀγίας Λαύρας ἐν Καλαβρύτοις, καὶ δράξαντες τὰ ὅπλα ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ τυράννου Τούρκου ἐπὶ ἐπτὰ ἔτη καὶ ἡλευθέρωσαν τὴν Ἑλλάδα. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς 25 Μαρτίου πανηγυρίζει ὁ λόκληρον τὸ Ἑλληνικὸν Εθνος τὴν ἐπέτειον ἐορτὴν τῆς ἀναγεννήσεώς του. "Ἐχει λοιπὸν καὶ τὸ "Εθνος τὴν **"Εθνικὴν ἐορτήν** του, ὅπως ἔχουσι καὶ τὰ ἄτομα τὴν ὀνομαστικὴν ἐορτήν των.

5. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἐθνικῆς ἐορτῆς γίνεται θεία

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λειτουργία εἰς δόλους τοὺς ναοὺς τῆς Ἑλλάδος λίαν χαρού-
συνος, στολίζονται μὲν αυρσίνας καὶ ἄνθη καὶ μὲν εἰκόνας
τῶν ἡρώων τοῦ 1821 πολλὰ Καταστήματα καὶ οἰκίαι, πρὸ^τ
αὐτῶν δὲ κυριατίζει πανταχοῦ ἡ κυανόλευκος ἑλληνικὴ ση-
μαῖα, πολλοὶ δὲ πόλεις φωταγωγοῦνται.

6. Πόσον λαμπρὰ εἶναι ἡ ἡμέρα αὕτη! Τί κρῦμα ὅμως
νὰ μὴ συνεορτάζωσι μεθ' ἡμῶν πανηγυρικῶς καὶ ἐλευθέρως
καὶ οἱ "Ἐλληνες ἀδελφοὶ" ἡμῶν Θράκες καὶ πολλοὶ Αλβανοὶ
καὶ οἱ Μικρασιάται πάντες καὶ πολλοὶ νησιῶται "Ἐλληνες!"
Καὶ ἔκεινοι ὅμως δὲν δύνανται μὲν φανερῶς νὰ ἐορτάζωσιν,
ἀλλὰ κρυφίως συνεορτάζουσι μεθ' ἡμῶν, διότι ἡ καρδία των
αισθάνεται ἐνδόμυχον χαρὰν διὰ τὴν Ἐθνικὴν ἐορτὴν τῆς
ἐλευθέρας Ἑλλάδος περιμένουσι δὲ καὶ ἔκεινοι τὴν γλυ-
κεῖαν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀγωνισθῶσι μεθ' ἡμῶν
καὶ θὰ ἐλευθερωθῶσι καὶ θὰ ἐνωθῶσι μεθ' ἡμῶν. Πόσον
εὐτυχῆς θὰ εἶναι ἡ χαρούσυνος ἔκεινη "Ἐθνικὴ ἡμέρα
καὶ πανήγυρες!"

61. Οἱ Θεοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Μαγνεῖα.—Ἀγῶνες.

1. Πάντοτε οἱ ἄνθρωποι, ἀφ' ὅτου ἐπλάσθησαν ὑπὸ^τ
τοῦ Θεοῦ, ἐπίστευσαν εἴτε εἰς ἓνα Θεὸν εἴτε εἰς πολλούς.
Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, δηλαδὴ οἱ ἀρχαῖοι "Ἐλληνες, ἐπίστευον
εἰς πολλοὺς θεούς, συγχάκις δὲ" ἐπλαττον διὰ τοῦ τοῦ των
καὶ ἄλλους νεωτέρους, τοὺς ὁποίους τὸ ἀνώτατον δικαστή-
ριον "Ἄρειος Πάγος δι' ἀποφάσεως του ἀνεγνώριζε καὶ
προσέθετεν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν παλαιοτέρων, οὕτως ὥστε
οἱ θεοὶ αὐτῶν εἰχον ἀνέλθει εἰς πολλὰς χιλιάδας! "Εκά-
στην ἰδέαν εὐγενῆ καὶ μεγάλην ἐξεπροσώπει καὶ εἰς θεός,
μία θεότης.

2. Οἱ ἀρχαῖοι "Ἐλληνες ἐθεοποίουν καὶ ἐλάτεοντον καὶ
διαφόρους ἥρωας εὐεργετήσαντας τὴν ἀνθρωπότητα, ὡς

ἥτο ὁ Ἰάσων, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θησεὺς καὶ ἄλλοι ἦ ἐπροσω-
ποποίουν καὶ ἐλάτρευον πολλὰ ἀντικείμενα καὶ δυνάμεις
τῆς Φύσεως, ώς τὸν Ἡλιον ἐκπροσωπούμενον διὰ τοῦ

‘Ο Ζεύς, καθήμενος καὶ κρατῶν τὸν κεραυνόν.

‘Απόλλωνος, τὴν Σελήνην ἐκπροσωπούμενην διὰ τῆς Ἀρ-
τέμιδος, τοὺς ἀνέμους διοικουμένους ὑπὸ τοῦ Αἰόλου, τὸ
πῦρ ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου, τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶ-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νος· ἡ ἐπροσωποποίουν καὶ ἔξεικόνιζον διαφόρους ιδέας,
ὡς τὴν σοφίαν διὰ τῆς Ἀθηνᾶς, τὸν πόλεμον διὰ τοῦ Ἀρεως.

3. Οἱ θεοὶ ὑπετίθεντο κατοικοῦντες ἄλλοι μὲν εἰς τὸν
Οὐρανὸν καὶ ἐκαλοῦντο Οὐρανίωνες, Ὄλύμπιοι, Ἀθά-
νατοι· ἄλλοι δὲ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκαλοῦντο Ἐπιχθόνιοι·
καὶ ἄλλοι εἰς τὰς καταγραφούσας χώρας ὑπὸ τὴν γῆν, καὶ
ἐκαλοῦντο Ὑπογθόνιοι.

4. Διηρροῦντο δὲ οἱ θεοὶ εἰς ἀνωτέρους καὶ κατωτέ-
ρους. Οἱ ἀνώτεροι ἦσαν μόνον δώδεκα, οἱ ἔξης· ὁ Ζεύς, ἡ
Ἀθηνᾶ, ἡ Ἡρα, δὲ Ἀπόλλων, δὲ Ποσειδῶν, δὲ Ἀρης, δὲ

Κεφαλὴ Ἀθηνᾶς.

Ἡφαιστος, ὁ Ἔρμης, ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Δημήτηρ, ἡ Ἀρ-
τεμίς καὶ ἡ Ἔστια.

α' Ζεύς.—Οἱ ἀνώτατοι πάντων τῶν δώδεκα μεγά-
λων θεῶν ἦτο ὁ Ζεύς, δοτις ὀνομάζετο πατὴρ θεῶν τε καὶ
ἀνθρώπων. Περὶ τούτου ἐπίστενον ὅτι ἐκνβέργα τοὺς οὐ-
ρανοὺς καὶ τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων, διευθύνων βροχάς,
νέφη, ἀστραπάς, βροντάς, κεραυνούς, ἕτι δὲ τὰς τύχας τῶν
ἀτόμων. Ήτο προστάτης τῆς φιλοξενίας, τῆς φιλίας, τῶν ὅρων, τῶν
ἴκετῶν.

β' Ἀθηνᾶ.—Αὕτη ἔξηλθεν ἐνοπλὸς ἐκ τῆς κεφαλῆς
τοῦ Διός, τὴν δύοίαν δὲ Ἡφαιστος ἤγοιξε διὰ πελένεως,

κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ τοῦ Διός· ἡτο δὲ θεὰ τῆς σοφίας καὶ θεὰ τοῦ πολέμου, κυβερνῶσα τὰς μάχας καὶ ἀποδίδοντα τὰς νίκας εἰς τοὺς συνετῶς διεξάγοντας τὰς μάχας. Σύμφοιτα τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν ἡ γλαῦξ καὶ ἡ ἐλαῖα. Ἐπωνομάζετο δὲ συνήθως γλαυκῶπις, ἐνεκα τῶν γλαυκῶν (γαλανῶν) δοφθαλμῶν τῆς.

γ' Ἡρα.—Αὕτη ἡτο σύζυγος τοῦ Διός βασίλισσα.

Ηροτομὴ τῆς Ἡρας.

τοῦ οὐρανοῦ, προστάτις δὲ τῶν γάμων καὶ τῶν τοκετῶν.
Ἐπωνομάζετο δὲ συνήθως βιώπις, ἐνεκα τῶν μεγάλων καὶ φραλων δοφθαλμῶν τῆς.

δ' Ἀπόλλων.—Ο Ἀπόλλων ἡτο υἱὸς τοῦ Διός,
ἐλατρεύετο δὲ ὡς θεὸς τοῦ φωτός, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιήσεως· παρίστατο δὲ ὡς ἥρατις ἀγέρειος, φέρων τόξον

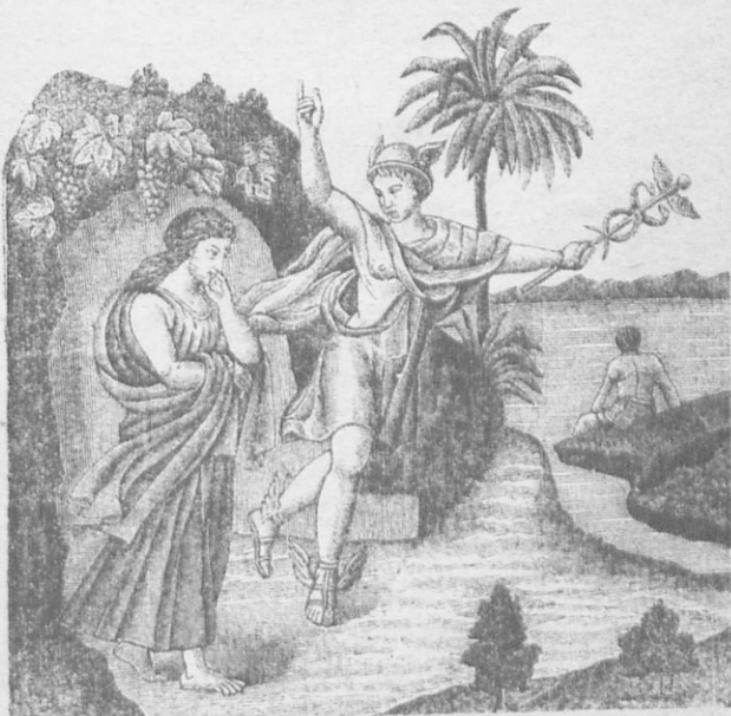
ἢ λέραν' ἐπιφορμάζετο δὲ συνήθως Πύθιος, Ἐκηβόλος,
Ἄργυρότοξος. Ἡτο προσέπι τιμωρὸς τῶν κακῶν ἀνθρώ-
πων, προξενῶν λοιμοὺς καὶ θαράτους ταχεῖς.

Ἀπόλλων

Ηφαίστος

Ἔρως

ε' ΠΟΣΕΙΔΩΝ.—Ο Ποσειδῶν ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Διὸς
καὶ θεὸς τῆς θαλάσσης, εἶνοιζετο δὲ φέρων μακρὸν πώ-

γάρα καὶ ἐν ταῖς χερσὶ τρίαιναν, διὰ τῆς ὅποιας ἐτάρασσε τὴν θάλασσαν καὶ διέγειρε τὰς τρικυμίας.

ε' "Αρης.—Ο "Αρης ἦτο αίμοχαρής θεός τῶν θορυβωδῶν μικρῶν καὶ τῶν ἐν αὐτάς σφαγῶν, νίδις δὲ τοῦ Αἰδούς καὶ τῆς "Ηρας.

ζ' "Ηφαιστος.—Ήτο νίδις τοῦ Αἰδούς καὶ τῆς "Ηρας, παιδιόθεν δὲ γιγλὸς τὸν πόδα. Ἐλατρεύετο δὲ ὡς θεός τοῦ πυρὸς καὶ τῶν διὰ πυρὸς κατασκευαζομένων μεταλλίνων ἀρτικευμένων, ἥτοι δπλων καὶ τῶν τοιούτων ἐπωνομάζετο δὲ συνήθως γαλκεύς, καὶ ἐπροστάτευε τοὺς σιδηρουργοὺς καὶ τοὺς μεταλλονοργοὺς ἐν γένει.

η' "Εριης.—Ο "Εριης, νίδις τοῦ Λιός, εἰκονίζετο ὡς νέος φέρων πτερωτὰ πέδιλα καὶ πτερωτὸν πέτασον (πτῆλον). ἦτο δὲ ὁ ἀγαπητὸς ἀγγελιοφόρος τῶν θεῶν, ὁ συνοδὸς τῶν ψυχῶν εἰς "Αδην (ψυχοπομός), ὁ προστάτης δὲ τῶν γραμμάτων (λόγιος "Εριης) καὶ τοῦ ἐμπορίου (κερδῶνς "Εριης).

θ' "Αφροδίτη.—Αὕτη ἦτο θυγάτιηρα τοῦ Λιός, γερνηθεῖσα ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης ἐλατρεύετο δ' ὡς ἡ θεά τῆς ωραιότητος. Συχράπις δὲ εἰκονίζετο ὡς γυνὴ νέα, συνεδενομένη ὑπὸ τῶν τριῶν Χαρίτων, ἥτοι Θαλείας, Αγλαΐας καὶ Εύφροσύνης, ἥ ὑπὸ τῶν Νηρηίδων.

ι' Δημήτηρ.—Η Δημήτηρ ἡ Δήμητρα ἦτο ἀδελφὴ τοῦ Λιός, θεά δὲ τῆς γεωργίας καὶ τῶν δημητριακῶν καρπῶν. Εἰκονίζετο δὲ συνήθως φέρουσα στέφανον ἐκ σταχύων ἢ κρατοῦσσα ἐν χειρὶ δέσμην σταχύων. Ἐλατρεύετο δὲ κατ' ἔξοχὴν ἐν "Ελευσῖνι, ἔνθα ὑπῆρχε μεγαλοπρεπέστατος (Ναὸς τῆς Δήμητρος), τοῦ ὅποίου ἀνευρέθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, δι' ἀνασκαφῶν, δла τὰ θεμέλια καὶ αἱ βάσεις. Τὰ λεγόμενα ("Ελευσίνια μυστήρια") ἥσαν ἔօρτη μεγίστη, τελονυμένη ἐν Ελευσῖνι πρὸς ὑπὲρ τῆς Δήμητρος.

ια' "Αρτεμίς.—Ήτο θεά τῆς κυνηγεσίας καὶ προ-

στάτις τῶν παρθένων καὶ τῆς σωφροσύνης, κόρη δὲ τοῦ Διὸς καὶ ἀδελφὴ δίδυμος τοῦ Ἀπόλλωνος. Εἰκονίζετο ὡς ὑψηλὴ παρθένος, ὥρλισμένη μὲ τόξον καὶ βέλη, παρακολουθουμένη ὑπὸ κυνῶν ἢ ὑπὸ Νυμφῶν. Πολλάκις ἐταύτιζετο μὲ τὴν Σελήνην.

ε⁶ Εστία.—Η Ἐστία ἦτο θεὰ τοῦ οἰκιακοῦ πυρός καὶ τῆς οἰκονυδοσύνης ἐν γέρει, ὡς καὶ τῆς οἰκιακῆς

Δημήτηρ

Ἄγαπης καὶ ὄφιμονίας καὶ εὐτυχίας ἀδελφὴ δὲ τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Δήμητρος.

5. Οὗτοι ἦσαν οἱ δώδεκα μεγάλοι θεοὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Πλὴν δυος τούτων ἐλάτερον καὶ ἄλλους, σύχλιατωτέρους τῶν δώδεκα μεγάλων κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὸ ἀξέιδωμα. Ἐκ τούτων ἀγαφέρομέν τινας, δποῖοι εἶναι οἱ ἔξι τις·

·**Ο Ούρανός**, θεὸς παραιτῶν τὸν οὐρανόν.

·**Η Γῆ**, θεὰ ἐκπροσωποῦσα τὴν γῆν.

·**Ο Κρόνος**, πατὴρ τοῦ Διός καὶ θεὸς τοῦ χρόνου.

·**Ο Πλούτων**, θεὸς τοῦ κάτω κόσμου, ἥτοι τοῦ Αἰδου.

·**Η Περσεφόνη**, σύζυγος τοῦ Πλούτωνος.

·**Ο Διόνυσος**, δοτις ἐκαλεῖτο καὶ Βάκχος, θεὸς τοῦ οἴνου καὶ τῆς ἀμπέλου.

·**Ο Αἴσιος**, θεὸς τῶν ἀνέμων.

·**Ο Ήλιος**, θεὸς τοῦ φωτός, συγχεόμενος μὲν τὸν Απόλλωνα, διόπι καὶ οὐτος ἥτοι θεὸς τοῦ ἡλίου, ἥτοι τοῦ φωτός.

·**Η Σελήνη**, συγχεόμενη μὲν τὴν "Ἄρτεμιν", θεὰν τῆς οὐλήρηγης.

·**Η Θέμις**, θεὰ τῆς δικαιοσύνης.

·**Ο Τρίτων**, ὁ Πρωτεὺς καὶ ἄλλοι θαλάσσιοι θεοί.

·**Αἱ Ωκεανίδες** καὶ αἱ Νηρηΐδες, νύμφαι θαλάσσιαι.

·**Αἱ Ναϊάδες**, νύμφαι τῶν γλυκέων ὕδάτων.

·**Αἱ Όρειάδες**, νύμφαι τῶν ὁρέων.

·**Αἱ Δρυάδες**, νύμφαι τῶν δασῶν.

·*Al ἐγένετο Μοῦσαι*, θυγατέρες τοῦ Διός, ἔφοροι δὲ τῶν γραμμάτων καὶ τῶν ὀραίων τεχνῶν ἥσαν δ' αὗται Καλλιόπη, Κλειώ, Εὐτέρη, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ερατώ, Πολύμνια, Οὐρανία, Θάλεια.

·*At Ερεινύες*, αἵτινες ἐκαλοῦντο καὶ εὐφημισμὸν καὶ Εύμενέδες, ἥσαν θεαὶ δυσειδεῖς καὶ φοβεραί, τιμωροῦσαι καὶ ἐν ζωῇ καὶ μετὰ θάνατον τοὺς ἐγκληματίας, μάλιστα δὲ τοὺς παιδοκτόνους, τοὺς μητροκτόνους καὶ τοὺς ἐπιόρκους.

6. Πλὴν τῶν ἐπισήμων τούτων θεῶν καὶ θεαῖνῶν ὑπῆρχον καὶ χιλιάδες ἄλλων πατωτέρων θεῶν. Τοὺς θεοὺς τούς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πους ἐπεκαλοῦντο ἢ ἐξημένιζον οἱ Ἕλληνες διὰ θυσιῶν συνηθέστατα μὲν ζῷων, ἐνίστε δημως καὶ ἀνθρώπων ἐν ἔκτατῳ ἀνάγνη.

7. Τὰ δὲ μαντεῖα προέλλεγον εἰς αὐτοὺς διὰ τῶν ἵερέων ἢ ιερειῶν τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσι κατὰ τὴν θέλησιν πᾶν θεῶν. Μαντεῖα δὲ ὑπῆρχον πολλά· ἐπισημότατον δὲ

Διόκοσδελος

ἥτιο τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος, καὶ τὸ ἐν Δωδώνῃ τῆς Ἡπείρου μαντεῖον τοῦ Διός.

8. Εἰς τοὺς ιεροὺς δὲ συνήθως τόπους, ἐνθα ὑπῆρχον ναοὶ καὶ ἀγάλματα θεῶν, συνηθροίζοντο κατὰ ώρισμένας ἐπισήμους ἑορτὰς νέοι καὶ ἄνδρες πολλαχθερ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπανηγύριζον ἐτέλουν δὲ γυμνασικοὺς ἀγῶνας.

9. Ὁνομαστότατοι δὲ ἀγῶνες ἦσαν τέσσαρες, ἥτοι τὰ Ὀλύμπια, ἑορταζόμενα ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ ἀνά τετραετίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Διός· τὰ Πύθεα παρὰ τοὺς Δελφούς, ἀνά τετραετίαν, πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος· τὰ

Ισθμια ἀνὰ τριετίαν ἐν τῷ Ισθμῷ, πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος· καὶ τὸ **Νέμεα** ἀνὰ διετίαν ἐν τῇ Νεμέᾳ τῆς Ἀργολίδος (νῦν τῆς Κορινθίας), πρὸς τιμὴν τοῦ Λιός. Οἱ νικῶντες δὲ ἐν τοῖς ἀγῶνιν ἐλάμβανον ὡς βραβεῖον στέφανον ἢ κλάδον ἐλαίας ἢ ἀγριελαίας ἢ δάφνης ἢ πίτνος ἢ σελίνου, κατὰ τὰ ἔθιμα τοῦ τόπου, ἕνθα ἐτελοῦντο οἱ ἀγῶνες*.

62. Ο Κλέψτης.

<p>1. Μανό' εἴν' ἡ ρύτια 'ς τὰ βουνά,
'ς τὸν βράχον πέφτει γιούν·
Μέσο' 'ς τἄγρια 'ς τὰ αποτενά
εταῖς τραχαῖς πέτραις 'ς τὰ στερά;
δικλέφτης ξεσπαθώντει,</p>	<p>4. Μητέρα, κλαῖς! Ἄραζωρῶ
Νὰ μ' εὐχηθῆς γνωρένω.
Ἐρα παιδί σου σὲ στερῶ,
δημος τὰ ζήσω δὲν μπορῶ,
ἄττας γιὰ τὰ δοντεύω.</p>
<p>2. Στὸ δεξὶ χέρι τον γυμνὸ^ν
βαστὰ διστοπελέκι.
Παλάτι ἔχει τὸ βουνό,
καὶ σκέπασμα τὸν οὐρανό,
κι' ἐπλίδα τὸ τουφέκι.</p>	<p>5. Βαρηά, βαρηά βοϊς^ν ἢ γῆ·
Ἐρα τουφέκι πέφτει.
Παρτοῦ τρομάζα καὶ σφαγή·
ἔδος φυγή, ἐκεὶ πληρή.
Τὸν ὄσκότωσαν τὸν κλέφτη.</p>
<p>3. Φεύγοντοι οἱ τύραννοι χλωμοὶ^ν
τὸ μαῦρο τὸν μαζαῖρ·
μ' ἴδοῦτα βρέχει τὸ ψωμί,
ξέρει τὰ ζήση μὲ τιμή,
καὶ γὰ πειθάρη ξέρει.</p>	<p>6. Σύντροφοι ἀσκεποί, πεζοί,
τὸν φέροντοι λυπημένοι,
καὶ τραγουδῶν ὅλοι μαζί·
«Ἐλεύθερος ὁ κλέφτης ζῇ,
καὶ ἐλεύθερος πεθαίνει».</p>
- Α. Ρ. Τραγκαδίς.

* **Σημ.** Εἶπομεν καὶ ἄλλαχοῦ, ἐπαναλαμβάνομεν δὲ καὶ ὡδεῖς, ὅτι πολλὰ κεφάλαια, μάλιστα ἐν μονοτάκτοις Σχολείοις, θεωρούμενα ὑπὸ τῶν κ. Διαδικτάλων ὡς ὀδυσκόλα ἢ ἐκτεταμένα, δύνανται νὰ παραλείπωνται ἐντελῶς κατὰ γνώμην τῶν κ. Κριτῶν, πρὸς ἣν συμφωνεῖ καὶ ἡ τοῦ Συγγραφέως.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ο ΤΡΩΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

1. Τὸ μῆλον τῆς ἔριδος.

1. Οἱ Θεοὶ, κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἐποχήν, ὡς ἐπιστενοὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἐώραξόν ποτε τὸν γάμον τοῦ Πηγλέως¹ καὶ τῆς Θέτιδος² ἐπὶ τοῦ ὄρους Πηλίου, κειμένου ἐν Μαγνησίᾳ τῆς Θεσσαλίας.

2. Εἰς τὸν γάμον ἐκείνον προσεκλήθησαν πάντες οἱ Θεοί· μόνη δὲ ἀπρόσκλητος ἦμεινεν ἡ "Ερις", ἵνα μὴ παρονοία τῆς γεννᾷ ταραχὰς εἰς τὸν γάμον.

3. Τότε αὗτῇ μηχανᾶται τὸ ἔξῆς λαβοῦσα μῆλον χερσοῦν γράφει ἐπ' ἀντοῦ «τῇ καλλίστῃ τὸ μῆλον», (καὶ ἄλλους δὲ ἡ «καλλίστῃ λαβήσεται»), καὶ φέροντα ρίπιει αὐτὸν εἰς τὸ μέσον τοῦ συμποσίου, τὸ δποῖον ἔγινετο ἐπὶ τοῖς γάμοις, καὶ εἰς τὸ δποῖον παρεκάθητο πάντες οἱ Θεοί.

4. Φιλορεικοῦσι δὲ τότε αἱ τρεῖς ὑπέροιχαι θεαὶ "Ηρα καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀφροδίτη" εἰς ποιαν ἀνήκει τὸ χρυσοῦν μῆλον, λέγονται ἡ μὲν "Ηρα «ἐγώ εἴμας ἡ καλλί-

¹. Οἱ Πηλεῖς ἦτο βασιλεὺς τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Φίας, ἔνθα κατώκουν οἱ Μυρμιδόνες. Εἶχε δὲ ἐκστρατεύει πρότερον μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν εἰς Κολυδία.

². Η Θέτις ἦτο Νηρηΐς, ἡτοι θαλασσία Νύμφη (Νεραΐδα). Εἶδε αὐτῆς καὶ τοῦ Πηγλέως ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἐγεννηθῆ ὁ Ἀχιλλεύς.

στην», ή δὲ Ἀθηνᾶ τὸ αὐτὸ δι' ἔαντήρ, καὶ ή Ἀφροδίτη δμοίως δι' ἔαντήρ. Παρακαλοῦσι δὲ τὸν μέγιστον τῶν θεῶν Δία, δπως ἀγαλάβῃ αὐτὸς τὴν κοίσιν καὶ ἐπιδικάσῃ τὸ μῆλον εἰς ἑκείνην, τὴν δποίαν τουτίζει καλλιστην.

5. Ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἡρηήθη προστάττει ὅμως τὸν ἄγγελαφόδον καὶ διάκονον τῷ θεῶν Ἐρυήν τὰ δδηγήση αὐτὰς πρὸς τὸν **Πάριν**, τὸν νέδραν τοῦ Πριάμου, βασιλέως τῶν Τρώων.

6. Ο αὐτὸς Πάρις ώνομάζετο καὶ Ἀλέξανδρος ἐπέβλεψε δὲ τὸν βοῦς τοῦ παιδός του ἐπὶ τῆς Ἰδης· ἦτο δὲ ἡ Ἰδη δρός τῆς Τρωάδος ὑψηλὸν καὶ δασῶδες.

7. Ἐκεῖ δδηγηθεῖσαι πρὸς τὸν γεανίσκον Πάριν αἱ τρεῖς θεαὶ ἀφηγήθησαν τὴν ὑπόθεσιν εἰς αὐτὸν, καὶ ή μὲν Ἡρα ὑπισχγεῖτο εἰς αὐτὸν τὸ μέγιστον βασίλειον τοῦ οἴδμουν, ἄν ἐπεδίκαζεν εἰς αὐτὴν τὸ χρυσοῦν μῆλον· ή δὲ Ἀθηνᾶ ὑπισχγεῖτο νίκας ἐν πολέμοις· ή δὲ Ἀφροδίτη τὴν ὁραιοτάτην τῶν γυναικῶν πρὸς ταύτην δὲ καὶ ἀπονέμει τὸ καλλιστεῖον καὶ τὸ χρυσοῦν μῆλον. Ἡ Ἀφροδίτη δὲ τότε φροντίζει τὰ δώση εἰς τὸν Πάριν γυναικα τὴν ὁραιοτάτην **Ἐλένην** τοῦ Μενέλαον.

2. Η ἀρπαχὴ τῆς ωραίας Ἐλένης.

1. Ο Πάρις, κόψας ἐκ τῆς Ἰδης ἐναπηγήσιμον, κατεσκεύασε πλοῖον, καὶ, συναθροίσας φίλους καὶ συντρόφους, ἐπλευσεν εἰς τὴν Λακεδαίμονα. Ανέβη δὲ εἰς τὴν Σπάρτην καὶ ἐριλοξενήθη παρὰ τῷ **Μενέλᾳῳ**, στις ἦτο βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.

2. Ο Μενέλαος εἶχε γυναικα τὴν **Ἐλένην**, ἥτις ἦτο ἡ ωραιοτάτη πασῶν τῶν γυναικῶν, θυγάτηρ δὲ τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῶν Αμυκλῶν, καὶ ἀδελφὴ τῶν Διοσκούρων φιλότουμήθηκε απότο Μοτίτουτό Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3. Ο Πάρις καιροφυλακτήσας ἀποδημίαν τοῦ Μενελάου εἰς Κρήτην, ἔνθα μετέβη ἵνα κηδεύσῃ τὸν Κατρέα πατέρα τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἀρπάξει τὴν Ἐλένην τῇ βοηθείᾳ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ. Θέσας δὲ πάντα εἰς τὸ πλοῖον ἀνεχώρησεν οὐχὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἰλιον φοβούμενος μὴ καταδιωχθῆ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ προσῆγγισε πρῶτον εἰς Σιδῶνα διατρίψας δ' εἴτα πολὺν χρόνον ἐν Φοινίκῃ καὶ Κύπρῳ ἤλθε κατόπιν, ἀροῦ δὲν ἐροθεῖτο πλέον καταδίωξιν, εἰς τὴν Τροίαν μετὰ τῆς Ἐλένης.

3. Οἱ ἐκστρατεύσαντες Ἑλληνες. · Η θυσία τῆς Ἱφιγενείας.

Ο Μενέλαος, ἐπανελθὼν ἐκ Κρήτης καὶ μαθὼν τὰ γενόμενα ἐν τῷ οἴκῳ του, ἐσπευσε πρὸς τὸν ἀδελφὸν του Ἀγαμέμνονα, βασιλέα τῶν Μυκηνῶν, καὶ ἀνήγγειλεν αὐτά. Μετ' ὅλιγον δὲ διεδόθη καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἡ φήμη τῆς ἀρπαγῆς τῆς Ἐλένης. Απειράσισαν δὲ πάντες οἱ Ἑλληνες νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τῆς **Τροίας**, κατ' ἕγκρισιν καὶ τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνος, ἵνα τιμωρήσωσι τὸν τολμήσαντα νὰ προσβάλῃ τὴν Ἑλλάδα.

2. Χρόνος ἰκανὸς κατηναλώθη ἔως νὰ προετοιμασθῶσι τὰ διὰ τὴν ἐκστρατείαν. Ἀρχιστράτηγος δὲ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐξελέγη ὁ εύρὺν κράτος ἔχων* Ἀγαμέμνων, υἱὸς τοῦ Ἀτρέως καὶ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ἀδελφὸς δὲ τοῦ Μενέλαου καὶ ὁ ἴσχυρότατος πάντων τῶν ἐκστρατευσάντων εἰς Τροίαν.

3. Οι ὄνομαστότεροι δὲ τῶν λαχόντων μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἦσαν οἱ δύο ἀδελφοὶ Ἀτρεῖδαι, ἦτοι Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος· δὲ ἀνδρειότατος πάντων τῶν Ἑλλήνων Ἀχιλλεύς, βασιλεὺς τῶν Μυρμιδόνων ἐν Φθιᾷ.

* Πανίσχυος βασιλεὺς μεγάλου σχετικοῦ βασιλείου, εὐδυκρείων.

Ἡ Ἀθηνᾶ κρατοῦσδα τὴν νίκην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς Θεσσαλίας· ὁ πολυμήχανος Ὅδυσσεύς, βασιλεὺς τῆς Ιθάκης· ὁ σοφός καὶ γλυκύλογος Νέστωρ, βασιλεὺς τῆς Πύλου· ὁ πολεμικὸς Διομήδης, βασιλεὺς τοῦ "Αργούς" ὁ πελώριος καὶ ἀνδρειότατος Λίας, βασιλεὺς τῆς Σαλαμίνος·

"Ἄρτεμις ἡ κυνηγέτις.

ὁ ἔτερος Λίας ὁ ταχύς, βασιλεὺς τῶν Λοκρῶν· ὁ περίρημος εἰς τὸ δόρυ Ἰδομενεύς, βασιλεὺς τῆς Κρήτης· ὁ περιώνυμος καὶ πολυπαθῆς Φιλοκτήτης ἐκ Θεσσαλίας· ὁ συνετός Παλαμήδης ἐξ Εύβοίας· ὁ ἀνδρεῖος Πρωτεσίλαος, ἀρ-

χηγός τῶν Θεσσαλῶν" ὁ πιστὸς καὶ ἀχώριστος φίλος τοῦ Ἀχιλλέως Πάτροκλος ἐκ Θεσσαλίας, καὶ ἄλλοι.

4. Οἱ Ἑλλῆνες πάντες συνηθροίσθησαν μὲ τὰ πλοῖά των εἰς τὴν Αὐλίδα πόλιν τῆς Βοιωτίας*. Ἄλλ' ὁ στόλος δὲν ἦδυντο νὰ ἐκπλεύσῃ ἐκεῖθεν, ἔνεκα ἄκρας γαλήνης καὶ νηνεμίας.

5. Τότε ὁ περιώνυμος μάντις **Κάλχας**, ὅστις ἐγίνωσκε καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ παρελθόντα, εἶπεν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ πλεύσωσιν ἄλλως, ἀν μὴ δ' Ἀγαμέμνων προσφέρῃ θυσίαν εἰς τὴν Ἀρτέμιδα τὴν ὡραιοτάτην ἐκ τῶν θυγατέρων του.

6. Ἡτο δὲ ἡ "Ἀρτέμις ὡργισμένη κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος, διότι ἐρόνευσε τὴν ιερὰν ἔλαφον αὐτῆς, τοξεύσας αὐτὴν ἐν θήρᾳ καὶ εἰπὼν «οὐδὲ ἡ "Ἀρτέμις», ὅτι δηλαδὴ οὐδὲ ἡ ἔζοχος τοξεύτρια "Ἀρτέμις, η θεὰ τῆς θήρας, ἦδυντο νὰ τοξεύσῃ τὸσον καλῶς.

7. Οἱ Ἀγαμέμνων λοιπὸν ἐπεμψεν εἰς "Ἄργος πρὸς τὴν σύζυγόν του Κλυταιμνήστραν τὸν Ὅδυσσεα καὶ τὸν κήρυκα Ταλθύδιον νὰ φέρωσι τὴν ὥραιαν Ἰφιγένειαν, παραγγελλας, ὅτι ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ αὐτὴν γυναῖκα εἰς τὸν Ἀχιλλέα ὡς μισθὸν τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ.

8. Ἀφοῦ δὲ ἦλθεν ἡ Ἰφιγένεια καὶ ἔμελλε νὰ θυσιασθῇ, ἡ "Ἀρτέμις κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀποκεφαλίσεως ἐπεμψεν ἀντ' αὐτῆς ἔλαφον εἰς τὸ θυσιαστήριον, ἀνίρπασε δὲ τὴν Ἰφιγένειαν καὶ μετεκόμισεν εἰς τὴν Ταυρίδα** εἰς τὸν ἐκεῖ ναόν της ὡς ιέρειαν.

4. Πλοῦς εἰς Τένεδον. "Εκθεσις Φιλοκτήτου.

1. Μειά τὴν ἐξιλέωσιν τῆς "Ἀρτέμιδος οἱ Ἑλλῆνες, ἐκπλεύσαντες ἐκ τῆς Αὐλίδος, ἐφθασαν εἰς τὴν μικρὰν τῆ-

* Ἀντικρὺ σχεδὸν τῆς Χαλκίδος, ὅπου τὸ νῦν Βαθύ. Συνηθροίσθησαν ἐδὲ ἐκατὸν χιλιάδες στρατοῦ καὶ γῆτα διακόπται πλοῖα.

** Ήτοι τὴν Χερσόνησον Κριμαίας τῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σον Τέρεδον, κειμένην ἔμπροσθετης Τροίας· ἐβασίλευε δὲ τῆς Τενέδου ὁ Τέννης, ὁ νιὸς τοῦ Κύκνου ἦ, ὃς λέγονται ἄλλοι, τοῦ Ἀπόλλωνος. Ὁ Τέννης, ἰδὼν τὸν Ἐλλήνας, ἥμποδίζεται αὐτὸν τὰ ἔξελθωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὅπειων καὶ αὐτῷ λίθους. Ὁ Ἀχιλλεὺς δμως φονεύει αὐτὸν πλήξας εἰς τὸ στῆθος διὰ τοῦ ξίφους, ἀν καὶ ἡ Θέτις εἶχε προ-

Ποδεμικὸν πλοῖον.

είπει εἰς τὸν Ἀχιλλέα τὰ προσέχῃ μὴ φονεύσῃ τὸν Τέννην, διότι θά φονευθῇ ύπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐάν φονεύσῃ αὐτόν.

2. Ἐγὼ δὲ οἱ Ἐλλῆνες ἐτέλονται θυσίαν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ἐν Τενέδῳ, ὅφις μέγας δηλητηριώδης, προελθὼν ἐκ τοῦ βωμοῦ, δάκνει τὸν Φιλοπτήτην εἰς τὸν πόδα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔλκος ἡτοί ἀθεράπευτον καὶ δυσῶδες, δὲ στρατὸς δὲν ἡρείχετο τὴν δομὴν αὐτοῦ, δὲ Ὁδυσσεὺς καὶ ὁ Μενέλαος παραλαμβάνουσιν αὐτόν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀγαμέμνονος, καὶ ἐκδέσιον εἰς τὴν γῆσσον Λῆμνον μετὰ τῶν Ἡρακλείων τόξων, τὰ δποῖα εἶχεν ὁ Φιλοπτήτης· ἔρημος δὲν μέρον ἐτρέφετο ἐκ τῶν πτηνῶν, τὰ δποῖα ἐτόξευεν ἐπὶ δέκα ἑτη. Ὁ δὲ στρατὸς αὐτοῦ ἐτέθη ύπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μέδοντος.

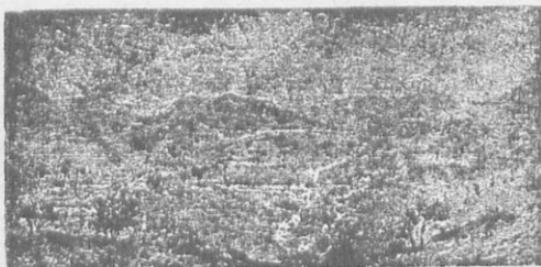
Ξ. Πρεσβεία Ὁδυσσέως καὶ Μενελάου. Θάνατος τοῦ Πρωτεσιλάου.

1. Οἱ Ἐλλῆνες ἐκπλεύσαντες ἀπὸ τῆς Τερέδου παρέπλεον εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Τρωάδος. Πέμπονται δὲ πρὸς τὸν βασιλέα Πρίαμον τοὺς Ὁδυσσέα καὶ Μενέλαον, ἵνα ζητήσωσι τὴν Ἐλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Μενελάου.

2. Οἱ Τρῶες, συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν (σύσκεψιν), ὅχι μόνον τὴν Ἐλένην δὲν ἀπέδιδον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τούτους τοὺς ἀπεσταλμένους ἥθελον νὰ φορεύσωσιν ἔσωσεν δῆμος αὐτοὺς ὁ Ἀντίγρωφ, εἰς ἐκ τῶν προκρίτων Τρώων.

3. Οἱ δὲ Ἑλληνες, ληπούμενοι καὶ ὡριζόμενοι διὰ τὴν καταφρόνησιν ταύτην ἐκ μέρους τῶν βαρβάρων, ἔπλεον μεθ' ὀλον τοῦ στρατοῦ ἐναυτίον αὐτῶν.

4. Εἰς δὲ τὸν Ἀχιλλέα παραγέλλει ἡ μήτηρ αὐτοῦ Θέτις νὰ μὴ ἀποβιβασθῇ ἐκ τῶν πλοίων πρῶτος· διότι

Τὸ Τρωϊκὸν πεδίον.

χρησμός τις ἔλεγεν, ὅτι ὁ πρῶτος ἀποβῆται μέλλει καὶ νὰ φορευθῇ πρῶτος.

5. Πρῶτος λοιπὸν ἐπήδησεν ἔξω τοῦ πλοίου ὁ Πρωτεύλαος, βασιλεὺς τῆς Φυλάκης, πόλεως τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Φθιώτιδος, καὶ ἀρχιγέρος τῷρι Θεσσαλῶν κατὰ τῆς Τροίας. Ἀφοῦ δὲ ἐφόρευσεν ὅχι δλίγονος ἐκ τῶν βαρβάρων, φορεύεται καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Ἐκτορος. Ἔπειτα δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς τρέπεται αὐτοὺς εἰς φυγήν, φορεύει δὲ τὸν Κύκνον νήλον τοῦ Ποσειδῶνος.

6. Τειχομαχία.—Η Χρυσηὸς καὶ ἡ Βοισηὴς.

1. Νικήσαντες δὲ τοὺς Τρῶας οἱ Ἑλληνες ἐν τῇ ἔξω τῶν τειχῶν μάχῃ καὶ καταδιώξαντες μέχρι τῆς πόλεως, πολιορκοῦσιν αὐτὴν μαχόμενοι περὶ τὸ τείχος ἐπὶ χρόνον μακρόν. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Σύραντες δὲ ἐν τῷ μεταξὺ ἔξω εἰς τὴν ἔηράν τὰ περισσότερα ἐκ τῶν πλοίων, διαιροῦνται εἰς δύο μέρη. Καὶ οἱ μέν, αὐτοῦ μένοντες, ἐπετίθεντο κατὰ τῶν Τρώων, ὅσάκις οὗτοι ἥθελον ἔξελθει τῆς πόλεως· οἱ δὲ, ἐστέλλοντο διὰ λάρυγα, ἐκυρίευον δὲ καὶ τὰς πλησίους πόλεις ὑπὸ τὴν ἀρχήγιαν τοῦ Ἀχιλλέως· ἐκυρίευσε δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς δώδεκα μὲν πόλεις κατὰ Θάλασσαν, ἔνδεκα δὲ κατὰ ἔηράν. Τοιουτοτρόπως δὲ ἔξηκολούθει ὁ ἄγων καὶ παρήρχοντο τὰ ἔτη.

3. Συνέβη δὲ καὶ ὁ Αἰνεῖας, ἔξαρελιρος τοῦ Πάριδος, ἐπισθέπων τὰ ποιμνιά του ἐν Ἰόῃ, νὰ προσθληθῇ ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ νὰ συνάψῃ μάχην μετ' αὐτοῦ, ἔξέφυγε δὲ μόλις τὸν κίνδυνον, διασωθεὶς ὑπὸ τοῦ Ησειδῶνος.

4. Πλὴν τούτων συνελήφθησαν οἱ υἱοί τοῦ Ηριάμου Λυκάων καὶ Τοφίλος καὶ ἐφονεύθησαν. Ήρός τούτοις δὲ οἱ Ἑλληνες, κυριεύσαντες πόλιν τινά, συνέλαβον αἰχμαλώτους δύο ὡραίας κόρας, τὴν Χρυσηῆα καὶ τὴν Βρετήδα.

5. Κατὰ τὴν διανομὴν δὲ τῶν λαφύρων ἡ μὲν Χρυσηῖς, θυγάτηρ τοῦ Χρύσου, ιερέως τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐδόθη γέρας εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, ἡ δὲ Βρισηῖς, θυγάτηρ τοῦ Βρισέως, ἐδόθη γέρας εἰς τὸν Ἀχιλλέα. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐτελείωσε καὶ τὸ ἔνατον ἔτος τῆς πολιορκίας τῆς Τροας.

2. Λοιρός.

1. Ὁ Χρυσηῖς, ὁ ιερέυς τοῦ Ἀπόλλωνος, ἦλθεν εἰς τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων διὰ νὰ λυτρώσῃ τὴν θυγατέρα του, φέρων ἀπειρα δῶρα. Παρεκάλει δὲ πάντας τοὺς Ἀχαιοὺς (τοὺς Ἑλληνας), μάλιστα δὲ τοὺς δύο ἀρχηγοὺς Ἀγαμέμνονα καὶ Μενέλαον, λέγων·

— «Ἄτρειδαι καὶ λοιποὶ γενναῖοι Ἀχαιοί, εἴθε νὰ σᾶς μᾶρσωσαιν οἱ Ὀλύμπιοι θεοί νὰ ἐκπορθήσητε τὴν πόλιν τοῦ Ηριάμου, νὰ ἐπιστρέψητε δὲ καλῶς εἰς τὰς πατρίδας σας.

» Ἰκετεύω ὑμᾶς νὰ λυτρώσητε τὴν θυγατέρα μου καὶ νὰ
» δεχθῆτε τὰ λύτρα, σεβόμενοι τὸν μακρόθεν πλήττοντα θεὸν
» Ἀπόλλωνα, τοῦ ὅποιου εἶμαι ἵερεύς».

2. Καὶ πάντες μὲν οἱ ἄλλοι Ἀχαιοὶ ἐσέβοντο τὸν ἱερέας

Ἀργαῖος πολεμισθίας κρατῶν τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ.

καὶ συνήνουν. 'Ο Ἀγαμέμνων ὅμως ἀπέπεμψε κακῶς αὐτὸν, λέγων'

— «Φύγε, γέρον, μὴ σε μεταχειρισθῶ κακῶς καὶ δὲν δυνηθῇ οὐδὲ ὁ Ἀπόλλων νὰ σε βοηθήσῃ. Τὴν Χρυσηὶδα οὐγώ δὲν θὰ λυτρώσω μέχρι γήρατος αὐτῆς. Ἀλλὰ πήγαινε, μή μ' ἔρεθιζε, ἐάν θέλης νὰ ἀπέλθῃς καλῶς ἔχων».

3. Τοιουτοτρόπως ὡμίλησεν ὁ Ἀγαμέμνων ἐφοβήθη δ' ὁ
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γέρων, καὶ σιωπῶν ἐπορεύθη μακρὰν εἰς τὴν ἄμμον, πλησίον τῆς θαλάσσης, προσευχόμενος εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ταῦτα·

— «Ἐπάκουσόν μου, ἀργυρότοξε Ἀπόλλων, ἐὰν ἀγαπᾶς τὸν ιερέα σου Χρύσην, καὶ ἐκτέλεσόν μοι τὴν ἐπιθυμίαν ταῦτην· Εἴθε οἱ Δαναοὶ (Ἐλληνες) νὰ πληρώσωσι τὰ δάκρυά μου διὰ τῶν πικρῶν σου βελῶν».

4. Ἐπακούσας δ' ὁ Ἀπόλλων, κατέβη ἐκ τοῦ Ὁλύμπου

•Ο "Ουπερος"

κεχολωμένος τὴν καρδίαν καὶ ὅμοιος μὲν νύκτα κατὰ τὸ πρόσωπον. Καθήμενος δὲ μακρὰν τοῦ στόλου τῶν Ἀχαιῶν ἔρριψε φαρμακερὸν βέλος κατ' αὐτῶν, φονεύων πρῶτον μὲν τοὺς ἡμιόνους καὶ τοὺς ταχύποδας κύνας. Ἐπειτα δ' ἔστρεψε τὰ θανατηφόρα βέλη του κατ' αὐτῶν τῶν ιδίων, ἐγείρας νόσουν δλεθρίαν ἐν τῷ στρατῷ ἀπέθνησκον δὲ οἱ λαοὶ σωρηδόν ἐπὶ ἐννέα ἡμέρας καὶ ἐννέα νύκτας. Ταῦτα ἔπασχον οἱ Ἀχαιοὶ ἐκ τοῦ λοιμοῦ.

8. Η μῆνας τοῦ Ἀχιλλέως.
Τὸ πρῶτον συγέδροι τῶν Ἀχαιῶν.

1. Τὴν δεκάτην ἡμέραν κατόπιν ὁ Ἀχιλλεύς, κατὰ συμ-
 βουλὴν τῆς Ἡρας, προσεκάλεσε τὸν λαόν εἰς ἀγορὰν (συνε-
 δρίαν), λυπούμενος τοὺς Δαναούς, τοὺς ὅποίους ἔβλεπεν ἀ-
 ποθνήσκοντας. Ἐγερθεὶς δέ, εἶπε πρὸς αὐτούς·

— «Ἀτρεΐδη, νομίζω ὅτι θὰ ἐπιστρέψωμεν ὅπιστα ἄπρα-
 κτοι, ἀν διαφύγωμεν τὸν θάνατον, ἀρῷ μαζὶ πόλεμος καὶ

Ἀχιλλεὺς

»λοιμός θὰ καταδαμάσῃ τοὺς Ἀχαιούς. »Ἄς ἐρωτήσωμεν
 »λοιπὸν μάντιν τινὰ ἡ Ἱερέα, ὅστις νὰ μᾶς εἶπῃ, διατὶ τόσον
 »έξωργίσθη ὁ Ἀπόλλων καὶ πῶς θέλομεν δυνηθῆ νὰ ἔξι-
 »λεώσωμεν αὐτὸν καὶ νὰ σωθῶμεν ἀπὸ τὸν ὅλεθρον». Ταῦτα
 εἶπών ἐκάθισε κάτω.

2. Ἡ γέρθη δὲ τότε ὁ ἄριστος μάντις Κάλχας, ὅστις ἐγνώ-
 ριζε καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα καὶ τὰ παρελθόντα,
 καὶ εἶπεν·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

— «Ω 'Αχιλλεῦ, ζητεῖς νὰ εἴπω πόθεν προέρχεται ἡ μῆνις (όργη) τοῦ 'Απόλλωνος. Θὰ τὸ εἴπω λοιπόν. 'Αλλὰ προστάτευσόν με καὶ διὰ λόγων καὶ δι' ἔργων καὶ σῶσδόν με ἀπὸ τὴν όργην τοῦ 'Αγαμέμνονος».

3. Πρὸς τοῦτον δ' ἀπήντησεν ὁ ταχύπους 'Αχιλλεύς· «Λέγε μετὰ θάρρους τὴν προφητείαν σου, Κάλχα, καὶ, ἐνόσῳ ἐγὼ ζῶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔχω τοὺς ὄφθαλμοὺς ἀνοικτούς, οὐδὲις ἐκ τῶν Δαναῶν, οὐδὲ αὐτὸς ὁ 'Αγαμέμνων, θὰ ἐπιβάλῃ χεῖρα ὑβριστικὴν κατὰ σοῦ».

9. Η μαντεία τοῦ Κάλχαντος.

1. Εθάρρησε τότε ὁ Μάντις καὶ εἶπεν· «Ο 'Απόλλων εἶναι ὡργισμένος δι' οὐδένα ἄλλον λόγον, ἀλλὰ μόνον διότι ὁ 'Αγαμέμνων προσέβαλε τὸν ιερέα του Χρύσην καὶ δὲν ἀπέλυσε τὴν θυγατέρα του, οὐδὲ ἐδέχθη τὰ δῶρα. Ενεκα τούτου λοιπὸν ἐπεμψε τὸν ὀλέθριον λοιμόν, οὐδὲ θὰ ἀπομακρύνῃ αὐτὸν πρὶν ἡ ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἀγαπητὸν τῆς πατέρα ἀνευ λύτρων ἡ γοργόφθαλμος κόρη καὶ προσαχθῇ ιερὰ ἐκατόμβη ὡς θυσία πρὸς τὸν θεόν ἐν τῇ Χρύσῃ*. Τότε ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ ἔξιλεώσωμεν τὸν θεόν». Ταῦτα εἶπών, ἐκάθισε.

2. Ἡγέρθη δὲ ὁ ἥρως 'Ατρεΐδης, ὁ εὔρὺ τὸ κράτος ἔχων 'Αγαμέμνων, ἡρεθισμένος καὶ μένεια πνέων· ἀγριοκυττάξας δὲ πρώτιστα τὸν Κάλχαντα εἶπε·

— «Μάντι κακῶν, οὐδέποτε μοὶ εἴπεις τι ὡφέλιμον, ἀλλὰ πάντοτε ἀγαπᾶς νὰ μαντεύῃς τὰ κακά. Καὶ τώρα δὲ λέγεις ὅτι ὁ 'Απόλλων ὡργίσθη, ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἀπέδωκα τὴν Χρυσῆδα, τὴν ὁποίαν ἀγαπῶ. 'Αλλά, ἀν καὶ τὴν ἀγαπῶ, θὰ τὴν ἀποδώσω ὅμως, ἀφοῦ οὕτω εἶναι καλλίτερον νὰ γείνῃ, χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ. Σεῖς δὲ ἔτοι-

* Η πόλις Χρύση ἦτο παράλιος πόλις τῆς Τρωΐδος, εἶχε ναὸν τοῦ 'Απόλλωνος καὶ ἔκειτο ἀπέναντι τῆς Τεγέδου, ἡ μετερον "Ασσος κληθεῖσα.

»μάσατε εἰς ἐμὲ ἀμέσως γέρας ἄλλο, ἐπειδὴ δὲν εἶναι πρέπει πον μόνος ἐγώ ἐκ τῶν Ἀργείων νὰ μένω χωρὶς γέρας».

3. Πρὸς τοῦτον δ' ἀπήντησεν ὁ ταχύπους Ἀχιλλεύς—
«Ἐνδοξότατε Ἀτρείδῃ, φιλοκτημονέστατε πάντων, ποῦ θά
»εὕρωσι τώρα νά σοι δώσωσιν ἄλλο γέρας οἱ μεγάθυμοι
»Ἀχαιοί; Ἀλλὰ σὺ μὲν ἀπόστειλον τώρα τὴν Χρυσῆδα
»πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς δὲ οἱ Ἀχαιοί θά σοι πληρώσωμεν τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς μὲν διπλάσια καὶ τετραπλάσια
»λάφυρα καὶ γέρα, δταν ποτὲ ὁ Ζεὺς δώσῃ νὰ ἔρημώσωμεν τὴν δχυρὰν Τροίαν».

4. Πρὸς τοῦτον δ' ἀπήντησεν ὁ Ἀγαμέμνων—«Ομοίει
»μὲ τοὺς θεούς Ἀχιλλεῦ, μὴ θέλε νά με ἀπατήσῃς, ἐπειδὴ
»δὲν θά το κατορθώσῃς, οὐδὲ θά με πείσῃς. Ἡ θέλεις σύ
»μὲν νὰ ἔχης γέρας, ἐγώ δὲ νὰ στερῶμαι τοιούτου, καὶ διὰ
»τοῦτο μὲ παροτρύνεις ν' ἀποδώσω τὴν Χρυσῆδα; Ἀλλ'
»έαν μὲν δώσωσιν οἱ Ἀχαιοί γέρας ἀντάξιον καὶ εἰς τὴν
»ψυχήν μου ἀρεστόν, ἔχει καλῶς ἄλλως δέ, ἐγώ αὐτὸς θά
»ἔλθω νὰ λάβω ἥ τὸ ίδικόν σου γέρας ἥ τὸ τοῦ Αἴαντος ἥ
»τὸ τοῦ Ὁδυσσέως. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν θά τα εἴπωμεν καὶ
»πάλιν μεταξύ μας. Τώρα δέ, ἀς σύρωμεν μέλαν πλοῖον εἰς
»τὴν λαμπρὰν θάλασσαν, ἀς θέσωμεν δὲ εἰς αὐτὸ τὴν καλ-
»λιπάρειον Χρυσῆδα καὶ ἀς πέμψωμεν αὐτὴν πρὸς τὸν
»ἱερέα τοῦ Ἀπόλλωνος μετὰ ἐκατίμβης, ἵνα ἔξιλεώσωμεν
»αὐτόν».

10. Λογομαχία Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως.

1 Μετὰ ταῦτα δειγοτάτη λογομαχία ἥρχισε μεταξὺ Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως, ἐπειδὴ δ' Ἀγαμέμνων ἥθελε νὰ λάβῃ τὴν Βρισιδία τοῦ Ἀχιλλέως ὅντος δ' ἐξωργίσθη καὶ ἥπελλει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα Φθίαν.

2. Τότε δὲ δ' Ἀγαμέμνων λέγει αὐτῷ— «Φεῦγε, οὐδὲ σὲ παρακαλῶ νὰ μένῃς ἐξ αἰτίας μου· ἐμὲ δὲ θὰ τιμήσωσιν Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

»οι ἄλλοι βασιλεῖς καὶ ὁ Ζεύς. Καὶ ἀν εἶσαι δὲ πολὺ ἀν-
»δρεῖος, θεός τις βεβαίως σοὶ ἔδωκε τὸ δῶρον τοῦτο. Κα-
»θὼς δὲ δὲ ὁ Ἀπόλλων ἀφαιρεῖ ἀπ' ἐμοῦ τὴν Χρυσηίδα, τοι-
»ουτοιούτως κ' ἐγὼ θ' ἀφαιρέσω ἀπὸ σοῦ τὴν Βρυσηίδα,
»ἐρχόμενος ἐγὼ αὐτὸς εἰς τὴν σκηνήν σου, ἵνα μίθης· να
»σὺ καὶ πᾶς ἄλλος πόσον ἐγὼ εἴμαι ὑπέρτερος σοῦ».

3. Τότε δὲ Πηλείδης Ἀχιλλεὺς ὀργίσθη σφόδρα καὶ
διελογίσθη δύο τινά, ἢ νὰ σύρῃ τὸ δεῦντον ξίφος του καὶ νὰ
φονεύσῃ τὸν Ἀτρείδην, ἢ νὰ κρατήσῃ τὸν θυμὸν καὶ νὰ
πάνση τὴν δργήν του.

4. Ἐνῷ δὲ ταῦτα διελογίζετο καὶ εἴλκε ἐκ τοῦ κολεοῦ
τὸ μέγα ξίφος, ἥλθεν ἡ Ἀθηνᾶ οὐρανόθεν· ἔλαβε δ' ἐκ
τῆς κόμης τὸν Ἀχιλλέα· σιραφεὶς δ' οὗτος πρὸς τὰ δόλια
είδεν αὐτὴν καὶ εἶπε—«Διατί ἥλθες, τέκνον τοῦ Διός; Βε-
βαίως ἵνα ἰδης τὴν ὕβριν τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἀλλὰ σοὶ
τὸ λέγω—καὶ θὰ γείρη—οὗτος θὰ χάσῃ τὴν κεφαλήν του
ἔνεπε τῆς ὑπεροψίας του».

5. Πρὸς τοῦτον δ' ἀπήντησεν ἡ Ἀθηνᾶ·—«Ἡλθον
»ἐγὼ οὐρανόθεν νὰ παύσω τὴν δργήν σου, ἀν τελήσῃς νὰ
»πεισθῆς. Παῦσον τὴν ἔριδα μηδὲ ἔλκε τὸ ξίφος διὰ τῆς
»χειρός σου, ἀλλὰ μόνον διὰ λόγων δνείδισον αὐτόν.
»Ἐνεκα τῆς ὕβρεως δὲ ταύτης τοῦ Ἀγαμέμνονος ὑπε-
»σχνούμεθα εἰς σὲ τριπλάσια λαμπρὰ δῶρα. Σὲ δὲ πείθουν
»εἰς ἡμᾶς καὶ κράτει τῆς δργῆς σου».

6. Πρὸς ταύτην δ' ἀπήντησεν δὲ ταχύπονος Ἀχιλλεύς·—
«Πρέπει νὰ φυλάξω τὴν ἐτολήν τῶν θεῶν, ἀν καὶ ἡ καρ-
»δία μου εἶναι πολὺ κεχολωμένη· διτι, δστις ὑπακούει εἰς
»τοὺς θεούς, εἰσακούει περισσότερον ὅπ' αὐτῶν». Ταῦτα
εἴπων ἀδησε πάλιν τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην· ἡ δὲ Ἀθηνᾶ
ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Ὄλυμπον.

7. Εἶπε δ' ἀκόμη δὲ Πηλείδης δηπτικοὺς λόγους πολ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λούς πρὸς τὸν Ἀτρείδην, ἀποκαλέσας αὐτὸν ἐν τῇ δρυῇ του μέθυσον καὶ ἀναιδῆ καὶ δειλόν. Προσέθεσε δὲ καὶ ταῦτα «Βεβαίως οἱ Ἀχαιοὶ θὰ ἐπιθυμήσωσι ποτε τὸν Ἀχιλλέα» οὗτος δέ, ἂν καὶ θὰ λυπήσαι, δὲν θὰ δυνηθῇ δμως νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς φορενομένους ὑπὸ τοῦ ἀνδροφόρου "Ἐκτοροῦ". Τότε δὲ σὺ θὰ αἰσθάνησαι ἀμυχδεῖ λύπης ἐν τῇ καρδίᾳ σου, διότι δὲν ἐτίμησας τὸν ἄριστον ἐκ τῶν Ἀχαιῶν».

8. Ταῦτα εἶπὼν δὲν Ἀχιλλεύς, ἔρριψε κατὰ γῆς τὸ σκῆπτρόν του καὶ ἐκάθισε. Τότε δὲ δρασιλεὺς τῶν Πυλίων Νείτιαρχος, διγλυκὺς δήτιαρχος, εἶπε· «Φεῦ, μεγάλη συμφορὰ καταλαμβάνει τὴν Ἐλλάδα πρὸς χαρὰν τοῦ Προιάμου καὶ τῶν Τρώων, διταν μάθωσι πάντα ταῦτα. Ἀλλὰ πείσθητε εἰς ἐμὲ καὶ οἱ δύο ὡς νεώτεροί μου. Μήτε σὺ νὰ ἀφαιρέσῃς ἀπὸ τοῦ ἀνδρείου τούτου τὴν κόρην, τὴν δούλαν ἔδωκαν αὐτῷ γέρας οἱ νιὸι τῶν Ἀχαιῶν, μήτε σύ, Ἀχιλλεῦ, νὰ ἐρίζῃς πρὸς τὸν βασιλέα ὡς ἵσος πρὸς ἵσον, ἐπειδὴ δὲν ἀπολαύει δμοίας τιμῆς δι βασιλεὺς ἐκεῖνος, εἰς τὸν δούλον δὲ Ζεὺς ἔδωκε δόξαν καὶ ἐξονσάν μεγαλειτέραν».

9. Μετά τοῦ δὲν ἀκόμη φιλονεικίαν εἶπεν δὲν Ἀχιλλεύς «Δὲν θὰ χειροδικήσω μὲν ἔνεκα τῆς κόρης, τὴν δούλαν σεῖς μοὶ ἐδώκατε καὶ σεῖς μὲν ἀφαιρεῖτε κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ· ἐξ δυστιντίας τοῦ ἀλλων δμως ἔχω ἐν τῷ πλοίῳ μου δοκίμασον, Ἀτρείδη, νὰ λάβῃς τι ἀνευ τῆς θελήσεώς μου καὶ θὰ ἴδωσι πάντες πῶς τὸ μαῦρον αἴμα σου θὰ ὁρεύσῃ εὐθὺς πέριξ τοῦ δόρατός μου».

11. Η ἀπόδοσις τῆς Χρυσηίδος.

1. Μετὰ τὰς λογομαχίας ταύτας διελύθη ἡ ἀγορὰ (τὸ συνέδριον). Καὶ δι μὲν Πηλείδης Ἀχιλλεὺς μετέβη εἰς τὰ πλοῖα του μετὰ τῶν συντρόφων του. Ο δὲ Ἀτρείδης Ἀγαμέμνων ἔσυρε ταχὺ πλοῖον εἰς τὴν θάλασσαν, ἔθεσεν ἐν αὐτῷ ἐκατόμβην διὰ τὸν θεόν Ἀπόλλωνα, ἐπηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ποθέτησε δ' ἐν αὐτῷ καλῶς τὴν Χρυσηίδα καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν πατέρα αὐτῆς Χρύσην ὑπὸ τὴν συνοδείαν εἰκοσι κωπηλατῶν, τῶν διοίων ἀρχηγὸς ἦτο δὲ Ὁδυσσεὺς.

2. Οὗτοι δὲ κομίσαντες τὴν θυγατέρα τοῦ ιερέως παρέδωκαν εἰς γεῖρας τοῦ πατρός της Χρύσου, ὅστις ἐδέχθη αὐτὴν χαιρόντων· ἵκετευσε δὲ πάλιν τὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἀπεμάκρυνεν οὗτος τὸν λοιμὸν ἐκ τοῦ στρατοῦ τῶν Ἀχαιῶν.

12. Οἱ Ἀγαμέμνωνοι λαμβάνει τὴν Βρισηίδα.

1. Δὲν ἔληξε δ' ἐνταῦθα ἡ ἕρις Ἀγαμέμνονος καὶ Ἀχιλλέως, ἀλλ' ὁ Ἀγαμέμνων ἐπεμψε δύο κήρυκας εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως νὰ ζητήσωσι καὶ λάβωσι τὴν Βρισηίδα. Οὗτοι δὲ ἐλθόντες ἴσταντο μακρὰν ἐκ φόβου καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, χωρὶς νὰ εἴπωσι τι.

2. Οἱ δὲ Ἀχιλλεύς, νοήσας τὸν σκοπὸν αὐτῶν εἶπε· «Χαίρετε, κήρυκες, ἀγγελοι τοῦ Διός καὶ τῶν ἀνδρῶν. Πλησιάσατε. Δέν μοι πταίετε σεῖς, ἀλλ' ὁ Ἀγαμέμνων, ὅστις σᾶς στέλλει διὰ τὴν Βρισηίδα. Ἀλλ' ἔλα, Πάτροκλε, «φίλτατέ μου, δόδήγει ἔξω ἐδῶ τὴν κόρην καὶ δός αὐτὴν εἰς τοὺς κήρυκας. Οἱ δὲ οὗτοι ἐστωσαν μάρτυρες ἐνώπιον θεῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ τοῦ σκληροῦ βασιλέως, ἃν ποτε πάλιν μὲ χρειασθῇ ν' ἀπομακρύνω συμφοράν τινα».

3. Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀχιλλεύς· ὁ δὲ Πάτροκλος ὠδήγησεν ἔξω τῆς σκηνῆς τὴν καλλιπάρειον Βρισηίδα καὶ ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τοὺς κήρυκας· ἐκείνη δὲ ἀκούσα, ἐπειδὴ ἡγάπα τὸν Ἀχιλλέα, ἥκολούθει αὐτούς.

4. Δακρύσας δὲ ὁ Ἀχιλλεύς, ἀπεμακρύνθη τῶν συντρόφων του καὶ καθίσας πλησίον τῆς Θαλάσσης ἔρριψε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν ἀπειρον πόντον, ἐκτείνας δὲ τὰς χεῖρας ἥζετο πολλὰ εἰς τὴν μητέρα του Θέτιδα· ἀπέσχε δὲ τοῦ λοιποῦ

τῶν πολεμικῶν ἔργων, κατὰ συμβουλὴν αὐτῆς, μένων ἀργὸς
καὶ περίλυπος.

13. Δοκιμὴ λεῶν.

1. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ζεύς, πέμψας ὄτειρον εἰς τὸν Ἀγα-
μένιον, προτρέπει αὐτὸν νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἐλληνας εἰς
μάχην.

2. Πρὸ τούτου ὅμως ὁ Ἀγαμέμνων συνήγαγε συνέ-
δριον τῶν ἀρίστων, δηλαδὴ τῷ ἄλλῳ ἥγεμόνων, τῶν ἀπο-
τελούντων τὸ συμβούλιον τοῦ βασιλέως ἢ τὴν βούλὴν αὐ-
τοῦ ἐπειτα δέ, καλέσας τοὺς λαούς, ἡθέλησε νὰ δοκιμάσῃ
αὐτούς, προτρέψας νὰ φύγωσιν εἰς τὰς παιρίδας των.

3. Ὡρμησαν δὲ πάντες νὰ φύγωσιν ἀληθῶς, ἀλλ᾽ ἡ μπό-
δισεν αὐτοὺς ὁ Ὁδυσσεὺς κατὰ συμβούλην τῆς Ἀθηνᾶς,
καὶ ὁ γλυκυλόγος δῆταρ Νέστιωρ, δμιλήσας πρὸς τὰ πλήθη.

14. Μονομαχία Πάριδος καὶ Μενελάου.

Μετὰ ταῦτα δέ, ἀφοῦ ἐκάθισαν πάντες καὶ ἔφαγον,
ἔξωπλίσθησαν καὶ ὁ στρατὸς καὶ οἱ ἥγειμόνες, δμοίως δὲ
καὶ οἱ Τρῶες.

2. Τότε ὁ πρωταίτιος τοῦ πολέμου τούτου Πάρις προ-
επάλεσε τὸν Μενέλαον εἰς μονομαχίαν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ
πάύῃ ὁ πόλεμος καὶ νὰ γείνῃ εἰρήνη, ὁ νικητὴς δὲ νὰ
λάβῃ τὴν Ἐλένην καὶ τὰ χρήματα. Ἐμειναν δὲ πάντες
σύμφωνοι, καὶ ἔγειναν ἐκατέρωθεν ὅρκοι.

3. Γενομένης δὲ τῆς μονομαχίας καὶ νικηθέντος τοῦ
Πάριδος, ἡ Ἀφροδίτη ἀρπάζει τοῦτον καὶ ἀπάγει εἰς
τὴν οἰκίαν του προσκαλεῖ δὲ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὴν
Ἐλένην, ἥτις ἦτο εἰς τὸ τεῖχος μετὰ τοῦ Πριάμου καὶ
ἔθεατο τὴν μονομαχίαν καὶ τοὺς Ἀχαιούς.
Ψηφιστούθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. Ο Ἀγαμέμνων, κατὰ τοὺς ὅρκους, ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν Τρώων τὴν Ἐλένην καὶ τοὺς θησαυροὺς καὶ τὴν ἀνάλογον τιμωρίαν διὰ τὸ ἀδίκημα, δηλαδὴ πολεμικὴν ἀποζημίωσιν.

15. Η ἀνδρεία τοῦ Διομήδους.

1. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Τρῶες παρέβησαν τοὺς ὅρκους, μάχη ἐγένετο, καὶ πολλοὶ ἐκατέρωθεν φονεύονται.

2. Κατὰ τὴν μάχην δὲ ταύτην ἀριστεύει, τῇ βοηθείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ πολεμικὸς Διομήδης, φονεύσας μὲν πολλοὺς τῶν πολεμίων, πληγώσας δὲ εἰς τὴν χεῖρα τὴν Ἀφροδίτην, βοηθὸν τοῦ Αἰνείου, καὶ τὸν "Ἄρην εἰς τὸν κενεῶνα", ἐκτύπησε δὲ διὰ λιθοῦ καὶ τὸν Αἰνείαν, ἀλλὰ διέσωσεν αὐτὸν ὁ Ἀπόλλων.

3. Τέλος δέ, ἀπομακρυνθέντων τῶν θεῶν ἐκ τῆς μάχης, οἱ Ἑλλῆνες ἐφόνευσαν πολλοὺς ἐκ τῶν Τρώων.

16. Ἔκτωρ καὶ Ἐκάβη.

1. Κατὰ συμβούλην δὲ τοῦ μάντεως Ἐλένου, δστις ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Ἔκτορος, δ Ἔκτωρ, ἐνθαρρύνας πρῶτον τοὺς Τρῶας πρὸς μάχην, ἀνέρχεται ἐπειτα δρομαῖος εἰς τὴν πόλιν, ἵνα προτρέψῃ τὴν μητέρα τοῦ Ἐκάβην νὰ προσευχηθῇ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν ὑπὲρ αὐτῶν.

2. Ὡς δ ἔφθασεν εἰς τὰς καλονυμένας Σκαιὰς πύλας, ἔτρεχον αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες τῶν Τρώων, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν διὰ τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς συζύγους καὶ τοὺς φίλους. Ο Ἔκτωρ δὲ παρθεύεται πάσας ἀνεξαιρέτως νὰ προσεύχωνται εἰς τοὺς θεούς.

* Κενεῶν λέγεται τὸ μᾶλακὸν μέρος τὸ μεταξὺ πλευρῶν ὅπισθεν καὶ τῶν ὕστερῶν τῆς λεκάνης, ἄτε κενὸν ὕστερῶν τὸ μέρος τοῦτο καλεῖται καὶ λαγόνες.

3. "Οιε δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὰ περικαλλῆ ἀνάκτορα τοῦ Πριάμου, πρώτη συνήντησεν αὐτὸν ἡ ἀγαθὴ μῆτρος τοῦ Ἐπάβη, ἣτις λαβοῦσα αὐτὸν σφιγκτὰ ἐκ τῆς χειρὸς εἶπε·

— «Τέκνον μου, διατί ἔγκατελεψας τὸν φοβερὸν πόλεμον καὶ ἥλθες ἐδῶ; Βεβαίως οἱ κατηραμένοι Ἀχαιοὶ σὲ παταβασαίζουσι, μαχόμενοι πέριξ τοῦ ἄστεως. Ἀλλὰ πάθισε νά σου φέρω δλίγον οἴνον, ἵνα πρῶτον μὲν κάμης

Ο Αρης.

»σπονδὴν εἰς τὸν Δία, ἔπειτα δὲ πίησ καὶ σύ, διστι δ οἴνος
»μεγάλως αὐξάνει τὴν δύναμιν τοῦ κεκυητόιος, δπως είσαι
»σὺ τώρα».

4. Ο δ' Ἐκτιωρ ἀπήντησε· «Σεβαστὴ μῆτερ, μή μου
»φέρῃς οἶνον, μήπως περισσότερον μὲ ἀδυνατήσῃς. Ἀλλὰ
»σπεῦσον εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς μὲ θυμιάματα καὶ ὑπέ-
»σχουν εἰς αὐτὴν θυσίαν δώδεκα βιών, δπως εὐσπλαγχνι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

»σθῇ τὸ ἄστιν τῶν Τρώων καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν, ἀπομα-
»κρύνῃ δὲ τῆς μάχης τὸν ἄγριον πολεμιστὴν Διομήδην».

5. Ἀμέσως δ' ἐκείνη, ἔτοιμάσασα διὰ τὴν Ἀθηνᾶν τὰ
θυμιάματα καὶ τὸν μέγαν πέπλον, τὸν δποῖον εἶχεν ἐν τῷ
μεγάρῳ, ἐπορεύθη εἰς τὸν ναὸν μετὰ πολλῶν γηραιῶν γυ-
ναικῶν. Ἐκεῖ δέ, πᾶσαι ὑψώσασαι τὰς χεῖρας, προσηγύ-
χοντο μετὰ θρήνου. Ἄλλ' ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἐφαίνετο εὔνοϊκῶς
διαιτεθειμένη.

I 2. "Εκτώρ, Πάρις καὶ Ἐλένη.

1. Ο δὲ Ἔκτωρ ἦλθε μετ' ὀδίγον εἰς τὰ δώματα τοῦ
Ἀλεξάνδρου (Πάριδος)· εὗρε δ' αὐτὸν ἐν τῷ θαλάμῳ
τῶν γυναικῶν, περιποιούμενον ἐκεῖ τὰ περικαλλῆ δπλα
τον, τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν θώρακα καὶ τὰ ἀγκύλα τόξα.
Ἡ δὲ Ἀργεία Ἐλένη ἐκάθητο μεταξὺ τῶν θεραπαι-
νῶν της.

2. Πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὁμίλησε πικροὺς λόγους
ὅ Ἔκτωρ προέτρεψε δ' αὐτὸν νὰ κατέλθῃ ἀμέσως εἰς τὸ
πεδίον τῆς μάχης, διότι τὸ ἄστιν κινδυνεύει νὰ καταστραφῇ
διὰ πυρὸς καὶ σιδήρου.

3. Ο Ἀλέξανδρος ἀπήγνητο— « Ἔκτωρ, ἐπειδὴ μοὶ
δικεῖς δρόμος καὶ δίκαια, πήγαινε, καὶ θὰ ἔλθω ἐτίδες ὀλλ-
γον· νομίζω δέ, διὰ σε προφύάσω καθ' ὅδον.

4. Πρὸς τοῦτον οὐδὲν ἀπήγνητον δ Ἔκτωρ. Ἡ δὲ
Ἐλένη προσεφώνει αὐτὸν μὲ γλυκεῖς λόγους— « Ἀρ-
»δράδελφε ἐμοῦ τῆς ἀναιδοῦς, τῆς κακὰ μηχανευθείσης,
»τῆς προξενησάσης φρίκην καὶ συμφοράν, εἴδε κακή
»θύελλα ἀνέμουν νά με ἥρπαζε τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν μὲ
»ἐγέννησεν ἡ μήτηρ μου καὶ νά με ἔρωπιεν εἰς ὅρος ἢ
»εἰς κῦμα, διὰ νά μὴ γείρωσιν ὅσα τώρα γίγονται. Ἄλλα
»καὶ οὕτος * ἐπταισεν, δστις οὔτε τώρα ἔχει φρέγας στε-

* Ο παρὸν Πάρις ἡ Ἀλέξανδρος.

»ρεάς οὕτε εἰς τὸ μέλλον θὰ ἔχῃ νομίζω δὲ ὅτι θὰ γενθῇ
»τῶν καρπῶν τῆς ἀροησίας του. Ἀλλ' ἔλα, εἴσελθε
»τώρα καὶ κάθισε ἐπὶ τοῦ καθίσματος τούτου, ἀνδρά-
»δελφε, ἐπειδὴ ἐκουράσθης ἔνεκα ἐμοῦ τῆς κυνὸς καὶ
»ἔνεκα τῆς ἀπομωράνσεως τοῦ Ἀλεξάρδου, εἰς τὸν
»ὅποιον δὲ Ζεὺς προώρισε κακὸν πεπρωμένον, ἵνα καὶ
»εἰς τὸν μεταγενεστέρους ὑπάρξωμεν ἀλησμόνητοι ἐν τοῖς
»ἄσμασί των».

5. Πρὸς αὐτὴν δ' ἀπήντησεν δὲ Ἐκτωρ. — «Μή μοι λέγε
»τὰ καθήσω, Ἐλένη, διότι ή καρδία μου μὲ παροτρύνει
»τὰ βοηθήσω τοὺς Τρῶας. Ἀλλὰ σὺ πρότρεψον τοῦτον
»τὰ ἔλθῃ ἀμέσως. Ἔγὼ δὲ θὰ ὑπάγω εἰς τὸν οἰκόν μου
»τὰ ἵδω τὴν ἀγαπητήν μου σύζυγον, τὸν νήπιον νιόν μου
»καὶ τὸν υπηρέτας μου, διότι δὲν ἡξεύρω ἄνθρωπον
»πάλιν ἐκ τῆς μάχης.»

18. Ὁμελέα Ἐκτωρος καὶ Ἀνδρομάχης.

1. Ταῦτα εἶπὼν ἐπορεύη ἀμέσως εἰς τὰ μέγαρά του,
ἀλλὰ δὲν εὑρεν ἐν αὐτοῖς τὴν λευκώλενον Ἀνδρομάχην,
ἀλλ' αὐτὴ μετὰ τοῦ τέκνου καὶ τῆς ἀμφιπόλου εἰχεν
ἐξέλθει καὶ ἴστατο εἰς τὸν πύργον τῶν Σκαιῶν πυλῶν, θεω-
μένη ἐκεῖθεν τὸν πόλεμον καὶ θρηνοῦσα ως τρελλή.

2. Ἐμαθε τοῦτο ὁ Ἐκτωρ παρὰ τῆς πιστῆς οἰκονόμου
καὶ ἐσπευσε πρὸς τὰς Σκαιὰς πύλας, διόπθεν ἡτο ή ὀδός του
διὰ τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἐκεῖ δὲ ἐσπευσεν ἀμέσως πρὸς
συνάντησίν του ή σύζυγός του Ἀνδρομάχη, ἡκολούθει δὲ
ή ἀμφιπόλος, ἔχουσα ἐν τῷ κόλπῳ τὸν νήπιον παιδα, τὸν
ἀπαλὰς ἔχοντα τὰς φρένας ἀγαπητὸν Ἐκτορίδην, ὅμοιον
πρὸς ἀστρον λαμπρόν. Τοῦτον δὲ ώνδυαζον Ἀστυά-
νυκτα.

3. Ὁ Ἐκτωρ τότε ἐμειδίασεν, ἀτενίσας ἐν σιωπῇ τὸν
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παῖδας· ἡ δὲ Ἀνδρομάχη παρίστατο δακρυχέουσα· ἔλαβε
δὲ τὸν Ἐκτόρα σφιγκτὰ ἐκ τῆς χειρὸς καὶ εἶπε·

4.—«Καῦμένε, θά σε καταστρέψῃ ἡ ἀνδρεία σου. Οὐδὲ
»λυπεῖσαι τὸν νήπιον παῖδά σου, καὶ ἐμὲ τὴν ἄμοιρον, ἡ
»ὅποια ἐνωρὶς θὰ γείνω χήρα σοῦ. Διότι ἐνωρὶς θὰ σε φο-
»νεύσωσιν οἱ Ἀχαιοί, πάντες ἐπιτεθέντες ἐναντίον σου.
»Εἰς ἐμὲ δὲ προτιμότερον θὰ ἥτο νὰ ἐνδυθὼ τὴν γῆν, εἴαν
»ἀπολέσω σέ, διότι οὐδεμίαν ἄλλην ἔχω ἐλπίδα, εἴαν σὺ
»ἀποθάνης. Λυπήθητί με. Ο πατήρ μου Ἡετίων καὶ ἡ
»σεβαστή μου μήτηρ δέν ύπάρχουσι πλέον, διότι τὸν πα-
»τέρα τὸν ἐμὸν ἀπέκτεινεν ὁ Ἀχιλλεύς. Ή μήτηρ μου
»δ' αἰχμαλωτισθεῖσα ἀπηλευθερώθη μὲν ἀντὶ λύτρων,
»ἄλλ' ἀπέθανεν ἐν τοῖς μεγάροις τοῦ πατρός μου. Τούς δὲ
»ἐπτὰ ἀδελφούς μου ἐφόνευσεν ὁ Ἀχιλλεύς ἐν μιᾷ καὶ τῇ
»αὔτῃ ἡμέρᾳ. Ἐκτόρ, σὺ λοιπὸν εἶσαι ὁ πατήρ μου καὶ ἡ
»σεβαστή μου μήτηρ, σὺ ὁ ἀδελφός μου, σὺ δὲ δὲ θαλερός
»σύζυγός μου. Άλλ' ἔλα, εύσπλαχνίσου με καὶ μένε ἐδῶ
»ἐπὶ τοῦ πύργου καὶ διεύθυνε ἐντεῦθεν τὸν πόλεμον. Μή
»καταστήσῃς δὲ τὸν παῖδά σου ὀρφανικὸν καὶ τὴν γυναικά
»σου χήραν».

5. Πρὸς αὐτὴν δ' ἀπήντησεν ὁ σείων τὴν περικεφαλαῖν
Ἐκτώρ.—«Ομοίως, ὅπως σύ, σκέπτομαι πάντα ταῦτα,
»γύναι. Άλλ' ἐντρέπομαι σφόδρα τοὺς Τρῶας καὶ τὰς
»Τρφάδας ν' ἀπόσυρθῷ ἀπὸ τὸν πόλεμον ὡς δειλός τις,
»καθόσον ἔμαθον νὰ εἴμαι γενναῖος πάντοτε καὶ νὰ μάχω-
»μαι μεταξὺ τῶν πρώτων ἐκ τῶν Τρώων, προσπαθῶν νὰ
»σώσω τὸ μέγα κλέος τοῦ πατρός μου καὶ τὸ ἴδιον ἐμοῦ.
»Διότι καλῶς ἔγω προσισθάνομαι, ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα,
»κατὰ τὴν ὅποιαν θὰ καταστραφῇ ἡ ιερὰ Ἰλιος καὶ ὁ
»Πρίαμος καὶ ὁ λαός τοῦ περιωνύμου ἀκοντιστοῦ Πριά-
»μου. Άλλὰ τότε δὲν θὰ αἰσθανθὼ τόσον ἄλγος οὕτε διὰ
»τοὺς Τρῶας, οὕτε δι' αὐτὴν τὴν Ἐκάθην, οὕτε διὰ τὸν

»άνακτα Πρίαμον, ούτε διὰ τοὺς ἀδελφούς μου, οἵτινες,
»πολλοὶ τε καὶ γενναιοὶ, ἥθελον φονευθῆ ὑπ' ἀνδρῶν ἐ-
»χθρῶν, ὅσον ἄλγος θὰ αἰσθανθῶ διὰ σέ, δὲ τις ἐκ τῶν
»χαλκοθωράκων Ἀχαιῶν ἥθελε σὲ ἀπάγει δικρύουσαν, ἀ-
»φικιρέσας τὴν ἐλευθερίαν σου. Σὺ δὲ ἥθελες ὑφαίνει, οὕτα
»ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἄλλης δεσποινῆς ἐν "Αργει, ἡ ἥθελες φέ-
»ρει ύδωρ ἐκ τῆς κρήνης Μεσσηΐδος* ἢ ἐκ τῆς κρήνης
»Υπερείας** ἔξαναγκαζομένη***. Τότε ἵσως θὰ σε ἰδῃ τις
»δάκρυ χέουσαν καὶ θὰ εἴπῃ: «Ιδού ἡ γυνὴ τοῦ "Εκτο-
»ρος, ὅστις ἥριστευεν εἰς τὰς μάχας τῶν ιπποδαμαστῶν
»Τρώων, δὲ ἐμάχοντο περὶ τὸ "Ιλιον. Τοιουτορόπως θὰ
»εἴπῃ τις ἵσως ποτέ. Θὰ ἀνανεωθῇ δὲ τότε τὸ ἄλγος σου
»διὰ τὴν στέρησιν τοιούτου ἀνδρός, ὅστις θὰ ἡδύνατο νά
»σαι ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν σου. Ἀλλὰ ἐμὲ θὰ κατακυ-
»λύπτῃ ἵσως χυτὴ γυαῖα, πρὶν ἀκούσω τὴν φωνήν σου καὶ
»μάθω τὴν βιαλαν ἀπαγωγήν σου».

6. Ταῦτα εἰπὼν ἥπλωσε τὰς χεῖρας, ἵνα λάβῃ τὸν παιδα
»δι μεγαλοπρεπῆς "Εκτωρ. Ό δὲ παῖς κραυγάζων ἐκλιθή
»πρὸς τὰ δύπισω εἰς τὸν κόλπον τῆς τροφοῦ, ταραχθεὶς ἐκ
»τῆς θέας τοῦ φιλοστόργου πατρός του καὶ φοβηθεὶς τὴν χαλ-
»κίνην περικεφαλαίαν καὶ τὸ λοφίον αὐτῆς, τὸ κατεσκευα-
»σμένον ἐκ χαίτης ἵππου καὶ κρεμάμενον πρὸς τὰ κάτω ἐκ
»τῆς ἀκροτάτης κορυφῆς αὐτῆς.

7. Ἐγέλασε δ' ἐκ καρδίας τότε δι φιλόστοργος πατήρ καὶ
»ἡ σεβαστὴ μήτηρ ἀμέσως δὲ δι μεγαλοπρεπῆς "Εκτωρ
»ἀφήρεσεν ἀπὸ τῆς κειράλης του τὴν περικεφαλαίαν καὶ κα-
»τέθηκεν αὐτὴν κατὰ γῆς λαμποκοποῦσαν* τότε δέ, ἀφοῦ
»έφλησε καὶ ἔχόρευσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν ἀγαπητὸν

* Ἡ κρήνη αὐτὴ ἡτο ἐν Θεράπονῃ, κώμῃ τῆς Λακωνίας.

** Ἡ "Υπέρεια τίθεται: ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ἐν Θεσσαλίᾳ (πιθανῶς ἐν τῷ νῦν Βελεστίνῳ), ὅπου εἶναι σήμερον ὥραία καὶ ἄρθονος πηγὴ ύδατος.

*** Ἡ Ἀνδρομάχη ἐδόθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν γέρας εἰς τὸν Νεοπτόλεμον τὸν υἱὸν τοῦ Ἀχιλλέως, ὃς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

υιόν του, εἶπεν, εὐχηθεὶς εἰς τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεούς.

8.—«Ω Ζεῦ καὶ οἱ ἄλλοι θεοί, δώσατε νὰ γείνῃ οὗτος ὁ υἱός μου ὡς καὶ ἐγὼ διαπρεπῆς μεταξὺ τῶν Τρώων καὶ ἀνδρεῖος καὶ νὰ βασιλεύῃ ἰσχυρῶς τοῦ Ἰλίου» νὰ εἶπῃ δέ ποτέ τις. «Οὗτος εἶναι πολὺ ὑπέρτερος τοῦ πατρός του», ὅταν τὸν ἕδη ἐπανερχόμενον ἐκ πολέμου, φέροντα δὲ καθηγημένα ὅπλα, σκυλευθέντα ἀπὸ πολέμιον ἄνδρα, τὸν ὅποιον ἐφόνευσε, νὰ χαρῇ δὲ τότε καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ».

9. Ταῦτα εἰπὼν ἔθεσε τὸν παιδά του εἰς τὰς χεῖρας τῆς προσφιλοῦς του σύζυγου· ἐκείνη δὲ ἐδέχθη αὐτὸν εἰς τὸν εὐώδη κόλπον τῆς, ἐγέλασε δὲ μετὰ δάκρυών εἰς τοὺς ὄφθαλμούς, αἰσθανθεῖσα χαρὰν μὲν διὰ τὸν Ἀστυάνακτα, λύπην δὲ διὰ τὸν Ἐκτορα. Ο σύζυγός της δὲ ἵδων ἐλυπήθη καὶ ἔθωπευσεν αὐτὴν διὰ τῆς χειρός του· εἶπε δὲ πρὸς αὐτήν· «Μὴ θλίβεσαι, καῦμένη, τόσον πολὺ. Διέτι! δὲν θά με ἔξαποστελλῃ οὐδεὶς εἰς τὸν Ἀδην, ἀν δὲν εἶναι πεπρωμένον· τὴν μοῖράν του δὲ κανεὶς δὲν ἀποφεύγει, οὔτε δειλός οὔτε ἀνδρεῖος, ἀροῦ ἀπαξ γεννηθῆ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἄλλὰ πήγαινε εἰς τὸν οἴκον καὶ φρόντιζε διὰ τὰ ἴδια σου ἔργα, τὸν ιστόν καὶ τὴν ἡλακάτην, καὶ διάτασσε τὰς ἀμφιπόλους νὰ καταγίνωνται εἰς τὰς ἔργασίας των· διὰ τὸν πόλεμον δὲ φροντίζουσιν οἱ ἄνδρες Τρῶες, μάλιστα δὲν ἐγώ».

10. Ως εἶπε ταῦτα, ἔλαβε τὴν περικεφαλαίαν του ὁ λαμπρὸς Ἐκτωρ, ἵνα πορευθῇ εἰς τὴν μάχην· ἡ δὲ ἀγαπητὴ σύζυγός του ἐπορεύετο πρὸς τὸν οἴκον στρέφουσα συνεχῶς καὶ βλέπουσα πρὸς τὰ ὅπισω, χύνουσα δὲ θαλερὰ δάκρυα.

11. Οὐδὲ ὁ Πάρις ἐβράδυνεν εἰς τὰ ὑψηλά του μέγαρα, ἀλλ' ἀρήσας τὰ ὄπισματα (γλυκομιλήματα) μὲτὰ γυναικά του καὶ ἐνδυθεὶς τὰ περιφῆμα ὅπλα του, ἔσπευσε ταχέως, ὡς ἵππος θυμοειδῆς, διὰ τοῦ ἀστεως εἰς τὸ πεδίον τῆς μά-

χης· ἐπρόφθασε δὲ εἰς τὰς Σκαιάς πύλας τὸν "Ἐκτορα καὶ εἰπεν αὐτῷ·

«Ἐεράδυνα νὰ ἔλθω».

12. 'Ο δὲ "Ἐκτωρ ἀπήντησεν" — «Ἀνὴρ ἀνδρεῖος, ως σύ, καὶ ἄργα ἀν Ἐλλῆ, δὲν ἥθελεν ἀτιμάσει τῆς μάχης τὸ ἔργον· ἀλλὰ ἀπέχεις ἐκουσίως καὶ δὲν θέλεις νὰ μάχησαι· διὰ τοῦτο δὲ λυπεῖται ἐνδομύχως ἡ καρδία μου, ἐπειδὴ ἀκούω πολλὰς κατακρίσεις διὰ σὲ ἐκ μέρους τῶν Τρώων, οἵτινες, ἔνεκα σοῦ, ὑψίστανται πολλὰ βάσανα. Ἀλλ' ἂς

·Ο Πάρις τοξεύων·

»πορευθῶμεν εἰς τὴν μάχην· εἴθε δὲ νὰ δώσωσιν οἱ θεοὶ νὰ ἔκδιώξωμεν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐκ τῆς Τρολας».

13. Ταῦτα εἰπὼν ὁ "Ἐκτωρ ἔξωρυησεν ἐκ τῶν πυλῶν εἰς τὴν μάχην, μετ' αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ ἀδελφός του Ἀλέξανδρος" μετὰ μεγάλης δὲ χαρᾶς ἐπανεῖδον αὐτοὺς οἱ Τρώες. Ἡρχισαν δ' ἀμέσως τὴν μάχην, φονεύοντες τοὺς Ἀργείους.

19. Μονομαχέα "Ἐκτορος καὶ Αἴαντος".

1. Κατέβησαν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἐθεῶτο τὴν μάχην ἡ Ἀθηνᾶ προστάτις τῶν Ἑλλήνων καὶ δ' Ἀπόλλων προστάτης τῶν Τρώων. Συνεφώνησαν δὲ νὰ προτρέψωσι τὸν "Ἐκτορα νὰ προκαλέσῃ τινὰ τῶν Δαραῶν καὶ νὰ μονομαχήσωσι μόνος μετὰ μόνου. Ο μάντις δ' Ἐλεος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν "Ἐκτορα τὴν θέλησιν ταύτην τῶν θεῶν· ἐκεῖνος δὲ ἔχάρη καὶ ἐδέχθη τὴν μονομαχίαν, διέ-

ταξε δὲ τοὺς Τρῶας νὰ ἀπόσχωσι τῆς μάχης· διμοίως δὲ δὲ Ἀγαμέμνων τοὺς Ἀχαιούς.

2. Τότε δὲ Ἐκτωρ, σταθεὶς ἐν μέσῳ τῶν δύο στρατευμάτων, εἶπε μεγαλοφώνως· — «Ἀκούσατέ μου, Τρῶες καὶ Ἀχαιοί. Μεταξὺ ὑμῶν τῶν Παναχαιῶν ὑπάρχουσιν οἱ ἄριστοι. Οστις λοιπὸν τούτων θέλει, ἂς μονομαχήσῃ γὰρ ἔμε. Ἐκεῖνος δέ, δοτις φονεύσῃ τὸν ἄλλον, νὰ ἀποδειχθῇ νικητὴς αὐτὸς καὶ δὲ στρατός του».

3. Ταῦτα εἶπεν δὲ Ἐκτωρ. Ἐφοβήθησαν δὲ οἱ Ἑλληνες νέοις ἀποδεχθῶσι. Τότε δὲ Μενέλαος εἶπεν· — «Εἶναι ἐντροπή, Ἀχαιοί, ἂν μηδεὶς τῶν Δαναῶν ἀντιμετωπίσῃ τὸν Ἐκτορα. Θὰ φορέσω τὸν θώρακα καὶ θὰ μονομαχήσω ἐγὼ αὐτὸς μετ' αὐτοῦ».

4. Ἐνδυθεὶς δὲ τὰ ὅπλα του ὕρμα εἰς τὴν μονομαχίαν ἀλλ' ἐγερθέντες ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀχαιῶν. Ο δὲ Ἀγαμέμνων εἶπεν· — «Ἀφροσύνης ἔργον πράττεις, Μενέλαε, ἐπιχειρῶν νὰ πολεμήσῃς μὲ ἄνδρα ισχυρότερόν σου, τὸν φοβερὸν Ἐκτορα, τὸν δοποῖον καὶ αὐτὸς δὲ Ἀχιλλεὺς φοβεῖται ἐν τῇ μάχῃ. Ἄλλα σὺ μὲν κάθισε, οἱ Ἀχαιοὶ δὲ θὰ εῦρωσιν ἄλλον πρόμαχον».

5. Ταῦτα εἶπὼν παρέπεισε τὸν Μενέλαον. Ο δὲ Νέστωρ ἐγερθεὶς εἶπε· — «Τί θὰ εἴπω ποτὲ εἰς τὸν γέροντα Πηλέα, δταν θά με ἐρωτήσῃ περὶ τοῦ υἱοῦ του Ἀχιλλέως! Εἴθε νὰ ἥμην νέος, ὡς ἄλλοτε, ίνα ἐγὼ αὐτὸς μονομαχήσω». Ἐννέα δὲ ἄριστοι ἐκ τῶν βασιλέων ἥγερθησαν τότε, πρόδυμοι νὰ μονομαχήσωσιν. Ἐρρίψαν δὲ κλῆρον καὶ ἔλαχεν οὗτος εἰς τὸν Αἴαντα τὸν βασιλέα τῆς Σαλαμίνος.

6. Ηὔχήθησαν εἰς τὸν Δία πάντες οἱ Ἑλληνες· ὁ πελάρχοις δὲ Αἴας ἐνεδύθη τὰ λάμποντα ὅπλα του καὶ διμοιος πρὸς τὸν Αρην ἐπορεύετο εἰς τὸ πεδίον τοῦ ἀγώνος, μειδιῶν καὶ μὲ βήματα μεγάλα.

7. Τρόμος κατέλαβε τότε τοὺς Τρῶας, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Ἐκτορος ἡ καρδία ἐκτύπα εἰς τὰ στήθη του. Προύχώρησεν δὲ Αἴας καὶ ἐστάθη πολὺ πλησίον τοῦ Ἐκτορος, εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν· «Ἐκτορ, γνωρίζεις σαφῶς ὅτι καὶ »μεταξὺ τῶν Δαναῶν ὑπάρχουσι πολλοὶ ἄριστοι μετὰ »τὸν Ἀχιλλέα. Ἄρχου λοιπὸν τῆς μάχης».».

8. Ο δ' Ἐκτωρ ἀπήντησεν· «Αἴαν Τελαμώνιε, βασι-
»λεῦ λαῶν, μή με ἐκλάμβανε ώς ἀδύνατον παιδίον ἢ ὡς
»γυναῖκα, διότι γνωρίζω καλῶς τὰς μάχας». Ταῦτα εἰ-
πὼν προύχώρει, πάλλων τὸ μακρόν του δόρυ· ἔρριψε δὲ
αὐτό, τὸ δποῖον ἐκτύπησε τὴν ἀσπίδα τοῦ Αἴαντος. Δεύ-
τερος δὲ ἔρριψε τὸ δόρυ του δ Αἴας, τὸ δποῖον ἐκτύπη-
σεν δμοίως τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἐκτορος.

9. Κατόπιν δ' ἐφώρμησαν κατ' ἀλλήλων δμοιοι πρὸς
λέοντας· ἥλθον δ' ἔπειτα εἰς γεῖδας καὶ ἐμάχοντο ἰσοπά-
λως ἐπὶ ὕδαν πολλήν, χωρὶς νὰ δύναται δ εἰς νὰ κατα-
βάλῃ τὸν ἄλλον.

10. Ἀφοῦ δ' ἐνύκτωσεν, ἥλθον δύο κήρυκες, δ Ταλ-
θύβιος τῶν Ἀχαιῶν καὶ δ Ἰδαῖος τῶν Τρώων, ἐστάθη-
σαν δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῶν μονομαχούντων καὶ εἶπον ὅτι δ
Ζεὺς διατάσσει νὰ παύσωσι τὴν μονομαχίαν, ἐπειδὴ ἀμ-
φότεροι εἶναι ἴσοπαλοι, ἐξ ἵσου δὲ ἀγαπητοὶ εἰς αὐτόν.
Οὗτοι δὲ ὑπήκουσαν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔπαυ-
σαν τὴν μονομαχίαν, διαχωρισθέντες φιλικῶς καὶ δῶρα
δώσαντες δ εἰς πρὸς τὸν ἔτερον. Εἶδον δὲ μετὰ γαρᾶς οἱ
Τρῶες τὸν Ἐκτορα ζῶντα, οἱ Ἀχαιοὶ δ' δμοίως τὸν
Αἴαντα.

**20. Ἀνακωχή. Τειχοποιέα περὶ τὸν υαύ-
σταθμὸν τῶν Ἀχαιῶν. Ἐπανάληψις τῆς
μάχης. Πρεσβεία πρὸς Ἀχιλλέα.**

1. Μετὰ τὴν μονομαχίαν οἱ Ἑλληνες συνῆλθον ἐν τῇ
σκηνῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος, ἀφοῦ δ' ἐθυσίασαν βοῦν εἰς τὸν

Δία καὶ ἔφαγον καλῶς, δ συνετὸς Νέστωρ ὀμίλησε καὶ εἶπε
νὰ διακόψωσι τὴν μάχην, ἵνα καύσωσι τοὺς νεκροὺς τῶν
φονευθέντων πρὸ τῆς μονομαχίας.

2. Τὰ αὐτὰ δὲ ἐποίουν καὶ οἱ Τρῶες· πέμψαντες δὲ κή-
ρυκα ἐζήτουν ἀνακωχήν· οἱ "Ἐλληνες δὲ ἐδέχθησαν, καὶ
τοιουτορόπως ἀμφότεροι συνήγαγον καὶ ἔκαυσαν τοὺς νε-
κρούς των.

3. Οἱ "Ἐλληνες δὲ τὴν ύστεραίαν κατεσκεύασαν τάφον
πολυνάνδριον καὶ τεῦχος τοῦ Ναυστάθμου, ἵνα δχνρώσωσι
τὰς ταῦς. Ὁ Ποσειδῶν δὲ ἵδωρ τοῦτο ἡγανάκτησεν· δὲ
Ζεὺς ἔπειψεν εἰς αὐτὸν διὰ νυκτὸς σημεῖα οὐχὶ αἴσια διὰ
τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν· ἀπηγόρευσε δὲ εἰς τοὺς ἄλλους
θεοὺς νὰ βοηθήσωσιν εἴτε τοὺς "Ἐλληνας, εἴτε τοὺς Τρῶας.

4. Ἐπαναληφθείσης δὲ τῆς διακοπέσης μάχης, ἔδει-
κνύοντο ἴσοπαλοι ἐν ἀρχῇ "Ἐλληνες καὶ Τρῶες. Ἀφοῦ δὲ
ἐνύκτωσεν, δ "Ἐκτωρ ἐδημηγόρησεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μά-
χης εἰπὼν νὰ μείνωσιν ἐσιρατοπεδευμένοι καὶ νὰ καίσωι
πυρὰς δι' ὅλης τῆς νυκτός.

5. Ο δὲ Ἀγαμέμνων, συγκαλέσας ἐπικλησίαν, συμβού-
λεύει τοὺς "Ἐλληνας νὰ φύγωσιν· δ Διομήδης δμως καὶ δ
Νέστωρ ἀνθίστανται ἀποφαινόμενοι τὴν ἐναντίαν γνώμην.
Κατὰ συμβούλην δὲ τοῦ Νέστορος πέμπονται πρέσβεις
πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ καὶ
νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον ἀλλ' δ Ἀχιλλεὺς ἀρνεῖται·
ἐπανελθόντες δὲ οἱ πρέσβεις ἀναγγέλλουσι ταῦτα. Κατόπιν
δέ, ἐπειδὴ προέβη ἡ νύξ, ἐκοιμήθησαν.

21. Η κατασκοπεία.

1. Ο Ἀγαμέμνων, ταραχθεὶς διὰ τὴν ἀρνητικὴν ἀπό-
κρισιν τοῦ Ἀχιλλέως, ἡγρύπνει, μὴ δυνάμενος νὰ κοιμηθῇ.
Ἀφυπνίζει δὲ αὐτός τε καὶ ὁ Μενέλαος τοὺς ἀρίστους τῶν

*Ελλήνων, καὶ, ἀφοῦ συνεκρότησαν συμβούλιον ἐπὶ τῆς τά-
φρου, πέμπουσι κατασκόπους εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν
Τρώων τὸν Ὀδυσσέα καὶ τὸν Διομήδη.

2. Οὗτοι δέ, συναντήσαντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν
*Ελλήνων τὸν κατάσκοπον Δόλωνα, συλλαμβάνουσιν αὐτὸν
ζῶντα καὶ μανθάνουσι παρ' αὐτοῦ, ὅτι Ῥῆσος ὁ βασιλεὺς
τῶν Θρακῶν ἦλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ καὶ ἐστρατοπέδευσε
πλησίον, κατόπιν δὲ φονεύουσιν αὐτὸν ἀποκόφαντες τὸν
τράχηλον* ἐπελθόντες δὲ ἐπειτα κατὰ τοῦ Ῥῆσου δολοφο-
νοῦσιν αὐτόν τε τὸν Ῥῆσον καὶ φονεύουσί τινας τῶν συ-
τρόφων του* ἐκδιώξαντες δὲ μακρὰν καὶ τοὺς ἵππους αὐτοῦ
ἐπανέρχονται πάλιν εἰς τὸν ναύσταθμον.

**22. "Ελληνες τραυματεια.
Παραγγελία Νέστορος πρὸς Ἀχιλλέα.**

1. Τὴν ύστεραίαν δὲ Ἀγαμέμνων, δπλισθεὶς αὐτός τε
καὶ δπλίσας καὶ τοὺς ἄλλους "Ελληνας, ἔξαγει αὐτοὺς

*Οπλίτης *Ελλην.

εἰς τὴν μάχην, ἀλλὰ πληγώνονται ἐν αὐτῇ οἱ ἄριστοι
τῶν Ελλήνων. Καὶ δὲ μὲν Ἀγαμέμνων, πληγωθεὶς ὑπὸ

τοῦ Κόωνος, διεσώθη φυγών εἰς τὸν Ναύσταθμον, δὲ δὲ Ὁδυσσεύς, κυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν Τρώων, ἐπληγώθη ὑπὸ τοῦ Σώκου, ἀλλ' ἡδυνήθη νὰ ἀποκρούσῃ αὐτοὺς τῇ βοηθείᾳ τοῦ Αἴαντος καὶ τοῦ Μενέλαου, νὰ φονεύσῃ δὲ τὸν Σῶκον. Ο δὲ Διομήδης καὶ ὁ Εὔρυπτος καὶ ὁ Μαχάων ἐπληγώθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

2. Ο Ἀχιλλεὺς ίδων τινα, δστις τῷ ἐφάνη ἐκ τῶν ὅπισθεν δτι ἦτο Μαχάων δ ἰατρός, νὰ ἐπανέρχηται πληγωμένος μαζὶ μὲ τὸν Νέστορα καὶ τὸν Διομήδη, στέλλει τὸν Πάτροκλον καὶ ἔρωτῷ νὰ μάθῃ τίς εἶναι ὁ πληγωμένος.

3. Ο δὲ Πάτροκλος, ἐλθὼν καὶ μαθών, δτι ὅντως εἶναι ὁ Μαχάων, ἀκούει συγχρόνως παρὰ τοῦ Νέστορος τούτους τοὺς λόγους· «Διατί τάχα ὁ Ἀχιλλεὺς λυπεῖται πτοὺς πληγωμένους μόνον; δὲν βλέπει τὴν ἀπώλειαν τοῦ ὄλου; Ἀγνοεῖ, φαίνεται, πόσον πένθος διήγειρεν εἰς πτὸν στρατόν, διότι οἱ ἄριστοι κείνται πληγωμένοι εἰς πτὰ πλοῖα. Ἐνῷ δ Ἀχιλλεὺς, ἀν ἥμελεν, ἥδυνατο νὰ πσωσῃ ἡμᾶς. Ταῦτα νὰ εἴπῃς εἰς αὐτόν. Εἴθε δὲ νὰ πεισθῇ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Ἐλληνας. Εὰν δὲ δὲν πεισθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν δ ἵδιος, ἀς δώσῃ τὴν πανοπλίαν πτου καὶ τοὺς Μυρμιδόνας του εἰς σέ· οἱ δὲ Τρῶες, νομίζοντές σε ώς τὸν Ἀχιλλέα, θὰ ἀπόσχωσι τῆς μάχης, καὶ οὕτω θὰ ἀναπνεύσωσιν ὀλίγον οἱ κεκμηκότες ἐκ πτῆς μάχης ἀνδρεῖοι Ἀχαιοί».

4. Ταῦτα παρήγγειλεν δ Νέστωρ. Ο δὲ Πάτροκλος, πεισθεὶς εἰς τοὺς δόθους λόγους αὐτοῦ, σπεύδει πρὸς τὸν Αἰακίδην Ἀχιλλέα εἰς τὸ στρατόπεδον τὸν Μυρμιδόνων.

23. Ἡττα τῶν Ἐλλήνων.

1. Η μάχη μεταξὺ Δαναῶν καὶ Τρώων ἔξηκολούθει νὰ γίνηται καθ' ὅμιλους. «Ἐπειτα δέ, καταβάντες οἱ Τρῶες ἀπὸ τῶν ἵππων, διαιροῦνται εἰς πέντε τάξεις, διαβαίνουσι τὴν τάρρον καὶ ἐφορμῶσιν ως λέοντες κατὰ τοῦ τείχους· ἡ

μάχη δ' ἔξακολουθεῖ τότε κρατερὰ καὶ φονικὴ ἐκατέρωθεν.

2. Δὲν θὰ ἔρρηγνυον δὲ οἱ Τρῷες καὶ ὁ μεγαλοπρεπῆς Ἔκτωρ τὸ τεῖχος καὶ τὸν μακρὸν μοχλὸν τῆς πύλης, ἀνδὲν ἔστελλεν ὁ Ζεὺς κατὰ τῶν Ἀργείων τὸν υἱόν του Σαρπηδόνα, βασιλέα τῶν Λυκίων, ὅστις πρῶτος ἐκρήμνισεν ἐπαλξίν τινα, ἵνα δι' αὐτῆς εἰσέλθῃ· ὄρμησαν δὲ τότε κατὰ τοῦ τείχους πάντες οἱ Τρῷες.

3. Ὁ δὲ Ἔκτωρ φωνάζει δυνατά, ἐνθαρρύνων τοὺς πο-

·Ο Ἔκτωρ·

λεμιστάς·—«Ορμήσατε, γενναῖοι Τρῷες· διαρρήξατε τὸ τεῖχος τῶν Ἀργείων καὶ καύσατε τὰ πλοῖα αὐτῶν».

4. Ὄρμησαν δὲ πάντες εύθὺς κατὰ τοῦ τείχους τῶν Ἀχαιῶν. Ὁ δὲ Ἔκτωρ ἀρπάσας μέγαν λίθον, τὸν ὃποιον οὐδὲ δύο ἄνδρες συνήθεις θὰ ἐσήκωνον εὔκόλως, ἐπαλλεν αὐτὸν ὡς νὰ ἥτο ποιάριον μεριοῦ εἰς χεῖρας ποιημένος, ἔρριψε δὲ μεθ' ὄρμῆς εἰς τὸ μέσον τῶν σανίδων τῆς διφύλλου πύλης τοῦ τείχους καὶ ἔθραυσεν αὐτὰς καὶ τοὺς ὅπισθεν τῆς πύλης δύο μακροὺς μοχλούς· αἱ σανίδες δέ, θραυσθεῖσαι διεσκορπίσθησαν τῇδε κάκεῖσε.

5. Τότε δὲ ἐπήδησε μέσα μαχόμενος ὁ μεγαλοπρεπῆς Ἐκτωρ, τοῦ ὄποιου φλόγας ἀνέδιδον οἱ ὄφθαλμοι· ἐκάλει δὲ τοὺς Τρῶας νὰ ὑπερβῶσι τὸ τεῖχος. Ἀμέσως δὲ ἄλλοι μὲν ὑπερέβησαν τὸ τεῖχος, ἄλλοι δὲ εἰσώρμων διὰ τῆς πύλης. Οἱ Δαναοὶ δὲ ἐφοβήθησαν καὶ ἔφυγον ἀνὰ τὰ πλοῖα· ἀκατάσχετος δὲ θόρυβος ἔγεινε.

24. Δεινὴ μάχη περὶ τὰ πλοῖα.

1. Ὁ Ζεύς, ἀφοῦ τοὺς Τρῶας καὶ τὸν Ἐκτορα ἐπλησίασεν εἰς τὰ πλοῖα, τοὺς μὲν Ἑλληνας ἀφῆσε νὰ ἔχωσι

Ο Ποσειδῶν.

βάσανα καὶ κόπους δεινούς, αὐτὸς δὲ ἔστρεψεν ὅπισω πρὸς τὴν Θράκην τὰ βλέμματά του, χωρὶς νὰ προσέχῃ διόλου εἰς τὴν Τροίαν· διότι δὲν ἥλπιζεν ὅτι ἡδύνατο τις ἐκ τῶν Θεῶν νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν ἢ τῶν Τρῶων ἢ τῶν Δαναῶν, ἀφοῦ αὐτὸς ὁητῶς τὸ εἶχεν ἀπαγορεύσει.

2. Ἄλλ' ὁ Ποσειδῶν, βλέπων τοὺς Ἀχαιοὺς δαμάζο-

μένους ὑπὸ τῶν Τρώων, εὐσπλαγχνίζετο αὐτούς. Εὔθυνς δὲ ὡς ὁ Ζεὺς ἔστρεψεν ἀλλαχοῦ τὰ βλέμματα, ὁ Ποσειδῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τῆς δασώδους Σαμαθράκης, διπόθεν μετὰ θαυμασμοῦ ἐθεᾶτο τὸν πόλεμον, κατέβη καὶ μὲ τέσσαρα μεγάλα βήματα ἐφθασε πρῶτον εἰς τὰς Αἴγας· ἦσαν δὲ αἱ Αἴγαι μικρά τις νῆσοι μεταξὺ Τήνου καὶ Χίου. Ἐκεῖθεν δὲ κατόπιν ἦλθεν εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἀχαιῶν.

3. Οἱ δὲ Τρῶες ἀθρόοι ἡκολούθουν τὸν Ἔκτορα, λάβοι ἐφορμῶντες μετὰ φωνῶν μεγάλων, ἐλπίζοντες νὰ κυριεύσωσι τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν, νὰ φονεύσωσι δ' ἐκεῖ πάντας τοὺς ἀρίστους.

4. Ἄλλ' ὁ Ποσειδῶν, λαβὼν τὴν μορφὴν καὶ τὴν φωνὴν τοῦ Κάλχαντος καὶ ἐλθὼν παρώτρυνε τοὺς Ἀργείους. Καὶ πρῶτον μὲν παρώτρυνε τοὺς δύο Αἴαντας, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους.

5. Πρὸς τοὺς Αἴαντας ὁ Ποσειδῶν εἶπεν· «Αἴαντες, ὥμη λησμονεῖτε τὴν δύναμίν σας, μηδὲ κατέχεσθε ὑπὸ ἀρνεροῦ φόβου, ἀλλὰ σώσατε τὸν λαὸν τῶν Ἀχαιῶν· Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι μὴ πάθωμέν τι μέγα κακὸν ἐν ἄλλῳ ὀτόπῳ τῆς μάχης, εἰμὶ μόνον εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ὃπου μάχεται ὁ Ἔκτωρ, ὅστις καυχᾶται λέγων, δτι εἶναι υἱὸς τοῦ Διός».

6. Ταῦτα εἰπών, ἐκτύπησε διὰ τῆς δάκρυδος του τοὺς δύο Αἴαντας, ἵνα μεταδώσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν θείαν δύναμιν, αὐτὸς δὲ ὡς ταχύπτερος ἱέραξ ἐπέταξεν εἰς τὸν οὐρανόν. Τότε δὲ ἐνόησαν οἱ δύο Αἴαντες, δτι ἦτο θεός ὁ λαλῶν μετ' αὐτῶν.

7. Μετ' ὀλίγον δὲ ὁ Θεός οὗτος παρώτρυνε καὶ τοὺς λοιποὺς Ἀχαιοὺς, λέγων πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῶν· «Αἰδώς, Ἀργεῖοι, νέα παλληκάρια· ἐγὼ ἔχω πετοίθησιν, δτι, ἂν πολεμήσωμεν, θὰ σώσωμεν τὰ ἡμέτερα

»πλοῖα· ἄλλως, σήμερον θὰ εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα σας.
»Αἰδώς, Ἀργεῖοι, νὰ σᾶς νικῶσιν οἱ Τρῶες, οἱ ἔως χθὲς
»δειλοὶ ὡς ἔλαφοι ἐνώπιόν σας! Μὴ δειλιάτε. Μὴ ἀμε-
»λεῖτε τῆς μάχης».

8. Ταῦτα λέγων δὲ Ποσειδῶν, παρώτρυνε τοὺς Ἀ-
χαιούς. Οὗτοι δὲ τότε, ἐτοιμασθέντες καλῶς πάντες καὶ
παραταχθέντες, ἀνέμενον τὴν ἔφοδον τῶν Τρώων.

9. Οἱ Τρῶες δὲ ἐφώρμησαν. Πρῶτος δέ ἐφώρμησεν δὲ
»Ἐκτωρ, δμοιος πρὸς βράχον στρογγύλον, κυλιόμενον
»ἀνεμποδίστως μεθ' ὁρμῆς ἐκ κορυφῆς ὅρους μέχρις οὗ
»φθάσῃ εἰς πεδινὸν μέρος. Οὕτως ὕρμα δέ Ἐκτωρ κατὰ
τῶν Ἀχαιῶν. Ἀλλά, ὅτε ἐπεσεν ἐπάνω εἰς τὰς πυκνὰς
φάλαγγας αὐτῶν, ἐσταμάτησε, λίαν πλησιάσας εἰς αὐτάς.
Οἱ δὲ υἱοὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἐπιτεθέντες ὡς λέοντες, ἀπό-
θησαν αὐτοὺς μὲ τὰ ἔπη καὶ τὰ δόρατα.

10. Ό δέ Ἐκτωρ ἀποκρουσθεὶς ὑπεχώρησεν ἐκραύ-
γασε δὲ δυνατὰ πρὸς τοὺς Τρῶας.—«Τρῶες καὶ Λύκιοι
καὶ Δάρδανοι πολεμισταί, σταθῆτε· διότι οἱ Ἀχαιοὶ δὲν
θὰ ἀνθέξωσι πολλὴν ὕραν, ἀλλὰ θὰ ὑποχωρήσωσιν,
ἐάν ἀληθῶς δὲ Ζεὺς προέτρεψε με».

11. Ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, ἐφώρμησαν πάλιν πάντες οἱ
Τρῶες ἐν βοῇ ἀτελευτήτῳ, πληγώνοντες καὶ πληγωνό-
μενοι, φονεύοντες καὶ φονευόμενοι. Ἡρίστευσε δέ ἐν τῇ
μάχῃ δὲ Ἰδομενεύς, φονεύσας τὸν Ὁδρουνέα, σύμμαχον
τῶν Τρώων καὶ ἄλλους.

12. Ό δέ Μενέλαος, σύρας τὸ ἀργυροκέντητον ξύφος
τοῦ, ἐφώρμησεν ἐπὶ τοῦ Πεισάνδρου, δστις εἶχε πρῶ-
τος ἐπιτεθῆ κατὰ τοῦ Μενελάου, ἐκτύπησε δέ αὐτὸν ἐπὶ^{τοῦ}
μετώπου εἰς τὴν ἥζαν τῆς φινός, ἐχύθησαν δὲ οἱ
δρθαλμοί του αἵματωμένοι χαμαὶ εἰς τὸν κονιορτὸν
παρὰ τοὺς πόδας του, ἐκάμφη δὲ καὶ τὸ σῶμά του
πεσόν.

13. Ό δέ Μενέλαος, λακτίζων αὐτὸν εἰς τὸ στῆθος καὶ σκυλεύων τὰ ὅπλα του, ἵνα τὰ δώσῃ εἰς τοὺς συντρόφους αὐτοῦ, ἔλεγε μεθ' ὑπερηφανείας· «Τοιουτοτρόπως »βέβαια θὰ ἀφήστη τούλαχιστον τὰ πλοῖα τῶν Δαναῶν «Τρῶες ἀναισχυντο καὶ ἀκόρεστοι τῆς φοβερᾶς πολεμικῆς κραυγῆς». Μετὰ ταῦτα δὲ ἀνεμίγθη πάλιν ἐν τοῖς προμάχοις.

14. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν οὗτοι ἐμάχοντο, δίκην σφραγοῦ πυρὸς διαρκῶς καίοντος. Ό μὲν Ἐκτωρ δὲν ἔγνωριζεν, ὅτι πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος, ὅπου ἐμάχετο δὲ Ἰδομενεύς, ἐξωλοθρεύοντο οἱ Τρῶες ὑπὸ τῶν Ἀργείων ἀλλ' ἡ φήμη τῆς νίκης τῶν Ἀχαιῶν ταχέως ἔφθασεν εἰς τὸν Ἐκτορα. Τότε οἱ μὲν ἐμπρὸς ὅντες Ἐλληνες ἐμάχοντο κατὰ τῶν Τρῶων καὶ τοῦ Ἐκτορος, οἱ δὲ ἄλλοι ἐτόξευον ἐκ τῶν ὅπισθεν κρυφίως.

15. Τότε δὲ ἀθλίως οἱ Τρῶες θὰ ὑπεχώρουν ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων καὶ σκηνῶν εἰς τὸ Ἰλιον, ἀν μὴ δὲ Ἐκτωρ, κατὰ προτροπὴν τοῦ ἀνδρείου Πολυδάμαντος ὥρμα πάλιν κατὰ τῶν Ἑλλήνων ὅμοιος πρὸς ὅρος χιονοσκεπὲς καὶ πρὸς τὸν θεὸν τοῦ πολέμου Ἀρην. Ἀντεμετώπισε δὲ αὐτὸν δὲ Ἀϊας, προκαλῶν αὐτὸν νὰ πλησιάσῃ. Τότε δὲ αἴσιος οἰωνὸς ἐφάνη εἰς τοὺς Ἐλληνας, ἦτοι δε τὸς ὑψιπέτης ἵππατο δεξιόθεν αὐτῶν.

16. Ό Ἐκτωρ ὥρμησε μὲ τὸ μακρὸν δόρυ κατὰ τοῦ Αἴαντος, ἥκολούθουν δὲ αὐτὸν οἱ λαὸι αὐτοῦ μετὰ βοῆς Ετέρωθεν δὲ οἱ Ἀργεῖοι ἐφώναξον μεγαλοφώνως, ἀναμένοντες τοὺς ἐπερχομένους ἀρίστους τῶν Τρῶων. Ό ἀλαλαγμὸς δὲ ἀμφοτέρων ἐφθανεν εἰς τὸν οὐρανὸν μέχρι τῆς κατοικίας τοῦ Διός.

25. Ἀπόκρουσις τῶν Τρώων ὑπὸ^{τῶν} Ἀχαιῶν.

1. Ὁ Ἀγαμέμνων τότε, δοτις ἔκειτο τραυματίας, συμπαραλαβὼν τὸν Ὅδυσσεα καὶ τοὺς λοιποὺς τραυματίας, μαζὶ δὲ μὲ αὐτοὺς καὶ τὸν Νέστορα, ἐξέρχεται εἰς τὴν μάχην.

2. Η δὲ Ἡρα κατορθώνει νὰ ὀδηγήσῃ τὸν Ὑπρον εἰς τὸν ἄγονπνον Δία ἐπὶ τῆς Ἰδης καὶ νὰ κοιμήσῃ αὐτόν. Ὁ δὲ Ποσειδῶν, μαθὼν τὸν ὕπνον τοῦ Διός, βοηθεῖ τοὺς Ἐλληνας, καὶ πολὺς φόνος γίνεται τότε τῶν Τρώων.

3. Ὁ Ἐκταρ πρῶτος κτυπᾷ μὲ τὸ ἀκόντιον τὸν Αἴαντα εἰς τὸ στῆθος, ἀλλὰ σφέζουσιν αὐτὸν οἱ ἴσχυροὶ τελαμῶνες (λουριὰ) τῆς ἀσπίδος καὶ τοῦ ξίφους, Ὁ δὲ Αἴας πλήττει μὲ λίθον εἰς τὸ στῆθος τὸν Ἐκτορα, ἐξεμεῖ δ' οὗτος αἷμα καὶ λιποθύμησι. Σφέζει δὲ τοῦτον δὲδες Ἀπόλλων· οἱ δὲ σύντροφοι Πολυδάμας καὶ Αἰνείας καὶ ἄλλοι, σηκώσαντες εἰς τὰς χεῖρας, ἀπεμάκρυναν τοῦ ἀγῶνος, ἔθεσαν δὲ ἐπὶ ἄρματος καὶ μετέφερον εἰς τὸ ἄστυ, βαρέως στενάζοντα.

4. Οἱ Ἀργεῖοι δέ, ὡς εἶδον τὸν Ἐκτορα μακρὰν αὐτῶν δυτιὰ ἐπέπιπτον μετὰ μείζονος δρμῆς κατὰ τῶν Τρώων, φονεύοντες πολλούς. Ὁ Αἴας δέ, διαχύπονς νίδες τοῦ Ὀιλέως, πλείστους ἐφόνευσε, δεινὸς ὅν εἰς τὴν καταδίωξιν τῶν φευγόντων Τρώων. Τοιοντοτρόπως ἀπεκρούσθησαν οἱ Τρῶες ἀπὸ τὰ πλοῖα τῶν Ἐλλήνων κατὰ τὴν συγμήν ταύτην.

26. Νέα ἔφοδος τῶν Τρώων.

1. Ὁ Ζεύς, ἐγερθεὶς ἐκ τοῦ ὕπνου ἐν ταῖς κορυφαῖς τῆς Ἰδης καὶ ἰδὼν τοὺς Τρώας νικωμένους, ἐπιπλήττει τὴν Ἡραν, στέλλει δὲ τὴν Ἰριν πρὸς τὸν Ποσειδῶνα καὶ διατάσσει αὐτὸν νὰ ἀπέχῃ τοῦ πολέμου· διατάσσει δὲ καὶ τὸν

“Απόλλωνα νὰ δώσῃ πάλιν εἰς τὸν Ἔκτορα τὴν ἀνδρικήν του δύναμιν.

2. Οὕτω δὲ ὁ Ἔκτωρ, ἀναλαβὼν τὴν ἀσπίδα, τρέπει εἰς φυγὴν τοὺς Ἕλληνας μέχρι τῶν πλοίων· ἐκεῖ δὲ πάλιν, γενομένης μάχης πεισματώδους, ἔρρεε τὸ αἷμα ποταμηδόν· ὅρμήσαντες δὲ οἱ πολέμιοι, ως μέγα κῦμα θαλάσσης, ἔθετον πῦρ εἰς τὰ πλοῖα. Αἴας δὲ ὁ Τελαμώνιος πολλοὺς ἔξ αὐτῶν ἐφόνευεν.

**27. Ἐξανολούθησες τῆς μάχης.
Ο Πάτροκλος μάχεται.**

1. Ο Πάτροκλος εἶχε σπεύσει πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ἵνα ἀναγγείλῃ τοὺς λόγους τοῦ Νέστορος. Ἐλθὼν δὲ πρὸς αὐτὸν ὀμίλει, χέων θερμὰ δάκρυα, ως κρήνη πολύυδρος. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀχιλλεύς· «Διατί δακρύεις, Πάτροκλε, ως μικρὸν κοράσιον;»

2. Βαρέως δὲ στενάξας δι Πάτροκλος εἶπεν· «Ὦ Ἀχιλλεῦ, ὑπεροχώτατε πάντων τῶν Ἀχαιῶν, παῦσον πλέον τὴν μῆνιν σου. Διότι μεγάλη συμφορὰ πιέζει τοὺς Ἀχαιούς. Πάντες οἱ ἄριστοι αὐτῶν κείνται πληγωμένοι νεὶς τὰς ναῦς. Ἄν σὺ δὲν θέλῃς νὰ μεταβῆς εἰς τὴν μάχην, πέμψον ἐμὲ μὲ τοὺς Μυρμιδόνας σου καὶ τὴν πανοπλίαν σου, ἵνα σωτηρίαν τινὰ φέρω εἰς τοὺς Δαναούς. Διότι οἱ Τρῶες, ἐκλαμβάνοντες ἐμὲ ως σέ, θὰ ἀπόσχωσι τοῦ πολέμου, θὰ ἀναπνεύσωσι δὲ οὗτοι οἱ καταπεπονημένοι Ἀχαιοί.»

3. Πρὸς τοῦτον ἀπίντησεν δι Αχιλλεὺς μετ’ ἀγανακτήσεως· «Τί λέγεις, Πάτροκλε; Δεινὸν ἄλγος κατέχει τὴν καρδίαν μου, ἀφοῦ δι ὅμοιός μου ἡ θέλησε νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ γέρας μου. Ἀλλ’ ἂς ἀφήσωμεν τὰ γεγενημένα. Εἶπον, δτι δὲν θὰ καταπαύσω τὴν ὁργήν μου, πρὸν ἦ δ

»πόλεμος φθάσῃ εἰς τὰ ἐμὰ πλοῖα. Σὺ δὲ ἐνδύμητι ταχέως τώρα τὰ ἐμὰ ὅπλα καὶ ὀδήγει τοὺς Μυρμιδόνας. »εἰς τὴν μάχην· εἰσόρμησον δὲ μετὰ δυνάμεως, μήπως προφθάσωσι καὶ καύσωσιν οἱ ἔχθροι τὰ πλοῖα».

4. Ὡπλίσθη δὲ Πάτροκλος καὶ οἱ Μυρμιδόνες· συνηθροίζοντο δὲ οὗτοι περὶ τὸν Πάτροκλον, διμοιάζοντες πρὸς λύκους ὁμοφάγους, ὅταν, πειναλέοι δύτες, κατασπαράσσωσιν ἔλαφον. Πρὸς τούτους ὡμίλησεν δὲ Ἀχιλλεύς, ἔξαπτων τὴν καρδίαν αὐτῶν· ἔλαβε δὲ ἐκ τοῦ κιβω-

ἘΑΘ.νες πολεμισται.

τίου του τὸ χρυσοῦν ποτήριον, ἔνιψε τὰς χειράς του καὶ ἔκαμε σπονδὴν εἰς τὸν Δία.

5. Μετὰ τοῦτο οἱ Μυρμιδόνες μετὰ τοῦ Πατρόκλου ἔξεκίνησαν μετὰ βοῆς εἰς τὴν μάχην ὡς σφῆκες, τοὺς ὅποίους παῖδες ἐρεθίζουσιν ἐν τῇ σφηκιᾷ των. Ἐπέπεσον δὲ ἀθρόοι κατὰ τῶν Τρώων, οἵτινες ἔβλεπον πέριξ ποῦ νὰ φύγῃ ἔκαστος.

6. Ἀρξαμένης δὲ τῆς μάχης παρὰ τὴν πυροπολουμένην ναῦν τοῦ Πρωτεσιλάου, πρῶτος ἔρριψε τὸ ἀκόντιον δὲ Πάτροκλος καὶ ἐκτύπησε τὸν Πυραίγμην, τοῦ ὅποίου οἱ σύντροφοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ἐφορμήσαντες δὲ καὶ

οἱ λοιποὶ Δαναοὶ ἀπώλησαν τὸ πῦρ ἐκ τῶν πλοίων καὶ ἀνέπνευσαν δλίγον, χωρὶς διμοις νὰ παύσῃ ἡ μάχη.

7. Ἐξακολουθούσης τῆς μάχης, οἱ Ἑλληνες ἐφόνευον πολλούς, ὁ δὲ Πάτροκλος ἐφόνευσεν διμοιῶς πολλοὺς ἀνδρείους Τρῶας, ἐν οἷς τὸν νίδον τοῦ Διὸς Σαρπηδόνα, ὃστις εἶχε φονεύσει τὸν ἐπίκουρον Ἰππονَ^{*} τοῦ ἄρματος τοῦ Ἀχιλέως.

28. Θάνατος τοῦ Πατρόκλου.

1. Ἐνῷ δὲ πατεδίωκεν ὁ Πάτροκλος τὸν Τρῶας καὶ τὸν Λυκίον, ἔφθασεν εἰς τὸ τεῖχος τῶν Τρώων καὶ τοὺς ἀνέβη αὐτό, τοὺς δὲ ἀπώλησεν αὐτὸν πρὸς τὰ δύσω ὅτιον. "Οτε δὲ τετάρτην φορᾶν ἐφώρμα, ἥκουσε φωνὴν τοῦ Ἀπόλλωνος λέγουσαν «Ἀποσύρου, Πάτροκλε, διότι δὲν εἶναι πεπλωμένον νὰ κυριευθῇ ἡ πόλις τῶν ἀγερῶν Τρώων ὑπὸ σοῦ, οὐδὲ ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως, ὃστις »εἶναι πολὺ ὑπέρτερος σοῦ». Αμέσως τότε ὁ Πάτροκλος ἀπισθογόρησε πολύ.

2. Ο δὲ Ἀπόλλων, ἔξομοιωθεὶς πρὸς ἄνθρωπον, ἤλθε πρὸς τὸν Ἔκτορα ὃστις ἦτο εἰς τὰς Σκαιὰς πόλας καὶ προέτρεψεν αὐτὸν νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τοῦ Πατρόκλου. Αμέσως δὲ οὗτος διέταξε τὸν ἡνίοχον καὶ ἐμάστιξε τὸν Ἰππον. Ο δὲ Πάτροκλος, ἵδων αὐτὸν ἐπερχόμενον, καταβαίνει ἐκ τοῦ ἄρματος καὶ λαβὼν λίθον τραχύν, δίπιει αὐτὸν καὶ φονεύει τὸν ἡνίοχον, κτυπήσας αὐτὸν εἰς τὸ μέτωπον.

3. Τότε ὁ Ἔκτωρ πατέβη ἐκ τοῦ ἄρματος· διεμάχοντο δὲ ἀμφότεροι ως λέοντες περὶ τὸν νεκρὸν τοῦ ἡνίοχου· διμοιῶς δὲ οἱ λοιποὶ Τρῶες καὶ Δαναοί, σπεύσαντες ἐκεῖ ἐπεκράτουν δὲ οἱ Ἀχαιοί.

* Ἐπίκουρος Ἰππος (παρήρος) λεγέται ὁ ὡς τρίτος προσδεδεμένος εἰς τὰ πλάγια τῶν λοιπῶν δύο, τῶν ἔκεινων γένοντας ἐν τῷ ἄρματι.

4. Τοὶς δὲ Πάτροις ἐφώρμησε κατὰ τῶν πολεμίων, φονεύσας εἴκοσιν ἐπιτὰ ἄνδρας. "Οἵτε δὲ ἐφώρμα τετάρτην φοράν, διμοιος πρὸς θεόν, τότε ἐπεφάνη ἡ τελευτὴ τοῦ βίου του. Οὐθὲδος Ἀπόλλων ἐπλήξεν αὐτὸν διὰ τῆς παλάμης δηπισθεν εἰς τὸν εὐρεῖς ὕμους του, ὅπετε ἐσκοτίσθησαν οἱ

Ελληνικὸν δρυγα.

δρυθαλμοὶ του καὶ ἔμεινεν ἐκθαμβος, ἀφῆρεσε δὲ καὶ τὴν πανοπλίαν του. Τότε δὲ ἐκτύπησεν αὐτὸν μὲ τὸ δέξιν δόρυν ἐν μέσῳ τῶν ὕμων ὁ Εὑφορβος.

5. Οὐ Πάτροις δέ, δαμασθεὶς ὑπὸ τοῦ κινητήματος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ ὑπὸ τοῦ δόρατος τοῦ Εὑφορβον, ὑπεχώρει εἰς τὸν διμιλον τῶν συντρόφων του, διὰ τὸ ἀποφύγη τὸν θάνατον. Τότε δὲ Ἐκτιωρ ἐπλησίασε καὶ ἐκτύπησεν αὐ-

τὸν μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸν κενεῶνα, δηλαδὴ ὅπισθεν εἰς τὸ μεταξὺ πλευρῶν καὶ ἴσχίου μαλακὸν μέρος, ἐδούπησε δὲ πεσών· μεγάλως δὲ ἐλύπησε τὸν λαὸν τῶν Ἀχαιῶν.

6. Ὁ Ἔκτωρ τότε προσεφώνει ταῦτα· «Πάτροκλε, »ἔλεγες νὰ καταστρέψῃς τὴν ἡμετέραν πόλιν καὶ νὰ ἀπαγάγῃς δούλας τὰς Τρωιάδας γυναικας εἰς τὴν πατρίδα σου, ἀνόητε. Καὶ τώρα γῦπες ἐνταῦθα θά σε φάγωσιν. »Οὐδὲ σὲ ὠφέλησεν, ἄθλιε, δ ἀγδρεῖος Ἀχιλλεύς».

7. Ὁ Πάτροκλος δὲ ἐκπνέων εἶπε· Τώρα, Ἔκτορ, κανγχῶ. Διότι τὴν τίκην ἔδωκεν εἰς σὲ δ Ζεὺς καὶ δ Ἀπόλλων, ἀφοῦ μὲ ἐκτύπησεν δ Ἀπόλλων διὰ τῆς παλάμης καὶ δ Εὑφορβίος μὲ τὸ δόρυ, σὺ δὲ τρίτος μὲ φονεύεις. »Ἀλλὰ ταχέως θά σε ἐκδικηθῇ, φονεύων σε δ Αλακίδης Ἀχιλλεύς». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔξεπνευσε.

8. Ὁ δὲ μεγαλοπρεπής Ἔκτωρ προσεφώνει εἰς αὐτόν, τεθνεῶτα, ταῦτα· «Πάτροκλε, οὐ μοι προλέγεις ταχὺν θάνατον; Τίς οἰδεν, ἀν καὶ αὐτὸς δ Ἀχιλλεὺς δὲν φονευθῇ διὰ τοῦ ἐμοῦ δόρατος»; Ταῦτα εἰπὼν, ἀπώλησεν αὐτόν, θύπτων δυτα, μὲ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος.

29. Ἀχιλλεὺς καὶ Θέτις.

1. Κρατερᾶς δὲ μάχης γενομένης περὶ τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου φονεύονται ἐκατέρωθεν πολλοί, φονεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ Μενελάου καὶ δ Ἔυφορβος.

2. Ὁ Ἔκτωρ δέ, ἐνδυθεὶς ἀμέσως τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως, ἀνθίστατο εἰς τοὺς Ἑλληνας νὰ λάβωσι τὸν νεκρὸν τοῦ εὐγενοῦς Πατρόκλου.

3. Οἱ δὲ σύντροφοι τοῦ Μενελάου πέμπουσι τὸν Ἀντίλοχον, υἱὸν τοῦ μεγαθύμου Νέστορος, πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ἵνα ἀναγγείλῃ τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου.

4. Ἀναλαμβάνουσι δὲ ἐπ' ὅμιλον δ Μενέλαος καὶ δ Μῆτ-

ριόνης ἐκ Κρήτης τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ, ἵνα φέρωσιν αὐτὸν εἰς τὰ πλοῖα. Οἱ δὲ Αἰαντες προμαχοῦσι τοῦ νεκροῦ καὶ ἀποκρούσουσι τοὺς Τρῶας καὶ ιδίως τὸν Ἔκτορα καὶ τὸν Αἰνείαν, σῖτινες ἐφώρμων κατὰ τῶν κομιζόντων καὶ τῶν συνοδεύοντων τὸν νεκρόν, ἐμποδίζοντες αὐτούς.

5. "Ερριπτον δὲ οἱ φεύγοντες Δαναοὶ πολλὰ ἐκ τῶν ὅπλων των πέριξ τῆς τάφρου ἔσηκολούθει δὲ ἀνευ διακοπῆς ὁ πόλεμος.

—
6. Ό ταχύπους δὲ ἀγγελιαρόρος Ἀντίλοχος ἦλθεν εἰς τὸν Ἀχιλλέα, εὗρε δ' αὐτὸν καθήμενον ἐμπρός εἰς τὰ πλοῖά του, (ὅτινα ἀνήρχοντο εἰς πεντήκοντα), καὶ παρατηροῦντα τοὺς φεύγοντας Ἀχαιούς, εἰκάζοντα δὲ ἐκ τῆς φυγῆς φόνου τοῦ Πατρόκλου.

7. "Ερθασε τότε ὁ Ἀντίλοχος καὶ εἶπε τὴν ἀλγεινὴν ἀγγελίαν, χέων θερμὰ δάκρυα. «Φεῦ, υἱὲ τοῦ Πηλέως, λυπηροτάτην θὰ μάθῃς ἀγγελίαν. Ἐφονεύθη ὁ Πάτροκλος, μάχονται δὲ πάντες περὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ, ἀόπλου μεντοντος διότι τὰ ὅπλα ἔχει ὁ Ἔκτωρ».

8. Τότε μέλαν νέφος λύπης ἐκάλυψε τὸν Ἀχιλλέα, δστις, λαβὼν μέλαιναν κόνιν ἐκ τῆς γῆς δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἔχεεν αὐτὴν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς τὸ πλῆρες χάριτος πρόσωπόν του, ἐκάλυπτε δ' ἡ κόνις τὸν θεῖον χιτῶνά του. Κατόπιν δὲ πεσὼν ἐν τῇ κόνει ἐκυλίετο ἐν αὐτῇ, ἐμάδια δὲ τὴν κόμην διὰ τῶν χειρῶν του καὶ ἐθρήνει γοερῶς. Ο δὲ Ἀντίλοχος δακρυρροῶν ἐκράτει τὰς χεῖρας τοῦ Ἀχιλλέως, φοβούμενος μήπως ἀποκόψῃ τὸν λαμπρόν του διὰ σθηροῦ τινος ὄργανου.

—
9. Η μήτηρ αὐτοῦ Θέτις ἤκουσεν ἐν τῷ βάθει τῆς θαλάσσης τοὺς θρήνους τοῦ ἀνδρειοτάτου υἱοῦ τῆς, καὶ ὥδυρετο καὶ αὐτή, παρηγόρουν δ' αὐτὴν πᾶσαι αἱ Νηρηΐδες. Κατόπιν δέ, συνοδευομένη ὑπ' αὐτῶν, ἤλθεν εἰς τὸ "Ιλιον,

παρέστη εἰς τὸν Ἀχιλλέα, καὶ κλαίουσα προσεπάθει διὰ λόγων νὰ παρηγορήσῃ αὐτὸν ἡ σεβαστὴ μήτηρ.

10. Αὐτὸς δ' ἀπήντα· «Εἴθε νὰ ἀπέθυγσκον ἀμέσως τώρα, ἀφοῦ δὲν ἥτο πεπρωμένον νὰ βοηθήσω τὸν φίλον μου φονευόμενον καὶ ἀφοῦ κάθημαι ἐδῶ βάρος μάταιον τῆς γῆς. Ἄς ύπαγω τώρα νὰ εύρω τὸν Ἐκτορα, τὸν φονέα τοῦ φιλτάτου μου Πατρόκλου» ἔγω δὲ θὰ ἀποθάνω τότε, «ὅπόταν θελήσῃ ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοί».

11. Ἡ δὲ Θέτις ἀπήντησε· «Ναι, τέκνον μου· καλὸν εἶναι νὰ μάχηται τις ὑπὲρ τῶν φίλων καὶ τῶν συντρόφων του· ἀλλὰ τὰ χαλκᾶ καὶ ἀπαστράπτοντα ὅπλα σου τὰ φορεῖ καὶ χαίρεται ὁ Ἐκτωρ. Ἀλλὰ δὲν θὰ τὰ χαρῇ πολὺν καιρόν, ἐπειδὴ ἐγγὺς εἶναι καὶ αὐτοῦ ὁ θάνατος. Περιμενεῖ ὅμως ἐμὲ καὶ θὰ σοι φέρω αὔριον, ἂμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἥλιου, ὅπλα καλὰ κατεσκευασμένα παρὰ τοῦ Ἡραίστου».

12. Ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη πρὸς τὰς λοιπὰς Νηρηΐδας καὶ εἶπεν εἰς αὐτὰς νὰ βυθισθῶσι πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸν γέροντα πατέρα των Ποσειδῶνα, πρὸς τὸν ὃποῖον νὰ ἀναγγείλωσι πάντα τὰ συμβάντα. Αὕτη δὲ μετέβη εἰς τὸν Ὁλυμπὸν πρὸς τὸν Ἡραιστὸν.

30. Διάσωσις τοῦ νεροῦ τοῦ Πατρόκλου.

Παῦσες τῆς μάχης ἐνεκα τῆς νυκτός.

1. Οἱ δὲ Ἀχαιοί, διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνδροφόρου Ἐκτιορος, ἐφθασαν εἰς τὰ πλοῖα. Δὲν θὰ ἥδυρατο δὲ τὰ σώσωσι τὸν τεκρὸν τοῦ Πατρόκλου ἀπὸ τοὺς ὅνυχας τοῦ Ἐκτιορος, ἢν μὴ ἡ Τοις, κατ' ἐντολὴν τῆς Ἡρας, ἐλθοῦσα πρὸς τὸν Ἀχιλλέα κρυφίως τοῦ Διὸς καὶ τῶν ἀλλων θεῶν, προέτρεψεν αὐτὸν νὰ ἔξελθῃ εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ Πατρόκλου, ἕστιφ καὶ ἔσπλος. Ψηφιοποιηθήκε ἀπό το Ινστιτούτο Εκπαίδευτικής Πολιτικής

2. Ὁ Ἀχιλλεὺς ὑπακούσας ἐξῆλθε τοῦ τείχους καὶ προεχώρησε πρὸς τὴν τάφρον, δπου ἐστάθη μακρὰν τῶν Ἀχαιῶν. Ἡ ἐμφάνισίς του αὕτη ἤγγειρεν ἀπειρον ταραχὴν εἰς τοὺς Τρῶας. Φωνάξας δὲ δυνατὰ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ἐξῆφε τὴν πολεμικὴν δύναμιν αὐτῶν, ὡστε ἀπέκρουσαν οὐραὶ τοὺς ἔχθρούς, κατέθεσαν δὲ εἰς φέρετρον τὸν νεκρὸν τοῦ Πατρόκλου· ἥπολούθει δὲ δ Ἀχιλλεὺς ἐκ τῆς τάφρου μέχρι τῆς σκηνῆς, δάκρυα θερμὰ χέων.

3. Ἐδυσε δ' ὁ ἥλιος καὶ ἐπανσεν ἡ κρατερὰ μάκη· οἱ δὲ Τρῶες ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον, πλησίον τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, καὶ ἀμέσως συνηθροίσθησαν εἰς συνεδρίαν, καταληφθέντες ὑπὸ τρόμου ἕρεκα τῆς παρονόμας τοῦ Ἀχιλλέως· ἀπεφάσισαν δὲ νὰ μείνωσιν ἐσιφατοπεδευμένοι ἐκεῖ, πλησίον τῆς τάφρου τῶν Ἀχαιῶν. Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ διερυπτέρευσαν, κλαίοντες τὸν νεκρὸν τοῦ Πατρόκλου. Ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς, θρηνῶν, ὅμοσε νὰ φέρῃ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων τὴν κεφαλὴν τοῦ φονέως Ἔπιορος καὶ τὰ ἑαυτοῦ δπλα, τὰ δποῖα ἐκεῖτος κατεῖχε.

4. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐπλυναν διὰ θερμοῦ ὕδαιος τὸ σῶμα τοῦ Πατρόκλου καὶ ἤλειψαν αὐτὸ δι ἔλαιον, ἐκάλυψαν δὲ διὰ λινῆς σινδόρος.

ΞΙ. Κατάπευσις τῆς μάνιος τοῦ Ἀχιλλέως

1. Ἡ δὲ Θέτις, ἡ δποία εἶχε μεταβῆ εἰς τὸν Ὅλυμπον πρὸς τὸν Ἡφαιστὸν, παρεκάλεσεν αὐτόν, δστις ἀμέσως ἐτεχνούργησε νέαν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως θαυμαστήν· ταύτην δὲ λαβοῦσα ἡ μήτηρ τοῦ Ἀχιλλέως ἐπέταξεν ὡς ἱέραξ ἀπὸ τὸν χιονοσκεπῆ Ὅλυμπον, ἅμα δὲ τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἥλιού ἔφερε καὶ ἔδωκε τὰ δπλα εἰς τὸν κλαίοντα παρὰ τὸν νεκρὸν τοῦ Πατρόκλου Ἀχιλλέα· συνεβούλευσε δὲ αὐτὸν νὰ καλέσῃ εἰς ἀγορὰν (ἐκκλησίαν) τοὺς ἥρωας

Αχαιοὺς καὶ νὰ ἀναγγείλῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ἀποθέτει πλέον τὴν μῆνιν κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος.

2. Τότε δὲ Ἀχιλλεύς, ὑπακούσας, μετέβη πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ διὰ βροντώδους φωνῆς ἐκάλεσε τοὺς Ἀ-

II ἀνατολὴν τοῦ ἥλιου (καὶ ἡ δύσης τῶν ἀστέρων)
ὅπος εἰκονίζεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων.

χαιοὺς εἰς ἔκκλησίαν. Πρῶτοι προσῆλθον δὲ Διομήδης καὶ δὲ Ὁδυσσεύς, χωλαίνοντες ἐνεκα τῶν τραυμάτων δεύτερος δὲ ἦλθεν δὲ Ἀγαμέμνων, ἔχων τραῦμα, τὸ δόποιον τῷ ἐπροξένησεν ἐν τῇ μάχῃ δὲ Κόων διὰ τοῦ δόρατός του. Ἀφοῦ δὲ συνηθροίσθησαν καὶ πάντες οἱ

ἄλλοι Ἀχαιοί, ἐγερθεὶς εἶπεν δὲ ταχύπους Ἀχιλλεύς·

— «Ἄτρεδη, οὗτο καλὸν εἰς σὲ καὶ εἰς ἐμὲ νὰ φθάσω· μεν εἰς τόσην ἔχθραν, ἔνεκα τῆς κόρης; Εἴθε νὰ ἐφόνευνεν αὐτὴν ἡ Ἄρτεμις καθ' ἥν ἡμέραν ἐγὼ συνέλαβον αὐτὴν αἰχμάλωτον. Ἀλλ' ἀς ἀφήσωμεν ταῦτα. Τώρα ἐγὼ παύω τὸν χόλον μου, διότι δὲν πρέπει νὰ ἐμμένω εἰς αὐτὸν αἰτωνίως. Σπεῦσον δὲ νὰ παροτρύνῃς εἰς μάχην τοὺς μακρὰν κόμην τρέφοντας Ἀχαιούς, ἵνα δοκιμάσω τοὺς Τρῶας, ἂν θὰ τολμήσωσι πάλιν νὰ διανυκτερεύσωσι πλησίον τῶν πλείστων ἡμῖν». —

3. Ταῦτα εἶπεν δὲ Ἀχιλλεύς. Ἐγάρησαν δὲ πάντες οἱ ωραίας κυημίδας ἔχοντες Ἀχαιοί, ἐπειδὴ δὲ μεγάθυμος Ἀχιλλεύς ἀπέθεσε τὴν μῆνιν του. Τότε δὲ ἀναστὰς ὁ ἄναξ τῶν ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων εἶπεν· «Ω φίλοι, ήρωες Δαναοί, θὰ ἀπολογηθῶ εἰς τὸν Πηλεύδην Ἀχιλλέα. Πολλοὶ πολλάκις μὲν ἦλεγχαν διὰ τὴν πρᾶξίν μου. Δὲν ἔιμιαν ἐγὼ δὲν αἴτιος, ἀλλ' δὲ Ζεὺς καὶ ἡ κακὴ μοῖρα, οἵ δοτοί μοὶ ἐνέβαλον εἰς τὰς φρένας μεγίστην ἀπομώρωδανσιν. Τώρα δὲ θέλω νὰ γείνω πάλιν ἀρεστὸς καὶ νάσοι δώσω, Ἀχιλλεῦ, ἀπειρα δῶρα». —

4. Πρὸς τοῦτον δέ τοι ἀπήντησεν δὲ Ἀχιλλεύς· «Ἄτρεδη, ἐνδοξότατε, δῶρα μέν, ἀν θέλης δός ἥ τοι ἔχεις αὐτά· τώρα γε δὲ ἀς μεριμνήσωμεν περὶ τῆς μάχης, οὐδὲ πρέπει νὰ χρονοτριβῶμεν ἐδῶ». —

5. Κατόπιν δὲ ὀδύλησεν δὲ Ὁδυσσεὺς εἰπών· «Πρέπει πρῶτον νὰ φάγωσιν οἱ Ἀχαιοί, διότι ἡ μάχη θὰ διαρκέσῃ ὅχι ὀλίγον χρόνον, κατόπιν δὲ ἀς ὀπλισθῶσι καὶ ἀς ἐπιτεθῶσι κατὰ τῶν πολεμίων. Ο δὲ Ἀγαμέμνων ἀς φέρῃ τὰ δῶρα ἐδῶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, ἵνα πάντες οἱ Ἀχαιοί ἴδωσιν αὐτὰ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς των

»ίκανοποιήθη δὲ καὶ ἡ ἴδική σου ψυχή, Ἀχιλλεῦ. Ταῦτα εἶπεν δὲ Ὁδυσσεύς.

6. Ὁ Ἀγαμέμνων δέ, μετὰ καρᾶς δεκτεῖς τοὺς λόγους τοῦ Ὁδυσσέως, διέταξε νὰ φέρωσι τὰ δῶρα. Ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς εἶπεν· «Εἰς ἄλλην περίστασιν καταλληλοτέραν »γίνεται τοῦτο. Τώρα φρονῶ, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ πολε-»μήσωσι νήστεις οἱ Ἀχαιοί, ὅταν δὲ δύσῃ δὲ ἥλιος νὰ »παραθέσωμεν εἰς αὐτοὺς μέγα δεῖπνον, ἀφοῦ ἐκδικη-»»θῶμεν τοὺς Τρῶας διὰ τὴν ὕβριν. Πρὸ τούτου εἰς τὸν »ἴδικόν μου τούλάχιστον λαιμὸν δὲν καταβαίνει οὐδὲ »ποτὸν οὐδὲ φαγῆτόν, ἐνόσῳ δὲ Πάτροκλος κεῖται νεκρὸς »ἐν τῇ σκηνῇ».

7. Ὁ δὲ Ὁδυσσεὺς ἀπίγντησε· «Ὤ ἀνδρείτατε Ἀ-»χιλλεῦ, σὺ μὲν εἶσαι πολὺ ὑπέρτερος ἐμοῦ εἰς τὸ δόρυ, »έγὼ δὲ ἔγεννήθην πρότερον σου καὶ ἡξεύρω περισ-»σότερα. "Ἄς ὑπακούσῃ λοιπὸν ἡ καρδία σου εἰς τοὺς »ἔμοις λόγους».

8. Ταῦτα εἶπὼν δὲ Ὁδυσσεύς, προσέλαβεν ἀμέσως καὶ ἄλλους ἀκολούθους καὶ μετέβη εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀγα-»μέμνονος. "Ἄμ' ἔπος καὶ ἄμ' ἔργον. Παρέλαβον δὲ ἐπτὰ τρίποδας καινουργεῖς, χρησίμους διὰ τὴν πυράν, εἴκοσι λέβητας ἀπαστράπτοντας, δώδεκα ἵππους εὐτραφεῖς, τὴν καλλιπάρειον Βρισηΐδα μετὰ ἐπτὰ ἄλλων γυναικῶν, καὶ δέκα τάλαντα χρυσοῦ. Ταῦτα ἐκόμισαν ἐν μέσῃ ἀγορᾶς, παρόντος τοῦ Ἀγαμέμνονος, διστις εἶχεν ὑποσκευὴν ἀυτὰ ἔξ διου δὲ "Ἐκτῷ τὴν πρώτην φορὰν ἐνίκα τοὺς Ἀ-»χαιούς· εἶχε δὲ ὑποσκευὴν καὶ πάμπολλα ἄλλα, διατηρούσει τὴν Τροίαν. Τότε εὐχαριστήθη καὶ ίκανοποιήθη ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀχιλλέως· ἐκάμισαν δὲ πάντες εἰς πρόγευμα, διαλύσαντες τὴν ἀγοράν. Οἱ δὲ Μυρμιδόνες ἐκόμισαν τὰ δῶρα εἰς τὴν ναῦν καὶ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως.

9. Ἀφοῦ δὲ πάντες ἔφαγον, πλὴν τοῦ Ἀχιλλέως, διστις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

έμεινε νῆστις, ἀνέλαβον τὰ ὅπλα καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ Ἀχιλλέως ἔξεστρατευσαν κατὰ τῶν πολεμίων. Τὸ λαμπρὸν ἄρμα τοῦ Ἀχιλλέως ἔσυρον οἱ δύο ὄνομαστοὶ ἵπποι αὐτοῦ Ξάνθος καὶ Βαλίος, ἥνιοχος δὲ ἦτο ὁ γενναῖος Αὐτομέδων. Ὁ δὲ Ἀχιλλεύς, ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ ἄρματος μὲν τὴν νέαν πανοπλίαν του, ἀπήστραπτεν ώς ὁ λαμπρὸς ἥλιος. Ὁ ἵππος δικός Ξάνθος, ποὺν κινήσῃ, φανερώνει οἰωνοὺς κακοὺς διὰ τὸν Ἀχιλλέα, δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπιπλήγτει αὐτόν.

32. Ὁ Ἀχιλλεὺς τρέπει τοὺς Τρῶας εἰς φυγήν.

1. Μειδὶ τὴν κατάπαυσιν τῆς μήνιος τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ Ζεύς, συγκαλέσας εἰς συνέλευσιν τοὺς θεοὺς ἐν Ὄλύμπῳ, ἀφησεν αὐτοὺς ἐλευθέρους νὰ ἀναμηγγύωνται εἰς τὴν μάχην. Καὶ τὸν μὲν Ἑλληνας κατῆλθον ἐκ τοῦ Ὄλύμπου νὰ βοηθήσωσιν ἡ Ἡρα, ἡ Ἀθηνᾶ, δὲ Ποσειδῶν, δὲ Ἡφαιστος καὶ δὲ Ἐρμῆς· τὸν δὲ Τρῶας δὲ Ἀρης, δὲ Ἀπόλλων, ἡ Ἀρτεμις, ἡ Λητώ, ἡ Ἀφροδίτη καὶ δὲ Σκάμανδρος. *

2. Ἀρξαμένης δὲ τῆς μάχης μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τρῶων ἐβρόντησε μεγάλην βροντὴν δὲ Ζεύς, ὥστε ἐσείσει η πολύνδρος Ἰδη καὶ ἡ πόλις τῶν Τρῶων καὶ τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν, ἐφοβήθη δὲ καὶ δὲ Ἀδης αὐτός. Ἐγέμισε δὲ ἀρδοῶν ἄπασα ἡ πεδιάς καὶ ἔλαμπεν ἐπὶ τῶν δπλων· ἐσείσει δὲ ἡ γῆ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν.

2. Δύο δὲ ἄρδρες, ἔξοχως ἄριστοι, συντηρήθησαν ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων τῶν στρατευμάτων πρὸς μάχην, δὲ Τρῶες Αἰνείας καὶ δὲ Μυρμιδῶν Ἀχιλλεύς. Πρῶτος προέβη ἀπει-

* Γίδες τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος, πατήρ δὲ τοῦ Τρωὸς Τεύχου, τῆς Καλλιρρόης καὶ τῆς Στρυμοῦ. Ὁ Σκάμανδρος ὄνομάζεται καὶ Ξάνθος.

λῶν δὲ Αἰγαίας, ἀπέραντι δὲ ἡγέρθη ὡς λέων καταστρεπτικὸς δὲ Ἀχιλλεύς.

4. Πρῶτος δὲ ἔρριψε τὸ βαρὺ ἀκόντιον δὲ Αἰγαίας, ἐκπόησε δὲ ἡ αἰχμὴ αὐτοῦ τὴν σιδηρᾶν ἀσπίδα τοῦ Ἀχιλλέως

Συνέργειον τοῦ Αἰγαίου ποταμοῦ αὖτε πάντα τοῦ Αἰγαίου ποταμοῦ.

ἀβλαβῶς δεύτερος δὲ ἔρριψε τὸ μακρὸν δόρυ τον καὶ ἐκπόησεν δύοις τὴν ἀσπίδα τοῦ Αἰγαίου. Τότε δέ, ἐκκύνσας τὸ δεῦτον ξίφος, ἐφώρμησε λυσσώδης κατὰ τοῦ Αἰγαίου θάλασσαν δὲ αὐτόν, ἢν μὴ δὲ Πασσειδῶν ἔσσωζεν Ψηφιοποιήθηκε από τοῦ Ινστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

αὐτόν, καλύψας δι' ἄχλος τοὺς δφθαλμοὺς τοῦ Ἀχιλλέως, δώσας δὲ εἰς τὸν Αἰγαίαν τὴν δύναμιν, ὥστε νὰ σηκωθῇ δψηλὰ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ νὰ μεταβῇ μαρῷαν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πολέμου. Ἀφοῦ δὲ ὁ αὐτὸς θεὸς διεσκέδασε τὴν ἄχλυν καὶ ἀνέβλεψαν οἱ δφθαλμοὶ τοῦ Ἀχιλλέως, ἐξεπλάγη οὗτος.

5. Μετὰ τοῦτο δὲ Ἀχιλλεύς, παροτρύνας τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς τὴν μάχην, ἐσιράφη κατὰ τῶν ἄλλων Τρώων, ἐφόνευσε δὲ καὶ ἄλλους καὶ τὸν Πολύδωρον τὸν νεώτερον ἐκ τῶν νιῶν τοῦ Πριάμου.

6. Ὁ Ἐπιωρ, ἵδων τὸν αὐτάδελφόν του κρατοῦντα εἰς χεῖρας τὰ ἔντερα καὶ ἐκπνέοντα, δὲν ὑπέμεινε πλέον, ἀλλὰ ἐπετέθη κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως, δμοιος μὲ πῦρ. Ὁ δὲ Ἀχιλλεύς, ως εἶδεν αὐτόν, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἄρματος καὶ ἐφώναξεν. «Ἐλθὲ πλησιέστερον, ἵνα ταχύτερον λάβῃς πεῖραν τοῦ θυνάτου».

7. Ὁ δὲ Ἐπιωρ ἀφδβως ἀπήγνησε. «Πηλεΐδη, μὴ ἔλπιζε νά με φοβήσῃς διὰ λόγων κενῶν». Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔρριψε τὸ δόρυ, ἀλλὰ ἡ Ἀθηνᾶ προεφύλαξε τὸν Ἀχιλλέα.

8. Τότε δὲ Ἀχιλλεὺς μανιώδης ἐφώρμησε νὰ φονεύσῃ τὸν Ἐπιωρα, ἀλλὰ ἔξηρπασε τοῦτον δὲ Ἀπόλλων, καλύψας μὲ πυκνὴν δμίχλην. Ἐσιράφη δὲ ἐπειτα κατὰ τῶν λοιπῶν Τρώων, πολλοὺς μὲν φονεύων, ἄλλους δὲ τραυματίζων.

9. Ὁπως δὲ δρμητικῶς φέρεται μεγάλη πυρκαϊδεὶς τὰς δασώδεις φάραγγας δρούς, ἔχοντος ἔηραν ὑλην, δὲ ἀνθεμος συστρέψει τὴν φλόγα κυμαίνων αὐτὴν πανταχοῦ, τοιουτορόπως δὲ Ἀχιλλεύς, δμοιος πρὸς θεόν, ἐφώρμα πανταχοῦ μὲ τὸ δόρυ, καταδιώκων ἐκείνους, οἵτινες ἔμελλον νὰ φονευθῶσιν. ἔρρεε δὲ μαύρη ἡ γῆ ἀπὸ αἷμα· οἱ δὲ ἕποι τοῦ ἄρματος αὐτοῦ κατεπάτουν τεκροὺς δμοὺς καὶ ἀσπίδας· αἱ δὲ χεῖρες τοῦ Ἀχιλλέως ἐβάφησαν εἰς τὸ φονικὸν αἷμα. Πάντας δὲ τοὺς Τρώας ἐτρεψεν εἰς φυγὴν.

ΞΞ. Φοινερὰ καταστροφὴ τῶν Τρώων ὑπὸ τοῦ Ἀχελλέως.

1. Οἱ Τρῷες φεύγοντες διηγρέθησαν εἰς δύο μοίρας, ἐκ τῶν ὅποιων ἡ μὲν μία ἔφευγε πρὸς τὴν πόλιν, ἡ δὲ ἐτέρα πρὸς τὸν ποταμὸν Σκάμανδρον.

2. Ὁ Ἀχιλλεύς, ἀφοῦ τὴν μίαν μοίραν κατεδίωξε πρὸς τὴν πόλιν, ἄφησε τὴν ἔξακολούθησιν τῆς καταδιώξεως αὐτῆς εἰς τοὺς ἄλλους Ἀχαιούς· οὗτος δὲ ἐστράφη πρὸς καταδίωξιν τῆς ἐτέρας μοίρας, ἡ ὅποια διηυθύνετο πρὸς τὸν βαθύρρουν ποταμὸν Σκάμανδρον ἡ Ξάνθον· ἐνέπεσον δὲ ἐν τῷ ποταμῷ οἱ Τρῷες μετὰ τῶν ἵππων αὐτῶν ἐν μεγάλῃ ταραχῇ καὶ φωναῖς, ἐκολύμβων δὲ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, περιστρεφόμενοι ὑπὸ τῶν περιδινουμένων ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ ὡς ἀκρίδες.

3. Τότε ὁ Ἀχιλλεύς, σύρας τὸ ξίφος, ἐκτύπα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, σφάζων· ἐκοκκίνισε δὲ τὸ ύδωρ ὑπὸ τοῦ αἷματος. Ὁ ἀφοῦ δὲ ἀπέκαμε φονεύων, ἐξέλεξε ζωντανοὺς ἐκ τοῦ ποταμοῦ δώδεκα νέους εὔγενεῖς, τοὺς ὅποιους ἐξήγαγεν ἐκ τῶν ὑδάτων περιφόβους, ἔδεσε δὲ τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ ἐπειψεν εἰς τὰ πλοῖα, ὡς ποιήν, διὰ τὸν Πάτροκλον. Ἐστράφη δὲ πάλιν μένεα πνέων, ἵνα φονεύῃ.

4. Συνήντησε τὸν Λυκάονα τὸν υἱὸν τοῦ Πριάμου, φεύγοντα ἐκ τοῦ ποταμοῦ, συνέλαβεν αὐτὸν ζῶντα, ἐντὸς δληγοῦ δὲ ἐφόνευσε καὶ λαβὼν ἀπὸ τοῦ ποδὸς ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμόν. "Ἐχουσε δὲ τὰ ἔντερα τοῦ Ἀστεροπαίου, δστις ἦτο ἥγεμών τῶν Παιόνων καὶ ἐτόλμησε νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν Ἀχιλλέα καὶ νὰ ρίψῃ κατ' αὐτοῦ δύο δόρατα. Ἐφόνευσε δὲ προσέτι πολλοὺς διαπρεπεῖς Παιόνας.

5. 'Αλλ' ἐπειδὴ ὁ Ἀχιλλεύς ἐποίησε κατάχρησιν τῆς μεγάλης αὐτοῦ δυνάμεως, δὲ ποταμὸς δὲν ἤδυνατο νὰ προχέη τὸν ἥρων αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, στενοχωρούμενος

ὑπὸ τῶν πτωμάτων, ἐπλημμύρησε, καὶ τοὺς μὲν γεκρούς ἔξέβαλλεν εἰς τὰς ὅχθας, τοὺς δὲ κολυμβῶντας ζωντανοὺς διέσφε, κρύπτων δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εἰς τὰς μεγάλας δίνας καὶ τοὺς κόλπους του. Μέγα δὲ κῦμα ἔξωγκοῦτο πέριξ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ θά ἔπνιγεν αὐτόν, ἀν μὴ συγκατένευεν ὁ Ζεὺς νὰ ἔλθωσι πρὸς τὸν ἐπικαλούμενον τὴν σωτηρίαν τῶν θεῶν Ἀχιλλέα ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ, βοηθοῦντες καὶ ἐνθαρρύνοντες αὐτόν, καὶ ἀν μὴ ἡ Ἡρα παρώτρυνε τὸν οἰόν της Ἡραίστον νὰ ξηράνῃ ἀμέσως διὰ τοῦ πυρός του τὰ πλημμυρήσαντα ὕδατα τοῦ ποταμοῦ.

6. Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς πλημμύρας καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ Ἀχιλλέως, οὗτος ἐπανέλαβε τὴν αὐτὴν καταστροφὴν τῶν Τρώων. Ἰστατο δὲ ὁ γέρων Πρίαμος ἐπὶ νεοδμήτου πύργου ἐπὶ τῶν Σκαιῶν πυλῶν καὶ ἐκεῖθεν εἶδε τὸν πελώριον Ἀχιλλέα καταβὰς δ' ἀπὸ τοῦ πύργου διέταξε νὰ εἰναι ἔτοιμοι νὰ κλείσωσι τὰς πύλας, ἀφαῦ εἰσέλθωσιν οἱ λαοὶ οἱ διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. Οἱ δὲ Τρῷες διψάλεοι καὶ κατάξηροι καὶ πλήρεις κονιορτοῦ ἐφευγον κατεύθειαν πρὸς τὴν πόλιν καὶ τὸ τεῖχος, κρατερὰ δὲ λύσσα κατεῖχε τὴν καρδίαν τοῦ Πηλείδου, ὅστις ἀκαταπάύστως ἐφόνευε.

7. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην θὰ ἐκυρίευον οἱ Ἀχαιοὶ τὴν ὑψίπυλον Τροίαν, ἀν μὴ ὁ Ἀπόλλων, ὁμοιωθεὶς πρὸς τὸν Τρῶα Ἀγήνορα παρὰ τὸ τεῖχος, ἐμάχετο κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως, κατόπιν δὲ προσεποιεῖτο ὅτι ἐφευγε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἀποπλανῶν αὐτόν. Ο δὲ Ἀχιλλεὺς ἥλπιζεν εἰς πᾶσαν στιγμὴν νὰ καταφθάσῃ αὐτὸν τρέχοντά. Διὰ τοῦ δόλου δὲ τούτου τοῦ Ἀπόλλωνος ἀπεμακρύνθη μὲν τοῦ τείχους ὁ Ἀχιλλεύς, οἱ Τρῷες δὲ ἐν ἀτάκτῳ φυγῇ εἰσῆλθον, ὅπως ἔκαστος ἦδύνατο, εἰς τὴν τετευχισμένην πόλιν, ἥτις ἐπληρώθη πολιορκουμένων.

34. Ὁ Ἀχιλλεὺς φονεύει τὸν Ἔκτορα.

1. Αφοῦ οἱ Τρῶες ἐνεκλείσθησαν εἰς τὴν πόλιν, μόρον δὲ Ἔκτωρ ἔμεινεν δπίσω, ἀναμένων τὸν Ἀχιλλέα, οἱ δὲ Ἀχαιοὶ ἐκάθισαν πλησίον τοῦ τείχους τῶν Τρώων. Τὸν δὲ Ἔκτορα ἀνέμενεν αὐτόθι, ἔξωθεν τῶν Σκαιῶν πυλῶν, ἡ δλεθρία Μοῖρα.

2. Μετὰ ταῦτα δὲ Ἀχιλλεὺς προούχωρησε πρὸς τὸ Ἀστυ. Ἐνῷ δὲ δοῦλοις καὶ ἡ Ἑκάβη προέτρεπον μετὰ δακρύων τὸν Ἔκτορα νέανος δὲ δὲν ἐπείθετο, τότε δὲ Ἀχιλλεὺς ἐπλησίασεν αὐτόν, τρόμος δὲ κατέλαβε τὸν Ἔκτορα, δοτις ἔφευγεν. Ἀλλ᾽ δὲ ταχύπονς Ἀχιλλεὺς ἐφώρησε κατ᾽ αὐτοῦ ὡς ἴέραξ, ἀποτρέπων τοὺς Ἀχαιοὺς διὰ τεύματος τὰ δίψωσι βέλη κατὰ τοῦ ἀντιπάλου· τρεῖς δὲ φορᾶς περιέτρεξαν τὴν πόλιν τοῦ Πριάμου, τὴν δὲ τετάρτην, κατὰ προτρόπην τῆς Ἀθηνᾶς, ἐστάθησαν ἀμφότεροι.

3. Τότε πρῶτος εἶπεν δὲ Ἔκτωρ· «Δὲν θά σε φοβηθῶ πλέον, νιὲ τοῦ Ηλέως, ἀλλὰ θὰ ἀντισταθῶ. Εἴθε δὲ Ζεὺς γάρ μοι δώσῃ τὴν νίκην τοῦ ἀφαιρέσω τὴν ψυχήν σου. Ἐάν σε φονεύσω, Ἀχιλλεῦ, θὰ ἀποδώσω τὸν τεκνόν σου εἰς τοὺς Ἀχαιούς· διοίως δὲ πρᾶξον καὶ σύ, ἐάν φορεύσῃς ἐμέ».

4. «Ο δὲ Ἀχιλλεὺς ἀπήντησεν. «Ἔκτορ, μή μου προτείνῃς συμφωνίας· διότι δροῖ δὲν ὑπάρχουσι μεταξὺ ἀνδρῶν μαχομένων, οὐδὲ εἰραι δυνατὸν ἔγὼ καὶ σὺ τὰ ἀγαπηθῶμεν. Τώρα δὲ θὰ τὰ πληρώσῃς δλα δμοῦ τὰ παθήματα τῶν Ἀχαιῶν, δσους ἐφόρενσας».

5. Ταῦτα εἶπὼν ἔρωψε κατ᾽ αὐτοῦ τὸ μακρόν δόρυ, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε τὸν Ἔκτορα, ἐπειδὴ ἔκνψε κάτω· ἀνήρπασε δὲ αὐτὸν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ τὸ ἔδωκε πάλιν εἰς τὸν Ἀχιλλέα.

6. «Ο δὲ Ἔκτωρ εἶπεν· «Ἀπέινγες, Ἀχιλλεῦ. Τώρα φυλάττον ἀπὸ τὸ ἐμὸν χαλκοῦν δόρυ». Καὶ ἔρωψε μεθ' Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δρμῆς τὸ μακρόν του δόρυ, κινητήσας τὴν ἀσπίδα τοῦ Πηλεύδον ἐν τῷ μέσῳ, ἀγέπηδησε δὲ τὸ δόρυ.

7. Τότε δὲ Ἐπιωρ εἶπε· «Μοὶ εἶναι ἐγγὺς Θάρατος παῖς· Μὲ ἐξηπάτησεν ἡ Ἀθηνᾶ». Σύρας δὲ τὸ δξὺν ξίφος του ὥρμησεν ώς ἀειός. Ἀλλ' ὁ Ἀχιλλεὺς ἐμπηγγύει τὸ θαρατηφόρν δόρυ του εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Ἐπιορος καὶ φίπτει αὐτὸν κατὰ γῆς. Τότε δὲ εἶπεν· «Ἐπιορ, εἰπές ποιεῖσκαντεύων τὸν Πάτροκλον, διτι θὰ σωθῆς, ἐμὲ δὲ εἰς οὐδὲν ἐλόγιζες, ἀνόητε!».

8. Οὐ Ἐπιωρ δέ ἐκπρέων εἶπε· «Σὲ ἵκετεώ, μή με ἀφήσῃς ἐδῶ νά με καταφάγωσιν οἱ πύρες τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' ἀπόδος τὸ σῶμά μου εἰς τὸν οἰκείους μου, ἵνα καύσωσιν αὐτό». Ἀλλ' ὁ ἐξωργισμένος Ἀχιλλεὺς, ἀποσπάσας τὸ χαλκοῦν δόρυ ἐκ τοῦ τεκοῦ, ἀφῆρε τὸν ἐπειτα ἀπαύτου τὴν ἰδίαν του πανοπλίαν (τὴν δποίαν ἐφόρει δὲ Ἐπιωρ ἐξ διου ἐφόρευσε τὸν Πάτροκλον), καὶ κατόπιν τρυπήσας τὸν τένοντας τὸν δπισθεν τῆς πτέρυντης καὶ τῶν σφυρῶν ἀμφοτέρων τῶν ποδῶν, ἐπέρασε βοείους ἱμάντας, ἔδεσε δὲ ἐκ τοῦ ἄρματός του, ἀφήσας νὰ σύρηται δπισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ πιώματος· ἀραβᾶς δέ ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἐμάστιξε τὸν ἕππον.

9. Συρομένου δὲ τοῦ Ἐπιορος, ἦγείρετο κοριορτός, ἢ δὲ ὠραία καὶ θελκτικὴ τὸ πρὸν κεφαλὴ ἀντοῦ ἔκειτο πᾶσα ἐν τῇ κότει. Ἡ δὲ μήτηρ ἀντοῦ, βλέπουσα οὕτω τὸν νίστρον τῆς, ἐθρήνει γοερῶς καὶ ἐμάδα τὴν κεφαλήν της, ἐθρήνει δέ δμοίως δὲ πατήρ, ως καὶ οἱ Τρῶες πάτες.

10. Ἡ δὲ Ἀνδρομάχη, ὃν αἴρουσα ἐν τῷ οἴκῳ, δὲν ἤξερεν ἀκόμη τίποτε· ἀλλ' ἀκούσασα θρήνους ἀπὸ τοῦ πύργου ἐσπευσεν ἐκεῖ ώς μαινομένη μετὰ δύο θεραπαινίδων· εἶδε δὲ τὸν Ἐπιορα συρρέεντον ἀνηλεῶς ἐμπροσθεν τῆς πόλεως πρὸς τὰς ταῦς τῶν Ἀχαιῶν· τότε ἐκπούθυμησε καὶ ἐπεσε κατὰ

γῆς, περιθαλπομένη ὑπὸ τῆς ἀνδραδέλφης κοὶ τῶν συννυμ-
φάδων τῆς ἀφοῦ δὲ συνῆλθεν, ἔλεγε θρηνοῦσα περιπαθῶς.

— « "Εκτορ, φεῦ εἰς ἐμὲ τὴν δυστυχῆ! Σὺ μὲν ἔγεννή-
» θης ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Πριάμου, ἐγὼ δὲ οὐδόνσιος
» ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ ἀινυχοῦς Ἡείωτος. Εἴθε οὕτος νὰ
» μή με ἔγεννα! Καὶ τώρα σὺ μὲν ὑπάγεις εἰς τὰ σκοτεινὰ
» δώματα τοῦ Ἀδον, ἐμὲ δὲ ἔγκαια λείπεις ἐν πένθει φο-
» βερῷ χῆραν ἐν τοῖς μεγάροις. Τὸ τέκνον μας εἶναι ἐντε-
» λῶς τύπιον· οὕτε σὺ θὰ γείνῃς ὀφέλιμος εἰς τοῦτο, ἐπειδὴ
» ἀπέθανες, οὕτε τοῦτο εἰς σέ. Πολλά, δύσμοιος Ἀστυάναξ,
» θέλεις πάθει, διότι ἀπώλεσας τὸν πατέρα σου. Ἐκεῖνον δὲ
» τώρα τρώγουσι σωάληκες σωργῆδον πάτω εἰς τὰ πλοῖα,
» μακρὰν τῶν γονέων του, θὰ χορτασθῶσι δὲ καὶ κύνες,
» σπαράσσοντες αὐτὸν γυμνόν, ἐνῷ λεπτὰ καὶ ὁραῖα καὶ
» χειροκέντητα κεῖνται εἰς τὰ μέγαρα τὰ ἐνδύματά του. Ἄλλα
» ταῦτα πάντα χωρίς ἄλλο θὰ κατακάνσω ἄλλα τί τὸ δύναλος
» εἰς σέ, "Εκτορ;" ».

11. Ταῦτα ἔλεγε κλαίοντα η Ἀγδρομάχη, αἱ λοιπαὶ δὲ
γυναικες ἐστέραζον βαρέως. Οἱ δὲ Ἀχαιοὶ ἥλιθον εἰς τὸν
ναύσταθμον καὶ διεσκορπίσθησαν ἔκαστος εἰς τὸ πλοῖόν του,
πλὴν τῶν Μυρμιδόνων τρεῖς φορὰς περὶ τὸν νεκρόν δεῖ-
πνον πέριξ αὐτοῦ πρὸς τιμήν του κατόπιν δὲ ἐκφορὰ τοῦ
νεκροῦ ἐν μεγάλῃ πομπῇ, κατὰ τὴν ὅποιαν προεπόρευοντο
ἰππεῖς, μετὰ δ' αὐτοὺς ἀναρίθμητοι πεζοί, ἐν μέσῳ δὲ ἐκθο-
μίζετο ὁ νεκρὸς τοῦ Πατρόκλου, τοῦ ὅποιου τὴν κεφαλὴν
ὅπισθεν ἐκράτει ὁ Ἀχιλλεὺς περίλυπος. Μετὰ τὴν φορὰν ἐκ

35. Ἡ κηδεία τοῦ Πατρόκλου.

1. Ὁ Ἀχιλλεὺς εὐθὺς ἀμέσως ἀποδίδει εἰς τὸν Πάτρο-
κλον τὰς συνηθίζομένας τιμὰς διὰ τοὺς νεκρούς. Αἱ εἰς τὸν
Πάτροκλον δὲ ἀποδοθεῖσαι ἥσαν αὗται παρέλασις τοῦ
στρατοῦ τῶν Μυρμιδόνων τρεῖς φορὰς περὶ τὸν νεκρόν δεῖ-
πνον πέριξ αὐτοῦ πρὸς τιμήν του κατόπιν δὲ ἐκφορὰ τοῦ
νεκροῦ ἐν μεγάλῃ πομπῇ, κατὰ τὴν ὅποιαν προεπόρευοντο
ἰππεῖς, μετὰ δ' αὐτοὺς ἀναρίθμητοι πεζοί, ἐν μέσῳ δὲ ἐκθο-
μίζετο ὁ νεκρὸς τοῦ Πατρόκλου, τοῦ ὅποιου τὴν κεφαλὴν
ὅπισθεν ἐκράτει ὁ Ἀχιλλεὺς περίλυπος. Μετὰ τὴν φορὰν ἐκ

ἐπηκολούθησεν ἡ καῦσις τοῦ νεκροῦ ἐπὶ τῆς πυρᾶς. Τῆς ἑκ-
φορᾶς δὲ καὶ τῆς καύσεως καὶ τῶν μετὰ ταῦτα γενομένων
συμμετέσχεν ὁ Ἀγαμέμνων καὶ πάντες οἱ Ἀχαιοί. Ἐπὶ
τῆς αὐτῆς πυρᾶς ἐγένετο θυσία προβάτων, ἵππων, κυνῶν·
προσέτι δὲ θυσία τῶν δώδεκα Τρώων αἰχμαλώτων.* Κατό-
πιν ἔλαθον τὴν τέφραν τῶν ὅστῶν τοῦ Πατρόκλου καὶ ἔθε-
σαν ἐντὸς χρυσῆς φιάλης, συνήγαγον δὲ χρυσα πολὺ εἰς τὸν
tóπον τῆς πυρᾶς καὶ ἐποίησαν σῆμα (τύμβον).

2. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Ἀχιλλεὺς θέτει ἀγῶνα ἐπιτάριον*
ἐν αὐτῷ δὲ νικᾷ διὰ τῶν ἵππων μὲν ὁ Διομήδης, ἐν τῷ δρόμῳ
δὲ ὁ Ὁδυσσεύς, ἄλλοι δὲ εἰς ἄλλα ἀγωνίσματα· τοιούτοις
πως δὲ ὁ ἀγῶν δικλύεται καὶ ἡ κηδεία τοῦ Πατρόκλου λήγει.

36. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀποδέδει τὸν νεκρὸν τοῦ Ἔκτορος.

1. Ἄφοῦ ἐτελείωσεν δ' ἀγῶν καὶ οἱ λαοὶ διεσκορπίσθη-
σαν εἰς τὰ πλοῖα, ἐφρόντιζον ἔκαστοι περὶ φαγητοῦ καὶ
περὶ γλυκεροῦ ὕπρον.

2. Ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς, μείρας μόνος, ἔκλαιεν ἐρθυμούμενος
τὸν φίλον του, δὲν ἥδύνατο δὲ τὰ κοινηθῆ, ἀλλ' ἐστρέφετο
ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐπὶ τῆς κλίνης καθ' ἐκάστην τύκτα·
πρὸ τῆς αὐγῆς δὲ ἥγειρετο, ἐξεύγρυνε τὸν ἵππον εἰς τὸ
ἄρμα του, περιέσυρε τρεῖς φορὰς τὸν Ἔκτορα περὶ τὸ μνῆμα
τοῦ Πατρόκλου, ἐπανήρχετο δὲ πάλιν εἰς τὴν σκηνήν του. Τὸ
πιῶμα δὲ τοῦ Ἔκτορος διετήρει δὲ Απόλλων τὰ μὴ σαπῆ.

3. Τὴν δωδεκάτην δῆμας ἡμέραν δὲ Απόλλων παρεπονέθη
πρὸς τὸν ἄλλον θεούς διὰ τὴν ὑβριν πρὸς τὸν νεκρὸν τοῦ
Ἐκτορος. Τότε δὲ δὲ Ζεὺς διὰ τῆς θυελλόποδος Ἰριδος ἐκά-
λεσε τὴν μητέρα τοῦ Ἀχιλλέως Θέτιν καὶ εἶπεν εἰς αὐτὴν
τὰ προτρέψῃ τὸν νιόν της τὰ ἀποδώσῃ τὸν Ἔκτορα εἰς τὸν
Πρίαμον, δεχόμενος τὰ παρὰ τούτου δῶρα. Ἡ Θέτις ἀνήγ-
γειλε τὴν θέλησιν τοῦ Διὸς πρὸς τὸν νιόν της οὐτος δὲ
ἀμέσως, διὰ τὸ σέβας πρὸς τὸν θεούς, ὑπήκοονσε.

4. Κατόπιν δὲ εὐθὺς ἐστειλε πάλιν δὲ Ζεὺς τὴν Ἰριν πρὸς
τὸν Πρίαμον, παραγγείλας τὰ ὑπάγγ οὐτος αὐτοπροσώπως
μὲ δῶρα εἰς τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν Ἀχιλλέα, ἵνα

* Κεφ 33, § 3.

λυτρώσῃ τὸν νεκρὸν τοῦ νίκου του, καὶ τὰ ἐπαγαγάγῃ αὐτὸν εἰς τὸ ἄστον.

5. Ἡ Ἱρις ἐλθοῦσα εἰς τὰ μέγαρα τοῦ Πριάμου εὗρεν αὐτὸν καθήμερον ἐν μέσῳ τῶν τέκνων καὶ λοιπῶν οἰκείων του, κλαίοντας δὲ πάντας καὶ πενθοῦντας βαρέως διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας συμφοράς των. Πρὸς τὸν Πρίαμον εἶπεν ἡ Ἱρις τὴν ἐντολὴν τοῦ Διός, χωρὶς τὰ γείγη ἀκούοιη εἰς τὰ παρακαθήμενα τέκνα του, καὶ ἀπῆλθε.

6. Ἀμέσως δ' ὁ Πρίαμος διέταξε τοὺς νίκους του τὰ ἑτοιμάσωσιν ἀμάξαν μὲν διὰ τὰ δῶρα, ἄρμα δὲ δι' ἔαντον, ἀνήγγειλε δὲ τὴν ἐντολὴν τοῦ Διός εἰς τὴν σύζυγόν του Ἐκάβην.

7. Ἀφοῦ δὲ ἐτέθησαν ἐντὸς καινουργοῦς ἀμάξης δῶρα πολυτελέστατα, δώδεκα τάπητες καὶ ἴσχροι μοιχλαῖται καὶ ἐπενδύται καὶ πέπλοι καὶ χιτῶνες καὶ δύο τρίποδες μετὰ λεβήτων, καὶ τέσσαρες λέβητες μεγάλοι καὶ ποτήριον χρυσοῦν καὶ ἄλλα, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἄρματος ὁ γέρων Πρίαμος, ἐμάστιξε τοὺς ἵππους, κατέβη ἐκ τῆς ἀκροπόλεως, διον ἦσαν τὰ ἀνάκτορά του, ταχέως εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν πεδιάδα καθ' ὅδον δὲ τυκτωθεὶς συνήριγμος τέον τυνά θεράποντα τοῦ Ἀχιλλέως, πρὸς τὸν ὄποιον εἶχεν ἐξομοιωθῆ ὁ Ἐρμῆς, καὶ οὕτος τὸν ὁδήγησεν εἰς τὴν τάφρον καὶ τὸ τεῖχος τῶν Ἀχαιῶν, τῷ ἥροιξε τὰς πύλας τοῦ τείχους καθ' ἣν ὥραν ἐκοιμῶντο οἱ φρουροί, καὶ ἐπεῖθεν ἤγαγε καὶ ἐνθεῖαν τὸν γέροντα Πρίαμον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλέως. Ἀμέσως δὲ τότε ἐπήδησε πάτω ἐκ τοῦ ἄρματος ὁ ἄγνωστος Μνημόδων καὶ ἐφανέρωσεν εἰς τὸν Πρίαμον, διὰ τοῦτο ὁ Ἐρμῆς ἔγειρε δὲ πάλιν ἀφαντος.

8. Τότε ὁ Πρίαμος, καταβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν σκηνὴν, εὗρε τὸν Ἀχιλλέα καθήμερον, μακρὰν δὲ αὐτοῦ καθημένους τοὺς συντρόφους του· πρὸ δὲ λίγον δὲ εἶχον τελειώσει τὸ δεῖπνον· Ὁ Πρίαμος τότε, σιανθεὶς πλησίον τοῦ Ἀχιλλέως, ἔλαβε διὰ τῶν χειρῶν τὰ γόνατα αὐτοῦ, ἔφίλησε δὲ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ἰκέτευεν αὐτόν, κλαίον τὰ ἀποδώσῃ τὸ πτῦμα τοῦ νίκου του.

9. Ἐθαμβώθησαν δὲ οἱ δρακόλεμοὶ τοῦ Ἀχιλλέως καὶ πάντων τῶν παρόντων ἐκ τῆς θέας τοῦ Πριάμου· συνεκ-

νήμη δὲ μέχρι δακρύων δ' Ἀχιλλεὺς ἐκ τῶν λόγων αὐτοῦ· λαβὼν δὲ αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς ἐσήκωνερ, εὐσπλαγχνισθεὶς τὴν λευκήν του κόμην καὶ τὸ λευκόν του γένειον· εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν·

— «Δύσμοιρε, πολλὰς λόπας ὑπέστης. Ἀλλὰ πῶς ἀντέ-
»σκεν ἡ ψυχὴ σου νὰ ἔκληψης μόνος εἰς τὰ πλοῖα τῶν Ἀ-
»χαιῶν πρὸς ἐμὲ τὸν φορέα πολλῶν ἀνδρείων τέκνων σου;
»Φαίνεται ὅτι ἔχεις σιδηρᾶν καρδίαν. Ἀλλ' ἔλα πάθησον
»ἔπι καθίσματος, ἵς ἀφήσωμεν δὲ τὰς λόπας μας εἰς τὰ
»βάθη τῆς καρδίας μας· διότι οὐδεμία πρακτικὴ ὀφέλεια
»προκύπτει ἐκ τῶν θρήνων. Ο Θεός δὲ εἰς ἄλλους μὲν ἐκ
»τῶν ἀνθρώπων δίδει εὐτυχίας, εἰς ἄλλους δὲ δυστυχίας, εἰς
»ἄλλους δὲ ἀραιμέζ. Εἰς τὸν ἐμὸν πατέρα Πηλείδην οἱ θεοὶ
»ἔξι ἀρχῆς μὲν ἔδωκαν δῶρα εὐτυχίας, ἄλλ' ἔδωκαν καὶ τὴν
»ἀτυχίαν νὰ μὴ γεννήσῃ τέκνα πολλά, ἄλλ' ἔτα καὶ μόνον,
»ἔμε, ὅστις μέλλει ἀώρως νὰ ἀποδάνῃ. Οὐδὲ περιποιοῦμαι
»αὐτὸν γηράσκοντα, ἐπειδὴ μέρω πολὺ μακρὰν τῆς πατέ-
»ρος, ἐν Τροίᾳ, λυπῶν σὲ καὶ τὰ τέκνα σου. Καὶ σύ, γέρον,
»ἀκούομεν ὅτι ἡσο δλβιος, ἔχων μέγα βασίλειον, καὶ πλοῦ-
»τοι πολύν, καὶ νιόνς πολλούς· ἄλλ' οἱ θεοὶ τώρα σοὶ ἔφε-
»ρον τὸν παρόντα δλέθριον πόλεμον. Ἔχε ὑπομονήν. Διὰ
»τῶν θρήνων δὲν θὰ ἐπαναγάγῃς εἰς τὴν ζωὴν τὸν νιόν
»σου. Μὴ ὁδύσου· διότι ἐνδέχεται νὰ πάθῃς καὶ σὸν κακόν
»τι, ἀσθετῶν ἐκ τῆς πολλῆς λύπης».

10. Πρὸς τοῦτον δ' ἀπήντησεν δ' ὅμοιος μὲν θεὸν Πρία-
μος· «Μή μοι λέγε νὰ καθίσω, ἐφ' ὅσον δ' Ἐπιώρ κεῖται
»ἔξι ἄταφος, ἄλλα λότρωσον αὐτὸν τάχιστα, ἵνα τὸν ἴδω μὲ
»τοὺς δραματους μουν· σὺ δὲ δέχθητι τὰ πολλὰ δῶρα, τὰ
»ὅποια σοὶ φέρουμεν· εἴθε δὲ νὰ χαρῆς αὐτὰ καὶ νὰ ἐπανέ-
»θῇς εἰς τὴν πατρίδα σου».

11. Πρὸς τοῦτον δ' ἀπήντησεν δ' Ἀχιλλεὺς· «Θὰ λυ-
»τρόφωσ, γέρον, τὸν νιόν σου, διότι ἐν τοῦ Διὸς μοὶ ἥλθε
»διὰ τὴν λότρωσιν ἄγγελος ἡ μήτηρ μου Θέτις· καὶ περὶ
»σοῦ δὲ γνωρίζω, ὅτι θεός τις σὲ ὠδήγησεν ἐδῶ εἰς τὰ πλοῖα
»τῶν Ἀχαιῶν».

12. Καλέσας δὲ δ' Ἀχιλλεὺς ἐκτὸς τοῦ θαλάμου του τὰς
»ὑπηρετίας διέταξε νὰ λούσωσιν ἐν ἴδιαιτέρῳ τόπῳ τὸν τε-
»νρὸν καὶ ν' ἀλεύψωσι δι' ἔλαιον, ἵνα μὴ δ' Πρίαμος ἤδη αὐ-

τὸν ἐν κακῇ καταστάσει καὶ λυπηθῆ περισσότερον. Ἀφοῦ δ' αἱ ὑπηρέται εἰλουσαν καὶ ἔχοισαν καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν, διὰ τοῦτον ἀγιλλεὺς καὶ οἱ σύντιφοι αὐτοῦ ἐσήκωσαν καὶ ἀπέθεσαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἀμάξης, ἐντὸς προχείρου φερότα.

13. Ὁ ἀγιλλεὺς δέ, εἰσελθὼν πάλιν εἰς τὴν σκηνήν, ἐκάθισεν ἐπὶ πολυποικίλιον κλισμῷ (καναπέ), εἶπε δὲ πρὸς τὸν Πρίαμον «Οὐ νίος σου, γέρον, ἔχει ηδη λυτρωθῆ καὶ κεῖται ἐν τῷ φερέτρῳ· θά τιδης δ' αὐτὸν καθ' ὅδον, ὅταν ἀρχίσῃ τὰ φωτίζῃ ἡ αὐγὴ· τώρα δὲ ἐλθὲ νὰ φάγωμεν*· ἔπειτα δὲ κλαίεις τὸν ἀγαπητόν σου νίον, ἀφοῦ τὸν εἰσαγάγησεις τὸν Ιλιον».

14. Ετοιμασθέντος τοῦ δεῖπνου, ἐκάθισαν πάντες καὶ ἔτοιχογον· ἐθάμαζε δ' ὁ μὲν Πρίαμος τὸν ἀγιλλέα διὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸ κάλλος αὐτοῦ, διὰ δὲ ἀγιλλεὺς τὸν Πρίαμον διὰ τὴν εὐγενὴν ὅψιν καὶ τοὺς εὐγενεῖς λόγους αὐτοῦ.

15. Μειά τὸ δεῖπνον ἔστρωσαν θαυμασίαν κλίνην διὰ τὸν Πρίαμον πρὸν ἥ δὲ κοιμηθῶσιν, διὰ τοῦτον ἀπαίτησεν τὸν Πρίαμον ἐν τῷ προθαλάμῳ καὶ ἥρωτησεν αὐτὸν πόσας ἡμέρας χρειάζεται διὰ τὴν κηδείαν τοῦ Ἐπιορος, ἵνα ἀναβάλῃ τὸν πόλεμον. Οὐ Πρίαμος δ' ἀπήγνησεν, διτὶ ἀπαιτοῦνται δώδεκα ἡμέραι κατὰ τὰ ἔθιμα. Ὁ ἀγιλλεὺς δὲ συγκατέρευσεν εἰς ἀνακωχὴν δωδεκαήμερον. Κατόπιν δὲ ἔσφιγξε τὴν δεξιὰν χεῖσα τὸν γέροντος, ἵνα ἀποχαιρετίσῃ αὐτὸν διὰ τελευταίαν φροάρ, καὶ πάντες ἐκοιμήθησαν.

16. Ὁ ἀγαθοποιὸς δῆμος Ἐριμῆς, ἐλθὼν πρὸς τὸν Πρίαμον, προέτρεψεν αὐτὸν νέαν ἀραχωρήση ταχέως πρὸν διηγείδης ἀγαμέμνων καὶ οἱ ἄγαοι μάθωσιν αὐτούς, διότι ἐνδέχεται νὰ τοὺς αἴχμαλωτίσωσιν. Αἱέσως τότε ἡγεόδη διέρρεων, ἀφύπνισε τὸν κήρουνα, διὰ δὲ Ἐριμῆς ἔζευξεν αὐτὸς τοὺς ἵππους καὶ τοὺς ἵμιοντος καὶ ὥδηγει αὐτοὺς γοργῶς διὰ τοῦ στρατοῦ, ὥστε οὐδεὶς ἐνόησε τὸν Πρίαμον.

17. Άλλ' ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸ πέραμα τοῦ καλλιρρόου, Σκαμάνδρου (ἥ Ξάρδον), διέρρεων Ἀριμῆς ἀπέβη πρὸς τὸν ὑψηλὸν Ολυμπον, ἥ δὲ κροκόπεπλος Ἡδὸς ἐσκορπίζετο εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, διὰ δὲ Πρίαμος καὶ διὰ κῆρους ἥλιαντον τὴν ἄμα-

* Οἱ ἀγιλλέες καὶ οἱ οἰκεῖοι του εἶχον φάγει πρὸ ὅλειγου. Άλλαξ λαζανούσι πάλιν μέρος εἰς τὸ δεῖπνον, διπλῶς τιμήσωσι τὸν Πρίαμον.

ξαν καὶ τὸ ἄρμα εἰς τὸ ἄστυ. Πρώτη δὲ ἡ θυγάτιη τοῦ Πριάμου Κασσάρδρα, διοίᾳ πρὸς τὴν χρυσῆν· Αφροδίτην, εἶδεν αὐτοὺς ἐκ τῆς Ηερογάμου (ἀκροπόλεως), ἐφώναξε δὲ εἰς δλητήρα πόλιν πάντες δὲ Τρῶες καὶ Τρωάδες ἔσπενσαν ἔξω τῶν πυλῶν ἀπαρηγόρητοι καὶ συνράδενσαν τὸν Ποίαμον, ἄγοντα τὸν νεκρόν.

18. Πρῶται δὲ ἐπήδησαν εἰς τὴν ἀμαξαν τοῦ νεκροῦ ἥ σύζυγος· Αρδομάχη καὶ ἡ μήτηρ· Ἐκάβη, τύλιονος τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των· δλόκηρον δὲ τὴν ἡμέραν μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου ὠδύσοντο πάντες ἐπει πρὸ τῶν πυλῶν. Κατόπιν δὲ εἰσήγαγον εἰς τὰ ἔνδοξα μέγαρα τὸν νεκρόν, ἐθρήνουν δὲ περὶ αὐτὸν ἡ Αρδομάχη καὶ ἡ Ἐκάβη καὶ ἡ Ἐλένη, ἔστεραζον δὲ αἱ ἄλλαι γυναῖκες καὶ τὸ ἅπειρον πλῆθος.

19. Κατόπιν δὲ ὁ Ποίαμος ἔστειλε τὰ φέρωσι ξύλα ἐκ τοῦ δρονος εἰς τὸ ἄστυ. Ἐπὶ ἐννέα δὲ ἡμέρας ἐθρήνουν τὸν Ἐκτορον ἐν τοῖς μεγάροις, προπαρεπεύαζον δὲ τὰ τῆς ταφῆς αὐτοῦ. Τὴν δὲ δεκάτην ἐξέφερον αὐτὸν ἐκ τοῦ οἴκου εἰς τὸν τόπον τῆς ταφῆς, ἐκεὶ δὲ ἔσπενσαν αὐτὸν ἐπὶ μεγίστης πυρᾶς.

20. Τὴν ἑπομένην δὲ προωταρ δὲ λαὸς συνηθεοίσθη περὶ τὴν πυρᾶν τοῦ Ἐκτορος καὶ πρῶτον μὲν κατέσβεσεν αὐτὴν ἐντελῶς· ἔπειτα δὲ συνέλεξαν τὰ λευκὰ ὀστᾶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ σύντροφοι αὐτοῦ δακρυοοοῦντες, καὶ ἔθεσαν ἐντὸς χρυσῆς ὑδρίας, τὴν δὲ ὑδρίαν ἔθεσαν ἐντὸς λάκνων, καὶ τὸν λάκνον κατεκάλυψαν διὰ πολλῶν καὶ μεγάλων λίθων· ταχέως δὲ ἐπεσώφενσαν κῦμα καὶ σῆπα ἐποίησαν. Κατόπιν δὲ ἐπέστρεψαν διὰ πολίσω εἰς τὰ μέγαρα ιοῦ Πριάμου, ἐνθα παρειέθη εἰς πάντας δεῖπνον μέγα, κατὰ τὸ ἔθιμον.

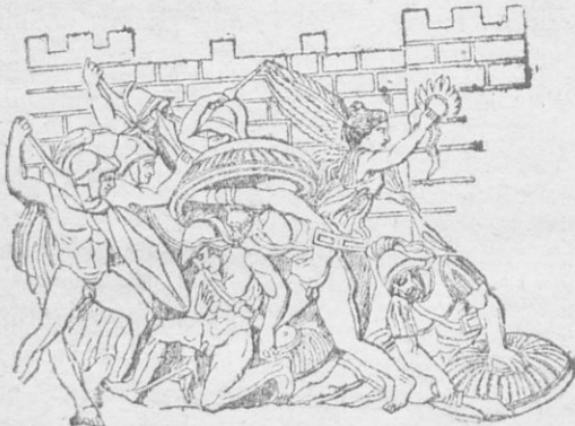
Βιγ. Θάνατος τοῦ Ἀχιλλέως.

1. Μετὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν ταφὴν τοῦ Ἐκτορος οἱ Τρῶες ἐνεκλείσθησαν εἰς τὸ τείχος. Οσάκις δὲ ἐξήρχοντο πρὸς μάχην ἐνικῶντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὑπέστρεψαν πάλιν ἐντὸς τοῦ τείχους.

2. Ἡμέραν τινὰ δὲ Ἀχιλλέυς, διώκων τοὺς Τρῶας πρὸς τὰς Σκαιάς Πύλας, τοξεύεται κρυφίως ὑπὸ τοῦ Αλεξάνδρου (Πάριδος). Οἱ Απόλλων δέ, σφρόδρα ἐξωργισμένος κατὰ τοῦ Ἀχιλλέως ἔξ ἀρχῆς τοῦ πολέμου διὰ τὸν φόνον τοῦ Τένηνού

ἐν Τενέδῳ, διευθύνει τὸ φαρυκερόν βέλος τοῦ Πάριδος εἰς τὴν πτέρναν τοῦ Ἀχιλλέως, ἵτις ἦτο τὸ μόνον τρωτὸν μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ. Πίπτει τότε ὁ ἥρως κατὰ γῆς. Παρατηρήσας δὲ πέριξ καὶ μὴ ἰδὼν κανένα ἐφύναξεν· «Οἱ δεῖλοι μόνον μάχονται κρυπτόμενοι». Μετ' ὀλίγον δὲ ἔξεπνευσε.

3. Μάχης δὲ φοβερᾶς γενομένης πέριξ τοῦ νεκροῦ, ὁ Αἴας λαβὼν τὸ σῶμα διακομίζει αὐτό διὰ μέσου τῶν πολεμίων, βαλλόμενος ὑπὸ τῶν βελῶν αὐτῶν, τούς ὅποιους ἀπέκρουεν ὁ Ὄδυσσεὺς μαχόμενος. "Επειτα δὲ καλουσιν ἐν μεγάλῳ

Ἀχιλλέως θάνατος.

πένθει τὸν Ἀχιλλέα, ἀρῷ τὸν ἐθρήνησαν ἐπὶ δένα ὄκτῳ, ἡμέρᾳ. Συνέμιξαν δὲ τὴν τέφραν τῶν ὁστῶν του ἐν τῇ αὐτῇ υδρίᾳ μὲ τὴν τέφραν τῶν ὁστῶν τοῦ Πατρόκλου καὶ ἔθαψαν αὐτὴν, ποιήσαντες τύμβον ὑψηλὸν ἐπὶ τοῦ Σιγείου ἀκρωτηρίου ἐν Τροίᾳ. Μετὰ τοῦτο δὲ ἐποίησαν λαμπροτάτους ἀγώνας, εἰς τοὺς ὅποιους ὁ πανοῦργος Ὅδυσσεὺς ἐνίκησε τὸν ἀνδρειότατον Αἴαντα καὶ ἔλαβεν ὡς ἄθλον τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως.

38. Αὐτοκτονία Αἴαντος.

1. Ὁ Αἴας, λυπηθεὶς σφεδδα διὰ τὴν νίκην τοῦ Ὅδυσσεως, τὴν παρασκευασθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀτρειδῶν διὰ νοθείας τῶν φίγων, ἔρεκα φθόνου πρὸς τὸν Αἴαντα, ἐταράχθη τὰς φρένας καὶ ἔξερχεται τὴν νύκταν ῥὰ ἐπιτεθῆ κατὰ τῶν Ἀ-

πρειδῶν καὶ κατὰ τὸ στρατεύματος τῶν Ἑλλήνων ἐν ἵη παραφροσύῃ του δὲ ἐκλαμβάνει ὡς Ἀχαιοὺς τὰ βόσκοντα πρόβατα αὐτῶν καὶ ἐπιτεθεῖς οφάζει αὐτὰ καὶ τὸν ποιμένας αὐτῶν.

2. "Υστερον δέ, συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν καὶ μαθὼν τὴν παράφρονα πρᾶξίν τον, πορεύεται εἰς τὴν ἀπήρη τῆς θαλάσσης, ἐπηγγύνει εἰς τὴν γῆν ὅρμον τὸ δέξν ξίφος, δῶρον τοῦ Ἐπιορος, διν ἐμίσει, καταρράται κατὰ τῶν Ἀτρειδῶν νὰ φονευθῶσιν ὑπὸ τῶν Ιδίων των τέκνων, παραγγέλλει διὰ τοῦ ἥλιου τὴν συμφοράν του εἰς τὸν γονεῖς του, ἐπικαλεῖται τὸν θάρατον, ἀποχαιρετίζει διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ λαμπτόν τῆς ἡμέρας φῶς, τὸ ιερὸν ἔδαφος τῆς Σαλαμῖνος, τὰς κλεινὰς Ἀθήνας, τοὺς Ἑλληνας-πάντας, τὰς ποταμούς, τὰς κοιῆτρας καὶ τὰς πεδιάδας τῆς Τροίας, καὶ πεσὼν ἐπὶ τοῦ ξίφους αὐτοπονεῖ. Τοιοῦτο πανὸν τέλος ἔσχεν ὁ μέγας οὐτιος ἥρως.

3. "Ο Ἀγαμέμνων δὲ ἐμποδίζει νὰ καῆ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ δοποῖον ἐτάφη ἐν τῇ γῇ ἀκανστον ἐπὶ τοῦ Ροπείου, ἀκρωτηρίου τῆς Τροίας ἐν Ἑλλησπόντῳ, οὐχὶ μαρτάρ τοῦ τύμβου τοῦ Ἀχιλλέως. Οἱ Ἑλληνες δὲ ἐποίησαν ἐκεῖ τύμβον μέγαν.

Αντοκοντά Αἴαντος.

39. Φελοκτήτης.—Νεοπτόλεμος.

1. Μεθ' ὅλας τὰς συμφορὰς τῶν Τρώων καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἡ Τροία ἔμενεν ἀκόμη ἀκυρίευτος. Ενῷ δὲ οἱ Ἑλλη-

νες εύρισκοντο εἰς ἀθυμίαν πολλήν, ἔμαθον παρὰ τοῦ αἰχμαλωτισθέντος Ἐλένου, μάντεως τῶν Τρώων, ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ κυριεύσωσι τὴν Τροίαν ἄνευ τοῦ Νεοπτολέμου, υἱοῦ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἄνευ τῶν Ἡρακλείων βελόν· ταῦτα δὲ εἶχεν ὁ δυστυχῆς Φιλοκτήτης, ὁ ἐγκαταλειειμένος ἐν Λήμνῳ.

2. Τότε ὁ Ὁδυσσεὺς καὶ ὁ Διομήδης ἐπλευσαν εἰς Σκύρον, ὅπου παρέμενεν ὁ Νεοπτόλεμος παρὰ τῷ πάππῳ του Λυκούρηδει, καὶ παρέλαθον αὐτόν. Ἐκεῖθεν δὲ ἐπλευσαν εἰς Λήμνον, ὅπου ἀνεῦρον τὸν ἐπὶ δεκαετίαν ὀδυνηρῶς πάσχοντα Φιλοκτήτην· ἀλλ’ οὗτος δὲν ἥθελεν ἐπ’ οὐδενὶ λόγῳ νὰ πλεύσῃ εἰς Τροίαν, μισῶν τὸν Ὁδυσσέα. Ἀλλὰ καταβὰς ὁ Ἡρακλῆς ἐξ οὐρανοῦ προέτρεψεν αὐτὸν πρὸς χάριν τῶν πασχόντων Ἑλλήνων νὰ πλεύσῃ εἰς Τροίαν, διότι αὕτη εἶναι ἡ θέλησις τῶν θεῶν.

3. Ο Φιλοκτήτης τότε ὑπῆκουσε καὶ ἐπλευσεν εἰς Τροίαν, ὅπου ὁ Ἱατρὸς Ποδαλείριος ἔθεράπευσε τὸ ἔλκος αὐτοῦ. Ἔν μάχῃ δὲ τοξεύει καὶ φονεύει τὸν Πάριν. Τὴν Ἐλένην δὲ λαμβάνει σύζυγον ὁ Δηϊρόθος· μετὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ πολέμου ἔλασθεν αὐτὴν πάλιν ὁ Μενέλαος.

4. Ο δὲ Νεοπτόλεμος, λαβὼν παρὰ τοῦ Ὁδυσσέως ἐκουσίως τὴν πανοπλίαν τοῦ Ἀχιλλέως, φονεύει πολλοὺς ἐκ τῶν Τρώων.

40. Ὁ ΔΟΥΡΕΙΟΣ ἐππον.

1. Μετὰ ταῦτα δῆμος οἱ Τρῷες ἐνεκλείσθησαν πάλιν ἐντὸς τοῦ ἀπορθήτου τείχους. Τότε ὁ πανοῦργος Ὅδυσσεὺς ἐπινοεῖ καὶ κατασκενάζει διὰ τοῦ τείκτορος Ἐπειοῦ τὸν **ΔΟΥΡΕΙΟΝ** ἐππον μέγαν καὶ ὑψηλὸν ὡς ὅρος, γεμίζει δὲ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐνόπλων ἀνδρῶν, ἐν οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Ὅδυσσεύς, ὁ Μενέλαος, ὁ Νεοπτόλεμος, ὁ Θόας, ὁ Ἐπειός καὶ ἄλλοι, γράφει δὲ ἐπ’ αὐτοῦ μεγάλοις γράμμασιν· «Ἐλληνες· Αθηνᾶς χαριτῶμεν· ἀφίνει δὲ αὐτὸν ἔξω τοῦ τείχους τῶν Τρώων.

2. Οἱ δὲ λοιποὶ Ἀχαιοί, ἀφοῦ ἐνύκτωσε, συνήθισσαν τὰ δύλα καὶ τὰ πράγματά των, ἔκαναν τὰς σκηνὰς καὶ προστιπούμενας, ὅτι ἀναχωροῦσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐξέπλευσαν δὲ εἰς τὴν ἀντικρὺν τῆς Τροίας νῆσον Τένεδον, τότε περίημον καὶ πλονιάν, καὶ ἐκδύφθησαν δύπισθεν αὐτῆς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3. Ὡς ἐφώτισεν ἡ ἡμέρα, οἱ Τῷδες, ἰδόντες ἔρημον τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων καὶ νομίσαντες ὅτι αὗτοὶ ἐφυγον, ἥροιξαν τὰς πύλας καὶ ἐξελθόντες περιχαρεῖς παρετήρουν τὸν τόπον τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοπέδου· παρετήρουν δὲ καὶ τὸν ἔνλινον ἵππον, προτείνοντες ἄλλοι μὲν τὰ εἰσαγάγωσιν αὐτὸν ἐντὸς τῶν τειχῶν, ἄλλοι δὲ τὰ οἴφωσιν εἰς τὸ πέλαγος, ἄλλοι δὲ τὰ ἐρευνήσωσι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ τὰ καύσωσιν αὐτόν.

4. Τότε πρῶτος δὲ Λαοκόων, ἴερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος, τρέζων μετ' δοργῆς ἐκ τῆς Ηερογάμου, φωνάζει μαρτύρῳ·
 «Διατί ἡτόση ἀφρο-
 » σύνη, πολῖται; Πι-
 » στενέτε ὅτι ἀνεκώ-
 » ρησαν οἱ πολέμοι;
 » "Η φρονεῖτε ὅτι
 » στεροῦνται δόλον
 » τὰ δῶρα τῶν Δα-
 » γαῶν; Τοιοντοτό-
 » πως εἶναι ὑμῖν
 » γρωστὸς δὲ Ὁδο-
 » σεύς; "Ἐν τούτῳ
 » τῷ ἔνλινῳ ἵππῳ ἢ
 » κρύπτονται Ἐλ-
 » ληνες, ἢ εἶναι μη-
 » χανήτις κατὰ τῶν
 » ἀμετέρων τειχῶν,
 » ἢ ἄλλος τις δόλος
 » ὑποκρύπτεται. Μή
 » πιστεύεται εἰς τὸν
 » ἵππον, Τῷδες!

» "Οἱ δήποτε καὶ ἦρ εἶναι τοῦτο, φοβοῦμαι τὸς Δαραοὺς
 » καὶ δῶρα φέροντας». Ταῦτα εἶπε καὶ ἔσφιψε μεθ' ὀρμῆς τὸ δόρυν εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ἵππου, τὸ δόποιον ἐνεπάγη ἐκεῖ παλλάμενον, ἀντίκηρσαν δὲ μεγάλως τὰ κοιλώματα τοῦ ἵππου.

Ο Λαοκόων

41. Συμφορὰ τοῦ Λαοκόντος.

1. Ἐνῷ δὲ ὁ Λαοκόων ἔθυσιαζε κατόπιν ταῦρον παρὰ τοὺς βωμούς, ιδοὺ δύο ὄφεις ἀμετρήτων κύκλων, ἐρχόμενοι

ἐκ τῆς Τενέδου διὰ τῆς γαληνικαίας θαλάσσης, διευθύνονται πρός τὸν Λαοκόντα· καὶ πρῶτον μὲν ῥίπτονται οὗτοι πρός τὰ δύο τέκνα αὐτοῦ καὶ καταβροχθίζουσιν αὐτά· ἔπειτα δὲ περιτυλίσσονται εἰς πολλοὺς κύκλους περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, πνίγουσι καὶ καταβροχθίζουσι καὶ αὐτόν· κατόπιν δὲ διολισθαίνουσιν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς.

2. Τότε πάντες λέγουσιν ὅτι ὁ Λαοκόνων ἐτιμωρήθη ἐπαξίνως, διότι ἐνέπηξε τὸ κακοῦργον δόρυ εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Ἱεροῦ ἵππου. Ἀνοίγουσι δὲ τὰ τελή τῆς πόλεως καὶ θέσαντες τροχούς ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου καὶ σύροντες διὰ χονδρῶν σχοινίων ἐγκαθιδρύουσιν ἐν τῇ Ἱερᾳ ἀκροπόλει τὸν ὄλεθριον κολοσσὸν ἐν μέσῳ ὅμηρων ιερῶν καὶ χαρᾶς ἀπεριγράπτου.

42. Η ἀλωσις τῆς Τροίας.

1. Ἀροῦ δὲ ἐγένετο νῦν καὶ πάντες ἐκοιμήθησαν, ὁ Σίνων, ("Ελλην, ἀφεθεὶς ἐπίτηδες ἐν Τροίᾳ καὶ αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Τρώων, τοὺς ὄποιους ἔξηπάτα βεβαιῶν ὅτι οἱ "Ελληνες ἀπῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα), πορεύεται εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἀχιλλέως καὶ ἐκεῖθεν διὰ πυρῆς εἰδοποιεῖ τὸν ὅπισθεν τῆς Τενέδου κρυπτόμενον ἐλληνικὸν στόλον, ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ ἐπιτεθῆ ὁ στρατός κατὰ τοῦ Ἰλίου.

2. Οἱ δὲ ἐν τῷ δουρείῳ ἵππῳ "Ελληνες, εἰδοποιηθέντες μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ Σίνωνος, ὅτι οἱ Τρῷες ἐκοιμήθησαν καὶ ὅτι ἦλθεν ἡ εύκαιρία τῆς σφραγῆς, τὸν ἵππον ἀνοίξαντες ἔξηλθον ἔνοπλοι, ἀνοίξαντες δὲ καὶ τὰς πύλας ὑπεδέχησαν τοὺς ἀπὸ τῆς Τενέδου καταπλεύσαντας.

3. Προχωρήσαντες δὲ πάντες εἰς τὴν πόλιν ἐφώρμων κατὰ τῶν οἰκιῶν καὶ ἐσφαῖζον τοὺς κοιμωμένους Τρῷας. Ὁ Νεοπτόλεμος ἐφόνευσε τὸν Πρίαμον. Ὁ Μενέλαος δὲ, φρενεύσας τὸν Δηιρόδον, ὁδηγεῖ τὴν Ἐλένην εἰς τὰ πλοῖα, ἀγαπῶν αὐτὴν πολὺ καὶ ἀνταγχώμενος ὑπ' αὐτῆς ὄμοιως. Τὸν δὲ Ἀστυάνακτα τοῦ "Εκτορος ἔρριψαν κάτω ἀπὸ τῶν πύργων. Τὴν δὲ Ἀνδρομάχην λαυδάνει ὡς γέρας ὁ Νεοπτόλεμος τοῦ Ἀχιλλέως, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς τὴν Ἐκάθην. Φονεύσαντες δὲ τοὺς Τρῷας, ἄλλους δὲ αἰχμαλωτίσαντες ἐλαφυραγγησαν τὴν πόλιν καὶ ἐπειτα ἐκαυσαν αὐτήν.

4. Τοιοῦτο τέλος ἔσχεν ὁ καταστρεπτικός Τρωικός πόλεμος, ὁ προκληθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀσεβοῦς Πάριδος, τὸν ὅποῖον οἱ Τρῶες ἀπὸ μωρίαν ἀνέλαβον νὰ ὑπερασπίσωσιν. Οἱ δὲ Ἑλληνες ἀπέδειξαν, ὅτι μὲ πᾶσαν θυσίαν τιμωροῦσιν ἀπηνῶς τοὺς τολμῶντας νὰ καταπατήσωσι τὰ ἐαυτῶν δίκαια.

43. Ἐπάνοδος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

1. Μετὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς νίκης οἱ Ἀχαιοὶ ἀπέπλευσαν εἰς τὴν ἀγαπητὴν καὶ πολυπόθητον Ἑλλάδα, ἄλλοι μὲν καλῶς καὶ ταχέως, ἄλλοι δὲ κακῶς καὶ μείᾳ πολυετεῖς περιπλανήσεις καὶ συμφοράς· ἄλλοι δὲ ἀπωλέσθησαν καθ' ὅδον.

2. Ὁ Διομήδης εἰς Ἀργος, καὶ ὁ Νέστωρ εἰς Πύλον, καὶ ὁ Ἰδομενές εἰς Κορίτην, καὶ ὁ Φιλοκτήτης εἰς Θεσσαλίαν ἔφθασαν καλῶς μετὰ τὸν πόλεμον.

3. Ὁ Μεγέλαος, καταληφθεὶς ὑπὸ τρικυμίας, περίεπλανήθη εἰς Κύπρον, Φοινίκην, Αἴγυπτον, Λιβύην καὶ ἄλλα μέρη· μετὰ δικτὼ δὲ ἔτη ἔφθασεν εἰς Σπάρτην, ὅπου ἔζησεν εὐτυχῆς μετὰ τῆς Ἐλένης ἐπὶ ἕιη πολλά.

4. Ὁ Αἴας, διαλυθέντος τοῦ πλοίουν ὑπὸ κεραυνοῦ, τὸν δποῖον ἔρριψεν ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπτίγη· ἡ θάλασσα δὲ ἐξέβρασε τὸ πιῶμα αὐτοῦ ἐν Μυκόνῳ, ὅπου τὸ ἔθαψεν ἡ μήτηρ τοῦ Θέμις. Ομοίως καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Ἐλλήνων ἐπτίγησαν ἐν τρικυμίᾳς, ναναγήσαντες περὶ τὸν Καφηρέα τῆς Εὐβοίας.

5. Ὁ Εὑροεὺς Παλαμήδης φορεύεται διὰ λιθοβολίας ἐν Τροίᾳ ὑπὸ τῶν Ἐλλήνων.

6. Ὁ Νεοπιόλεμος, πορευθεὶς πεζῇ εἰς τὴν φυλὴν τῶν Μολοσσῶν ἐν Ἡπείρῳ, ἐβασίλευσεν αὐτῶν. Κατόπιν δὲ ἥλθεν εἰς τὴν Φθίαν καὶ παρέλαβε παρὰ τῶν παίδων τοῦ Ἀκάστου τὴν βασιλείαν τῶν Μνομιδόνων.

44. Ἐπάνοδος καὶ συμφορὰ τῶν Ἀγαμέμνονος.—Ορέστης.

1. Ὁ Ἀγαμέμνων ἔφθασεν αἰσίως εἰς τὰς Μυκήνας ὅπου ἀμέσως ἐδόλοφον ἔθη διὰ πελέκεως ἐν τῷ λουτρῷ ὑπὸ τῆς ἀπίστου συζύγου του Κλυταιμνήστρας καὶ ὑπὸ τοῦ

συγγενοῦς του Αἰγίσθου, ὅστις εἶχεν ἀρπάσει τὴν βασιλείαν,
νυμφευθεὶς τὴν Κλυταιμνήστραν.

2. Ἡ δὲ Ἡλέκτρα, μία ἐκ τῶν θυγατέρων τοῦ Ἀγαμέ-
μνονος, διασώζει τότε χρυσίως τὸν ἀδελφόν της Ὁρέστην
καὶ παραδίδει τοῦτον πρὸς τὸν θεῖόν της Στρόφιον, βασιλέα
της Φωκίδος, πρὸς ἀνατροφὴν.

3. Λροῦ δὲ ὁ Ὁρέστης ἔγεινεν ἔρηθρος, πορεύεται εἰς
Δελφοὺς καὶ ἔκει ἔρωτῷ τὸ μαντεῖον ἵν πρέπει νὰ φονεύσῃ
τοὺς δολοφόνους τοῦ πατρός του. Τὸ μαντεῖον ἐπέτρεψε τοῦτο.

4. Τότε, ὅκτὼ ἔτη μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἀγαμέμνονος,
ἀπέρχεται εἰς Μυκῆνας μετὰ τοῦ πρώτου ἑξαδέλφου του
Πυλάδου, νιοῦ τοῦ Στροφίου, καὶ εἰσελθὼν μὲ πανουργίαν
εἰς τὰ ἀνάκτορα φονεύει πρῶτον τὸν Αἴγισθον καὶ μετ’
ὅλιγον καὶ τὴν μητέρα Κλυταιμνήστραν, ἀναγορεύεται δὲ
ὑπὸ τοῦ λαοῦ βασιλεύς.

5. Άλλὰ μετ’ οὐ πολύ, παραιφρονήσας καὶ κάταδιωκ-
μενος διὰ τὴν μητροκτονίαν ὑπὸ τῶν Ἑρινύων, (αἵτινες
ἡσαν γυναικες μαυροφόροι καὶ εἶχον εἰς τὴν κεφαλὴν ὄφεις
ἀντὶ πλοκάμων καὶ εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκράτουν ὅμοιως
ὄφεις), προσέρχεται εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον ἐν Ἀθήναις,
ἵνα δικασθῇ· ἔκει δὲ ἀθωοῦται.

6. Μεταβὰς δὲ μετὰ τοῦ Πυλάδου εἰς τὸν ἐν Ταύροις
(νῦν Κριμαΐᾳ) ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς
ἀδελφῆς του Ἰριγενείας, λερέις οὔσης παραλαμβάνει δὲ
αὐτὴν χρυσίως ὡς καὶ τὸ ἔσανον (ξύλινον ἄγαλμα) τῆς Ἀρ-
τέμιδος, κατὰ χρησμὸν δοθέντα εἰς αὐτόν, καὶ ἐπανέρχεται
εἰς Μυκῆνας, ὅπου ἔβασιλευσεν ἐνύμφευσε δὲ τὴν ἀδελφήν
του Ἡλέκτραν μὲ τὸν Πυλάδην, ὅστις ἥγαγεν αὐτὴν εἰς
τὴν Φωκίδα.

7. Κατόπιν δὲ εὐρισκόμενος ὁ Ὁρέστης ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐδή-
χθη ἐπὶ τοῦ ὅρους ὑπὸ δύφεως καὶ ἀπέθανε· τὰ δοτῷ δὲ αύ-
τοῦ, κατὰ χρησμὸν, μετηνέγκθησαν ἐκ Τεγέας εἰς Σπάρτην
καὶ ἔκει ἐτάφησαν.

45. Αἱ περιπλανήσεις τοῦ Ὀδυσσεώς.

1. Οἱ Κέκουνες.—Οἱ Ὀδυσσεὺς ὑπῆρξεν ὁ
βαρυσυμφορώτερος πάντων τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐπά-
νοδον. Οὗτος ἐκπλεύσας ἐκ τῆς Τροίας μὲ δώδεκα πλοῖα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ μὲ τοὺς συντρόφους τοῦ προσήγγισεν εἰς τὴν "Ισμαρον, παραθαλασσίαν πόλιν τῆς Θράκης. Ταύτην κυριεύσας ἔλαβε πολλὰ λάφυρα. Τὴν ύστεραίαν ὅμως, ἐπελθόντες οἱ Κίκουες οἱ κατοικοῦντες τὰ μεσόγεια, συνάπτουσι

ΑΟΥΛΑΚΩΝ Η ΤΟΥ ΒΟΥΦΑΙΝΟΥΣ Ο.

μάχην καὶ φονεύουσι περὶ τοὺς ἑβδομήκοντα ἄνδρας τοῦ Ὀδυσσέως.

2. Οἱ Λωτοφάγοι. Ἐντεῦθεν δὲ ἐκπλεύσαντα, ὅτε ἔκαμπτε τὴν Μαλέαν ἄκραν, βόρειος ἀνεμος ἔφερεν εἰς

τοὺς Λωτοφάγους. Ἡ χάρα τῶν Λωτοφάγων ἔκειτο εἰς τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς Αιβύνης (*Αφρικῆς*): ἐγρωγον δὲ οὗτοι τὸν λωτόν, γλυκὺν καρπὸν τοῦ δμωνύμου δένδρου, δημοιον πρὸς τὸν καρπὸν τοῦ σχοίνου ἐποίουν δ' ἐξ αὐτοῦ καὶ οἶνον.

3. **Οἱ Κύκλωπες.**—Ἐκ τῆς χάρας τῶν Λωτοφάγων ἔπλευσεν εἰς τὴν φανταστικὴν καὶ μυθικὴν νήσον τῶν Κυκλώπων, κειμένην πρὸς τὴν δύσιν, Οἱ Κύκλωπες μυθολογοῦνται ὡς πελώριοι γίγαντες, ἔχοντες ἕνα μόνον ὀφθαλμὸν ἐπὶ τοῦ μετάποντος. Ἐνταῦθα ὁ Ὁδυσσεύς, παραλαβὼν δώδεκα συντρόφους του, εἰσεχώρησεν εἰς τὸ σπήλαιον τοῦ Κύκλωπος Πολυφήμου, δόστις ἐλέγετο νίὸς τοῦ Ποσειδῶνος.

4. Ὁ Πολύφημος, καταλαβὼν ἐν τῷ σπηλαίῳ τὸν Ὅδυσσεα καὶ ἀρχίσας νὰ τρώγῃ τὸν συντρόφους αὐτοῦ, ἐλαβε παρ' αὐτοῦ οἶνον (τὸν ὅποιον ὁ Ὅδυσσεὺς εἶχεν ἐκ τῆς Ισμάρου), ἔπιε καὶ εὐφράνθη πολύ, ἔκαμε δὲ τὴν πικρὰν χάριν εἰς τὸν Ὅδυσσεα νὰ φάγῃ αὐτὸν τελευταῖον. Μεθυσθεὶς ὅμως ἐκ τοῦ οἴνου καὶ κοιμηθεὶς τυφλώνεται δι' ἀνημμένου μεγάλου δαυλοῦ ὑπὸ τοῦ Ὅδυσσεως, ἀφοῦ εἶχε καταφάγει ἐξ ἐκ τῶν δώδεκα συντρόφων τούτου.

5. Ὁ Ὅδυσσεὺς καὶ οἱ ἐξ ὑπολειφθέντες σύντροφοί του κατάρθωσαν νὰ διασωθῶσι καὶ ἐξέλθωσι τοῦ σπηλαίου προσδεθέντες ὑπὸ τὰς κοιλίας τῶν ἐξερχομένων ἐκ τοῦ σπηλαίου προβάτων ὑβρίζει δὲ μακρόθεν τὸν τυφλὸν Πολύφημον καὶ λέγει πρὸς αὐτόν, ὅτι ὁ φονεύς του καλεῖται Οὖτις (οὐδείς).

6. Ὁ Ποσειδῶν ὅμως, ὁ πατὴρ τοῦ Πολυφήμου, ὀργισθεὶς διὰ τὴν τύφλωσιν τοῦ νίσου τοῦ, καταδιώκει διὰ τρικυμίων τὸν περιπλανώμενον Ὅδυσσεα καὶ ἐμποδίζει ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὴν εἰς τὴν Ιθάκην ἐπιστροφήν του.

7. **Οἱ ἄνεμοις τοῦ Αἴολου.**—Ἐκ τῆς νήσου τῶν Κυκλώπων ἔφθασεν ὁ Ὅδυσσεὺς εἰς τὴν μυθικὴν νήσον Αἴολιαν. Ὁ βασιλεὺς ταύτης Αἴολος περιεποιήθη πολὺ τὸν Ὅδυσσεα: ἐδωκε δὲ εἰς αὐτὸν ἀσκόν, ἐν τῷ ὅποιῳ εἶχεν ἐγκλείσει πάντας τοὺς ἀνέμους, ἀφῆσας ἐλεύθερον μόνον τὸν οὐριον Ζέφυρον.

8. Μόλις δὲ ἐπλησίαζον εἰς τὴν Ιθάκην, οὐρίως πλέων Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οντες, οι σύντροφοι του Ὁδυσσέως νομίζοντες ὅτι ὁ ἀσκὸς περιεῖχεν ἄργυρον καὶ χρυσὸν ἐλυσαν αὐτὸν κρυφίως, οἱ δὲ ἄνεμοι πάντες ἔξορμήσαντες ἤγαγον πάλιν τὰ πλοῖα εἰς Αἴολιαν.

9. **Οἱ Λαιστρυγόνες.**—Τότε ὅμως ἀπέμπεμψεν αὐτὸν ὁ Αἴολος ὡς μισητὸν εἰς τοὺς θεούς, οἱ δὲ ἄνεμοι ἔφεραν αὐτὸν εἰς τὴν μυθικὴν χώραν τῶν ἀνθρωποφάγων Λαιστρυγόνων κειμένην μακρὰν εἰς τὴν ἀπωτάτην δύσιν. Ἐκεῖ πάντες οἱ ἄλλοι σύντροφοι κατεστράφησαν μετὰ τῶν πλοίων αὐτῶν ὁ Ὁδυσσεὺς δέ, μετὰ τῶν ἐν τῷ πλοιῷ του, ἔξεφυγε τὸν θάνατον, ἀποκόφας διὰ τοῦ ξίφους τὰ πείσματα (παλαμάρια) τοῦ πλοίου,

10. **Ἡ Κίρκη.**—Ἐντεῦθεν δὲ πλέων ἀφίκετο εἰς τὴν μυθικὴν ιῆσον Αἰαίην, ἔνθα κατφκει ἡ γόνησσα Κίρκη, θυγάτηρ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Πέρσης. Ἡ μάγισσα Κίρκη πάντας τοὺς συντρόφους, τοὺς σταλέντας πρὸς κατασκόπευσιν τῆς χώρας, μετεμόρφωσε διὰ φαρμάκων εἰς χοίρους, πλὴν τοῦ Εὑρυλόχου ἐπειτα ὅμως, πεισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ὁδυσσέως, ἀπέδωκε πάλιν εἰς αὐτὸὺς τὴν προτέραν μορφήν,

Ἡ Κίρκη μετεμορφοῦσσα εἰς χοίρους τοὺς συντρόφους τοῦ Ὁδυσσέως.

11. **Κατάβασις εἰς Ἀδην.**—Μείνας ὁ Ὁδυσσεὺς παρὰ τῇ Κίρκῃ ἐπὶ ἐν τῷ χαραῖς καὶ εὐθυμίαις, ἐβιάζετο ὑπὸ τῶν συντρόφων του ἥταν ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πατρίδα. Τότε συνεβούλευσεν αὐτὸν ἡ Κίρκη πῶς νὰ καταβῇ εἰς τὸν Ἀδην, ἵνα ἐρωτήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ μάντεως Τειρεσίου περὶ τῆς ἐπανόδου. Ἐν τῷ Ἀδη ἐδει τὴν ψυχὴν τῆς μητρός του καὶ πολλῶν ἄλλων Ἑλλήνων φονευθέντων ἐν Τροίᾳ καὶ συνωμίλησε μὲ αὐτάς· ἔμαθε δὲ παρὰ τοῦ Τειρεσίου ὅσα ἐμελλον νὰ συμβῶσιν εἰς αὐτὸν ἐν τῷ μέλλοντι.

12. **Ἐκ τοῦ Ἀδου.**—Ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν ιῆσον τῆς Κίρκης, ὅπου ἔθαψε τὸν Ἐλπήνορα, ὅστις κατέπεσεν ἀπὸ τῆς στέγης τῆς Κίρκης καὶ συνέτριψε τὸν αὐχένα του.

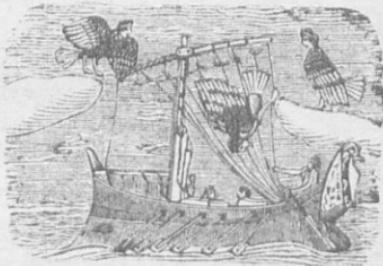
13. **Ἄι Σειρῆνες.**—Ἐντεῦθεν πλέων φθάνει εἰς τὴν

νῆσον τῶν Σειρήνων ἥσαν δὲ αἱ Σειρῆνες τρία θαλάσσια πτηνὰ ἀνθρωποφάγα, ἔχοντα πρόσωπον παρθένου καὶ φωνὴν θελκτικωτάτην, διὰ τῆς ὁποίας προσείλκυν τοὺς παραπλέοντας καὶ κατέτρωγον αὐτούς. Ὁ Ὀδυσσεύς, ἐπιθυμῶν νὰ ἀκούσῃ τὴν φωνὴν αὐτῶν, πρῶτον μὲν ἔβυσε (ἔκλεισε) καλῶς διὰ κηροῦ τὰ ὅτα τῶν συντρόφων του, διέταξε δὲ ἔπειτα αὐτοὺς καὶ προσέδεσαν αὐτὸν καλῶς ἐπὶ τοῦ ἴστοῦ καὶ οὕτω τὰς ἡκουσε διελθὼν ἐκεῖθεν.

14. **Σκύλλα καὶ Χάρυβδις.**—Κατόπιν διῆλθεν ὁ Ὀδυσσεὺς τὰ φοβερὰ τέρατα **Σκύλλαν καὶ Χά-**

Καλυψώ.

Ὀδυσσεὺς καὶ Σειρῆνες.

ρυδοῖς, μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Ἐκεῖ ἡ Σκύλλα συνέλαβε καὶ ἔφαγε ἕξ ἐκ τῶν συντρόφων αὐτοῦ.

15. **Ἡ νῆσος τοῦ Ἡλίου.**—Οἱ διαφυγόντες τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυβδιν προσορμίζονται εἰς τὴν νῆσον Τριακρίαν*, ἡτις ἦτο νῆσος τοῦ Ἡλίου. Ἐκεῖ οἱ ὑπολειπόμενοι σύντροφοι αὐτοῦ κατέφαγον τὰς βοῦς τοῦ Ἡλίου, παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Ὀδυσσέως. Διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς ὀργισθεὶς τὸ μὲν πλοῖον κατασυνέτριψεν ἐν τῷ πελάγει διὰ κεραυνοῦ, κατέστρεψε δὲ τὸν συντρόφον του πάντας, πλὴν τοῦ Ὀδυσσέως.

16. **Ἡ Καλυψώ.**—Οἱ Οδυσσεύς, πιασθεὶς ἀπὸ τὴν τρόπιδα τοῦ πλοίου, διῆλθε πάλιν τὴν Χάρυβδιν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν μυθικὴν νῆσον Ωγυγίαν, ἐνθα κατώκει ἡ νύμφη Καλυψώ. Αὕτη, θελχθεῖσα ἐκ τοῦ Ὀδυσσέως,

* Πιθανῶς τὴν Σικελίαν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκράτησεν αὐτὸν ἔτη ἑπτά. Ὁτε ἦλθε τὸ ὄγδοον ἔτος,
διατάξαντος τοῦ Λιός, ἐκπέμπει αὐτὸν ἡ Καλυψὼ ἐπὶ σχε-
δίας εἰς τὴν πατρίδα. Άλλ' ὁ Ποσειδῶν, ἐγείρας τρικυ-

Αναγνώρισες Ὁδυσσέως καὶ Τελεμάχου.

μίαν, καταστρέφει τὴν σχέδιαν, τὰ κύματα δὲ τὸν Ὁδυσ-
σέα, κολυμβῶντα ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας, ἐκβάλ-
λουσι τὴν τρίτην ἡμέραν εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων (τὴν
Κέρκυραν).

17. Ο Ὀδυσσεὺς ἐν τῇ νήσῳ τῶν Φαιάκων.—Ἐνταῦθα συναντήσας τυχαίως ἐν τῇ ἀκτῇ παρὰ τὸν ποταμὸν τῆν Ναυσικᾶν, θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἀλκινόου, ἕκετεύει αὐτήν αὕτη δὲ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὰ ἀνάκτορα πρὸς τὸν πατέρα της. Ἐκεὶ ἔξενισαν καὶ περιεποήθησαν καὶ ἐτίμησαν αὐτὸν μεγάλως καὶ δῶρα πολλὰ ἔδωρησαν εἰς αὐτὸν.

18. Ο Ὀδυσσεὺς εἰς Ιθάκην.—Ο Ἀλκίνοος δὲ ἴδιου πλοίου ἔπειψε τὸν Ὀδυσσέα εἰς τὴν Ιθάκην, ὅπου οἱ Φαιάκες κωπηλάται ἀπεβίβασαν αὐτὸν, κοιμώμενον, καὶ τὰ δῶρά του, εἰς τὸν λιμένα τοῦ Φόρκυνος, καὶ ἀπέπλευσαν εἰς τὰ ὄπίσω.

19. Οι μηνστῆρες.—Αναγνώρισεις Ὀδυσσέως καὶ Τηλεμάχου.—Ο Ὀδυσσεὺς, φθάσας εἰς τὴν Ιθάκην μετὰ εἰκοσαετῆ ἀπουσίαν καὶ ὁδηγούμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς θείας πρθστάτιδος αὐτοῦ Ἀθηνᾶς, πορεύεται ὡς ἄγνωστος πρὸς τὸν χοιροβοσκόν του Εὔμαιον, συναντᾶται ἐκεὶ ἐν τῷ ἀγροκηπίῳ μὲ τὸν νίόν του Τηλέμαχον, ἀναγνωρίζεται μὲ αὐτὸν καὶ μανθάνει παρ' αὐτοῦ, ὅτι πολυάριθμοι (108 τὸν ἀριθμὸν) ἀσεβεῖς μηνστῆρες τῆς Πηνελόπης, συζύγου τοῦ Ὀδυσσέως, συναχθέντες ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ζητοῦσιν αὐτὴν εἰς γάμου, κατατρώγουσι δὲ ἐπὶ τρία ἥδη ἔτη τὰ ὑπάρχοντά τα, καθήμενοι ἐν τῷ οἴκῳ του. Η Πηνελόπη δέ, πιστοτάτη σύζυγος, ἡρνείτο νὰ ἔλθῃ εἰς νέον γάμον μέ τινα ἐκ τῶν μηνστέρων, καὶ πάντοτε ἀνέβαλλε, περιμένοντα νὰ ἐπανέλθῃ ὁ Ὀυσσεύς, ἵνα τιμωρήσῃ τοὺς αὐθάδεις τούτους μηνστῆρας,

20. Φόργος τῶν μηνστήρων.—Ο Ὀδυσσεὺς ἐν τῷ οἴκῳ του εὔτυχής.—Ο πολυπαθῆς Ὀδυσσεὺς μεταβαίνει ὡς ἐπαίτης ἄγνωστος εἰς τὰ ἀνάκτορά του, εύρισκει τοὺς μηνστῆρας τρώγοντας καὶ διασκεδάζοντας, λαμβάνει τὸ τόξον καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Τηλεμάχου καὶ τινων πιστῶν ἀρχαίων ὑπηρετῶν του φονεύει αὐτοὺς πάντας· ἀνέλαβε δὲ τὴν ἴδιαν βασιλείαν καὶ ἔζησε τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς του μὲ τὴν Πηνελόπην του, τὸν Τηλέμαχον καὶ τοὺς οἰκείους του πολὺ εὔτυχής.

ΤΕΛΟΣ

0020561320

ΒΙΒΛΙΟΦΗΚΗ ΒΟΥΛΑΗΣ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Επιλογής Μητρικής Πολιτικής

ΑΡΙΘΜ. Πρωτ. 8395
Διεκπ. 7360

Ἐνεκρίθη πάλιν τῷ 1913
ὑπὸ τοῦ Κράτους

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
Πρόδει τὸν κ. Θεόδωρον Ν. Ἀποστολόπουλον

(Περιληψις). "Ἐχοντες ὑπὸ δύψει τὸν νόμον, ΒΤΓ' οὐκ., τὸ σχετικὸν Β. Διάταγμα οὐκ., τὰς προκηρύξεις περὶ διαγωνισμοῦ οὐκ. καὶ τὴν ἔκθεσιν τῆς οἰκείας Ἐπιφορέας, δηλοῦμεν ὑμῖν, διη ἐγκρίνομεν τὸ ὑφέν διαγωνισμὸν ὑποβληθὲν ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ «Ο ΧΡΗΣΤΟΣ ΑΝΩΡΩΠΟΣ», ὅπως εἰσαχθῇ ἐπὶ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΝ οὐκ. ὡς διδακτικὸν βιβλίον διὰ τοὺς μαθητὰς τῆς Β' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων, δημοσίων, δημοσυντηρήτων καὶ ἴδιωτικῶν οὐκ. οὐκ.

Ο. Υπουργός

Α. ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

 Η ἀρχικὴ πώλησις ἐν τοῖς Καταστήμασιν «Αἴγινες Ἀθηνῶν»· Αποστολοπούλου (ἐν Ἀθήναις, Πλατείᾳ Ἀγίων Θεοδώρων). Πωλεῖται εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν καὶ παρὸ ἄπασι τοῖς κ. Ἀντιπροσώποις τῶν Καταστημάτων ἥμῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ.